

၂၀၁၂

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင်

ဖြောင်းလဲနေသော အခြေအနေစွန့်များ

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုများ

The Border Consortium

နယ်စပ် အကူအညီပေးရေး ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့
အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင်
ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေမှန်များ
ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု နှင့် နေရာပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုများ

CHANGING REALITIES,
POVERTY AND DISPLACEMENT
IN SOUTH EAST BURMA/ MYANMAR

ဤအစီရင်ခံစာကို အောက်ဖော်ပြပါ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းကောက်ယူမှုနှင့် နောက်ဆုံးအခြေအနေ
သတင်းပေးပို့မှုတို့ဖြင့် ကူညီပေးခဲ့ကြပါသည်။

ကရင် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကော်မတီ **Committee for Internally Displaced Karen People**
ကရင် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံး **Karen Office of Relief and Development**
ကရင်နီ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန **Karenni Social Welfare and Development Centre**
မွန် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီ **Mon Relief and Development Committee**
ရှမ်း ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီ **Shan Relief and Development Committee**

(The Border Consortium) နယ်စပ် အကူအညီပေးရေး ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့
12/5 Convent Road, Bangrak, Bangkok 10500, Thailand.
tbbcbkk@tbbc.org

www.tbbc.org (www.theborderconsortium.org မှာ တည်ဆောက်နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။)

ရှေ့မျက်နှာဖုံး ဓာတ်ပုံ။ ။ အစွန်းအဖျားဒေသရှိ လူမှုအသိုက်အဝန်းများ၊ ရှားတောမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ (KSWDC)
ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ကေအန်ယူ) နှင့် မြန်မာအစိုးရတို့ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးပွဲ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ (KIC)

မာတိကာ

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်	၁
၁။ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နည်းနာ	၇
၁။ ၁။ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု ဒီဇိုင်း၊ ဒေတာ အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်း နှင့် စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း	၈
၁။ ၂။ အိမ်ထောင်စု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာထုတ်ယူမှု	၁၀
၁။ ၃။ အကန့်အသတ်များ	၁၂
၂။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု- လားရာများ	၁၅
၂။ ၁။ ပဋိပက္ခ အသွင်ပြောင်းလဲ ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်း။	၁၆
၂။ ၂။ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲ တံခါးဖွင့်ခြင်းနှင့် သဘာဝရင်းမြစ်ကြောင့် ဖြစ်ရသည့် ကျိန်စာ	၂၀
၂။ ၃။ ကျွင်းကျန်နေသေးသည့် အိုးအိမ်အခြေပျက် ပြောင်းရွှေ့ရမှုများနှင့် ဒုက္ခသည်များ အိမ်ပြန်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ	၂၄
၂။ ၄။ နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် လူမှု အရင်းအနှီး	၂၈
၃။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွင်း ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်မှု	၃၃
၃။ ၁။ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း	၃၄
၃။ ၂။ ကရင်နီ/ ကယားပြည်နယ်	၃၇
၃။ ၃။ ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းဒေသများ	၄၀
၃။ ၄။ ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းဒေသများ	၄၃
၃။ ၅။ မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသများ	၄၆
၃။ ၆။ တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီး	၄၉
၄။ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အကြောင်းအချက်များ	၅၃
၄။ ၁။ လူဦးရေဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းအချက်များ	၅၄
၄။ ၂။ ရေရရှိမှု၊ တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေး နှင့် အမိုးအကာ ရရှိမှု	၅၈
၄။ ၃။ ကလေးများ၏ ပညာရေးနှင့် အာဟာရ ရရှိမှု အခြေအနေ	၆၃
၄။ ၄။ စိုက်ပျိုးမြေများ နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ	၆၆
၄။ ၅။ အိမ်ထောင်စု ဝင်ငွေ၊ အသုံးစားရိတ်နှင့် ကြွေးမြီတင်ရှိနေမှု	၆၉
၄။ ၆။ စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံမှု	၇၅
၄။ ၇။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ရုတ်ချည်း ထိရောက်ရှိခတ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရှင်သန်ရေး မဟာဗျူဟာများ ..	၈၀
နောက်ဆက်တွဲများ	၈၅
၁။ ပြည်တွင်းအိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရသည့် လူဦးရေခန့်မှန်းချက် (၂၀၁၂)	၈၆
၂။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် စစ်တမ်းလုပ်ငန်းဘောင်	၈၇
၃။ အတိုကောက် ဝေါဟာရများ	၉၃

* တပ်မတော် ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံအဆင့် အစိုးရ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြေပုံများ

မြေပုံ (၁)။	အိမ်ထောင်စုအလိုက် ဆင်းရဲမှု စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း နမူနာစံကွက် (၂၀၀၀-၂၀၁၂).....	၉
မြေပုံ (၂)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဒေသများ.....	၁၇
မြေပုံ (၃)။	မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ.....	၂၁
မြေပုံ (၄)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ပြည်တွင်း၌ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးနေရသည့် ဒုက္ခသည်များ.....	၂၅
မြေပုံ (၅)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အခြေအနေပြပုံ.....	၂၉
မြေပုံ (၆)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင်၊ အဖွဲ့အစည်းများက သက်မွေးဝမ်းကျောင်းကိစ္စ ပံ့ပိုးပေးမှုအတွက် ထိရောက်သည့်နေရာပြပုံ.....	၃၁
မြေပုံ (၇)။	တောင်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်။	၃၅
မြေပုံ (၈)။	ကရင်နီ/ ကယားပြည်နယ်	၃၉
မြေပုံ (၉)။	ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းဒေသများ	၄၁
မြေပုံ (၁၀)။	ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းဒေသများ.....	၄၅
မြေပုံ (၁၁)။	မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသများ.....	၄၇
မြေပုံ (၁၂)။	တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး	၅၁
မြေပုံ (၁၃)။	လူဦးရေ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းအရာ မှီခိုမှု.....	၅၅
မြေပုံ (၁၄)။	နိုင်ငံသားအဖြစ် ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ	၅၉
မြေပုံ (၁၅)။	သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ	၅၉
မြေပုံ (၁၆)။	ကျန်းမာရေးညီညွတ်သော အိမ်သာ ရရှိမှု.....	၆၁
မြေပုံ (၁၇)။	လုံလောက်သော အမိုးအကာ ရရှိမှု.....	၆၁
မြေပုံ (၁၈)။	ကျောင်းတက်ရောက်မှုနှုန်း (အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂ နှစ်ထိ).....	၆၅
မြေပုံ (၁၉)။	မြေမဲ့ယာမဲ့ ဖြစ်မှု ပြပုံ	၆၇
မြေပုံ (၂၀)။	ငွေသား ဝင်ငွေ ရရှိနိုင်မှု.....	၇၁
မြေပုံ (၂၁)။	အိမ်ထောင်စုများက စားနပ်ရိက္ခာအတွက် အသုံးစားရိတ်များ.....	၇၃
မြေပုံ (၂၂)။	အိမ်ထောင်စုများ ကြွေးမြီ တင်ရှိနေမှု အနေအထား	၇၃
မြေပုံ (၂၃)။	မိမိဘာသာ ပူလုံရေး ဆန်စိုက်ပျိုးမှု.....	၇၇
မြေပုံ (၂၄)။	ဆန်သိုလှောင်ထားမှု မလုံလောက်ခြင်း။.....	၇၇
မြေပုံ (၂၅)။	မလုံလောက်သော အစားအစာ စားသုံးမှု.....	၇၉
မြေပုံ (၂၆)။	စစ်တပ်တိုးချဲ့ထားခြင်း နှင့် ခရီးသွားလာခွင့် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်း.....	၈၁
မြေပုံ (၂၇)။	စားနပ်ရိက္ခာပြတ်လပ်မှုကို ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးပြုကြရသည့် အလွန်အကျွံ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနည်း မဟာဗျူဟာများ	၈၁

ပုံကားချပ်များ

ပုံကားချပ် (၁)။	တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ	၁၁
ပုံကားချပ် (၂)။	လိင် နှင့် ဘာသာကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ကွဲပြားမှုအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ.....	၁၁
ပုံကားချပ် (၃)။	တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ	၁၂
ပုံကားချပ် (၄)။	ပြီးခဲ့သည့်နှစ်တွင် အကူအညီ ရရှိမှု အနေအထားအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ.....	၁၂
ပုံကားချပ် (၅)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အိုးအိမ်အခြေပျက် ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုနှုန်းထား (၂၀၀၃-၂၀၁၂ ခုနှစ်)	၂၆
ပုံကားချပ် (၆)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် လူဦးရေ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းအချက်များ	၅၄

ဇယားများ

ဇယား (၁)။	မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အဓိကကျသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်းများ	၂၉
ဇယား (၂)။	လူဦးရေအကြောင်းအရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ.....	၅၅
ဇယား (၃)။	မှတ်ပုံတင် အထောက်အထား စစ်ဆေးခြင်း	၅၇
ဇယား (၄)။	ကျန်းမာရေးညီညွတ်သည့် အိမ်သာ (သန့်ရှင်းရေးစနစ်) ရရှိနိုင်မှု	၆၁
ဇယား (၅)။	ရေရှည်ခံသည့် အမိုးအကာ ရရှိနိုင်မှု.....	၆၂
ဇယား (၆)။	ကျောင်းတက်ရောက်မှုနှုန်း (အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂ နှစ်ထိ)	၆၅
ဇယား (၇)။	စိုက်ပျိုးမြေ ရရှိနိုင်မှု	၆၇
ဇယား (၈)။	ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှု	၆၇
ဇယား (၉)။	ပြီးခဲ့သည့်လက အဓိကဝင်ငွေရရှိရာ အရင်းအမြစ်.....	၇၁
ဇယား (၁၀)။	အိမ်ထောင်စုများ၌ ကျွဲနွား တိရစ္ဆာန် ပိုင်ဆိုင်မှု.....	၇၁
ဇယား (၁၁)။	အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစားရိတ်	၇၂
ဇယား (၁၂)။	အိမ်ထောင်စုများ ကြွေးမြီတင်ရှိနေမှု အခြေအနေ	၇၂
ဇယား (၁၃)။	ဆန်စပါး အဓိကရရှိရာ နေရာ (အရင်းအမြစ်).....	၇၅
ဇယား (၁၄)။	အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆန်စပါး သိုလှောင်ထားရှိမှု	၇၆
ဇယား (၁၅)။	ယခင်အပတ်က အစားအသောက် စားသုံးခဲ့ရမှု ပျမ်းမျှ အနေအထား	၇၈
ဇယား (၁၆)။	မြို့နယ်အလိုက် အာဟာရပြည့် အစားအစာ စားသုံးနိုင်မှု.....	၇၉
ဇယား (၁၇)။	ပြီးခဲ့သည့် (၆) လအတွင်း သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ကျရောက်သည့် အဓိက ဖိစီးခြိမ်းခြောက်မှုများ.....	၈၂
ဇယား (၁၈)။	ပြီးခဲ့သည့်လက စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုများ နှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် မဟာဗျူဟာ လုပ်ငန်းစဉ်များ	၈၄

“

ကျွန်တော်တို့ အစိုးရအနေနဲ့ ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အဆင့် သုံးဆင့်ချမှတ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမအဆင့်ဟာ ပြည်နယ်အဆင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်နယ်အဆင့်မှာ နှစ်ဘက်ရန်လိုမှုတွေ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုတွေရပ်စဲဖို့၊ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူထားတဲ့ နယ်မြေဒေသတွေမှာပဲ နေထိုင်ကြဖို့ ယင်းသတ်မှတ်နေရာမှအပ ကျန်နေရာဒေသများကို သွားရောက်လိုရင် လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်း မပြုဘဲ သွားလာဖို့၊ နှစ်ဘက် ညှိနှိုင်းသဘောတူထားတဲ့ နေရာများမှာ ဆက်ဆံရေးရုံးတွေ ဖွင့်လှစ်ထားရှိဖို့၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ပြုလုပ်မယ့် နေရာ၊ အချိန်၊ နေ့ရက်တွေ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ် နိုင်ဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယ အဆင့်ကတော့ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်မှာ ဆွေးနွေးရမယ့်အချက်တွေကတော့ ပြည်ထောင်စုက ဘယ်တော့မှ ခွဲမထွက်ဖို့ ဦးတာဝန်အရေးသုံးပါးကို လက်ခံဖို့ စီးပွားရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများမှာ နှစ်ဘက်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ဖို့၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနဲ့ စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်တဲ့ ဆေးဝါးများ တိုက်ဖျက်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ဖို့၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ ထူထောင်ပြီး နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ဖို့၊ လွှတ်တော်ထဲရောက်ရှိလာလို့ရှိရင် တခြားသော တိုင်းရင်း သားများနဲ့ အကျေအလည် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ဖို့၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ တခုတည်းသော လက်နက်ကိုင်တပ်မတော်အဖြစ် ရပ်တည်ရေး ဆောင်ရွက်ဖို့ စတဲ့အချက်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

တတိယအဆင့်မှာတော့ နိုင်ငံတော် အစိုးရ၊ တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်တွေ၊ နိုင်ငံရေးပါတီနဲ့ နိုင်ငံရေး အင်အားစုတွေ ပြည်သူ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ၊ စတဲ့ နိုင်ငံတော်မှာရှိတဲ့ အဓိကကျတဲ့သူတွေ အားလုံးပါဝင်တဲ့ ဒီလွှတ်တော်ကြီးမှာ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အများဆန္ဒနဲ့ သဘောတူ ပြင်ဆင်ပြီး မိမိတို့ရဲ့ လိုလားချက်တွေ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်သွားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

”

အစိုးရသက်တမ်း တနှစ်ပြည့် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁ ရက်နေ့၌ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန် ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်း၊ နေပြည်တော်။

RCSS-SSA နှင့် မြန်မာအစိုးရ တို့ကြား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး
စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲ။ ချင်းရိုင်းမြို့၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်။

အနာဂတ်အတွက် ပြန်လည်တည်ဆောက်နေခြင်း။
ရှားတောမြို့နယ်၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ် (ခါတ်ပုံ - KSWDC)

အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်

တပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်ပေါ်နေ၍၊ အပြန်အလှန် မှီခိုမှုရှိကြသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကြောင့် ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ စီးပွားရေး တံခါးပွင့် လွတ်လပ်လာမှုနှင့် ပဋိပက္ခ အသွင်ပြောင်း၍ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မြန်မာပြည်သူများအတွက် အခွင့်အလမ်း တပြိုင်တမနှင့်အတူ၊ အန္တရာယ် စိန်ခေါ်မှုများလည်း ကြုံတွေ့လာရပါသည်။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှုများမှသည်၊ အဓိကကျသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များသို့ အသွင်ပြောင်း တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အလားအလာများအတွက်ကြောင့်၊ ကာလကြာရှည် အိုးအိမ်စွန့်ပစ် ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးနေကြရပြီး၊ နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ခံစားနေကြရပြီးနောက်တွင် မျှော်လင့်ချက်များ ပြန်၍ပွင့်လန်းလာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသမှ ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများအရ၊ နေရာပြောင်းရွှေ့ ထွက်ပြေးနေရသူ ဒုက္ခသည်များအနေဖြင့် အနာဂတ်တွင် အိမ်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် စိတ်အားတက်ဖွယ် လက္ခဏာများ မြင်တွေ့နေရသလို၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှု ပပျောက်ရေးအတွက် ကြီးလေးစိတ်ပင်ပန်းဖွယ် ပြဿနာစိန်ခေါ်မှုများကိုလည်း မြင်တွေ့နေရပါသည်။

အစိုးရက တိုင်းရင်းသား အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့များထံ၊ နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလက ပြခဲ့သော တောင်းဆိုမှုများကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များလည်း အလျင်အမြန် အရှိန်ရလာခဲ့ပါသည်။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးအတွက် အကြံဆွေးနွေး သဘောတူညီမှုများကို အဓိကကျသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရယူနိုင်ခဲ့ပြီး၊ ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုများလည်း ရပ်ဆိုင်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တပ်များ ခွဲခြားနေရာချထားခြင်း၊ ဆက်ဆံရေး ရုံးများဖွင့်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုများလည်း ဆက်လက်ပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သမ္မတက “အင်အားစုအားလုံး ပါဝင်နိုင်ခွင့်ရှိသည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်”၊ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအပြီးတွင် “ပင်လုံစိတ်ဓာတ်” ကို အခြေခံသည့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေး၊ နောက်ပိုင်းတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် နိုင်ငံရေးအရ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရေးကို အလေးပေး ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။

သို့သော်လည်း အစိုးရ မဟုတ်သည့်၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများက နိုင်ငံရေးအရ နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ဆွေးနွေးနိုင်ရန် တိုက်တွန်းပြောဆိုနေကြပြီး၊ ၎င်းကို လွှတ်တော်၏ ပြင်ပတွင်၊ အမျိုးသားညီလာခံကြီးတရပ် ကျင်းပ၍ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲ မကျင်းပမီတွင် အမျိုးသား သဘောတူညီမှုတရပ် ရရှိနိုင်ရေး ကြိုးပမ်းကြရန် ဆိုနေကြပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများကြောင့်၊ တပ်မတော် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအပေါ် အစိုးရက ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းကို မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်လာပါသည်။ တပြိုင်နက်တည်းမှာပင်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် လူမှု အသိုက်အဝန်းအချင်းချင်း အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့်၊ ဥပဒေနည်းကျ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပင်ကိုယ်စနစ်အရ အားနည်းမှုများ ရှိနေကြောင်း၊ မမြင်သာသည့် ခွဲခြားဖိနှိပ်ဆက်ဆံမှု အကြောင်းတရားများရှိနေကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြသကဲ့သို့ မြင်တွေ့လာကြရပါသည်။

အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက မှတ်ချက်ပေးကြရာ၌၊ အာဏာရှင်စနစ်၏ လက်ကျန်အမွေ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရေပေါ်ဆီ လူနည်းစုက ဦးဆောင်လှုပ်ရှားနေသည့် နိုင်ငံရေးမျိုးက လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်မောင်းနှင်နေပြီး၊ အကယ်၍ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ လိုပါက ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အကျယ်အပြန့်အင်အားစုများက တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားမှုက အရေးကြီး လိုအပ်လိမ့်မည်ဟု ဆိုပါသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ ကာလများတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များကို စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များနှင့် ဖလှယ်ခဲ့ကြသည်ဟု လူအများက သစ္စာဖောက်သည့်နယ် ခံစားခဲ့ကြရပြီးနောက်၊ ယခု ပုံမှန်မဟုတ်ဘဲ ဆောင်ရွက်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အစိုးရဖက်မှ ခေါင်းဆောင်များရော၊ တိုင်းရင်းသား အတိုက်အခံ ခေါင်းဆောင်များပါ တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှု ရှိကြစေရန် တွန်းအားပေးမှုများ ရှိနေပါသည်။

အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများကြောင့်၊ တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေရာရှိ ဒေသခံရပ်ရွာလူထုများအတွက် သိသာထင်ရှားသည့် သက်ရောက်မှုမှာ အနည်းဆုံး လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများနှင့် အရပ်သားများအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုများ သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားခြင်း ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဝေးလံခေါင်သီသည့် ဒေသများသို့ သူပုန် နှိမ်နင်းရေး ကင်းလှည့်မှုများလည်း ကျဆင်းလျော့နည်းလာပြီး၊ ရလဒ်အဖြစ် ရပ်ရွာလူထုများက လယ်ကွင်းများသို့ သွားနိုင်ခြင်း၊ ဈေးရောင်းဈေးဝယ် ပြုနိုင်ခြင်းများ လွယ်ကူလာခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံ တိုက်ပွဲများ လုံးဝ ရပ်ဆိုင်းသွားသည်ဟူ၍ မရှိသေးပါ။ အကြောင်းမှာ အရေးပါသည့် နေရာဒေသများမှ တပ်များရုပ်သိမ်းခြင်း မရှိသေးဘဲ၊ ထောက်ပံ့ရေး ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရာတွင်လည်း ရှင်းလင်းသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ မရှိသေးသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်ပေးမှုအပိုင်းတွင်လည်း သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများ မမြင်ကြရသေးပါ။ အတင်းအကျပ် လုပ်အားခိုင်းစေခြင်း၊ ငွေညှစ်တောင်းခံခြင်း၊ မြေယာသိမ်းပိုက်မှုများ အကျယ်အပြန့် ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ တပ်မတော် တပ်ဖွဲ့များအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ နယ်စပ်ဒေသများတွင် အသစ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အကျိုးစီးပွားများအတွက် သော်လည်းကောင်း ဤသို့ ဆိုးကျိုးများ ဆက်လက်ရှိနေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

(The Border Consortium) နယ်စပ်အကူအညီပေးရေး ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့၏ ရပ်ရွာအခြေပြု မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ရွာပေါင်း ၃,၇၀၀ ကျော်တွင်၊ ရွာဖျက်ဆီးခံရခြင်း၊ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခံရခြင်း၊ အိုးအိမ်စွန့်ပစ် ထွက်ပြေးရခြင်း ဖြစ်ရပ်များကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လမှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင်နောက်ထပ် ကျေးရွာပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုများ မတွေ့ကြရပါ။ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ခန့်မှန်းလူပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ခန့် သူတို့၏ အိမ်များမှ အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့ရသော်လည်း၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှစ၍ ရေတွက်ပါက နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ လူပေါင်း ၇၅,၀၀၀ အိုးအိမ်အခြေပြု ထွက်ပြေးနေရသည့် အခြေအနေမှ သိသာစွာ လျော့ကျဆင်းသွား ပါသည်။

ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် ခန့်မှန်းဖော်ပြရာ၌၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် မြို့နယ် ၃၆- မြို့နယ်၏ ကျေးလက် ဒေသများတွင် အိုးအိမ်အခြေပြု ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးနေရသူ ၄၀၀,၀၀၀ ကျန် ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်က အိုးအိမ် အခြေပြုသူ ခန့်မှန်း ၃၇,၀၀၀ မှာ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအကြားတွင်၊ သူတို့၏ ရပ်ရွာသို့ အိမ်ပြန်အခြေချရန် ကြိုးပမ်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် နီးစပ်ရာဒေသများတွင် အခြေချရန် ကြိုးပမ်းခြင်းများ ရှိခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့ပြောင်းရွှေ့မှုများ ရေရှည်တည်တံ့မှုအပေါ် သံသယရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလုံခြုံရေး နှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အခွင့်အလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မကင်း ရှိနေကြဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လူများအားလုံး ပါဝင်ခံစားနိုင်မည့် ပြည်သူလူထု အခြေပြုသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စသည့် ကတိ ကဝတ်များမှာ ပဋိပက္ခ၊ စစ်ပွဲဒဏ် သင့်နေကြရသည့် ရပ်ရွာများ၊ လူထုများအတွက် ကြိုဆိုဖွယ် အားဆေးတခွက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ကျစေရေးအတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စောလျင်စွာ ပြန်လည်နာလံထူစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် ထိခိုက်နစ်နာဖွယ် အကြောင်းရှိသော အိမ်ထောင်စုများနှင့် ပတ်သက်၍ ခွဲခြားဖော်ပြထားသည့် ဒေတာအချက်အလက်များ (household vulnerability data disaggregates) များ မရှိသောကြောင့် အခက်အခဲများရှိကာ မထိရောက်ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ ယခု ဆင်းရဲမွဲတေမှု အကဲဖြတ်ချက်သည် မြို့နယ်ပေါင်း ၂၁ မြို့တွင်၊ ကျဲပြန့်နေသည့် အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၄,၀၀၀ ကျော်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စံသတ်မှတ်ထားသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ညွှန်းကိန်းများကို မြို့နယ်အဆင့်အထိ ခွဲခြားကောက်ယူခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသနှင့် ပတ်သက်၍ စိစစ်သုံးသပ်မှု ပြုရန် ယခင်ကာလက မရှိသေးသည့် အခြေခံ သတင်းအချက်အလက်ဒေတာ (baseline data) များအဖြစ် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ မိမိတို့ မျှော်လင့်မိသည်မှာ ဤသတင်းအချက်အလက်များကြောင့် လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ ကယ်ဆယ်ရေးအကူအညီပေးမှုများ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စ ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ပို၍ဆီလျော်သည့်၊ ပစ်မှတ်ထားချက်များအတိုင်း တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် မဟာဗျူဟာများ ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်ပါသည်။

ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် တွေ့ရှိချက်များအရ၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ ၅၉% မှာ ဆင်းရဲသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ တွေ့ရှိချက်များအရ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၇% မှာ သူတို့၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အဆင့်အတန်းကို ပြသနိုင်ခြင်း မရှိကြဘဲ၊ ၇၃% မှာ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေရရှိနိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။ ၄၉% မှာ သန့်ရှင်းလုံခြုံသော အိမ်သာစနစ် မရှိကြပါ။ အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂-နှစ်အကြား ကလေးငယ်များ၏ ၃၃% မှာ ပုံမှန်ကျောင်းတက်နိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။ ဝမ်းစာအတွက် ရှင်သန်နိုင်ရုံ လယ်ယာစိုက်ပျိုးနေခြင်းကို ပြဆိုနေသည့်အချက်မှာ ၁၀% သော ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စုများ တွင်သာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စက်ကရိယာများ ပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ ၃၀% သောသူများက ပြီးခဲ့သည့်လက ဝင်ငွေရရှိနိုင်သည့် အလုပ်အကိုင်မရှိဟု ဖော်ပြကြပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသနေ အိမ်ထောင်စုများ၏ တဝက်ကျော်သည် အစားအစာ ရရှိမှု ဆင်းရဲကြပြီး၊ ၄၅% သော အိမ်ထောင်စုများသည်သာ အာဟာရပြည့်ဝသည့် အစားအစာကို ရရှိကြပါသည်။ သဘာဝ ဘေးဒဏ်နှင့် နာမကျန်းမှု ကဲ့သို့သော သဘာဝအရ အကျပ်အတည်းကပ်ဆိုက်မှုများ အပြင်၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ (၁၆%) ကလည်း စစ်တပ်၏ တိုက်ကင်းများ၊ လယ်ကွင်းများနှင့် ဈေးကွက်များသို့ မသွားရောက်နိုင်အောင် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်မှုများ ပြီးခဲ့သည့် ၆-လတာ တွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရကြောင်း ဖော်ပြကြပါသည်။

စစ်ပွဲ၊ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်နေသေးသော ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၏ ကျောက်ကြီး၊ ရွှေကျင်မြို့နယ်များ၊ ကရင်ပြည်နယ်၏ သံတောင် မြို့နယ်များတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် အထူးပြင်းထန်ပါသည်။ အစားအစာ စားသုံးနိုင်မှု စိစစ်အကဲဖြတ်ချက်အရ မျိုးကွဲအစား အစာများ စားသုံးမှု၊ အစားအသောက် အကြိမ်ရေ နှင့် စားသုံးသည့် အစားအစာ၏ အာဟာရတန်ဖိုးသည် စစ်တမ်းကောက် ယူခဲ့သည့် မြို့နယ်များ၌၊ များသောအားဖြင့် လုံလောက်မှုမရှိကြောင်း လွှမ်းမိုးတွေ့ရပါသည်။ ဆန်ပြုတ်သောက်ရခြင်းကဲ့သို့ အစားအစာကို လျော့စားရခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ရောင်းချစားသောက်ရခြင်း၊ အစားအသောက် မစားရဘဲ တနေ့လုံးနေရခြင်း၊ စသည့် ပြင်းထန်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းရင်ဆိုင်ကြရုံမှာ အထူးသဖြင့် ကျောက်ကြီးနှင့် သံတောင်မြို့နယ်များတွင် ပိုမိုတွေ့ ရှိရပါသည်။

ရပ်ရွာလူထုများ၏ ဤသို့ ရင်ဆိုင်နေရခြင်းမှာ မဟာဗျူဟာကို အားဖြည့်ပေးရာ၌၊ ကာလကြာရှည် ဖြစ်ပွားနေသည့် ပဋိပက္ခ၊ အတင်းအကျပ် အိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရမှုများ၊ နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုများအတွင်း ကြုံကြုံခံနိုင်မှု စွမ်းရည်ကို တည်ဆောက်ပေး ရာ၌ လူမှုအရင်းအနှီးသည် အထူးအရေးကြီးလှပါသည်။ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီပေး ဆောင်နိုင်စွမ်းနှင့် သွားရောက်ထိတွေ့နိုင်မှု အတိုင်းအတာသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ လူမှုရေး ဝန်ဆောင်ပေးမှုများနှင့် ကယ်ဆယ်ရေး အကူအညီများကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်မှ အလားတူ ဆောင်ရွက်ပေးမှုများကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ တိုးတက်မှု ရှိလာပါသည်။ ပဋိပက္ခ၊ စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေရာ ဒေသများသို့ သွားရောက်ထိတွေ့ရန် အစိုးရ၏ တားမြစ်ကန့်သတ် ချက်များမှာ ပဏာမ အကဲဖြတ်မှုများအရ ဖြေလျှော့မှုများ ရှိလာပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ဒေသခံများ၏ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုများကို တရားဝင်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် တန်ဖိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်းရှိလာပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့်လည်း ထိခိုက်နစ်နာဖွယ် ရှိနေသည့် ရပ်ရွာလူထုများ ကြုံတွေ့နေရသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ထောင်ချောက်ကို ချိုးဖျက်နိုင်မည်ဟု ယူဆရပါသည်။

နေရာရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးနေရသူများနှင့် လုပ်ကိုင်နေကြသည့် အဖွဲ့အစည်း၊ အေဂျင်စီများအတွက်မူ ဒုက္ခသည်များ လုံခြုံ အန္တရာယ်ကင်းစွာ၊ ဆန္ဒအလျောက်၊ ရေရှည်တည်တံ့စွာ၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ အိမ်ပြန်နိုင်မည့်အရေးအတွက် အခြေအနေများ ဖန်တီးပေးရေးသည် ပြဿနာများ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မည်သည့်ပုံစံမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အကျပ်ကိုင်တိုက်တွန်းမှုများ မပါဘဲ၊ ကြိုတင်သတင်းရရှိစေပြီး၊ လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပြုစေခြင်းသည် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် ကိုယ်ကာယပိုင်းအရ၊ ဥပဒေကြောင်းအရ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းအရ လုံခြုံမှုရှိစေရန် လိုအပ်သကဲ့သို့၊ လူ့အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝပြန် လည်ဖော်ဆောင်ပေးရေး သည်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ အလားတူပင် တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှု ရှိသည်၊ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း စနစ်များရှိသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများလည်း အရေးကြီးပြီး၊ တရားမျှတမှု အခွင့်အရေး ရရှိနိုင်မှု၊ စဉ်ဆက်မပြတ် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ရှိမှုသည်လည်း မရှိမဖြစ် အရေးကြီးပြီး၊ စစ်ပွဲ၏ ဆိုးကျိုးဒဏ်များ ခံစားခဲ့ကြရသည့် ရပ်ရွာပြည်သူများအတွက် အသစ်သော

ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အကျိုးခံစားခွင့်များ မျှဝေခံစားရရှိနိုင်ရေးအတွက်လည်း သေချာဆောင်ရွက်ပေးရပါမည်။ အမှန်ဆိုရလျှင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များကို ရေရှည်တည်တံ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ တရား မျှတရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ အဖြစ် အသွင်ပြောင်းတိုးတက်စေရန် လုပ်ငန်းစဉ်များသည် ယခုမှ စတင်ဆဲပင် ရှိပါသေးသည်။

“

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ် (၆) ချက်

၁။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အမျိုးသမီးနှင့် လူငယ်ထု အပါအဝင် Civil Societies တို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပပြီး “နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲ ဆိုင်ရာ မူဘောင်” (Framework for Political Dialogue) တွင် ပါဝင်မည့် အချက်အလက်များကို သဘောတူ ချမှတ်ရန်။

၂။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လက်နက်ကိုင်တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ စုစည်းထားသော ကိုယ်စားလှယ်များ အကြားတွေ့ဆုံဆွေးနွေး၍ “တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်သဘောထား” (The Framework of Political Dialogue) သဘောတူညီချက် ရရှိရန်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် -

(က) ဘက်နှစ်ဘက်မှ လက်ခံနိုင်သောနေရာတွင် ဆွေးနွေးရန်။

(ခ) ဆွေးနွေးစဉ်နှင့် သဘောတူညီချက်များကိုအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဘက်မလိုက်သော နိုင်ငံတကာ လေ့လာ စောင့်ကြည့်ရေး အဖွဲ့ထားရှိရန်နှင့် သဘောတူညီချက်များကို အများပြည်သူသိရှိအောင် လွတ်လပ်သော မီဒီယာများမှ တဆင့် ပူးတွဲထုတ်ပြန်ရန်။

၃။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင်တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေးအင်အားစုများအကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှ “တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးရေး ဆိုင်ရာ မူဘောင်သဘောထား” (The Framework of Political Dialogue) သဘောတူညီချက်ရရှိပြီးမှ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ လူမျိုးအလိုက်သော်လည်းကောင်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ ညီလာခံများ ကျင်းပပြီး ရှင်းလင်းညှိနှိုင်းသဘောထား ရယူသွားရန်။

၄။ တနိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အမျိုးသမီးနှင့် လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများ အပါအဝင် Civil Societies အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များ ပါဝင်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုံ ညီလာခံတခုကို ခေါ်ယူကျင်းပ သွားရန်။

၅။ တိုင်းရင်းသား အင်အားစုများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဒီမိုကရေစီနည်းအရ လှုပ်ရှားနေကြသော နိုင်ငံရေးအင်အားစုများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များ အချိုးညီ ပါဝင်ပြီး အင်အားစု သုံးစုစလုံးလက်ခံနိုင်သော ပုံစံဖြင့် ပင်လုံစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုညီလာခံကြီးတရပ် ကျင်းပသွားရန်။ ထိုညီလာခံကြီးမှ ချမှတ်သော သဘောတူညီချက်များကို “တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု သဘောတူညီချက်” (Union Accord) အဖြစ် သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးရန်။

၆။ “တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုသဘောတူညီချက်” (Union Accord) ကို အချိန်အတိအကျ သတ်မှတ်ပြီး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားရန်။

”

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ညီလာခံ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၆ ရက်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။

စားဝတ်နေရေးအခြေအနေအား ပါဝင်မှုအားထောင်းသည့် နည်းလမ်းဖြင့် အကဲဖြတ်ကောက်ယူခြင်း။ ဖာပွန်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် (ဓါတ်ပုံ - KORD)

အဆင့် (၁)

ကလေးငယ် ကျန်းမာရေးချို့တဲ့မှုအခြေအနေတိုင်းတာခြင်း။ မြဝတီမြို့နယ်၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ် (ဓါတ်ပုံ - CIDKP)

စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နည်းနာ

၁။ ၁။ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု ဒီဇိုင်း၊ ဒေတာ အချက်အလက်များ စုဆောင်းခြင်း နှင့် စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း

(The Border Consortium) နယ်စပ် အကူအညီပေးရေး ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့သည် လူထုအခြေပြု တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများ (CBO) များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ၏ အခြေအနေ၊ လက္ခဏာများနှင့် ပတ်သက်၍ ၂၀၀၂ ခုနှစ် ကတည်းက စတင်၍ မှတ်တမ်းတင်လာခဲ့ပါသည်။^၁ မြို့နယ် (၃၆) ခုတွင်၊ အိုးအိမ် အခြေပြု ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုများ၏ အတိုင်းအတာကို လေ့လာခဲ့ရုံမျှမက၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အနေအထား အကဲဖြတ်ချက်ကိုလည်း ပြီးခဲ့သည့် ၃ နှစ်အတွင်းတွင် မြို့နယ် (၂၁) ခု အားလုံးအတွင်း၌ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု၏ အခြေခံမူဘောင်ကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အရပ်ဖက် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများမှ မိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်စေလျက်၊ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲ ပြုစုခဲ့ပြီး၊ ယခု အခြေခံမူဘောင်ကို ရန်ကုန်မြို့ အခြေစိုက် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း တိုင်ပင်အကြံရယူခဲ့ပါသည်။ နောက်ပိုင်းနှစ်များအတွင်း လက်တွေ့သင်ခန်းစာများကို အခြေခံ၍သော်လည်းကောင်း၊ အခြေအနေ ပြောင်းလဲမှုအပေါ် အခြေခံ၍သော်လည်းကောင်း၊ အနည်းငယ် ပြင်ဆင်မွမ်းမံမှုများကို ရှိခဲ့ပါသည်။ ဤအခြေခံမူဘောင်ကို အရေအတွက်သဘောဆိုင်ရာ လေ့လာမှု (quantitative) နှင့် ကောင်းကင်မြေပုံစနစ် လေ့လာမှုများ (spatial survey) ပေါင်းစပ်၍ အိုးအိမ်အခြေပြု ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးနေရမှု၊ စစ်တပ်တိုးချဲ့ချထားလာမှုနှင့် မြို့နယ်အဆင့်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို လေ့လာခဲ့သည့်အပြင်၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု ကို စစ်တမ်းကောက်ယူနိုင်ရန် မေးခွန်းလွှာတစ်ခုကိုလည်း ပြုစုခဲ့ပါသည်။^၂ ဤလေ့လာချက်များကို လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ၊ သက်သေခံထွက်ဆိုမှုများကို ဆင်းရဲမှု နှင့် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများအတွက် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။

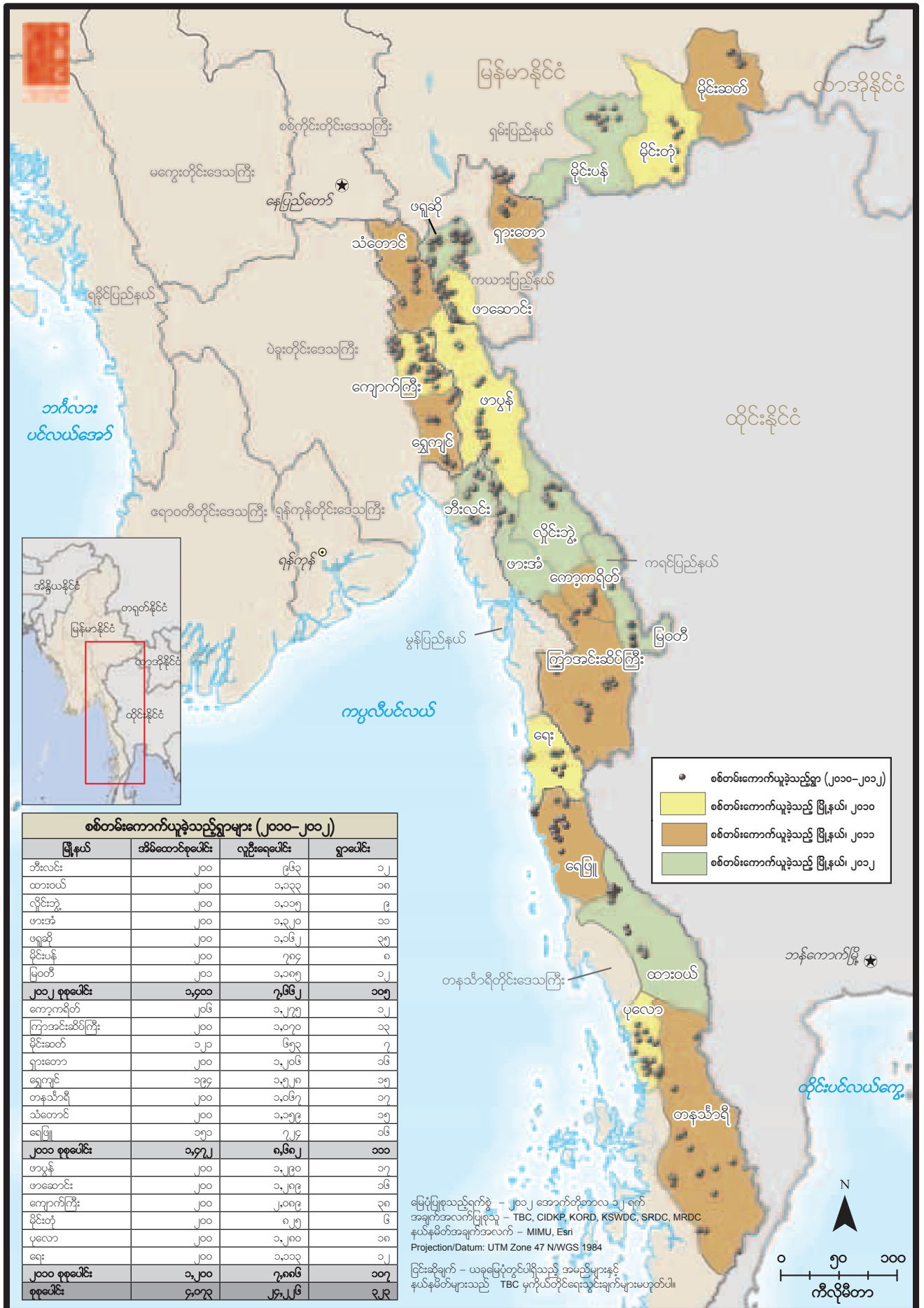
အဆင့်ပေါင်းများစွာ ပါသည့် (multi-stage)၊ ပထဝီအနေအထားကို အခြေခံသည့် (geographically-based)၊ အုပ်စုလိုက် နမူနာထုတ်ယူခြင်း (cluster sampling) နည်းကို အိမ်ထောင်စုများ ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူလေ့လာရန်အတွက် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ မြို့နယ်တိုင်းတွင် သတင်းအချက်အလက် ရယူရန် အိမ်ထောင်စု (၂၀၀) ကို ရွေးထုတ်ခဲ့ပြီး၊ ဤတွေ့ရှိချက် ရလဒ်များကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော မြို့နယ်များ၏ အခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ယုံကြည်ကိုးစားရသည့် လူဦးရေဆိုင်ရာ အခြေခံအချက်အလက်ကြောင့်၊ မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီကို ပထဝီအနေအထားအရ လေးကွက်ခွဲ၍ စစ်တမ်းကောက် ယူသူများက အကွက်တခုချင်း၏ ဗဟိုနှင့် နီးစပ်သည့် ကျေးရွာများရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၅၀ ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ကြပါသည်။ ကျေးရွာအဆင့်တွင် အိမ်ထောင်စုများကို ကျပန်းသဘောဖြင့် ရွေးချယ်ပြီး၊ ကျေးရွာတခုတွင် အုပ်စုတခုအနေဖြင့် အိမ်ထောင် အစု ၂၅ စု ပါဝင်ပါသည်။

ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသည့် တိုင်းရင်းသား လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများက မေးခွန်းလွှာနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွမ်းဝင်သိရှိနေကြပြီ ဖြစ်ပြီး၊ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နည်းနာနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများကို နှစ်စဉ် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုသက်တမ်းကာလ အစောပိုင်းတွင် ပြုခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများတွင်၊ နမူနာထုတ်ခြင်း နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း နည်းနာများ၊ မေးမြန်းခံရမည့်သူများထံမှ ကြိုတင်အသိပေး၍ သူတို့၏ သဘောတူညီချက်ကို ရယူရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လက်မောင်း အလယ်ပိုင်းလုံးပတ် (Mid-upper-arm-circumference-MUAC) တိုင်းတာခြင်း နှင့် ပြည်သူများ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်၍ အကဲခတ် လေ့လာသုတေသနပြုနည်းများ ပါဝင်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက် ဒေတာများကို မိုးရာသီအစောပိုင်း မေလနှင့် ဇွန်လများတွင်၊ ပြီးခဲ့သည့် ၃-နှစ်စလုံး ကောက်ယူစုဆောင်းပါသည်။ ထို့နောက်ဝန်ထမ်းများ ပြန်လာပြီး သတင်းအချက်အလက် ဒေတာများ ရေးသွင်းပါသည်။ ပြန်လည် ဆန်းစစ်ခြင်း (verification)၊ နှင့် စိစစ်သုံးသပ်ခြင်းတို့ကို ဇူလိုင်လများနှင့် ဩဂုတ်လများမှာ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

^၁ See www.tbtc.org/resources/resources.htm#idps (accessed 10/10/12)

^၂ နောက်ဆက်တွဲ (၂) ကို ကြည့်ပါ။

မြေပုံ (၁)။ အိမ်ထောင်စုအလိုက် ဆင်းရဲမှု စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း နမူနာစံကွက် (၂၀၁၀-၂၀၁၂)

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်၊ မြို့နယ် (၃၆) ခုမှ အဓိကကျသည့် သတင်းပေးသူများ (key informants) နှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပြင်ဆင်မေးခွန်းထားရှိသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုသူများထံမှ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် စုစုပေါင်း ခန့်မှန်းအရေအတွက်ကို စုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ ပြည်တွင်း၌ အိုးအိမ်အခြေပြုက် ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးနေရသူများ၏ အရေအတွက် ခန့်မှန်းမှုမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် နည်းနေဖွယ် (မပြည့်မစုံ) ရှိနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ မြို့ပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသူများ၏ အရေအတွက်ကို ကောက်ယူရရှိနိုင်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ အရေအတွက် ခန့်မှန်းရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ စံချိန်စံနှုန်းများကို လမ်းညွှန်အဖြစ် ယူပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် အရေအတွက် ခန့်မှန်းရာတွင် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများကို ထင်ဟပ်မှုရှိပါသည်။

- လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၊ သဘာဝ ကပ်ဘေးဒုက္ခများ၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် သူတို့၏ နေအိမ်များကို စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရသူ အရပ်သားများ၊ သို့မဟုတ် အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့ရသူ အရပ်သားများ။
- နိုင်ငံတကာ နယ်စပ်ကို မကျော်ဖြတ်ဘဲ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျန်ရှိနေသေးသည့် အရပ်သားများ။
- သူတို့၏ မူရင်းနေထိုင်သည့် ရပ်ရွာကို လုံခြုံမှုအကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာသော်လည်းကောင်း မပြန်နိုင်ကြသည့် အရပ်သားများ။
- အခြားရပ်ရွာတွင် လုံခြုံမှု အကြောင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာသော်လည်းကောင်း ပြန်လည် အခြေချခြင်း မပြုနိုင်ကြသူ အရပ်သားများ ... ဖြစ်ပါသည်။

အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု ရလဒ်များကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်လေ့လာရာ၌၊ အခြေခံအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ အမျိုးသားစီမံကိန်း နှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်သည့် အမျိုးသားစာရင်းအင်း အချက်အလက်များနှင့် တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးပါသည်။ ဖက်စုံ အိမ်ထောင်စုများ၏ လူနေမှုအခြေအနေ စစ်တမ်းကောက်ယူလေ့လာမှု [Integrated Household Living Conditions Assessment (IHLCA)] ကို ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ၊ ဇန်နဝါရီလ များနှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ မေလတွင် တိုင်းနှင့် ပြည်နယ် အနှံ့အပြား၌ အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၁၈,၆၆၀) ကို လေ့လာမေးမြန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။^၃ ညွှန်းကိန်းပေါင်းစုံ အုပ်စုလိုက် စစ်တမ်းကောက်ယူချက် [Multiple Indicator Cluster Survey (MICS)] လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလနှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ မတ်လအကြား အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၂၉,၂၅၀) ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။^၄ နမူနာ ထုတ်ယူမှုများအားလုံး၏ အရွယ်အစား (sample size) သည် စာရင်းအင်း ပညာသဘောအရ ထင်ရှားမှုရှိပြီး (statistically significant)၊ လေ့လာစစ်တမ်းကောက်ယူမှု အချင်းချင်းအကြား နှိုင်းယှဉ်လေ့လာကြည့်နိုင်စေရန် မေးခွန်းများအကြား ရှိနိုင်သည့် မညီညွတ် ရှေ့နောက်လွဲသည့် ကိစ္စများကိုလည်း တတ်နိုင်သလောက် လျော့ချထားခဲ့ပါသည်။ သို့သော်သတိပြုရန်အချက်မှာ နမူနာထုတ်ယူသည့် နည်းနာတွင် ကွာခြားမှုများရှိနေပြီး (sampling methodologies differed)၊ စိုက်ပျိုးရေးသဘောအရ မတူညီသည့် အချိန်ကာလများတွင် ယခု လေ့လာဆန်းစစ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

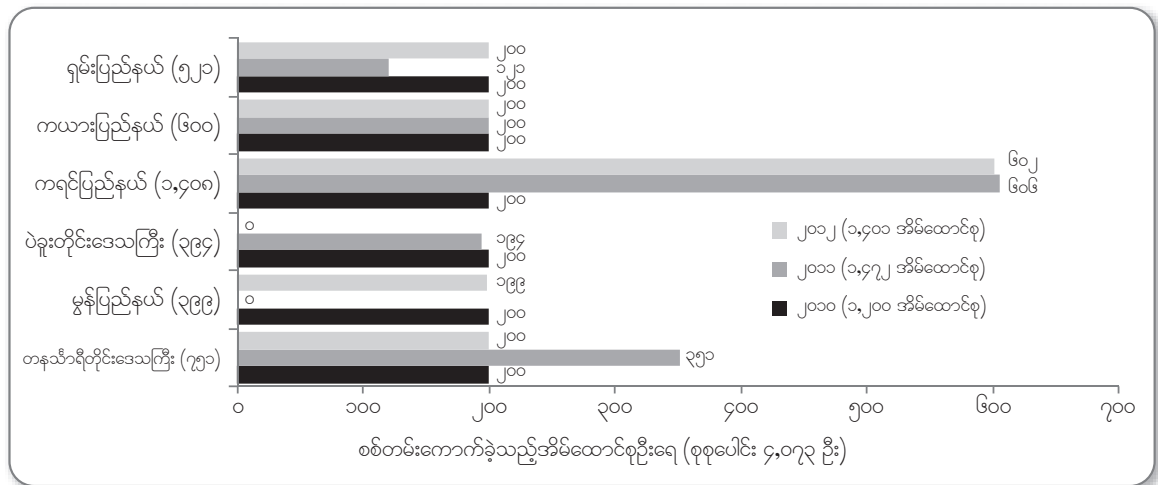
၁။ ၂။ အိမ်ထောင်စု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာထုတ်ယူမှု

မြို့နယ် (၂၁) ခုရှိ ကျေးရွာ (၃၂၃) ရွာမှ လူထုပေါင်း (၂၄,၀၀၀) ကျော်ကို ကိုယ်စားပြုသည့် အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၄,၀၀၀) ကျော်ကို ဆင်းရဲမွဲတေမှု အနေအထားကို လေ့လာနိုင်ရန် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ယခု လေ့လာချက်သည် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး (၆) ခုကို လွှမ်းမိုးမှု ရှိပါသည်။ မြေပုံ (၁) နှင့် ဇယား (၁) တို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ယခု နမူနာအရွယ်အစားသည် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင်၊ မြို့နယ်ပေါင်း (၆) ခုမှ အိမ်ထောင်စု (၁,၂၀၀)၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မြို့နယ်ပေါင်း (၈) ခုမှ အိမ်ထောင်စု (၁,၄၇၂)၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြို့နယ်ပေါင်း (၇) ခုမှ အိမ်ထောင်စု (၁,၄၀၀) တို့ ပါဝင်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် သီးခြားနှစ်များမှ ရလဒ်များကို သီးခြားခွဲထုတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ဖြစ်ပျက်နေသည့် လားရာ (trend) ကို အကဲဖြတ်ရန် မဆောင်ရွက်သင့်ပါ။ အကြောင်းမှာ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများကို နှစ်စဉ်တွင် မတူညီသော မြို့နယ်များ၌ ဆောင်ရွက်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

^၃ IHLCA, 2011, Integrated Household Living Conditions Survey in Myanmar (2009-10) : Poverty Profile, Ministry of National Planning and Economic Development, UNDP and UNICEF, Yangon, <http://www.mm.undp.org/ihlca/index.html> (accessed 10/10/12)

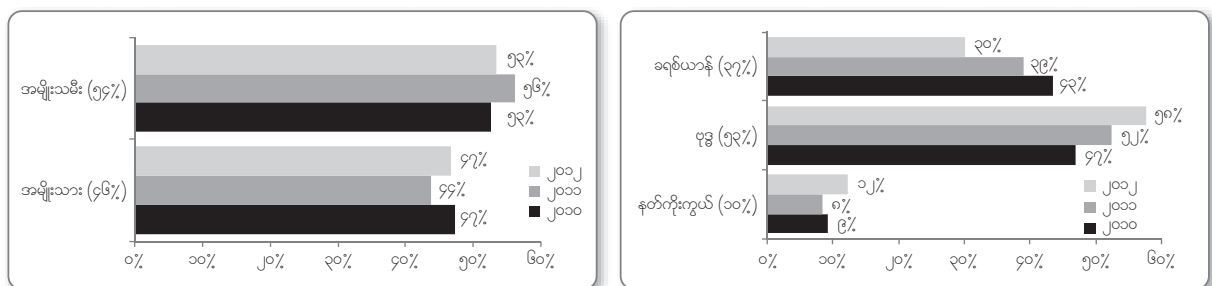
^၄ MICS, 2011, Myanmar: Multiple Indicator Cluster Survey 2009-10, Ministry of National Planning and Economic development, Ministry of Health and UNICEF, Yangon, http://www.unicef.org/myanmar/MICS_Myanmar_Report_2009-10.pdf (accessed 10/10/12)

ပုံကားချပ် (၁)။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ

အိမ်ထောင်စု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် တုံ့ပြန်ဖြေကြားသူများ၏ လူဦးရေဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အထွေထွေ လူဦးရေကို ကိုယ်စားပြုမှု ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ကရင်လူမျိုး များပြားနေသည့် လူမျိုးစုအရ သွေလွဲမှု (ethnic bias) အနည်းငယ် ရှိနေပါသည်။ ပုံ (၂) တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ စစ်တမ်းကို တုံ့ပြန်ဖြေကြားသူများ အကြား၌ ကျား-မ ကွဲပြားမှုတွင် မျှတမှုရှိပြီး၊ ဘာသာကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုအရလည်း စုံလင်မှု ရှိပါသည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ ဒေတာသတင်းအချက်အလက်များအရ တွေ့ရှိချက်များတွင်လည်း အမျိုးသမီးများက ဦးဆောင်ရသည့် အိမ်ထောင်စုများ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ပြောင်းပြန်အချိုးဆက်စပ်မှု ရှိနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။^၁ သို့သော်လည်း မိဘနှစ်ပါးစလုံးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများကို ယောက်ျားက ဦးဆောင်သည်ဟု အစဉ်အလာအရ အမျိုးအစားခွဲ ကောက်ချက်ဆွဲခြင်းသည်လည်း သွေလွဲမှု (bias) ဖြစ်နိုင်သလို၊ ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု၌ အိမ်ထောင်စုများကို မည်သူက ဦးဆောင်သည်ဟူသော မေးခွန်းကိုထည့်သွင်းမေးမြန်းထားခြင်း မရှိပါ။

ပုံကားချပ် (၂)။ လိင် နှင့် ဘာသာကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ကွဲပြားမှုအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ

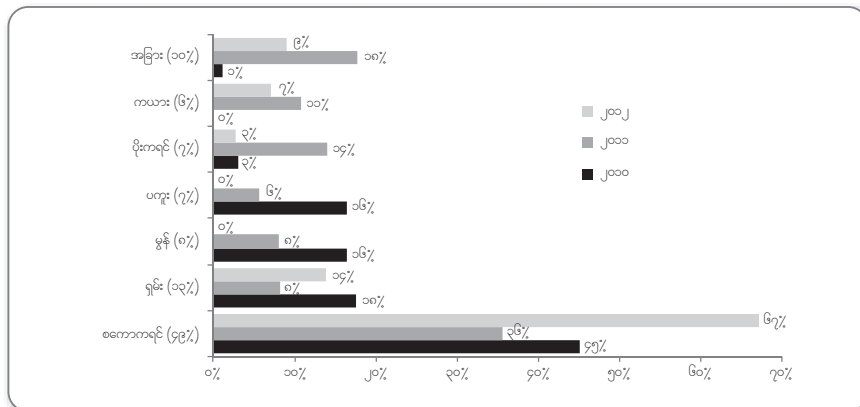
ပုံကားချပ် (၃) တွင် တုံ့ပြန်ဖြေကြားသူများ၌ စကောကရင် များနေကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။ အကြောင်းမှာ ကရင်လူမှုအဖွဲ့အစည်းအခြေပြုအဖွဲ့ (CBOs) များက အရည်အချင်းအရ ပိုမိုစွမ်းဆောင်နိုင်၍၊ ရှမ်း၊ ကရင်နီ၊ မွန် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ ထက်စာလျှင် မြို့နယ် အရေအတွက် (၃) ဆကို စစ်တမ်းကောက်ယူစေခဲ့ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ဤရလဒ်ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ပုံကားချပ် (၃) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အဓိကတိုင်းရင်းသားအုပ်စု (၆) ခုအပြင်၊ ကယန်း၊ လားဟူ၊ ဗမာ၊ ပအိုဝ်း၊ ထားဝယ် နှင့် မော်နေပွာ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကလည်း ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် ဖြေကြားခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် စစ်တမ်း၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် မိတ်ဖက် လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးက ဖြေကြားသူ ရပ်ရွာများထံ ငွေကြေးပြန်၍ ပေးခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆင်းရဲမွဲတေမှု လေ့လာအကဲဖြတ်ချက်အတွက်

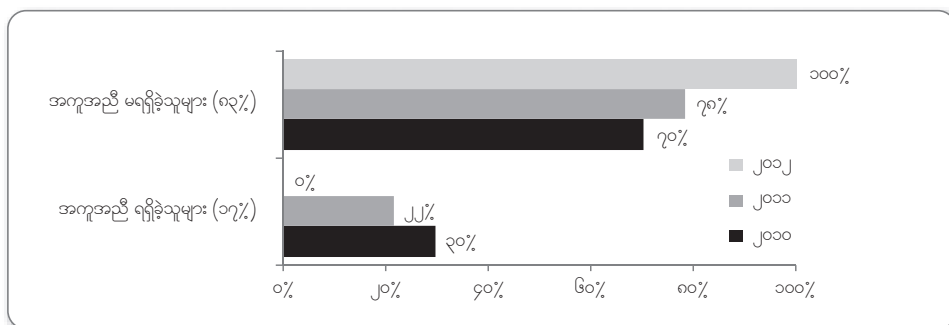
^၁ IHLCA, 2011, *op cit.*, page 34.

နမူနာထုတ်ယူခြင်းကို သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အထောက်အပံ့ ကူညီမှုများပေးခြင်းနှင့် သီးခြားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပုံကားချပ် (၄) တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ ၁၇% သော ဖြေကြားသူများကသာ ပြီးခဲ့သည့် (၃) နှစ်တာကာလအတွင်း (လတ်တလော ပြီးခဲ့သည့် ၁၂-လက) ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှု ရရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သူများအနေဖြင့် လတ်တလောကာလတွင် မည်သူမျှ ထောက်ပံ့မှုများ ရရှိခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ ဤသည်မှာ နမူနာထုတ်ယူခြင်း နည်းနာ၏ ကိုယ်စားပြုမှု ရှိပုံ သဘောသဘာဝကို ဖော်ပြနေပါသည်။

ပုံကားချပ် (၃)။ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ

ပုံကားချပ် (၄)။ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်တွင် အကူအညီ ရရှိမှု အနေအထားအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု နမူနာပြပုံ

၁။ ၃။ အကန့်အသတ်များ

သွားရောက် ထိတွေ့ရန် ကန့်သတ်မှုများရှိခြင်း၊ လုံခြုံမှုမရှိခြင်း၊ အရည်အချင်းအရ အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊ ယုံကြည်ကိုးစားရလောက်သည့် အခြေခံ ဒေတာသတင်းအချက်အလက်များ ရှိမနေခြင်းတို့သည် ယခုစစ်တမ်း ကောက်ယူစုဆောင်းရာ၌ အဓိကကြုံတွေ့ရသည့် အခက်အခဲ၊ အကန့်အသတ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်များ စုပေါင်းတည်ရှိနေမှုကြောင့် မြို့နယ်အားလုံးတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူမှု တပြိုင်နက် လုပ်ဆောင်သင့်သော်လည်း၊ မလုပ်ဆောင်နိုင်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအစား စစ်တမ်းကောက်ယူမှုကို ပြီးခဲ့သည့် (၃) နှစ်အတွင်း တိုးချဲ့၍ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ နှစ်စဉ် အချိန်တူ လများ၌၊ စစ်တမ်း ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ရာသီအလိုက် နှိုင်းသည့် အပြောင်းအလဲကို ရှောင်လွှဲလို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤကာလအတွင်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နယ်ခြားဆောင့်တပ်ဖွဲ့စည်းရေး ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ပဋိပက္ခတင်းမာမှုများလည်း တိုးတက်များပြားလာခဲ့ပါသည်။ နောက်ပိုင်း ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ ပြန်လည် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ နိုင်ငံရေး ဤသို့အပြောင်းအလဲမြန်သည့် အခြေအနေကြောင့် ထည့်သွင်း မတွက်ချက်နိုင်သည့် အစွန်းထွက်သက်ရောက်မှု အကျိုးတရားများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မြို့နယ်များအချင်းချင်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမည် ဆိုပါက ပြဿနာ ရှိနိုင်ပါသည်။

ပဋိပက္ခ သက်ရောက်ခံစားနေရသည့် နေရာများတွင် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ကောက်ခံထားသည့် လူဦးရေ ဒေတာအချက်အလက်များလည်း ရှိမနေပါ။ သို့အတွက်ကြောင့် လူဦးရေ အခြေပြုသည့် နမူနာထုတ်ယူခြင်းနည်း (population based sampling method) ကို ဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ တချိန်တည်းမှာပင် လုံခြုံရေးကန့်သတ်မှုများနှင့် သွားရောက်ထိတွေ့ရေး အခက်အခဲများကြောင့် ပထဝီအနေအထားကို အခြေပြုသည့် နမူနာထုတ်ယူခြင်းနည်း (geographically-based sampling method) ကိုလည်း အခွင့်မပေးခဲ့ပါ။ အထူးသဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ကျေးရွာများ၊ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ လှိုင်းဘွဲ့နှင့် ဖားအံမြို့နယ်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်ရှိ လေးထောက်ကွက် နမူနာအားလုံးကို ရောက်ရှိမေးမြန်းနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ထို့အပြင် ရှားတောမြို့နယ်တွင် အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းနှင့် မြေမြုပ်မိုင်းပြဿနာများကြောင့် ပထဝီအနေအထားအရ နမူနာကွက် ခွဲခြားကောက်ယူမှုမှာလည်း မညီညွတ်၊ တိမ်းစောင်း (skewed) ရှိနေခဲ့ပါသည်။

ယုံကြည်ကိုးစားရသည့် အခြေခံဒေတာ သတင်းအချက်အလက်များ (baseline data) ရှိမနေခြင်းကလည်း ယခုစစ်တမ်း ကောက်ယူမှု၏ အထွေထွေ အခက်အခဲတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့်လည်း ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းမှုများ ပြုခဲ့ရပါသည်။ အစိုးရ၏ စာရင်းအင်း၊ ကိန်းဂဏန်းများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အထိသာ သီးခြားခွဲခြား ဖော်ပြထားမှုများ ရှိပါသည်။ ဤကိစ္စမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေးအတွက် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက်များကို သတင်းပေးဖော်ပြရာ၌ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ တန်ဖိုးရှိပါသည်။ သွားလာထိတွေ့ရန် ကန့်သတ်မှုများရှိနေသောကြောင့်လည်း ကွက်၍ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုအတွက် အထူးထိခိုက်နိုင်ဖွယ် အကြောင်းများကိုလည်း သိရှိလေ့လာနိုင်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ ထို့အပြင် သတင်းအချက်အလက် ဒေတာများကို လိမ်လည်လှည့်ဖျားကြသည့် ယဉ်ကျေးမှုလည်း ရှိနေရာ၊ ဤစာရင်းများသည်လည်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ပုံဖော်ဖုံးကွယ် ဖော်ပြနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။

(TBC) အဖွဲ့နှင့် ရပ်ရွာအခြေပြု တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူမှု ပုံစံဒီဇိုင်းထုတ်ရန်နှင့် ဆောင်ရွက်ရန် အရည်အသွေးကိုမူ တိုးတက်လာစေရန် မြှင့်တင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဒေတာသတင်းအချက်အလက် ကောက်ယူသည့်အဆင့်တွင်၊ ရေဖြူနှင့် မိုင်းဆတ်မြို့နယ်၌ ပစ်မှတ်ထားသည့် နမူနာစံကွက်သို့ အချိန်စီမံခန့်ခွဲမှု ချွတ်ယွင်းအားနည်းချက်များကြောင့် မရောက်ရှိနိုင်ခဲ့ပါ။ စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ဖြေကြားခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုများ၌ အသက် ၆-လ မှ ၅၉-လအတွင်း ကလေးငယ်များ ရှိမနေသည်လည်း ရှိသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် လက်မောင်းလုံးပတ်တိုင်းတာခြင်း (MUAC) စစ်တမ်းကို သေချာပြည့်စုံစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ အလားတူပင် မိုင်းဆတ်မြို့နယ်တွင် ပြီးခဲ့သည့်အပတ်အတွင်း မည်သို့သော အစားအစာမျိုး စားသုံးခဲ့သည်ကိုသာ မေးမြန်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အကြိမ်ရေကို မမေးမြန်းနိုင်ခဲ့ပါ။ သို့အတွက်ကြောင့် အစားအစာစားသုံးမှု အကဲဖြတ်ချက်ကို ကောင်းစွာသုံးသပ်ရန် မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ အခြားမြို့နယ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရန်လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။

“

နိုင်ငံတော်ကို ခေတ်သစ် စနစ်သစ်နဲ့ ချီတက်နေတဲ့ အချိန်မှာ ဒို့ တပ်မတော်အနေနဲ့ နိုင်ငံတော် တာဝန်များကို ထမ်းရွက်ကြရမှာ (၆၇) နှစ်မြောက် တပ်မတော်နေ့ ဦးတည်ချက်များ ဖြစ်တဲ့-

- (က) ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာ အာဏာတည်တံ့ ခိုင်မြဲရေး ဟူသော ဦးတည်ချက်များကို စွဲမြဲစွာ ခံယူစောင့်ထိန်းရေး၊
- (ခ) နိုင်ငံတော်၏ အမျိုးသားရေး နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍတွင် စစ်မှန်သော မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ်ဖြင့် တပ်မတော်က ပါဝင်ထမ်းဆောင်နိုင်ရေး၊
- (င) ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်ရာတွင် တပ်မတော်၏ အဓိက တာဝန်ဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး၊
- (ဃ) နိုင်ငံတော်၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် အင်အားတောင့်တင်းပြီး စွမ်းရည်ထက်မြက်သော ခေတ်မီ မျိုးချစ်တပ်မတော် တည်ဆောက်ရေး ...ဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်တွေနဲ့ အညီ တာဝန်ထမ်းရွက်သွားကြဖို့ မှာကြားရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်တယ်။

”

တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်၊ ဒု-ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့၊ နေပြည်တော် တပ်မတော်နေ့တွင် ပြောကြားသောမိန့်ခွန်း။

သောက်ရေခပ်ချောင်းပေါ် ရေကာတာဆောက်လုပ်ခြင်း၊ တောင်ငူမြို့နယ်၊
၂၀၁၂ ခုနှစ် (ခါတ်ပုံ - KORD)

အန်း (၂)

စာသင်ခန်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ခြင်း၊ အေးသူတာ ဒိုင်ဒီပီစခန်း၊
ဖာပွန်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် (ခါတ်ပုံ - TBBC)

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင်
ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု—လားရာများ

၂။ ၁။ ပဋိပက္ခ အသွင်ပြောင်းလဲ ဖွံ့ဖြိုးလာခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်း။

“အကယ်၍ အခု အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပျက်သွားရင်တော့၊ ကျွန်တော်တို့ဘဝတွေက အရင်ကထက် ပိုဆိုးမှာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ သမိုင်းမှာ ဗမာတွေက ကျွန်တော်တို့ကို လိမ်ခဲ့တာ အကြိမ်ကြိမ်ပဲ။ ကျွန်တော်တို့ သူတို့ကို မယုံဘူး၊ ဗမာတွေကလည်း ကျွန်တော်တို့ကို မယုံဘူး။ ရှေးလူကြီးတွေ ပြောတာတော့ ညောင်သီးလည်းစား၊ မြားသံလည်း နားထောင်တဲ့။ ကျွန်တော်တို့ က သတိထားကြရမယ်။”

ကရင် အမျိုးသားတဦး၊ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ။ (CIDKP) အုပ်စုလိုက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။

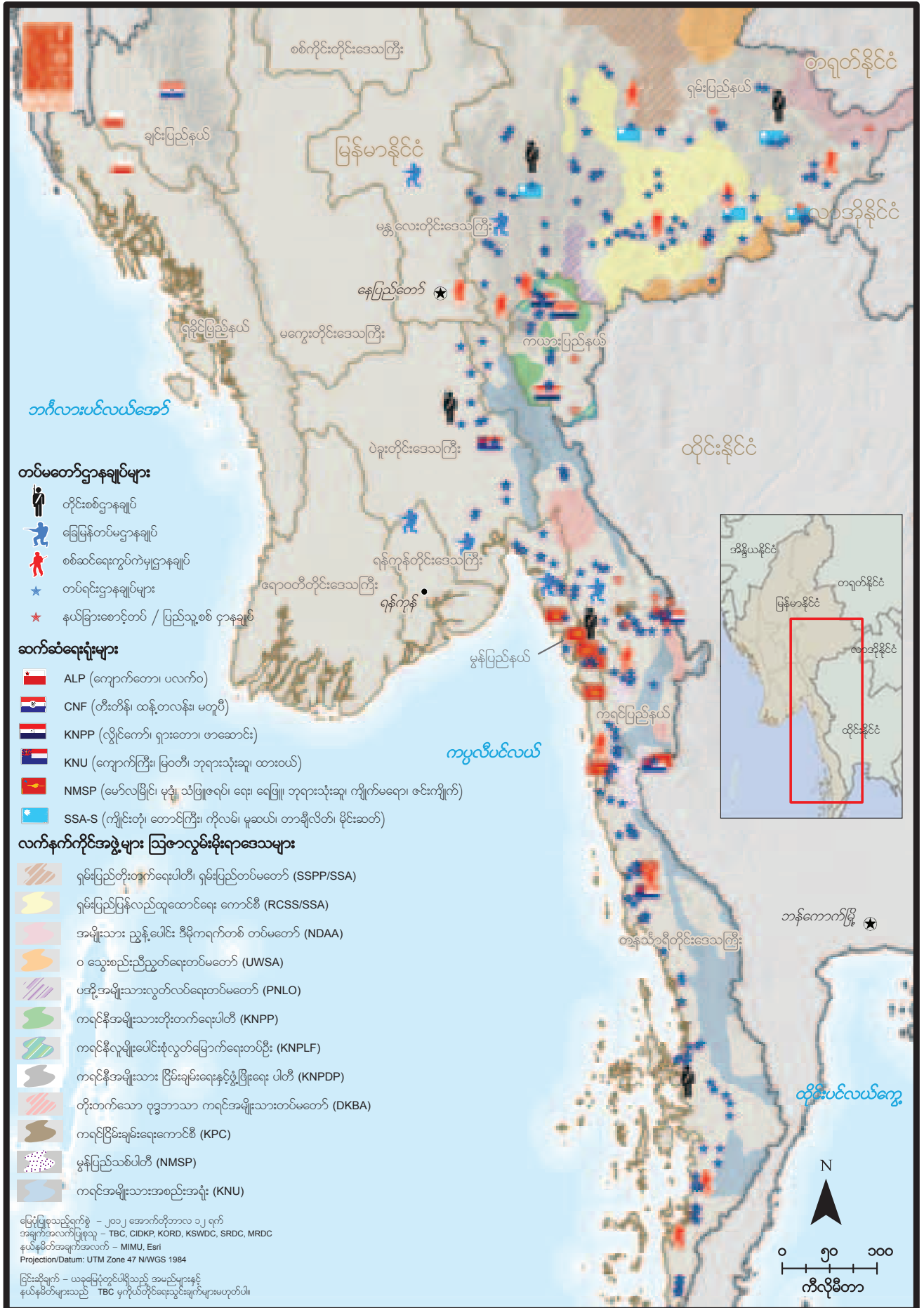
ကိုလိုနီဘဝမှ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း သမိုင်းမှာ၊ ခေတ်သစ်မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ အချင်းချင်းကြား ရေရှည်ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများ၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများနှင့် ရှိနေခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းနေထိုင်ကြရန် နှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးအတွက် အခွင့်အရေး အကြိမ်အနည်းငယ် ပွင့်လန်းခဲ့ဖူးသော်လည်း အောင်မြင်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။ သို့သော်လည်း ပြီးခဲ့သည့်နှစ်အတွင်း အစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးအရ အဖြေရှာနိုင်ကြတော့မည်လောဟု မျှော်လင့်ချက်များလည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။ ယခင်စစ်အစိုးရ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်သစ်ဆီသို့ လမ်းပြမြေပုံဖြင့် ချီတက်ခဲ့ကြပြီးနောက်ပိုင်း၊ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်လာသော်လည်း၊ မြန်မာစစ်တပ် (တပ်မတော်) ၏ ရိုးသားမှုအပေါ် မလွဲမရှောင်သာ သံသယများ တည်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင်၊ အာဆီယံ စီးပွားရေး အသိုက်အဝန်း (AEC) သို့ ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ချိတ်ဆက်မှုများ ပြုလုပ်ရတော့မည် ဖြစ်ရာ၊ ၎င်းသည်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို တွန်းအားပေးသည့်အချက်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရဖက်က စေတနာကောင်းဖြင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုခဲ့ပြီး၊ တိုင်းရင်းသားအင်အားစုများကလည်း ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်နိုင်ရန် လက်တွေ့ကျကျ ချည်းကပ်တုံ့ပြန်ခဲ့ကြပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုမှာ ယခင် ရေရှည်ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့သည့် ပြည်တွင်းစစ်၊ ဖိနှိပ်မှုများ၊ သံသယများနှင့် ချိန်တိုး ကြည့်လျှင် အရှိန်အဟုန်မှာ အံ့မခန်း ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရသစ်ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သောအခါ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး အုပ်စုများကို မြန်မာစစ်တပ်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းရန်၊ ယခင် စစ်အစိုးရက ဖိအားပေးနေမှုကြောင့် တင်းမာမှုများ မြင့်မားနေသည့် အချိန် ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်ဆိုရလျှင် ယခင်ကာလကြာရှည် တည်မြဲနေခဲ့သော ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (မြောက်) (SSA-N) နှင့် ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (ကေအိုင်အို) (KIO) တို့နှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များမှာ ဤကိစ္စပြီး များမကြာမီအတွင်း ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် မြန်မာအစိုးရက နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ပြည်သူ့စစ် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းရန် တောင်းဆိုချက်ကို လျှော့ချ၍၊ ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တပ်မတော် (UWSA)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော် (အဲန်ဒီအေအေ-မုန်းလား) (NDAA) တို့နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို ပြန်လည်အတည်ပြု ကြေညာခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ ရန်လိုတိုက်ခိုက်မှုများ အဆုံးသတ်စေရန်၊ ဆက်ဆံရေး ရုံးများဖွင့်ရန်၊ တပ်များကို နယ်မြေခွဲခြား သတ်မှတ်ရန်နှင့် နောက်ထပ် ဆွေးနွေးပွဲများ ကျင်းပရေးကိစ္စများကို ကနဦး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များ ရရှိအောင် ဆွေးနွေးရေးအဖြစ် လမ်းညွှန်အဆင့်များအဖြစ် ချမှတ်ကြေညာခဲ့ပြီး၊ ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (KIO) မှလွဲ၍ ကျန်တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နောက်များမကြာမီလများတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု ရယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။^၆

အစိုးရဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်ခြင်း တနှစ်ပြည့်အခမ်းအနားတွင်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၌ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ “အင်အားစု အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်” (all inclusive political process) အရေးကြီးကြောင်း နှင့် “ပင်လုံစိတ်ဓာတ်” ကို အခြေခံသည့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရေး အရေးကြီးကြောင်း အလေးပေးဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့် ၃-ရပ်ကိုလည်း ဖော်ပြပြောဆိုခဲ့ရာ၊ ပြည်နယ်အဆင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများနှင့်

^၆ TNI-BCN, February 2012, “Ending Burma’s Conflict Cycle? Prospects for Ethnic Peace”, Burma Policy Briefing No. 8, <http://www.tni.org/briefing/ending-burmas-conflict-cycle?context=70443> (accessed 10/10/12)

မြေပုံ (၂)။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဒေသများ

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ အဆုံးသတ်စေရေး၊ ဒုတိယအဆင့်တွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဆွေးနွေးပွဲဖြစ်ပြီး ဤအဆင့်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ရေး၊ နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားတပ်မတော်ကို ပြန်လည်စုစည်းရေး နှင့်အတူ၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေးအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ကိစ္စများ၊ တတိယအဆင့်တွင် နိုင်ငံရေးသဘောတူညီမှုများရရှိအောင် ဆက်လက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေး နှင့် လွှတ်တော်မှ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးကိစ္စများ ပါဝင်ပါသည်။^၇

တိုင်းရင်းသား အင်အားစုများက ယခုလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ငြင်းဆိုကန့်ကွက်မှုများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့် ၁၇-နှစ်တာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကာလတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိစေရေး သူတို့၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် စနစ်တကျပိတ်ပင်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ ကချင်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (KIO) ကမူ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးထက်စာလျှင်၊ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်စေလိုပါသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုပ်ငန်း စဉ်များနောက်ပိုင်း ပဋိပက္ခကို ဖြစ်ပွားစေသည့် နိုင်ငံရေးနောက်ခံအကြောင်းရင်းများကို အပေါ်ယံသဘောသာ ဖြေရှင်းဆောင် ရွက်မည်ဟု စိုးရိမ်ပူပန်မှုများလည်း ပေါ်ထွက်ခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဆောင်ကျဉ်း၍၊ အတိုက်အခံအုပ်စုများ လက်နက်ချ၊ ဥပဒေဘောင်အတွင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာပြီးမှသာ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများ ပြုလုပ်မည်ဟုလည်း စိုးရိမ် ပူပန်ကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အင်အားစုများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကလည်း လက်ရှိ လွှတ်တော်၏ ပြင်ပတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ရန်၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ကျင်းပခဲ့သည့် ပင်လုံညီလာခံကဲ့သို့သော အမျိုးသားညီလာခံကြီးတရပ်ကျင်းပ၍ ညှိနှိုင်းရန်၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲများ မတိုင်မီတွင် အမျိုးသား သဘောတူညီမှုကြီးတရပ် ရယူရန် စသည့် တင်ပြတိုက်တွန်းမှုများ ရှိပါသည်။^၈

ထို့အပြင် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများကလည်း ယခင်အာဏာရှင်စနစ် နှင့် လူနည်းစု ထိပ်သီးတစုကသာ ကြီးစိုးသည့် နိုင်ငံရေး ယဉ်ကျေးမှုက ယခုငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို မောင်းနှင်နေသည်၊ ယခု ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲလိုလျှင် ပြည်သူအများ အကျယ်အပြန့် နှင့် တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်သည်ဟု စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ တင်ပြခဲ့ကြပါသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ ကာလများတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များကို စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များနှင့် ဖလှယ်ခဲ့ကြသည်ဟု လူအများက သစ္စာဖောက်သည့်နယ် ခံစားခဲ့ကြရပြီးနောက်၊ ယခု ပုံမှန်မဟုတ်ဘဲ ဆောင်ရွက်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အစိုးရဖက်မှ ခေါင်းဆောင်များရော၊ တိုင်းရင်းသား အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်များပါ တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှု ရှိကြစေရန်၊ ဒေသခံ လူထုအသိုက်အဝန်းများက ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် တက်ကြွစွာ တိုက်တွန်းအားပေးမှုများ ရှိနေပါသည်။ နောက်ဆုံး မည်သည့်ရလဒ်ထွက်ပေါ်လာမည်ကို ထိုင်စောင့်ကြည့်နေမည့်အစား၊ အစိုးရနှင့် နယ်စပ်ဒေသများရှိ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ဒေသခံပြည်သူလူထုများကို အသိပေးခြင်း၊ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်နေကြပြီး၊ ပြည်သူတို့၏ လိုလားချက်ဆန္ဒများကို တင်ပြဆွေးနွေးရန် နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမို၍ တရားဝင်မှုရှိစေအောင် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များကို တိုက်တွန်း စည်းရုံးလျက် ရှိပါသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလအထိ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများကြောင့်၊ တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေရာရှိ ဒေသခံ ရပ်ရွာလူထုများအတွက် သိသာထင်ရှားသည့် သက်ရောက်မှုမှာ အနည်းဆုံး လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများနှင့် အရပ်သားများအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုများ သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိပ်တိုက်တွေ့ဆုံတိုက်ပွဲများ လုံးဝ ရပ်ဆိုင်းသွားသည် ဟူ၍ မရှိသေးပါ။ အကြောင်းမှာ အရေးပါသည့် နေရာဒေသများမှ တပ်များရုပ်သိမ်းခြင်း မရှိသေးဘဲ၊ ထောက်ပံ့ရေး ပစ္စည်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရာတွင်လည်း ရှင်းလင်းသည့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ မရှိသေးသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဝေးလံခေါင်သီသည့် ဒေသများသို့ သူပုန်နှိမ်နင်းရေး ကင်းလွတ်မှုများလည်း ကျဆင်းလျော့ နည်းလာပြီး၊ ရလဒ်အဖြစ် ရပ်ရွာလူထုများက လယ်ကွင်းများသို့ သွားနိုင်ခြင်း၊ ဈေးရောင်းဈေးဝယ်ပြုနိုင်ခြင်းများ လွယ်ကူလာခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လူ့အခွင့်အရေးများ ကာကွယ်ပေးမှုအပိုင်းတွင် သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှုများ မမြင်ကြရသေးပါ။ အတင်းအကျပ် လုပ်အားခိုင်းစေခြင်း၊ ငွေညှစ်တောင်းခံခြင်း၊ မြေယာ သိမ်းပိုက်မှုများ အကျယ်အပြန့် ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များအတွက် သော်လည်းကောင်း၊

^၇ President Thein Sein, 1 March 2012, Third Regular Session of the Union Parliament, Reprinted in the “New Light of Myanmar”, 2 March 2012, page 6, <http://www.burmalibrary.org/docs13/NLM2012-03-02.pdf> (accessed 10/10/12).

^၈ Ethnic Nationalities Conference, 16 September 2012, “The Six-point Political Programme of the Ethnic Nationalities Regarding the Peace Process, http://euro-burma.eu/doc/PM_No._28_-_27-09-12.pdf (accessed 10/10/12)

နယ်စပ်ဒေသများတွင် အသစ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အကျိုးစီးပွားများအတွက်သော်လည်းကောင်း ဤသို့ဆိုးကျိုးများ ဆက်လက် ရှိနေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးမှသည် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများသို့ တက်ရောက်ရေးမှာ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အဆုံးအဖြတ် ဖြစ်စေမည့် ပြဿနာ၊ စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရအတွင်းမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လိုလားသူ ခေါင်းဆောင်များက သူတို့၏ အာဏာကို ပိုမိုကျစ်လစ်ခိုင်မာအောင် စုစည်းခဲ့ကြပြီး၊ ဤသို့သော ပြဿနာကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရေးကော်မတီမှ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။ အလားတူပင် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အင်အားစုများကလည်း ဘုံရပ်တည်ချက်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာအောင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး၊ စက်တင်ဘာလတွင် ကျင်းပသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ညီလာခံမှ၊ တိုင်းရင်းသားများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အလုပ်အဖွဲ့ တခုကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် စစ်ပွဲများ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူမှု အသိုက်အဝန်း အချင်းချင်း အကြမ်းဖက်မှုများ၊ အလားတူပင် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် စီးပွားရေး တံခါးဖွင့်ပွင့်လင်းစေရေး ဆောင်ရွက်မှုများ၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် မတည်ငြိမ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရကာ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် လမ်းလွှဲချော်သွားနိုင်သည့် အလားအလာလည်း ရှိနေပါသေးသည်။ သို့သော်လည်း အကြီးကျယ်ဆုံးပြဿနာမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို မည်သို့အကောင်အထည်ဖော်မည်ဟူသည့် ကိစ္စဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားမျှတမှုနှင့် လူ့အခွင့် အရေးများ မည်သို့တိုးတက်ဖော်ဆောင်ပေးသွားမည်ဟူသည့် အရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခြေအနေမှာ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် တပ်မတော်အပေါ် မည်မျှထိန်းချုပ်မှုရှိသည်နှင့် ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများတွင် အကျယ်အပြန့်နှင့် စနစ်တကျ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် တာဝန်ယူမှုရှိစေရန်၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများအတွက် အပြစ်ဒဏ်ပေးခံရခြင်း မရှိဘဲ ကင်းလွတ်နေစေသည့် ဝန်းကျင်အခြေအနေများကို နိဂုံးချုပ်အဆုံးသတ်စေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် စွမ်းရည်တို့အပေါ် အထူးမူတည်နေပါသည်။ အတိတ်ကာလက လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသည့် နစ်နာရသူ ကာယကံရှင်များနှင့် ရှင်ကျန်ရစ်ရသူများကို အသိအမှတ်ပြုပေးရေးသည်လည်း အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ဘက်မလိုက်သည့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အခရာကျပါသည်။ သို့မှသာ အနာဂတ်ကာလတွင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်နိုင်မည် ဖြစ်ပြီး၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ၂။ စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲ တံခါးဖွင့်ခြင်းနှင့် သဘာဝရင်းမြစ်ကြောင့် ဖြစ်ရသည့် ကျိန်စာ

“အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသဘောတူညီမှု ပြီးတော့၊ စီးပွားရေး ကုမ္ပဏီတချို့က ကျွန်မတို့ဒေသထဲကို တပ်မတော်နဲ့ ပြည်သူ့စစ် တပ်ဖွဲ့တွေနဲ့အတူ ရောက်လာကြတယ်။ သူတို့က သစ်ထုတ်ဖို့၊ မိုင်းတူးဖို့ စိတ်ဝင်စားနေကြတယ်။ ကျွန်မတို့က ရှိတဲ့လယ်ယာ လေးတွေ၊ မိဘဘိုးဘွားပိုင် လယ်ကွက်ကလေးတွေ သိမ်းခံရမှာ ကြောက်တယ်။”

ရှမ်းအမျိုးသမီးတဦး၊ မိုးနဲမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (SRDC) ၏ သီးခြားအုပ်စုလိုက် ဆွေးနွေးပွဲ

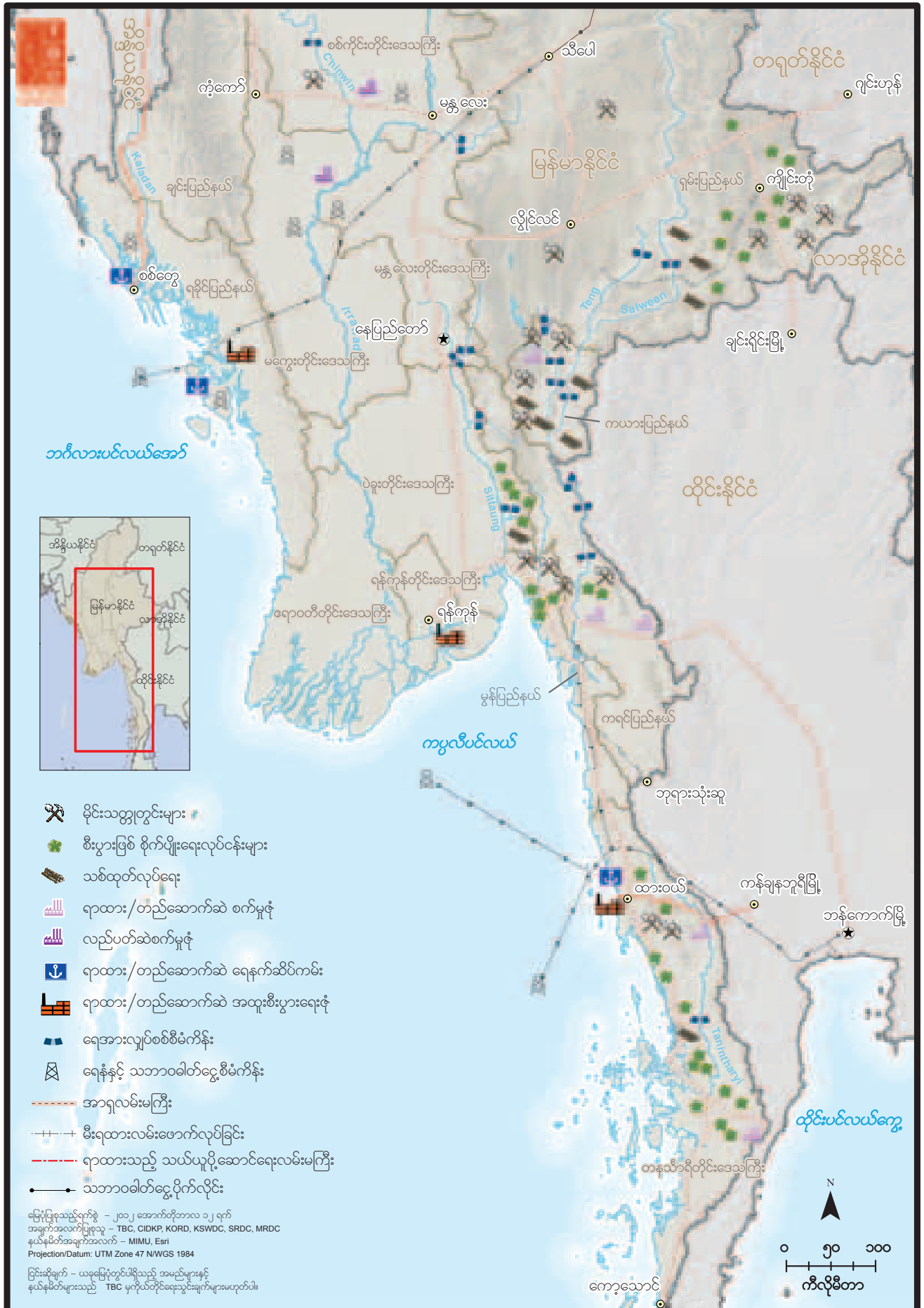
၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်၊ ဆယ်စုနှစ်များစွာ အထီးကျန် ပိတ်ဆို့နေထိုင်ခဲ့မှုနှင့် မကြာသေးမီကာလက ဆွေမျိုးတစ်စုကောင်းစားရေး (ခရိုနီ) အရင်းရှင်ဝါဒကို ကျင့်သုံးလာခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း၊ အစိုးရက စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို တစ်ချို့တစ်ချို့ လုပ်ဆောင်လာခဲ့ပါသည်။ ၎င်းပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနှင့် ပြန်လည် ချိတ်ဆက်နိုင်ရန်၊ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုကာလတိုင် အထူးသိသာထင်ရှားသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အချို့မှာ ယခင်က နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်နှုန်းထား အမျိုးမျိုး ရှိနေသည့် အခြေအနေ (အစိုးရတရားဝင်သုံးစွဲနေသည့် ငွေလဲနှုန်းမှာ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ပြင်ပဈေးကွက်ပေါက်ဈေးရှိ ငွေလဲနှုန်းထက် အဆ ၁၅၀ မျှ မြင့်မားနေခဲ့သည်) မှ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းကို ထိန်းချုပ် အလျှင်မြောက်စနစ် (managed float) သို့ ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်နိုင်ရန်၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ကုန်သွယ်မှုကို တိုးမြှင့်နိုင်ရန်၊ ငွေကြေး ချေးငှားရယူနိုင်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် နှင့် စက်မှုထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ အမျိုးအစား အထွေထွေကို တိုးချဲ့ထုတ်လုပ်လာနိုင်စေရန်၊ အခွန်အကောက်မှ ဘဏ္ဍာဝင်ငွေကို တိုးတက်ရရှိစေရန်အတွက် ဥပဒေအခြေခံမူဘောင်များ ပြဌာန်းနိုင်ရန်ကိစ္စများကို အခြားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းများနှင့်အတူ ဆောင်ရွက်နေပါသည်။^၉

နိုင်ငံအများက မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်လာသည့်အပေါ် ဆုချသည့်အနေဖြင့်၊ ယခင်က ချမှတ်ထားသည့် စီးပွားရေး ဒဏ်ခတ်အရေးယူမှုများ လျော့ပေါ့ပေးလိုက်ပြီး၊ ၎င်းတို့ နိုင်ငံသားများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ကန့်သတ်ထားမှုများကိုလည်း ဖယ်ရှားပေးခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုသူများ အများအပြား ဝင်ရောက်လာခဲ့ပါသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများ (IFIs) ဖြစ်သည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၊ စသည်တို့နှင့် ပြန်လည် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်မှုများ ရှိလာရာ၊ အစိုးရအနေဖြင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို အခြေခံ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်ကြစေရန် အခွင့်အလမ်းသစ်များ တိုး၍ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်နိုင်သည့် အခြေအနေ ဖြစ်လာပါသည်။ နယ်စပ်ဒေသများတွင် စစ်ပွဲများ ငြိမ်းချမ်းပါက၊ နိုင်ငံတကာ နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ ကုန်သွယ်မှု စင်္ကြန်လမ်းကြီးများ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အာဆီယံနိုင်ငံများ စီးပွားရေးအရ အသိုက်အဝန်းအဖြစ် ချိတ်ဆက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများမှာလည်း ပို၍ လျင်မြန်စေမည်ဖြစ်ရာ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်များ ကိုလည်း ပို၍ ဆောင်ရွက်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။^{၁၀}

^၉ President Thein Sein, State of the Union speech, Reprinted in New Light of Myanmar, 20 June 2012, pages 1,8 & 9 <http://www.burmalibrary.org/docs13/NLM2012-06-20.pdf> (accessed 10/10/12)

^{၁၀} Asian Development Bank, August 2012, Myanmar in Transition: Opportunities and Challenges, <http://www.adb.org/sites/default/files/pub/2012/myanmar-in-transition.pdf> (accessed 10/10/12)

မြေပုံ (၃)။ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ

သို့သော်လည်း ကမောက်ကမနိုင်ငံလှည့် အခြေအနေတခုမှာ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝ သယံဇာတကြွယ်ဝမှုကြောင့် လူတန်းစား မညီမျှမှုကို ပို၍ ကြီးထွားစေကာ၊ နောက်ဆုံး “သဘာဝရင်းမြစ်ကြောင့် ဖြစ်ရသည့် ကျိန်စာ” အဖြစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်း စဉ်အပေါ်တွင်ပါ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်လာစေနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စများအပေါ် အုပ်ချုပ်စီမံရေးစနစ်များကို တာဝန်ခံမှုရှိစေရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာရေးအတွက် လုံးဝပြုပြင် ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်းမရှိပါလျှင် ဤသို့ အဖြစ်ဆိုးနှင့် ကြုံတွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပြည်ပတင်ပို့ရောင်းချမှုမှ ဝင်ငွေသည် နှစ်စဉ် အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၂,၀၀၀ ကျော် ရရှိနေရာ၊ အစိုးရဘဏ္ဍာဝင်ငွေအတွက် အဓိက ရင်းမြစ် ဖြစ်နေပါသည်။ ဤဝင်ငွေများကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အစိုးရဘတ်ဂျက်ထဲသို့ ထည့်သွင်းဖော်ပြမှုမရှိပါလျှင်၊ လွှဲမှား စီမံအသုံးချမှုများဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းပြောဆိုမှုများလည်း ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ ရသုံးခန့်မှန်းချေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည့်တိုင်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်သွင်း၍ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အသုံးစားရိတ်များအတွက် လွှတ်တော်က ဆွေးနွေးငြင်းခုံခဲ့သည့်တိုင်၊ ဘတ်ဂျက်၏ ဝင်ငွေကို မည်သည့်နေရာမှ ရရှိသည်ကို ဖော်ပြရန် ယခုတိုင် လျှို့ဝှက် မမြင်သာ ဖြစ်နေပါသေးပါ။ သဘာဝ ရင်းမြစ်ထုတ်ယူ ရောင်းချမှုများအတွက် တန်ဖိုးပေးဆပ်ရမှုကို ဒေသခံပြည်သူလူထုများက မမျှမတ ကြီးမားစွာ နစ်နာခံစားရသည့်အခါ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်သုဉ်းမှုများ၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ ပျောက်ဆုံးသွားမှုများ ကြုံတွေ့ရသည့်အခါ၊ ပြည်သူများ စိတ်နာကျင်ခံစားမှုများ မလွဲမရှောင်သာ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်သူများအနေဖြင့် အစိုးရဘဏ္ဍာတွင် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေးကိစ္စများအတွက် မျှတသည့် ခွဲဝေမှုကိုလည်း ရရှိခံစားနိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။^{၁၀}

ဥပဒေစည်းမျဉ်း ထိန်းချုပ်မှု အားနည်းချိနဲ့နေသည့် ဝန်းကျင်၌၊ တိုင်းရင်းသား ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းများက အစိုးရကို အပစ် အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များ အလေးပေး ဖော်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းနေကြသည့် အခြေအနေ၌၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဖြင့် အစားထိုး၍ မရနိုင်ကြောင်းကိုလည်း တိုက်တွန်းပြောဆိုနေကြပါသည်။ အဆိုပြုထားသည့် သဘာဝဓာတ်ငွေနှင့် ရေနံတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းအတွက် ဆည်များ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၊ စက်မှုဇုန်များ၊ ရေနက်ဆိပ်ကမ်းများနှင့် အခြား အကြံစားအခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် ရှိနေရာ၊ နောက်ထပ် တင်းမာမှုအသစ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည်၊ လက်ရှိ နိုင်ငံရေးဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများကို လမ်းလွှဲစေ၍ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်လာမည့်အရေး စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှု များလည်း ရှိနေကြပါသည်။ ယခင်က စစ်တပ်ပိုင် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီ လီမိတက်ကဲ့သို့သော အခွင့်ထူးခံကုမ္ပဏီများ ၏ လက်ဝါးကြီးအုပ် ဆောင်ရွက်ခွင့် ရသည့်အခြေအနေ၊ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် အခြေအနေများ အချို့အတိုင်းအတာတခုအထိ၊ ယခု ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ကျိုးပျက်သွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သော်လည်း၊ အထူးအခွင့်အရေးများ၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခွင့်များ ရှိနေသေးသောကြောင့် တပ်မတော်ပိုင် စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့်၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးစနစ်အတွင်း အရေးပါလွှမ်းမိုးနိုင်သည့် အနေအထားတွင် ဆက်လက်တည်ရှိနေဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပွင့်လင်းမြင်သာမရှိသည့် စီးပွားရေးသဘောတူညီချက်များ ကြောင့်လည်း၊ အစိုးရမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ခေါင်းဆောင်များလည်း စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များ ရယူလာကြမည်ဟု သံသယ ရှိနေကြပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ သူတို့ကိုယ်စားပြုနေသည့် လူထုများအတွင်း သိက္ခာကျဆင်းလာဖွယ်၊ ယုံကြည်မှု လျော့နည်းလာဖွယ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ယခင်က အုပ်များမှ ခွဲထွက်၍ အဖွဲ့ငယ်များတည် ထောင်ခဲ့ကြသည့် အခြေအနေများ ကြောင့်လည်း၊ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရင်ကြားစေရေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် အခက်အခဲများ ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။^{၁၂}

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းများကြောင့် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေအပေါ် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုမှာ အထူးသဖြင့်၊ ၎င်းစီမံ ကိန်းများနှင့်အတူ စစ်တပ်များ တိုးချဲ့ချထားမှုများ ရှိလာပြီး၊ အတင်းအကျပ် လုပ်အားခိုင်းစေမှုများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု ပစ္စည်းများနှင့် မြေယာများ သိမ်းယူမှုများ၊ အတင်းအကျပ် နေရာရွှေ့ပြောင်းချထားခြင်း၊ ငွေညှစ်တောင်းခံခြင်းတို့ ပူးတွဲဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်အတွင်းတွင် မြေယာ ဥပဒေသစ် ၂-ခု ပြဌာန်းမှုနှင့်အတူ၊ မြေသိမ်းယူမှုကိစ္စများကို အထူးစောင့်ကြည့် ပြောဆိုလာ ကြပါသည်။ တဖက်တွင် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးစေရန် ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် လုံခြုံမှုတိုးမြှင့်လာစေရေးကိစ္စများ ရှိနေပါသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ပြဌာန်းသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ မြေယာအားလုံးကို နိုင်ငံတော်က အဓိကပိုင်ဆိုင်သူအဖြစ်

^{၁၀} Arakan Oil Watch, March 2012, Burma's Resource Curse: The Case for Revenue Transparency in the Oil and Gas Sector, <http://arakanoilwatch.org/?p=114> (accessed 10/10/12)

^{၁၂} International Crisis Group, 27 July 2012, Myanmar: The Politics of Economic Reform, Asia Report No. 231, <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-east-asia/burma-myanmar.aspx>

ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ လိုအပ်ပါက ပြည်သူပိုင်အဖြစ် သိမ်းပိုက်နိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း မကြာသေးမီက ပြဌာန်းခဲ့သည့် ဥပဒေပြုပြင်ပြောင်းလဲပြဌာန်းမှုအရ လယ်သမားများသည် မြေယာလုပ်ကိုင်ခွင့်ကို ရောင်းချခွင့်၊ ကုန်သွယ်ခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့် အနည်းဆုံး ရှိလာပါသည်။ သို့သော်လည်း ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ လယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်မှု၊ အသုံးချမှုကို အသိအမှတ်ပြုမှုမရှိသေးခြင်း နှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ကန့်သတ်ထားသည့် ပမာဏကို ပယ်ဖျက်လိုက်သည့် အတွက်ကြောင့်၊ ယခု ပြုပြင်ပြောင်းလဲလိုက်သော ပြဌာန်းချက်အသစ်များသည် စီးပွားရေးသမားများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူကြီးများကိုသာ အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်ပြီး၊ မြေယာလုယက်သိမ်းပိုက်မှု များ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် အကြောင်းဖန်တီးလာပါသည်။^{၁၃}

^{၁၃} Kyaw Kyaw, 25 August 2012, Land Reform Key to Burma's Future, The Diplomat, <http://thediplomat.com/2012/08/25/land-reform-key-to-burmas-future/> (accessed 10/10/12)

၂။ ၃။ ကျွင်းကျန်နေသေးသည့် အိုးအိမ်အခြေပျက် ပြောင်းရွှေ့ရမှုများနှင့် ဒုက္ခသည်များ အိမ်ပြန်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ

“ရွာလူကြီးက ပြန်လာဖို့ ပြောတယ်၊ ပြန်မလာရင် ကျွန်တော်တို့ မြေတွေကို စစ်တပ်က သိမ်းမယ်လို့ ပြောတယ်။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော် ပြန်လာပြီး ဝမ်းကွဲညီ အိမ်မှာနေတယ်။ ကျွန်တော့်မြေ ရှိတဲ့နေရာလောက်က ဘူဒိုဇာသံတွေကိုလည်း ကြားနေရတယ်။ ကျွန်တော်လည်း ချက်ချင်းသွားတော့ ကျွန်တော့် ကွမ်းသီးပင်တွေ အကုန်လုံး ထိုးချလှဲထားပြီးပြီ။”

ကရင်အမျိုးသားတဦး၊ ရိုးကလီ၊ မြဝတီမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ၊ (CIDKP) တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

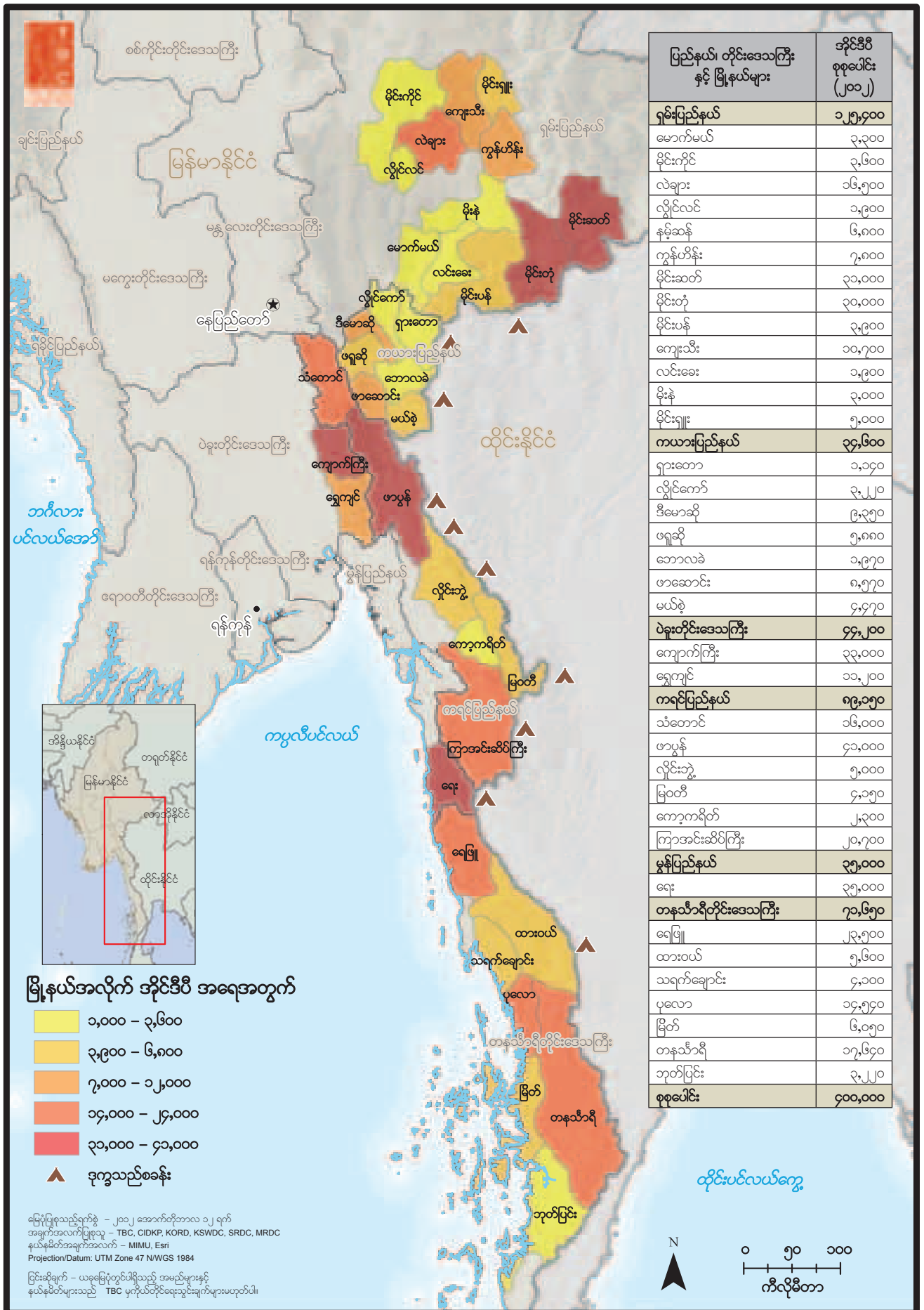
(TBC) အဖွဲ့၏ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၊ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အိုးအိမ်ဖျက်ဆီးခံရမှု၊ အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှုနှင့် စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရမှုတို့ကို ရွာပေါင်း ၃,၇၀၀ တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ခဲ့ပြီး၊ ဤသို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့သည့် အစီရင်ခံစာများကို၊ အထူးမြင်ကွင်းအားကောင်းသည့် စီးပွားရေးသုံး ပြိုဟ်တုမြေပုံများဖြင့် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ တိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။^{၁၄} စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေကြသည့် နေရာများတွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရပ်ရွာများကို အတင်းအကျပ် စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးစေခြင်းသည်၊ မြန်မာ့တပ်မတော်၏ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေးအတွက် အသုံးပြုနေသည့် အဓိက မဟာဗျူဟာတရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် လက်နက်ကိုင်ဆန့်ကျင်နေသူအင်အားစုများကို သတင်း၊ ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများ၊ ဘဏ္ဍာငွေကြေး နှင့် လူသစ်စုဆောင်းမှုများ ဖြတ်တောက်နိုင်ရန် ဖြတ်-၄-ဖြတ် စစ်ဆင်ရေးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရထိန်းချုပ်ရာ စုစည်းကျေးရွာများသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် အမိန့်အတိုင်း မလိုက်နာကြသည့် အရပ်သားပြည်သူများကိုလည်း သူပုန် လိုလားသူများ၊ ထောက်ခံသူများအဖြစ် သတ်မှတ်၍ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဥပဒေများကို ဆန့်ကျင်ချိုးဖောက်၍ နှိပ်ကွပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးရမှု နှုန်းထားမှာ ပြီးခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်အတွင်း၊ တစ်နှစ်လျှင် လူပေါင်း ၇၅,၀၀၀ ခန့် ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အမြင့်မားဆုံးနှင့် အနိမ့်ဆုံးထွက်ပြေးရမှု နှုန်းထားကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သမျှ ကာလများအတွင်း ပြီးခဲ့သည့် ၂-နှစ်တွင် တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းရန် ဖိအားပေးပြီးနောက်၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် မတည်ငြိမ်မှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုများ သိသိသာသာ များပြားလာခဲ့ပါသည်။ များမကြာမီပင် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးအတွက် ကနဦးဆွေးနွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်မူ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးရမှု သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအကြားတွင် (TBC) အဖွဲ့နှင့် မိတ်ဖက်လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများက အိုးအိမ်ဖျက်ဆီးခံရမှု၊ အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှုနှင့် စွန့်ပစ် ထွက်ပြေးရမှုတို့ကို အမှန်တကယ်ပင် တွေ့ရှိခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ဤကာလအတွင်း ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရသူ ၁၀,၀၀၀ ခန့် ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ ဤအခြေအနေကို လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများ တိုးတက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်နေရဆဲ ဖြစ်သော်လည်း၊ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်နှင့်စာလျှင် သိသာအောင် တိုးတက်မှုများရှိခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲ အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးနေရမှုများကို ကနဦးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် သဘောတူညီထားပြီး ဖြစ်သော်လည်း၊ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (မြောက်) နှင့် တပ်မတော်တို့အကြား ဆက်လက်တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့် ရှမ်းပြည်နယ် အလယ်ပိုင်း နေရာများနှင့် အစိုးရစစ်တပ်၏ နယ်ခြားစောင့်တပ်များ နှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ကေအန်ယူ) တို့အကြား တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် ဖာပွန်မြို့နယ်တို့တွင် တွေ့ရှိ ကြရပါသည်။

ကနဦး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ ရရှိခဲ့ပြီဆိုသော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ ကျေးလက်များတွင် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် ၄၀၀,၀၀၀ ခန့် ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။ နောက်ဆက်တွဲ (၁) တွင် အသေးစိတ်ကို ဖော်ပြထားပြီး၊ မြေပုံ (၄) တွင်မူ မြေပုံအနေအထားဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။ ဤအရေအတွက်မှာ ယခင်နှစ်များထက်စာလျှင် ၅၀,၀၀၀ နီးပါးမျှ လျော့ကျသွားပြီး၊ အထူးသဖြင့် လူ ၃၇,၀၀၀ ဦးခန့် အိမ်ပြန်၍ အခြေချ နေထိုင်နိုင်ခြင်း နှင့် မြို့နယ် (၇) ခုတွင် စစ်တမ်း ကောက်ယူမှု

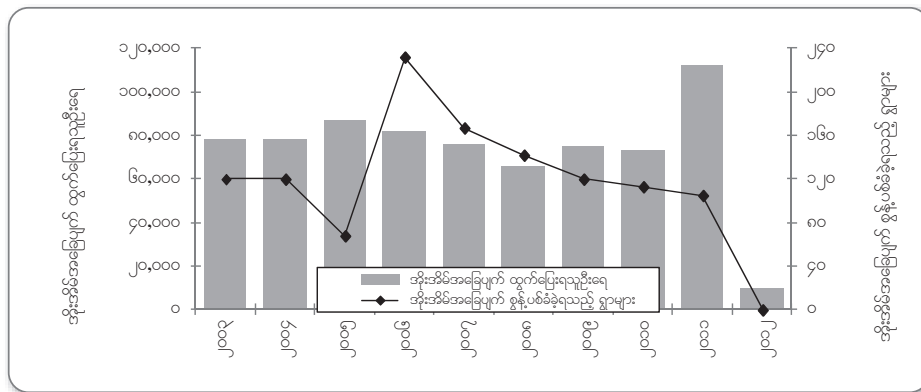
^{၁၄} American Association for the Advancement of Science, 2007, High Resolution Satellite Imagery and the Conflict in Eastern Burma, <http://shr.aaas.org/geotech/burma/burma.shtml> (accessed 10/10/12)

မြေပုံ (၄)။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ပြည်တွင်း၌ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးနေရသည့် ဒုက္ခသည်များ

မပြုနိုင်သည့်အတွက်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဤမြို့နယ်များအတွက် ခန့်မှန်းထားသည့် အရေအတွက် ၁၅,၀၀၀ ခန့် ထည့်သွင်းနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့ရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အတွင်းပိုင်းသို့ ထွက်ပြေးပြောင်းရွှေ့သွားကြခြင်းကြောင့် တကြောင်း၊ ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းကောက်ယူသူများအနေဖြင့် ပို၍လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်ပြီး၊ ခန့်မှန်းသည့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် အရေအတွက် ပို၍ တိကျလာသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ပုံကားချပ် (၅)။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အိုးအိမ်အခြေပြုက် ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုနှုန်းထား (၂၀၀၃-၂၀၁၂ ခုနှစ်)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသောဒေသများဖြစ်သည့် ကချင်ပြည်နယ် နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် လူပေါင်း ၆၅,၀၀၀ မှ ၁၀၀,၀၀၀ နီးပါးခန့် လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများကြောင့် အိုးအိမ်စွန့်ပစ် ထွက်ပြေးခဲ့ရပါသည်။^{၁၅} ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်လည်း ရပ်ရွာလူမှု အသိုက်အဝန်း အချင်းချင်း အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် လူပေါင်း ၅၅,၀၀၀ ခန့် အိုးအိမ်ပျက်ကာ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် ဖြစ်နေကြရပါသည်။^{၁၆} ပြည်တွင်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကြောင့် ကွက်ကျားကွက်ကျား အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရမှုများ ဖြစ်နေသည့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် ခန့်မှန်းပမာဏမှာ လျော့ပေါ့တွက်လျှင် လူ ၅ သိန်း (သန်းတစ်ဝက်ခန့်) ရှိနေပါသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၁၂-လတာ ကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ယခင်က အိုးအိမ်အခြေပြုက်သူ ခန့်မှန်း ၃၇,၀၀၀ မှာ သူတို့၏ ရပ်ရွာသို့ အိမ်ပြန်အခြေချရန် ကြိုးပမ်းခြင်း၊ သို့မဟုတ် နီးစပ်ရာဒေသများတွင် အခြေချရန် ကြိုးပမ်းခြင်းများ ရှိခဲ့ပါသည်။ ယခု ခန့်မှန်းချက်မှာ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအပြီး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်အမျိုးသား တပ်မတော် (DKBA) ၏ ခွဲထွက်အဖွဲ့တခုက မြဝတီနှင့် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်များတွင် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်စတင်ခဲ့ပြီးနောက် ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသူများ၊ ကျေလည်မှု ရပြီးနောက် အိမ်ပြန်၊ ပြန်လည်အခြေချသည့် လူဦးရေအရေအတွက် ၂၇,၀၀၀ ကိုလည်း အဓိကထည့်သွင်း ခန့်မှန်းဖော်ပြမှု ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့ပြောင်းရွှေ့မှုများ ရေရှည်တည်တံ့မှုအပေါ် သံသယရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုံခြုံရေး နှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အခွင့်အလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မကင်းရှိနေကြဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်ရပ်များစွာ တွင် အိမ်ထောင်စုဝင်တဦး၊ နှစ်ဦးခန့် အိမ်ပြန်သွားကြပြီး အခြေအနေကို အကဲခတ်ရန်သော်လည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေများ ထွန်ယက်ရန်သော်လည်းကောင်း၊ ပြန်၍ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းအခြေချနိုင်ရန် ပြန်၍ကြိုးပမ်းကြခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ဤအချိန်၌ ကျန်အိမ်ထောင်စုဝင်များ ယာယီခိုလှုံရာနေရာများ၌ ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ကနဦးပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ကြသူများ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရန်အတွက် အခြေအနေများ ဖန်တီးပေးနိုင်ရန်ကိစ္စနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ခိုလှုံနေကြသောဒုက္ခသည်များ လုံခြုံစွာနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ မိမိဆန္ဒအလျောက် အိမ်ပြန်နိုင်ရေး ကိစ္စတို့တွင် ပြဿနာများ ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိဆန္ဒအလျောက် အိမ်ပြန်နိုင်ရေးကိစ္စတွင် မည်သည့် နိုင်ငံရေး၊

^{၁၅} UN OCHA, 26 July 2012, Kachin Response Plan: March 2012-February 2013 (June Revision), page 5, http://www.themimu.info/docs/Kachin%20Plan_June_20120823.pdf (accessed 10/10/12); Kachin Womens Association of Thailand, October 2012, From Persecution to Deprivation <http://www.kachinwomen.com/publications/reports/103-from-persecution-to-deprivation.html> (accessed 10/10/12)

^{၁၆} UN OCHA, 5 October 2012, Myanmar: Displacement in Rakhine State, Situation Update No. 9, page 1, <http://unic.un.org/imucms/userfiles/yanon/file/Rakhine%20SitRep%239.pdf> (accessed 10/10/12)

ကိုယ်ကာယအရ၊ စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းအားဖြင့်အရ အကျပ်ကိုင် ဖိအားပေးခြင်းကင်းရှင်းစွာဖြင့်၊ ဒုက္ခသည်များကို ကြိုတင်သတင်းများပေးရ သိရှိစေပြီး သဘောတူညီခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်ရှိခြင်းတို့ သက်ဆိုင်ပတ်သက်နေပါသည်။ လုံခြုံစွာ အိမ်ပြန်ခြင်းဟု ဆိုရာ၌၊ ကိုယ်ကာယအရ လုံခြုံရေး (လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများမှကာကွယ်ပေးမှု၊ မြေမြုပ်ခိုင်းများမှ ကာကွယ်ပေးမှု အပါအဝင်) ဥပဒေကြောင်းအရ လုံခြုံရေး (ခွဲခြားဖိနှိပ်ဆက်ဆံမှု မရှိစေရေး လူအများကို အသိပညာပေးမှုနှင့် တရားမျှတမှု ခံစားရရှိပိုင်ခွင့်ရှိရေး အပါအဝင်)၊ ရုပ်ဝတ္ထုအရ လုံခြုံရေး (မြေယာရရှိပိုင်ခွင့်၊ လူသားချင်းစာနာမှုကူညီပေးကြသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ထံမှ ထောက်ပံ့မှုရရှိခြင်းများ အပါအဝင်) များ ပါဝင်သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ အိမ်ပြန်နိုင်ရေးဟု ဆိုရာ၌ နိုင်ငံသားအဖြစ် ရရှိခြင်းများ အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝ ဖော်ဆောင်ပေးခြင်းများနှင့် ပါဝင်သက်ဆိုင်ပါသည်။^{၁၇}

^{၁၇} UNHCR, 1 June 2012, "Framework for Voluntary Repatriation: Refugees from Myanmar in Thailand", Annex II.

၂။ ၄။ နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် လူမှု အရင်းအနှီး

“ကျွန်မတို့က ပြင်းချမ်းရေးအတွက် မျှော်လင့်ချက် အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အခုလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ်မှာတော့ သံသယရှိ နေတုန်းပဲ။ အခု အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း အပြည့်အဝ မယုံကြည်နိုင်သေးဘူး။ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ဆိုရင်တော့ ဟုတ်တယ်။ အကယ်၍ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို တည်တံ့အောင် ထိန်းနိုင်ပြီ ဆိုလို့ရှိရင်၊ လူတွေ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းတွေလည်း ပိုတည်ငြိမ်လာမယ်။ ကာလတိုအတွင်းမှာတော့ သိပ်ပြောင်းလဲမှု ရှိမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် အနည်းဆုံး ကျွန်မတို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု ပိုရလာမယ်လို့ တော့ ပြောနိုင်မယ်။”

ကရင်နီ အမျိုးသမီးတဦး၊ ဖရူဆိုးမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (KSWDC) တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားတွင် နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ခံစားနေကြရပါသည်။ အစိုးရက ထုတ်ပြန်သည့်ကိန်းဂဏန်းများအရပင် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ၏ (လေးပုံတစ်ပုံ) ဆင်းရဲမွဲတေ နေထိုင်နေကြရ၍ သူတို့၏ အစားအသောက် လိုအပ်ချက်များ ပြည့်စုံစွာ မရရှိကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ကိန်းဂဏန်းများအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် ကျေးလက်ဒေသများတွင် မြို့ပြဒေသများထက် ၂-ဆ မျှ များပြားစွာ ရှိနေပါသည်။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု အမြင့်မားဆုံးနှုန်းထားကို ချင်းပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း အဓိကကျသည့် ညွှန်းကိန်းများတွင် ရှေ့နောက်မညီဖြစ်နေသည့် ရလဒ်များကို လည်း တွေ့ရပြီး၊ “ဆင်းရဲမွဲတေမှု အဆင့်နှင့် လားရာကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေတာသတင်းအချက်အလက်များအပေါ် အဓိပ္ပါယ် ပြန်ဆိုဖော်ပြရာ၌ သတိဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြရန်လည်း တိုက်တွန်းထားပါသည်။”^{၁၈}

ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေး စီမံခန့်ခွဲမှုများ အကြီးအကျယ် လွဲချော်ခြင်း၊ လူမှုရေး ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အလွန်အမင်း ချို့တဲ့နေခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များကို အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမရှိဘဲ ဘေးကင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း အခြေအနေတို့ကို ထင်ရှားသည့် သရုပ်သကန်သဖွယ် တွေ့မြင်ကြရပါသည်။ လူအများတွင် ဝင်ငွေ နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှု မရှိခြင်းတို့မှာ မကြာရီစီးပွားရေး မတည်ငြိမ်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ ထုတ်လုပ်နိုင်မှု ကျဆင်းနေခြင်း၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများ ပြန့်ကျဲကျွဲပြားနေခြင်း၊ လူသုံးကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ သေးငယ်နေခြင်း၊ လုံလောက်သော အခြေခံအဆောက်အအုံ လမ်းပန်းတံတား ဝံ့ပိုးပေးမှုမရှိခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထုတ်ကုန်အပေါ် အဓိက အခြေပြုနေသော ပြည်ပပို့ကုန်အဖြစ် ကုန်ကြမ်းများတင်ပို့နေခြင်း စသည့်အကြောင်းအချက်များကို အခြားကိစ္စများရှိသည့်အနက် ပို၍ သက်ဆိုင်ပတ်သက်နေသည်ကို တွေ့ကြရပါသည်။^{၁၉} ဤပြဿနာများမှာ နယ်စပ်ဒေသများတွင် ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားနေခြင်းနှင့်အတူ၊ လူသားချင်းစာနာမှု အကူအညီများပေးနိုင်ရန် ကန့်သတ်ထားမှုများကြောင့် ပို၍ဆိုးစေပါသည်။

(TBC) နှင့် မိတ်ဖက်ပြု ဆောင်ရွက်ကြသည့် ရပ်ရွာအခြေပြု တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အကဲဖြတ် ဆန်းစစ် ချက်သည် ပြီးခဲ့သည့် ၃-နှစ်တာကာလအတွင်း မြို့နယ် (၂၁) ခုတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ (သုံးပုံနှစ်ပုံ) မှာ သူတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ မပြည့်စုံကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤခန့်မှန်းချက်မှာ လူများ၏ စံနှုန်းကျနေထိုင်မှုနှင့် သာယာဝပြောမှုဆိုင်ရာ အဓိကညွှန်းကိန်း ၅-ခု၏ ပျမ်းမျှညွှန်းကိန်းများကို အခြေခံ၍ ဖော်ထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအဓိကညွှန်းကိန်းများမှာ သန့်ရှင်းသည့်သောက်သုံးရေ ရရှိနိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ၊ အဆင့်မြင့်သည့် တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေး (အိမ်သာစနစ်) ရရှိနိုင်ခြင်း ရှိ-မရှိ၊ လုံလောက်သည့် အမိုးအကာရရှိမှု၊ စားနပ်ရိက္ခာလုံခြုံမှုနှင့် ကြွေးမြီတင်ရှိနေသည့် အခြေအနေ တို့ဖြစ်ပါသည်။ ဇယား -၁ နှင့် မြေပုံ-၅ တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် စစ်မက်ဖြစ်ပွားနေသည့် နေရာများတွင် ပို၍ဆိုးရွားပြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ရွှေကျင် နှင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်များ၊ ကရင်ပြည်နယ် တွင် သံတောင်မြို့နယ်တို့၌ အထူးဆင်းရဲသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

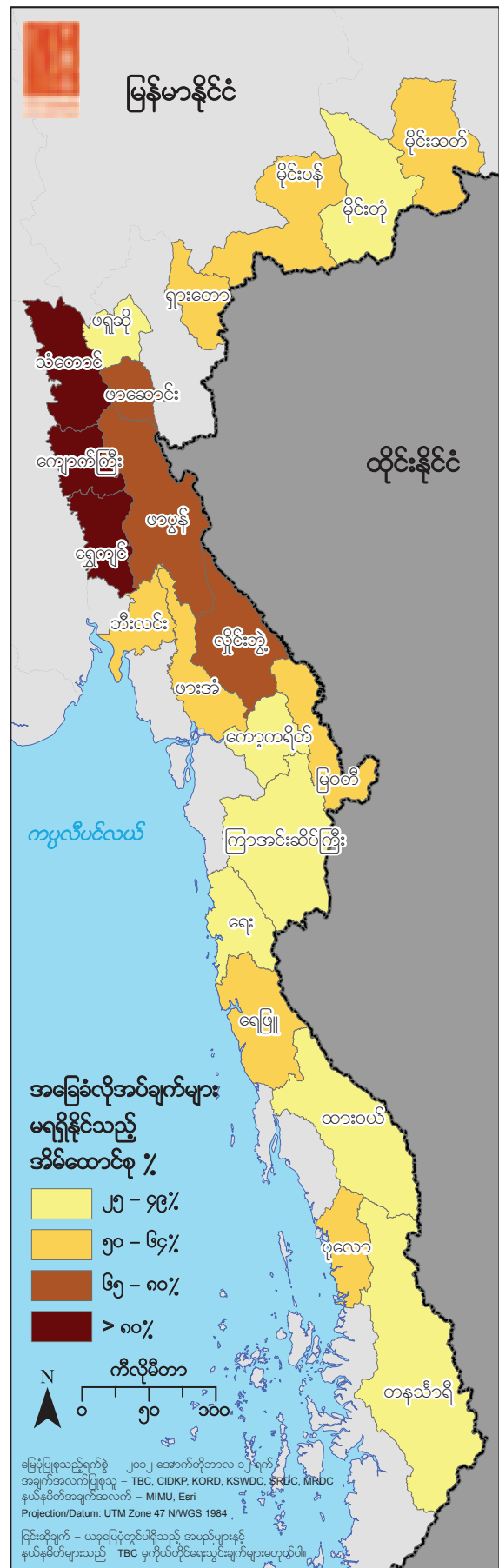
^{၁၈} IHLCA, 2011. *op. cit.*, page xi.

^{၁၉} ADB, 2012, Draft Interim Country Partnership Strategy: Myanmar 2012-14, Poverty Analysis: Summary <http://www.adb.org/sites/default/files/mya-interim-2012-2014-pa.pdf> (accessed 10/10/12)

ဇယား (၁)။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အဓိကကျသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဆိုင်ရာ ညွှန်းကိန်းများ

မြို့နယ်၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး	သန့်ရှင်းသည့်လောက်သုံးရေရရှိခြင်း	ကျန်းမာရေးနှင့်မညီညွတ်သည့်အိပ်ခန်းအခန်းများသုံးခြင်း	ကောင်းမွန်သည့်နေထိုင်ရာအိမ်များမရှိခြင်း	လေ့လာကံသည့် အစားအစာစားသုံးခြင်း	အစားအစာပြတ်လတ်မှုကြောင့် ကြွေးမြီတင်ရှိခြင်း	လွန်မြီ ဆင်းရဲမွဲတေမှုပြုနည်း
မိုင်းဆတ်၊ ရှမ်းပြည်နယ် (၂၀၁၁)	၈၂%	၁၀%	၉၉%	မရှိနိုင်	၄၈%	၆၀%
မိုင်းတုံ၊ ရှမ်းပြည်နယ် (၂၀၁၀)	၂၀%	၈%	၅၉%	၁၃%	၂၅%	၂၅%
မိုင်းပန်၊ ရှမ်းပြည်နယ် (၂၀၁၂)	၈၆%	၂၀%	၉၄%	၃၈%	၁၉%	၅၁%
ရှားတော၊ ကယားပြည်နယ် (၂၀၁၁)	၇၉%	၂၀%	၈၃%	၆၂%	၃၁%	၅၅%
ဖရူဆို၊ ကယားပြည်နယ် (၂၀၁၂)	၃၉%	၄၁%	၄၇%	၅၉%	၃၉%	၄၅%
ဖာဆောင်း၊ ကယားပြည်နယ် (၂၀၁၀)	၉၉%	၉၆%	၉၇%	၈၅%	၂၀%	၈၀%
သံတောင်၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၀)	၉၉%	၉၀%	၇၃%	၉၈%	၆၅%	၈၅%
ဗာပွန်၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၀)	၉၆%	၈၆%	၉၆%	၆၇%	၃၈%	၇၇%
လှိုင်းဘွဲ့၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၂)	၉၉%	၉၈%	၉၈%	၆၈%	၁%	၇၃%
ဖားအံ၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၂)	၄၃%	၈၁%	၇၅%	၄၃%	၄၀%	၅၆%
မြဝတီ၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၂)	၈၇%	၆၅%	၇၃%	၃၇%	၁၉%	၅၆%
ကော့ကရိတ်၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၁)	၆၀%	၃၇%	၅၇%	၃၃%	၂၇%	၄၃%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ် (၂၀၁၁)	၈၄%	၃၄%	၅၅%	၄၆%	၂၄%	၄၉%
ကျောက်ကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၀)	၅၁%	၉၉%	၉၉%	၉၉%	၉၂%	၈၈%
ရွှေကျင်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၁)	၉၈%	၈၈%	၉၉%	၉၄%	၅၆%	၈၇%
ဘီးလင်း၊ မွန်ပြည်နယ် (၂၀၁၂)	၅၂%	၇၇%	၈၃%	၄၂%	၄၄%	၆၀%
ရေး၊ မွန်ပြည်နယ် (၂၀၁၀)	၅၈%	၁၁%	၈၁%	၃၇%	၃၂%	၄၄%
ရေမြူ၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၁)	၆၅%	၉%	၇၂%	၇၄%	၅၂%	၅၄%
ထားဝယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၂)	၆၇%	၄%	၇၄%	၁၇%	၂၃%	၃၇%
ပုလော၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၀)	၈၂%	၂၇%	၉၉%	၅၇%	၃၉%	၆၁%
တနင်္သာရီ၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး (၂၀၁၂)	၇၇%	၃%	၉၀%	၃၃%	၂၆%	၄၆%
ပျဉ်းမူ	၇၃%	၄၉%	၈၀%	၅၅%	၃၆%	၅၉%

မြေပုံ (၅)။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အခြေအနေပြပုံ

သမ္မတဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သည့်အစိုးရက ဤပြဿနာများအပေါ်တွင် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှု ပြုခဲ့ပြီး၊ အားလုံး ပါဝင်ခံစားနိုင်ခွင့်ရှိသည်၊ ပြည်သူ့အခြေပြ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မဟာဗျူဟာများကို လုပ်ဆောင်ရန် ကတိကဝတ်ပြုခဲ့ပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေးအတွက် လုပ်ငန်းကဏ္ဍ (၈) ခုကို သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး၊ ၎င်းတို့မှာ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း တိုးတက်လာစေရန်၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာစေရန်၊ ကျေးလက်ဒေသ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းနှင့် အိမ်တွင်းမှု လုပ်ငန်း များ ပေါ်ပေါက်လာစေရန်၊ အသေးစားငွေစုငွေချေးလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်သမဝါယမလုပ်ငန်းများ၊ ကျေးလက် လူမှု-စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ ကျေးလက်စွမ်းအင်ရရှိရေးလုပ်ငန်းများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးတို့ ပါဝင်ပါသည်။^{၂၀} ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ လုပ်ငန်းရှင်များ၊ အစိုးရဝန်ထမ်းများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များ ပါဝင်စေ၍ ဒေသဆိုင်ရာအလိုက်နှင့် ကဏ္ဍအလိုက် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်နိုင်ရန် ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဒုတိယနှစ်လယ်၌ အမျိုးသား ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်ကိုလည်း စတင်ရေးဆွဲလျက် ရှိပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်များသည် အစိုးရဝန်ထမ်း ဗျူရိုကရက်အရာရှိများ၏ လက်တွင်းတွင်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သော်လည်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေး နှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးစေရေး မိန့်ခွန်းများမှာမူ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ကြိုဆိုကြရမည့် အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပြီး၊ ယခင်က စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးစေရန် အသားပေးလုပ်ဆောင်နေရာမှ အပြောင်းအလဲများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေရာ ဒေသများသို့ လူသားချင်းစာနာမှု အကူအညီများ ရောက်ရှိနိုင်ရန် တားမြစ်ထားခြင်းသည် အစိုးရ၏ မူဝါဒအဖြစ် ဆယ်စုနှစ်များစွာ တည်ရှိနေခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ပြည်သူလူထုများမှာ ဤသို့နှင့် အခြားရွေးချယ်စရာလမ်း မရှိဘဲ၊ သူတို့ကိုယ်သူတို့သာ အားကိုးအားထား ပြုနေကြရပါသည်။ မိမိယုံကြည်ကိုးစားရသည့် လူမှုကွန်ရက်များ (၎င်းကို တနည်းအားဖြင့် လူမှုအရင်းအနှီးဟုလည်း ရည်ညွှန်းခေါ်ဆိုနိုင်သည်) သည်၊ သူတို့၏ လူမှုအသိုက်အဝန်းကို ကျားကန်နိုင်ရန်၊ ပြဿနာများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် မဟာဗျူဟာများအတွက် အခြေခံကျသည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကာလကြာရှည် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများနှင့် နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုအကြား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ခံနိုင်ရည်စွမ်းကို ပေးသည့်အကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့် နှစ်-၂၀ ကာလတွင်၊ ပြည်သူများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ရပ်ရွာများက သူတို့ကိုယ်တိုင် စီမံသည့်ထောက်ပံ့ကူညီပေးမှုများ ရောက်ရှိနိုင်သည့် အတိုင်းအတာမှာလည်း၊ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ် တလျှောက်ရှိ အေဂျင်စီအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးပေးမှုနှင့်အတူ၊ ပို၍ ကျယ်ပြန့်ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ပါသည်။ မကြာသေးမီက ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားနေသည့် အချို့သောဒေသများသို့ ဝင်ရောက်ထိတွေ့ခွင့်ရရန် အစိုးရက ဖြေလျှော့မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့်အတူ ၎င်းရပ်ရွာအခြေပြအဖွဲ့အစည်းများ တရားဝင်အဖြစ်ပြုရန် နှင့် ဤသို့ လူမှုအရင်းအနှီးကို ပို၍ တန်ဖိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်း ပေါ်ပေါက်လာစေပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာခံစားနေကြရသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်း များသည်လည်း ဆင်းရဲမွဲတေမှု ထောင်ချောက်မှ ရုန်းထွက်နိုင်ရန် ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။

မြေပုံ (၆) တွင်၊ နယ်စပ်အခြေစိုက် အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့အစည်းများက၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာကိစ္စများကို အားဖြည့် ပေးနိုင်ရန်၊ ရန်ကုန်အခြေစိုက် အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များကို မည်မျှဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက် ပေးခဲ့သည်ကို အထူးဗီးမောင်းထိုး ဖော်ပြပေးထားပါသည်။ အလားတူ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြနိုင်သည့် မြေပုံများကိုလည်း ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍများအတွက် ရရှိနိုင်ပါသည်။^{၂၁} နယ်စပ်အခြေစိုက် အဖွဲ့အစည်းများထံမှ တုံ့ပြန်ကူညီပေးမှုများကို အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား အခြေခံလူမှုအဖွဲ့အစည်းများက စီမံဆောင်ရွက်နေကြပြီး၊ ရန်ကုန်အခြေစိုက် အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ယေဘုယျအားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ အေဂျင်စီအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများကသာ ယေဘုယျအားဖြင့် ဦးဆောင်နေကြသည်ကို မြေပုံတွင် ထင်ဟပ်နေပါသည်။ အကယ်၍ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပါက၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ နေရာဒေသများသို့ လူသားချင်းစာနာသည့် အဖွဲ့အစည်းများ သွားရောက်ထိတွေ့နိုင်ခွင့် တိုးတက်လာပါက၊ ဤသို့ ရပ်ရွာအခြေခံလူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ဦးဆောင်စီမံနေသည့် ချည်းကပ်မှုအပေါ် အရည်အသွေးတည်ဆောက်၍ နိုင်ငံတကာအကူအညီပေးရေး အဖွဲ့အစည်းများက ဤပြဿနာများကို ဖြေရှင်းတုံ့ပြန်သွားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူပင် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးကဏ္ဍများတွင်လည်း ပြဿနာမှာ အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ လူမှုရေးဝန်ဆောင်ပေးမှုလုပ်ငန်းများပေါင်းစပ်သွားရေး ဖြစ်ပြီး၊ ပို၍ ဖက်စုံကျပြီး ထိရောက်သည့် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးစနစ်များ အဖြစ်သို့ ဖွံ့ဖြိုးစေရေး ဖြစ်ပါသည်။

^{၂၀} Daw Win Myint, Deputy Director General, Planning Department, 13 February 2012, “Policies for Growth and Development of Myanmar”, presentation to the Conference on Development Policy Options for Myanmar, Naypitaw.

^{၂၁} See <http://www.tbcc.org/ids/maproom.htm>

“

၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲနဲ့ အာဏာရလာတဲ့၊ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဖြစ်လာတဲ့ လက်ရှိအစိုးရက၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းတွေ ဆောင်ရွက်လာတယ်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အင်အားစုတွေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မယ် ပြောသော်လည်းပဲ၊ လက်တွေ့မှာ ကျနော်တို့သုံးသပ်ချက်အရတော့၊ အစိုးရက စီးပွားရေးကိစ္စတွေအတွက်ပဲ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု လုပ်နေတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး အနှစ်သာရအတွက် ဆွေးနွေးတာမဟုတ်ဘူး။ ဒါ့အပြင် ကျနော်တို့ စိုးရိမ်နေတာက တပ်မတော်က အစိုးရရဲ့ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းတွေမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု အလွန်အားနည်းတယ်။ တချို့ကိစ္စ တွေမှာ တပ်မတော်ရဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်တွေက ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းကို အနှောင့်အယှက်၊ အန္တရာယ်တောင် ဖြစ်စေတယ်။ လက်ရှိဖြစ်နေတဲ့ ပြည်တွင်းစစ်မီးကို ငြိမ်းဖို့ဆိုရင်၊ ကျနော်တို့က တပ်မတော်က သဘောထားမှန်မှန်ကန်ကန်နဲ့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်တာကို မြင်ချင်တယ်။ ဒါက သိပ်အရေးကြီး ပါတယ်။

အဲသလိုပဲ၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတွေနဲ့ အမှန်တကယ် ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ချင်တယ် ဆိုရင်၊ ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုး၊ ဒီမိုကရေစီရှိတဲ့ နိုင်ငံတော်သစ်တရပ်ကို တည်ဆောက်ချင်တယ်ဆိုရင်၊ ကျနော်က သမ္မတဦးသိန်းစိန် အစိုးရကို ပွင့်လင်းမြင်သာတဲ့၊ နိုင်ငံရေးအရ အဓိပ္ပါယ်ရှိတဲ့ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုတွေလုပ်ဖို့ တိုက်တွန်းချင်တယ်။

”

စောတာမလာဘော၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (ကေအဲန်ယူ)
 ၆၂-ကြိမ်မြောက် ကရင်အာဇာနည်နေ့၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၈ ရက်နေ့တွင် ပြောကြားသည့်မိန့်ခွန်း။

ရှမ်းကျောင်းသူကလေးများ၊ လွိုင်ကော်ဝမ်း အိုင်ဒီပီစခန်း၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်
(ခတ်ပုံ - TBBC)

အခန်း (၃)

မိုင်းသတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် (ခတ်ပုံ - KORD)

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအလိုက် အခြေအနေများ

၃။ ၁။ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း ၂

“ဒီဒေသမှာ လက်နက်ကိုင် အင်အားစုတွေက အများကြီးပဲ၊ တပ်မတော်၊ ယူဒေလူ့အက်စ်အေ (UWSA) ၊ အက်စ်အက်စ်အေ (SSA) နဲ့ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့ (BGF) တွေ ရှိကြတယ်။ အဲသလိုပဲ အချို့လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ တွေက မူးယစ်ဆေးဝါး လုပ်နေကြသလို၊ တိုက်ပွဲတွေကလည်း ပုံမှန်ဆိုသလိုဖြစ်နေတယ်။ သာမန်ရှာသားတွေက ပေါ်တာဆွဲခံရပြီး အဓမ္မ လုပ်အားခိုင်းစေခံရဖို့ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဒါမှမဟုတ် လမ်းပြခေါ်တာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အတင်းအကျပ် ငွေတောင်းတာပဲဖြစ်ဖြစ် အဲဒီလက်နက်ကိုင်အုပ်စုအားလုံး ကို ကြောက်နေကြရတယ်။”

ရှမ်း အမျိုးသားတဦး၊ မိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (SRDC) အုပ်စုလိုက် သီးသန့်ဆွေးနွေးပွဲမှ။

လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အများအပြားနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များ ရရှိနိုင်ခဲ့သောကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသနေ ပြည်သူလူထုများအကြား၌ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် မျှော်လင့်ချက်များ မြင့်မားလာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာအစိုးရက ဝပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA) နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော် (NDAA) တို့ကို နယ်ခြားစောင့် တပ်များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရန် တောင်းဆိုချက်ကို အစိုးရက ပြန်လည်နောက်ဆုတ်လိုက်ပြီးနောက် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ စတင်လာခဲ့ပါသည်။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်များ အသစ်တဖန်ပြန်လည် ချုပ်ဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားရမည့်အရေးကိုလည်း ပြေလျော့စေခဲ့ပါသည်။ ဆက်ဆံရေးရုံးများ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ တပ်များအပြောင်းအရွှေ့ကို သတင်းပေးပို့ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များထားရှိခြင်း ပြုလုပ်ပြီး၊ အနာဂတ်တွင် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရေးအတွက် လမ်းကြောင်း ပြန်ပွင့်လင်းလာခဲ့ပါသည်။

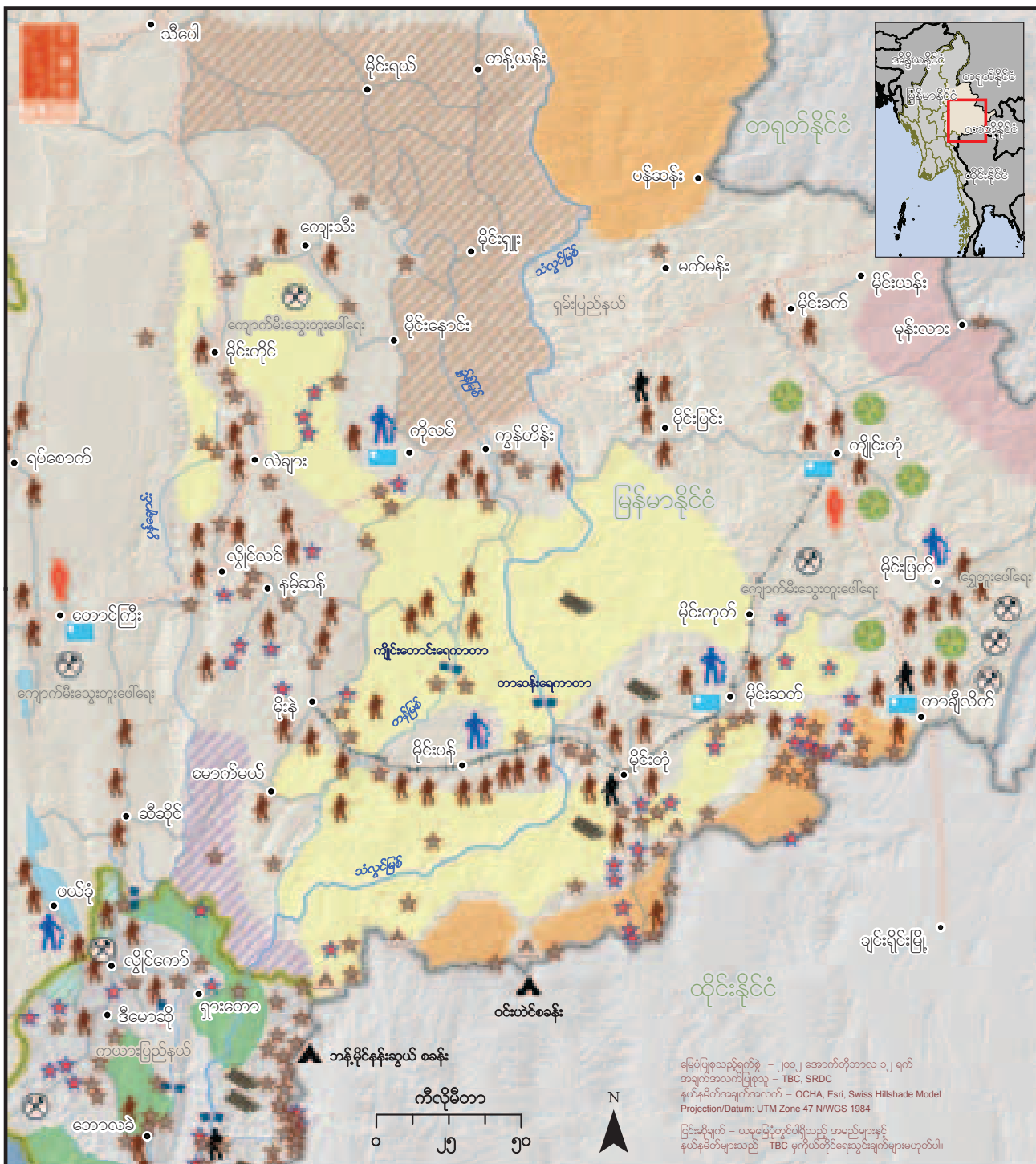
မြန်မာအစိုးရ နှင့် ရှမ်းပြည် တိုးတက်ရေးပါတီ / ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (SSPP/SSA) တို့အကြား အလားတူ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလကုန်တွင် သဘောတူညီမှု ရရှိနိုင်ခဲ့ပါသည်။ (SSPP/SSA) အဖွဲ့ ထိန်းချုပ်ရာဒေသ အတွင်းသို့ မြန်မာတပ်မတော်၏ ထိုးစစ်များကြောင့်၊ ၂၂-နှစ်ကြာ တည်မြဲနေခဲ့သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်လည်း ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ကျိုးပျက်ခဲ့ရာ၊ အရပ်သားပြည်သူ ၃၀,၀၀၀ ကျော်တို့ အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသည့် အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်စေခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့၏ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်ဆေထင် နှင့် အခြားထင်ရှားသည့် ရှမ်းလူမျိုးခေါင်းဆောင် ခွန်ထွန်းဦးတို့ကို ဖမ်းဆီးထောင်ချထားရာမှ ပြန်လွှတ်ပေးမှုနှင့်အတူ၊ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလာသောကြောင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် သဘောတူညီချက် ပြန်လည်ရယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယခင်က တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းအသွင်ပြောင်းရန် တောင်းဆိုချက်ကိုလည်း ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းပေးခဲ့ပါ သည်။

ရှမ်းပြည်နယ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး ကောင်စီ / ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (RCSS/SSA) ကလည်း မြန်မာအစိုးရနှင့် စေ့စပ် ဆွေးနွေးမှုများ ပြန်လည်စတင်ခဲ့ပါသည်။ (UWSA, NDAA နှင့် (SSPP/SSA)) တို့နှင့် ချုပ်ဆိုသည့် စာချုပ်များတွင် ပါဝင်သည့် အခြေခံအချက် ၄ ချက်အပြင်၊ (RCSS/SSA) နှင့် မြန်မာအစိုးရအကြား အပြန်အလှန် ဖူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမှုများ အပြင်၊ အခြား ပြဿနာအများအပြားကိုလည်း သဘောတူညီနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသဘောတူညီချက်များတွင် မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေး၊ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများ၊ (RCSS/SSA) ၏ မိသားစုဝင်များကို ပြန်လည် နေရာချထားပေးရေး၊ စစ်အကျဉ်းသားများ ပြန်လွှတ်ပေးရေး၊ ပြည်သူလူထုများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပ၍ တိုင်ပင်အကြံရယူရေး အပါအဝင် လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ အကူအညီများ ရယူနိုင်ရေးကိစ္စများလည်း ပါဝင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း (SSPP/SSA) နှင့် (RCSS/SSA) တို့နှင့် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်များမှာ သေချာ မခိုင်မြဲသေးဘဲ၊ ကျိုးပျက်ပျက်လွယ် ဖြစ်နေပုံရပါသေးသည်။ သဘောတူညီချက်ချုပ်ဆိုပြီး လအနည်းငယ်အကြာတွင် ပင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး မကြာခဏဆိုသလို ကျိုးပေါက်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ (RCSS/SSA) အဖွဲ့က သတင်းဖော်ပြရာတွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် မူအရ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရန် သဘောတူညီခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း၊ တပ်မတော် တပ်များနှင့် အကြိမ် ၃၀ ကျော် ထိတွေ့ တိုက်ပွဲများ ရှိခဲ့ပါသေးသည်။ အလားတူပင် တပ်မတော်ထိုးစစ်များကလည်း (SSPP/SSA) အခြေခံစခန်းများ အပေါ်

၂၂ ရှမ်း ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီ မှ စုဆောင်းပေးသည်။

မြေပုံ (၇)။ တောင်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်။

	တပ်မတော် တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်		စီးပွားဖြစ် သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း	လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ ဩဇာလွှမ်းမိုးရာဒေသများ
	တပ်မတော်စစ်ဆင်ရေးကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ်		ရေကာတာရေးအားလျှင်စစ်စီမံကိန်း	ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ/ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (တောင်ပိုင်း) (RCSS/SSA)
	တပ်မတော် တပ်ရင်းဌာနချုပ်		သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း	ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ/ရှမ်းပြည်တပ်တော် (မြောက်ပိုင်း) (SSPP/SSA)
	နယ်ခြားစောင့်တပ် / ပြည်သူ့စစ် ဌာနချုပ်		စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း (ရေဘာ)	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော် (NDAA)
	တပ်မတော် ရှေ့တန်းတပ်စခန်း		မီးရထားလမ်းဖောက်လုပ်ရေး	ဝ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA)
	နယ်ခြားတပ်/ပြည်သူ့စစ် စခန်းများ		အာရှလမ်းမကြီး	ပဒုဋ်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (PNLO)
	RCSS/SSA ဆက်ဆံရေးရုံးများ		မြစ်များ	ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP)
	ဒုက္ခသည်စခန်း		ကားလမ်း	ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (KNPLF)
	အိုင်ဒီပီစခန်း		အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံနယ်နမိတ်	
			ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ နယ်နမိတ်	

ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်ခံ ဖြစ်ပြီး၊ လူသူမခွဲခြားဘဲ လက်နက်ကြီးများဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး မဟာဗျူဟာများဖြစ်သည့် အရပ်သားများကို ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်ခြင်းများကြောင့်၊ ကျေးသီး (ခေးဆီး) နှင့် မိုင်းရှူး မြို့နယ်များတွင် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်အတွင်း လူအများအပြား အိုးအိမ်စွန့်ပစ် ထွက်ပြေးခဲ့ကြရပါသည်။ (RCSS/ SSA) နှင့် (SSPP/SSA) အဖွဲ့တို့က ယခု အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ကျိုးပျက်၍ တိုက်ခိုက်မှုများကို နေပြည်တော်ရှိ မြန်မာအစိုးရထံ တင်ပြခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရအနေဖြင့် တပ်မတော်အပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်မှုမှာ အကန့်အသတ်ရှိပုံ ရပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ လူထုများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း အခွင့်အလမ်းများမှာ အကန့်အသတ်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ (RCSS/SSA) နှင့် (UWSA) တို့ ထိန်းချုပ်ရာဒေသများတွင် လွတ်လပ်စွာ ရွှေ့လျားသွားလာနိုင်ခွင့် တိုးတက်မှုရှိလာသော်လည်း၊ ယေဘုယျအားဖြင့် လူထုများ လယ်ကွင်းနှင့် ဈေးကွက်များသို့ သွားလာခြင်းကို တပ်မတော်က ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ထားဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တပ်မတော်က စစ်ဆင်ရေးများလုပ်နေသည့် (SSPP/SSA) ထိန်းချုပ်ရာဒေသများတွင် ဖြစ်ပါသည်။ လက်နက်ကျည်များကို သယ်ဆောင်ရန် အထမ်းသမားပေါ်တာခွဲခြင်း၊ ရှေ့တန်းတပ်စခန်းများနှင့် ပြည်သူ့စစ်လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များထံသို့ ရိက္ခာများ သယ်ပို့စေခြင်း၊ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေမှုများ အကျယ်အပြန့် ရှိနေပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ရလာတော့မည့် အခြေအနေကြောင့် စီးပွားရေးအရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကိုလည်း ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်ပေါ်စေပြီး၊ ဒေသခံ ပြည်သူ့စစ်များနှင့် အာဏာပိုင်များက မြေယာလုယက်သိမ်းပိုက်မည့် ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်များလည်း ရှိလာခဲ့ပါသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ နယ်စပ်နှင့် နီးသည့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ ခိုလှုံရာစခန်းများတွင်မူ၊ (TBC) အဖွဲ့၏ ရန်ပုံငွေကျဆင်းလာမှုကြောင့် ရိက္ခာဖြတ်တောက်ရမှုနှင့်အတူ မလုံခြုံမှု ပို၍ဆိုးရွားစွာ ခံစားနေရပါသည်။ ကျေးရွာလူထုများက အပိုဆောင်းရိက္ခာများရရှိနိုင်ရန် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးစားကြသည့်အတွက်ကြောင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မေလတွင် တင်းမာမှုများလည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ စိုက်ပျိုးစားခြင်းကို ဝပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော် (UWSA) က၊ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (RCSS/SSA) အဖွဲ့ အနေဖြင့် မြေများကို တိုး၍ ရယူသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ၂။ ကရင်နီ /ကယားပြည်နယ်^{၂၃}

“အတိတ်တုန်းက အစိုးရစစ်တပ်တွေက ကျမတို့ရွာမှာ မနက် ၉ နာရီကနေ ညနေ ၄ နာရီအထိ ရေလာခပ်တယ်၊ ရေလာချိုးတယ်၊ သူတို့အဝတ်တွေ လာလျော်ဖွပ်တယ်၊ အခုတော့ သူတို့က မနက်ဆိုရင် စောစောလာပြီး၊ ညမှောင်မှ ပြန်တယ်၊ ဒါနဲ့ ကျမတို့က ပစ္စည်းတွေစောင့်ဖို့ အိမ်မှာ လူတယောက် အမြဲအစောင့်ထားနေရတယ်၊ ကျမတို့ သားသမီးတွေကိုလည်း သူတို့ နှောင့်ယှက်စော်ကား မှာကို စိုးရိမ်နေရသေးတယ်။”

ကရင်နီ အမျိုးသမီးတဦး၊ ဖရူဆိုမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (KSWDC) တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ပြည်နယ်အဆင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီပြီးနောက်၊ ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP) က၊ အချက် ၂၀-ပါ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက် စာတမ်းတစောင်ကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံသို့ စဉ်းစားနိုင်ရန် တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအချက်များအနက် ၁၄-ချက်ကို ပြည်ထောင်စု အစိုးရက မူအရသဘောတူညီကြောင်း မေလတွင် ပြန်ကြားခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် အငြင်းပွားဖွယ် ပြဿနာများဖြစ်သော နယ်မြေသတ်မှတ်ရေးနှင့် တပ်များခွဲခြားနေရာချထားရေး၊ အကြီးစားဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဒေသခံလူထုများနှင့် ကရင်နီ နိုင်ငံရေးပါတီများက (KNPP) အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်လာသည့်အပေါ် ကြိုဆိုခဲ့ကြပါသည်။ (KNPP) ပါတီက ကတိကဝတ်ပြုရာတွင်၊ ၎င်းတို့အနေဖြင့် စီးပွားရေးကို အလေးပေးလုပ်ဆောင်မည်မဟုတ်ဘဲ၊ ကရင်နီ ပြည်သူများ၏ သာယာဝပြောရေး အတွက် အလေးပေးဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားချက်ကို ကြိုဆိုတုံ့ပြန်ကြပြီး၊ ဆက်သွယ်ရေးရုံးများကို လွှဲပြောင်း၊ ရှားတောနှင့် ဖာဆောင်းမြို့များတွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

လက်ရှိတွင် အစိုးရတပ်မတော်၏ တပ်ရင်း (၁၄) ခု ကယားပြည်နယ်အတွင်းတွင် အခြေချထားဆဲ ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ဖက်မှ နယ်လှည့်လာနေသည့် တပ်ရင်း (၆) ခုအပြင်၊ ရွာသစ်ဆည်စီမံကိန်း လုံခြုံရေးအတွက် တပ်ရင်း (၁) ရင်း ရှိနေပါသည်။ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုများ ရပ်စဲသွားသည်နှင့်အညီ ၎င်းတပ်ရင်းများမှ ရဲဘော်များက နီးစပ်ရာရွာများထံသို့ လာရောက်လည်ပတ်သည့် အကြိမ်ရေနှင့် အချိန်ကာလတိုးလာခဲ့ပါသည်။ ယခင်က လုံခြုံရေးအခြေအနေအရ တာဝန်မရှိသည့် ရဲဘော်စစ်သားများသည်လည်း၊ စစ်တန်းလျားများအတွင်း ညနေ ၄ နာရီမှ မနက် ၉ နာရီအတွင်း ရှိနေရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ရပ်ရွာလူထုအများ၏ သတင်းပေးပို့ချက်အရ စစ်သားများသည် ယခုအခါ ညတိုင်အောင် ရွာထဲတွင်နေကြသည်ဟု သိရှိရသည်။ ယခုကဲ့သို့ အပြန်အလှန် ဆက်ဆံမှုများကြောင့် ယုံကြည်မှု ပို၍တည်ဆောက်နိုင်မည်ဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း၊ စစ်သားများပို၍လာနေကြသောကြောင့် စိုးရိမ်မှုများလည်း ပို၍တိုးပွားလာရပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် အငြင်းပွားပြောဆိုကြရသည့် ပြဿနာတစ်ခုမှာ၊ မြေ ၃,၀၀၀ ဧကပေါ်တွင် စစ်တပ်လေ့ကျင့်ရေးကျောင်း တခု တည်ဆောက်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ တည်ဆောက်ရန်မြေကို ဖရူဆိုမြို့တွင် စစ်တပ်က သိမ်းယူခဲ့ပါသည်။ ဤကိစ္စအတွက် ပူးတွဲ စုံစမ်းအဖြေရှာရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး မြန်မာအစိုးရဖက်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၉-ဦး၊ (KNPP) အဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ် ၂-ဦးတို့က ဒေသခံ ပြည်သူများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တွေ့ရှိချက်များတွင် လေ့လာစုံစမ်းသည့်အဖွဲ့၏ ကိုယ်စားလှယ် မညီမျှမှုကို ထင်ဟပ်နေပြီး၊ (KNPP) အဖွဲ့က နောက်ဆုံး ငြင်းပယ်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ထပ် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်ရန် သီးခြားလွှတ်လပ်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် စစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရန် အဆိုပြုတောင်းဆိုခဲ့ပါသည်။

သံလွင်မြစ်ကြောင်းတလျှောက်တွင် ရွာသစ်ဆည်ဆောက်လုပ်မှုသည်လည်း အခြားအငြင်းထွက်ဖွယ် ပြဿနာတခု ဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စကိုလည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးပွဲတွင် တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ အစိုးရဖက်မှ ဆွေးနွေးသူက ပဏာမဖြစ်နိုင်ခြေ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို သီးခြားလွှတ်လပ်သည့်သူများဖြင့်၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ၊ လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စ ထိခိုက်သက်ရောက်နိုင်မှု အကဲဖြတ် စစ်ဆေးချက်များ ပြုလုပ်သွားမည်၊ (KNPP) အဖွဲ့အနေဖြင့်လည်း လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်တိုင်းတွင် လေ့လာခွင့်ရှိစေမည်ဟု အာမခံချက် ပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း ကရင်နီလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၏ စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် ကြိုးပမ်းချက်များကို နောက်ပိုင်းတွင် နှောင့်ယှက်ဟန့်တားမှုများ ရှိပါသည်။ ယခုအခါ အင်ဂျင်နီယာများ၏ အိုးအိမ်များအတွက် နေရာချထားပေးသည့်

^{၂၃} ကရင်နီ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနက အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပေးပါသည်။

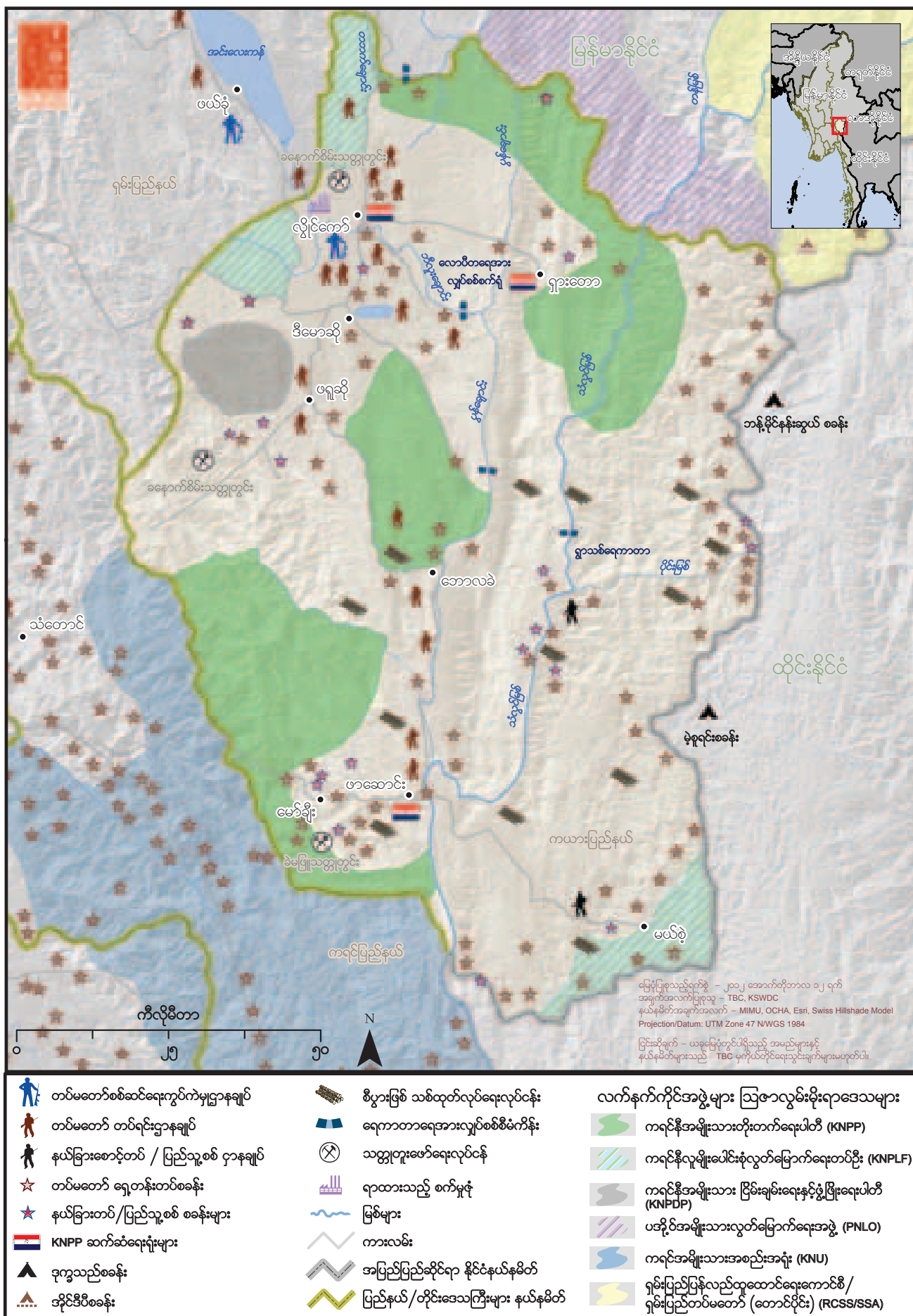
မြေနုရာများနှင့် ခမရ (၄၂၃) က တပ်စွဲထားသည့်အတွက် မြေများသိမ်းယူထားသည့်အတွက်ကြောင့်လည်း ကျေးရွာလူထုများက စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဖော်ပြကြပါသည်။

ခရီးသွားလာခွင့်များ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်းသည် ကျေးရွာလူထုများအတွက် မနှစ်မြို့ဖွယ်အကြောင်းအချက် ဖြစ်နေရပါသည်။ စစ်တပ်နှင့် ရဲ စစ်ဆေးရေးဂိတ် ၂၂-ခုက ယခုတိုင် လွိုင်ကော်-မော်ချီးကားလမ်းပေါ်တွင် ယာဉ်များကို ရပ်တန့်စစ်ဆေးလျက်ရှိပြီး၊ မြို့နယ်တိုင်း ထိပ်တွင်ရှိနေသည့် ဂိတ်များကလည်း ယာဉ်များထံမှ အဖိုးအတောင်းယူနေလျက် ရှိပါသည်။ တပ်မတော် က တောင်ငူ-မော်ချီးကားလမ်း ပြန်လည်မွမ်းမံဖောက်လုပ်ရေးအတွက် တိုက်ရိုက်ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ပေးနေပြီး၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လမှစ၍ တိုင်းထွာ စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်နေပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့ တိုင်းထွာစစ်ဆေးမှုများကို (KNPP) က ခုခံဆန့်ကျင်လျက်ရှိပြီး လမ်းဖောက်လုပ်မှုနှင့်အတူ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများ၊ မြေသိမ်းယူမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ကုန်သွယ်ခွင့်ရ၍ အကျိုးရှိမည်ထက်စာလျှင် ပို၍ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးသင့်စေမည်ဟု ပြောဆိုနေပါသည်။

ပြည်နယ်အစိုးရက လွိုင်ကော်မြို့ အနီးတွင် ဘိလပ်မြေစက်ရုံတည်ဆောက်ရန် လျာထားပြီး၊ ဤစီမံကိန်းအတွက် အရပ်သား ပြည်သူများ၏ မြေဧက ၇,၀၀၀ ကျော် သိမ်းယူခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကျေးရွာလူထုများက ဆန္ဒပြအပြီး၊ အစိုးရက ဘိလပ်မြေစက်ရုံကို အခြားနေရာသို့ရွှေ့ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကုန်ကြမ်းထုံးကျောက်များကိုမူ မူလနေရာမှပင် ရယူဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သော်လည်း ဤဖြစ်ရပ်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အင်အားအာဏာ ရှိလာသည်။ ဒေသန္တရအစိုးရအနေဖြင့် ပို၍ တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုရှိလာသည်ကို ပြသသည့် သင်္ကေတဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးအဖွဲ့အတွက် မိုင်းတူးဖော် ထုတ်လုပ်ခွင့်ကို မော်ချီးနှင့် ကယားပြည်နယ်၏ အခြားသောဒေသများသို့ တိုးချဲ့၍ ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစ၍ ကယောလူမျိုး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအဖွဲ့ (KNPDP) သို့ စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ ချပေးခဲ့ပြီး၊ ဖရူးဆိုမြို့နယ်၊ ဟိုယာဒေသတွင် အင်တီမိုနီ (ခနောက်စိမ်း) တူးဖော်ခွင့်ပြုခဲ့ရာ၊ ကျေးရွာလူထုပိုင်ဆိုင်သည့် စိုက်မြေ ၅၀ ဧက ပျက်စီးခဲ့ပါသည်။ ကယန်းပြည်သစ်ပါတီ (KNLP) နှင့် ကရင်နီလူမျိုးပေါင်းစုံပြည်သူ့လွှတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး (KNPLF) တို့ကိုလည်း စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ တိုးချဲ့ပေးခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစ၍ လွိုင်ကော်မြို့တွင်းတွင် ခနောက်စိမ်းတူးဖော်ခွင့် ပြုခဲ့သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် စိုက်မြေ ၆၀ ဧက ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။

မြေပုံ (၈)။ ကရင်နီ/ ကယားပြည်နယ်

၃။ ၃။ ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း ဒေသများ ၂၉

“အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးပွဲတွေ ဆက်ဖြစ်နေပေမယ့်လည်း၊ စစ်တပ်က တပ်ပြန်ဆုပ်ရမယ့်အစား ကျနော်တို့နေရာကို တပ်ဖွဲ့တွေ၊ ရဲကွာစုဆောင်းတာတွေ ပိုလို့ စေလွှတ်နေ၊ လုပ်နေတုန်းပဲ။ နောက်ထပ် စစ်ဆင်ရေးတခုလုပ်ဖို့ သင်္ကေတလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ကျနော်တို့ ရွာသားတွေလည်း ပြန်ပြီးစုစည်း ရွာတည်ဆောက် အတူနေထိုင်ကြဖို့ထက်စာရင်၊ စစ်ပြန်ဖြစ်လာရင် တနည်းတဖုံနဲ့ ပြေးဖို့ ပြင်ထားရတယ်။”

ကရင်အမျိုးသားတဦး၊ ဖာပွန်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (KORD) ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) က ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း၊ အစိုးရနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများပြုစဉ် တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို မူအားဖြင့် သဘောတူညီခဲ့ပြီး၊ တိုးတက်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖော်ဆောင်သွားရေးကိစ္စများကိုပါ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ဧပြီလတွင် သဘောတူညီခဲ့သည့် ၁၃-ချက် သဘောတူညီချက်တွင် အကျယ်အပြန့်သော ပြဿနာများ ပါဝင်ပြီး၊ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး ကိစ္စများ ပါဝင်ပါသည်။ ထို့အပြင် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် လိုက်နာရမည့် ကျင့်ထုံး (Code of conduct) ကိုပါ စက်တင်ဘာလတွင် မူအားဖြင့် သဘောတူညီနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤရလဒ်များကြောင့် ထိတွေ့တိုက်ပွဲများ သိသိသာသာ လျော့နည်းကျဆင်းသွားသော်လည်း၊ စစ်တပ်များ ချထားနေရာယူမှုများ ဆက်လက်ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့သောကြောင့်၊ အရပ်သား ပြည်သူလူထုများတွင် သံသယများ သိသာစွာ ဆက်လက် ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ သူတို့က အလျင်အမြန် ဆောင်ရွက်နေသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများမှသည် ရေရှည်တည်တံ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်နိုင်မည်ကို သံသယရှိနေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

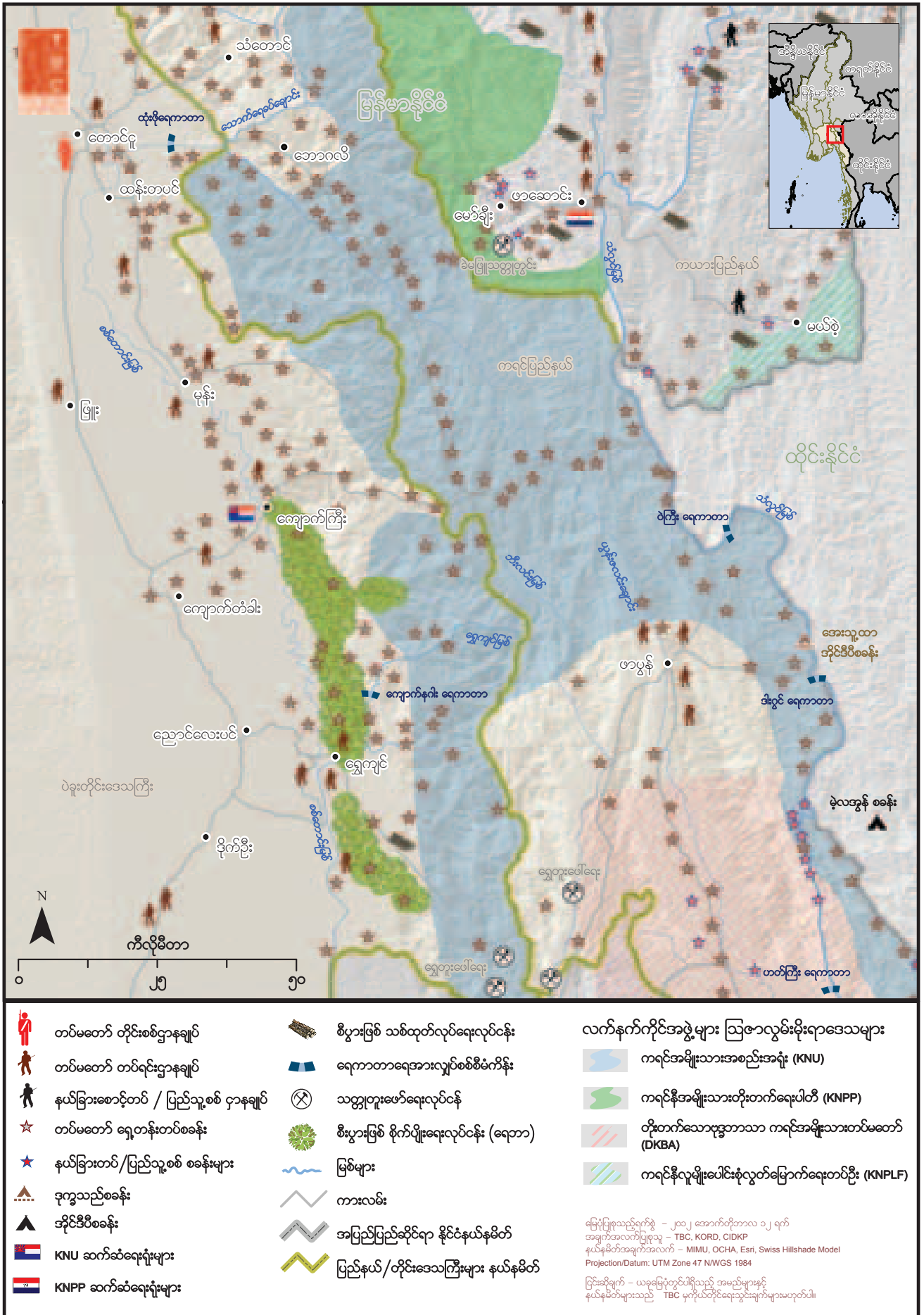
ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်း၏ တောင်ပေါ်ဒေသများနှင့် ပဲခူးတိုင်း အရှေ့ပိုင်းတွင်၊ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးကာလကို မြန်မာစစ်တပ်က ရဲကွာများ ဖြည့်တင်းခြင်း၊ ရှေ့တန်းစခန်းများတွင် တပ်များ ပြန်၍နေရာချထားခြင်းဖြင့် ဖြတ်သန်းလျက်ရှိပါသည်။ ဤကိစ္စများအတွက် ကေအဲန်ယူနှင့် တပ်များ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားခြင်းကို အပြန်အလှန် သတင်းပို့၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရစစ်တပ်များ ရဲကွာများ ဖြည့်တင်းနေခြင်း နှင့် ယခင်ကထက် ပိုမိုခိုင်မာအောင် တပ်များဖြည့်တင်းနေခြင်းသည် မလိုလားအပ်သည့် သက်ရောက်မှုများလည်း ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။

စစ်ရေးအရ ထိုးစစ်များ မရှိသော်လည်း၊ ပုံမှန်ဆိုသလို ကေအဲန်ယူနှင့် အစိုးရတပ်များအကြား ထိတွေ့တိုက်ပွဲများ ဆက်လက် ဖြစ်ပွားလျက် ရှိပါသည်။ ၎င်းတိုက်ပွဲများတွင် ရံဖန်ရံခါ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ထိတွေ့မှုများလည်း ရှိပါသည်။ ဤသို့တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေခြင်းမှာ တဖက်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အား ကြိုတင်အသိပေးခြင်းမရှိဘဲ တပ်များရွှေ့ပြောင်းကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တောင်ပေါ်ဒေသနေ လူထုများမှာ အထူးသဖြင့် ဤသို့ အခြေအနေများကို ကျွမ်းဝင်သိရှိခြင်း မရှိကြဘဲ၊ တပ်ရွှေ့ပြောင်း လှုပ်ရှားမှုများရှိပါက သူတို့၏ တဲများကို စွန့်ခွာကာ၊ သူတို့၏ လယ်ကွင်းများဆီ ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးမှုများ ရှိနေကြပါသည်။ အပြန်အလှန် တိုက်ခိုက်မှုများတွင် ကြားညှပ်ရမည်ကို ကြောက်ရွံ့သည့်အပြင်၊ ကျေးရွာလူထုများက အလေ့အကျင့်အားဖြင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ စစ်တပ်များကို ရှောင်ကွင်းနေလေ့ရှိကြပါသည်။ အကြောင်းမှာ ငွေညှစ်ခံရမည်ကို စိုးရိမ်ခြင်းနှင့် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ သိမ်းယူခံရမည်ကို စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ရရှိလာသောကြောင့်၊ လယ်သမားများသည် တောင်စောင်းများရှိ သူတို့၏ တောင်ယာများထံ သွားနိုင်ကြပြီး၊ ဤသို့ တောင်ယာပုန်းတဲများကို ရှာဖွေနေကြသည့် ကင်းလှည့်စစ်ကြောင်းများလည်း သိသိသာသာ လျော့နည်းသွားပါသည်။ သူတို့က ဤသို့တောင်ယာများ၊ တဲများရှိလျှင် သူပုန်အားပေးသူဟု ယူဆ၍ ဖျက်ဆီးပစ်လေ့ ရှိပါသည်။ ဤအခြေအနေကြောင့် အချို့သော ကျေးရွာလူထုများသည် စိုက်ပျိုးရန် ပို၍ကောင်းသည့် မြေများကို ပြန်လည်ရယူနိုင်ကြပြီး၊ ပြန်၍ စိုက်ပျိုးနိုင်ကြပါသည်။ စုံစမ်းထောက်လှမ်း၍ သူပုန်ထောက်ခံသူများဟု ချေမှုန်းခံရရန် စိုးရိမ်စရာ အကြောင်းမရှိသည့် အတွက်ကြောင့်လည်း သူတို့၏ စိုက်ခင်းများကို သားကောင်များ၊ ပိုးမွှားများရန်မှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ကြပါသည်။ မြေပြန့်ရှိ ဈေးကွက်များနှင့် တောင်ပေါ်ရှိသူများ သွားရောက် ခရီးသွားလာ ဆက်စပ်ရေးမှာလည်း ပို၍လွယ်ကူလာပြီး

^{၂၉} ကရင် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံး (KORD) က စုဆောင်းတင်ပြသည်။

မြေပုံ (၉)။ ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းဒေသများ

စစ်ဆေးရေးကိတ်များတွင်လည်း သံသယထား၍ စစ်ဆေးခြင်း၊ စုံစမ်းမေးမြန်းခြင်းများမှာလည်း လျော့နည်းသွားခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရပ်ရွာလူထုများအကြား ကုန်သွယ်ကူးသန်းမှု ပို၍ချောမွေ့လာစေပြီး၊ ပဋိပက္ခကြောင့် ကွဲကွာနေရသူများအကြား ပို၍အပြန်အလှန် ထိတွေ့မှုများ ရှိလာစေပါသည်။

အခြေအနေက ယခုတိုင် ထိလွယ်ရှလွယ် ဖြစ်နေသေးသည့်အတွက်ကြောင့် တောင်ပေါ်ကျေးရွာလူထုများရော၊ မြေပြန့်နေ ကျေးရွာလူထုများပါ မူရင်းရပ်ရွာကို ပြန်၍ အခြေမချရဲကြသေးပါ။ ထို့အပြင် အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် လိုအပ် နေပါသေးသည်။ သို့သော်လည်း တောင်ပေါ်နေ ကျေးရွာလူထုအများစုက သူတို့၏ စိုက်ခင်းများကို ပြန်လည်စစ်ဆေးရန် အိမ်ပြန်ခဲ့ကြပြီး၊ အချို့က ဝါးတဲငယ်များပင် ပြန်ဆောက်၍ နေကြပါသည်။ သို့သော်လည်း သူတို့၏ အဓိကမိသားစုများကိုမူ အန္တရာယ်နှင့် ကင်းဝေးရာ၊ တောနက်များထဲတွင် ဆက်လက်ထားရှိကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်ရှိ ဒုက္ခသည် စခန်းများနှင့် ပြည်တွင်း ဒုက္ခသည်များ ခိုလှုံရာနေရာများမှ အိမ်ပြန်ကြသူ အိမ်ထောင်ဦးစီးများပင် ရှိပါသည်။ သူတို့က အပစ်အခပ် ရပ်စဲရေးကြောင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ပြန်၍လေ့လာရန် ဖြစ်ပြီး၊ သူတို့၏ မူရင်းနေရာများတွင် လုံခြုံရေးအခြေအနေကို ပြန်၍ အကဲဖြတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး ပို၍ခိုင်မြဲသည့် မြေပြန့်ဒေသများတွင်၊ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသည်ကို မတွေ့ကြရပါ။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ အကြိမ်ရေနှင့် အတိုင်းအဆ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲခြင်း မရှိပါ။ ကျေးရွာလူထုများမှာ အတင်းအကျပ်ငွေညှစ် တောင်းခံခြင်း နှင့် အခွန်အတုတ်များကို ပေးဆောင်နေကြရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ စစ်တပ်စခန်းများ အင်အားချဲ့ထွင်ရန် နှင့် လမ်းဖောက်လုပ်ရန် အဓမ္မလုပ်အားပေး ခိုင်းစေခံနေကြရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့တန်းစခန်းများသို့ ခြေလျှင်ဖြင့် ရိက္ခာများပို့ဆောင်ရန် အခြေအနေရှိသည့်အခါတိုင်း၊ ရွာနီးချုပ်စပ်မှ ကျေးရွာလူထုများကို ဆင့်ခေါ်၍ လုပ်အားပေး ခိုင်းစေနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့သော အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးခြင်း နှင့် မြေယာလုယက်သိမ်းယူခြင်း၊ အငယ်စား သတ္တုတွင်း တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကြောင့်၊ ရေရှည် ပဋိပက္ခ စစ်ပွဲများ ကြုံတွေ့နေရသည့် အခြေအနေတွင်၊ စားနပ်ရိက္ခာမလုံခြုံမှုနှင့် နာတာရှည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ပို၍ဆိုးရွားစေပါသည်။

၃။ ၄။ ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်း ၁

“နောက်ဆုံး အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ကာလမှာ စစ်တပ်ကင်းလွည့် စစ်ကြောင်းတွေက အရင်လို လာတာမျိုး မမြင်ကြတော့ဘူး။ ကျမတို့ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ခရီးသွားလို့ရတယ်၊ အလုပ်လုပ်လို့ ရတယ်၊ ဒါပေမယ့် အမြဲသတိထားနေရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျမတို့က သူတို့ကို လုံးဝ မယုံသေးလို့ပဲ။ ကျမတို့က အတိတ်က သင်ခန်းစာရထားတယ်။”

ကရင် အမျိုးသမီးတဦး၊ ဖားအံမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ၊ (KORD) နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

ကေအဲန်ယူနှင့် မြန်မာစစ်တပ် တပ်မတော်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ အသွင်ပြောင်းခဲ့သည့် နယ်ခြားစောင့်တပ်များအဖြစ် အသွင်ပြောင်းခဲ့ကြသည်။ တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်အမျိုးသားတပ်မတော် (DKBA) အပြင်၊ ကရင်ပြည်နယ်တွင် တစ်စုံတရာ ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်းရှိသည့် အခြားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ငယ် ၂-ခုလည်း ရှိနေပါသည်။ ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (ယခင် ကေအဲန်ယူ တပ်မဟာ ၇-မှူးက ဦးဆောင်သည်) က စစ်ရေးအရ အရေးမပါသော်လည်း၊ ကလိုထူးဘောကရင်အဖွဲ့အစည်း (ယခင် ဒီကောဘီအေ တပ်မဟာ ၅ ဖြစ်သည်) က နယ်ခြားစောင့်တပ် ဖွဲ့စည်းရန်ကိစ္စကို ငြင်းဆန်ပြီး၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများပါ ပြန်၍ ဖြစ်ပွားသည်အထိ တင်းမာမှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။

ကလိုထူးဘောစစ်ဗျူဟာနှင့် ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီက အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးအတွက် ပြန်လည်ညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလများတွင် အသီးသီး သဘောတူညီချက် ရရှိခဲ့ကြပါသည်။ ဤသဘောတူညီချက် ၂-ခုစလုံးတွင် အစိုးရ၏ အခြေခံအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်မူများအပေါ် လွှမ်းခြုံမှုရှိသော်လည်း၊ ကလိုထူးဘော စစ်ဗျူဟာအဖွဲ့ကမူ မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် သိန္နဌာန်ပြုခဲ့ပြီး၊ ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီကမူ သတင်းများအရ စီးပွားရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ရရှိခဲ့ပါသည်။

မြန်မာအစိုးရနှင့် (ကေအဲန်ယူ) ကလိုထူးဘော စစ်ဗျူဟာအဖွဲ့တို့ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများ ရယူနိုင်ခဲ့မှုကြောင့်၊ အရပ်သားများအပေါ် လက်နက်ကြီးများဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားနေသော ဒေသများတွင် ပိုင်ဆိုင်မှု ပစ္စည်းဥစ္စာများ ဖျက်ဆီးခြင်းကဲ့သို့သော၊ သက်ဆိုင်ပတ်သက်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ သိသိသာသာ လျော့နည်း ကျဆင်းသွားပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်သည့် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေခြင်း၊ မြေယာ သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ အတင်းအကျပ် ငွေညှစ်တောင်းခံခြင်းများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကြီးများနှင့် နီးစပ်ရာဒေသများ၊ ထို့အပြင် လက်နက်ကိုင်အင်အားစု အများအပြားရှိ၍ အရပ်သားများအပေါ် သူတို့၏ အာဏာထိန်းချုပ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းယှဉ်ပြိုင်နေကြသည့် ဒေသများတွင် ပို၍ ကြုံတွေ့ရပါသည်။

ဤသို့ အနည်းငယ်တည်ငြိမ်လာမှုကို အကြောင်းပြု၍၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း မြဝတီနှင့် ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်များတွင် ရွှေ ပြောင်းထွက်ပြေးရသူ ကျေးရွာလူထုပေါင်း ၂၇,၀၀၀ ခန့် အိမ်ပြန်ရန် အစပြုကြိုးပမ်းခဲ့ကြပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက်ပိုင်း ဖြစ်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးကြရသူများ၊ ယခုအိမ်ပြန်ကြသူများတွင် အများအပြားပါဝင်ရာ၊ ၎င်းဒေသများ၌ တောတွင်းပုန်းအောင်းထွက်ပြေးနေကြရသည့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ လျော့နည်းကျဆင်းသွားပါသည်။ သို့သော်လည်း အိမ်ပြန်ကြသည့်သူများ ရေရှည်နေထိုင်နိုင်မှု၊ ပြန်လည်အခြေချရေး အစီအစဉ်များ လုပ်ဆောင်ပေးမှုတို့အပေါ် သံသယရှိနေကြဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ သူတို့၏ လုံခြုံရေးနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်း အခွင့်အလမ်းများအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများရှိနေ ကြပါသည်။

အစိုးရက အိမ်ပြန်လာသူများကို အခြေချပေးရေးအတွက် လိုအပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖြစ်သည့်၊ လမ်းများ၊ တံတားများ၊ ကျောင်းများ၊ ဆေးပေးခန်းများကို တည်ဆောက်၍ မြဝတီနှင့် လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်များတွင် မြို့နယ်ခွဲများတည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကမောက်ကမနိုင်သည့်ဖြစ်ရပ်မှာ ဤသို့ ဒုက္ခသည်ပြန်လာရေး အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်မှုကြောင့်

^{၂၅} ကရင် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအတွက် ကော်မီတီ (CIDKP) က စုဆောင်းတင်ပြသည်။

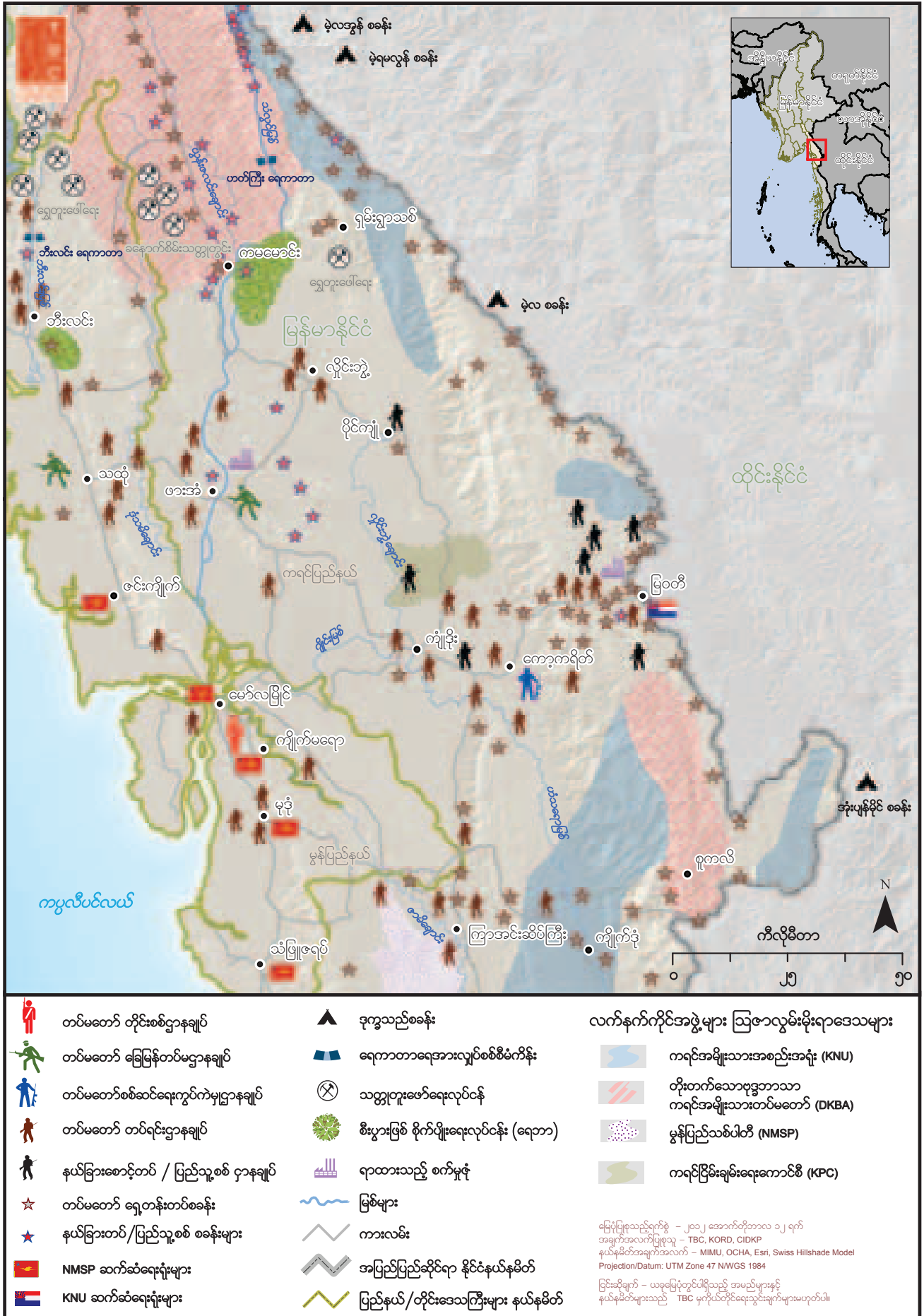
မြေသိမ်းယူမှု၊ အခမ္မာလုပ်အားခိုင်စေမှုများလည်း ရှိခဲ့ရာ ဒေသခံပြည်သူလူထုများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအပေါ် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ မြန်မာစစ်တပ်စခန်းများနှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်စခန်းများကို ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ခြင်း၊ ရိက္ခာများ ဖြည့်တင်းခြင်းတို့ ရှိနေသေးသည့်အတွက်၊ စစ်တပ်ကို ပို၍ အားဖြည့်တင်းသကဲ့သို့ရှိနေသောကြောင့် ကျေးရွာလူထုများ အကြား ယခုအပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သံသယပွားနေကြရပါသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိက လူတိုင်းချင်း မြေပိုင်ဆိုင်မှုကို ဥပဒေအရ အသိအမှတ်မပြုထားသည့် အခြေအနေတွင်၊ ယခု အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးကာလတွင် ကရင်ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်း ဒေသများ၌ မြေယာအသုံးချပိုင်ခွင့်အတွက် အားပြိုင်မှုများလည်း တိုးတက်ဖြစ်ပေါ် လာခဲ့ပါသည်။ မြေယာများကို တောင်းဆိုခြင်း၊ ပိုင်မှုနယ်ပယ် သတ်မှတ်ခြင်း၊ မြေလွတ်မြေရိုင်းများ ရောင်းချခြင်းများ လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်တွင် သိသိသာသာ တိုး၍ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ကျေးလက်များတွင် မြေအသုံးချပိုင်ခွင့်ကို အခြားပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် နေထိုင်ကြသည့် မြို့ပြလူထုများမှ လာရောက် ဝယ်ယူနေခြင်းကြောင့် အနာဂတ်တွင်၊ အသစ်ပြောင်းရွှေ့အခြေချလာသူများနှင့် ဒေသခံများအကြား အငြင်းပွားစရာ ပဋိပက္ခများလည်း ပေါ်ပေါက်နိုင်ပါ သည်။

မြန်မာအစိုးရက နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကပ်ပြားများ တိုး၍ ထုတ်ပေးခြင်းအားဖြင့်၊ နိုင်ငံသားအဖြစ်ရရှိခွင့် အခွင့်အရေးကို ကျေး လက် ဒေသနေ လူထုများထံ တိုး၍ ကြိုးပမ်း ဖြည့်ဆည်းပေးနေပါသည်။ ဤကပ်ပြားများကို အမျိုးသား မှတ်ပုံတင်ကပ်ပြား၊ (ပန်းရောင်ကပ်) ဟုလည်း လူသိများပါသည်။ ယခု ပန်းရောင်ကပ်များသည် နိုင်ငံသား အခွင့်အရေး အပြည့်အဝ ရရှိခံစားနိုင်သည့် ကပ်များဟု ဆိုသော်လည်း၊ ဤကပ်များကို ရရှိရန် အခြားစာရွက်စာတမ်း၊ ထောက်ခံချက်များ လိုအပ်ပါသေးသည်။ အစိမ်းရောင်ကပ်များကို နိုင်ငံသားပြုခွင့် ရသူများထံသို့ ထုတ်ပေးပြီး၊ ၎င်းတို့ကို ကျေးရွာလူကြီး ထောက်ခံစာပါလျှင် ထုတ်ပေးပါသည်။ ဤသို့ ခွဲခြားထားမှု၊ အရောင်မတူညီမှုများကြောင့် ကျေးရွာလူထုများအတွင်း ရှုပ်ထွေးမှုများ ရှိပါသည်။

ဇူလိုင်လနှင့် ဩဂုတ်လများတွင် မိုးအကြီးအကျယ် ရွာသွန်းမှုကြောင့်၊ ကော့ကရိတ်မြို့နယ် မြေနိမ့်ပိုင်းရှိ စိုက်ပျိုးမြေ ၁၂,၇၀၀ ဧက ရေလွှမ်းမိုး နစ်မြုပ်ခဲ့ပါသည်။ စပါးများ အမြစ်ကျွတ်၍ ရေထဲတွင် ပုတ်ကုန်ကြပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် စပါးပေါ်ရာသီတွင် အထွက်ကျဆင်းမည်ဟုလည်း ခန့်မှန်းရပါသည်။ ဤသို့ ရေကြီးသည့် အနေအထားကြောင့် ပဋိပက္ခနှင့် စစ်ပွဲများကြောင့် ဒဏ်သင့် ခုက္ခရောက်ရသူ ပြည်သူများအဖို့ သူတို့၏ဘဝနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပြန်လည်ထူထောင်ရာတွင် သော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရနှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရာတွင်သော်လည်းကောင်း အခြားမြောက်များစွာသော ပြဿနာများ ကျန်ရှိရင်ဆိုင်ရဦးမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။

မြေပုံ (၁၀)။ ကရင်ပြည်နယ် အလယ်ပိုင်းဒေသများ

၃။ ၅။ မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသများ ^{၂၆}

“သူပုန် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေက ကျနော်တို့ စိုက်ခင်းကို ရောက်တော့၊ ကျနော်တို့က ပိုက်ဆံပေးရတယ်၊ သူတို့ကို ကျွေးမွေး ရတယ်။ အစိုးရစစ်တပ်က ကျနော်တို့ကို သူပုန်အားပေးထောက်ခံသူဆိုပြီး စွပ်စွဲတယ်။ စစ်တပ်အတွက် လုပ်ပေးဖို့ခိုင်းတယ်။ ဒဏ်ကြေးပေးရမယ်ဆိုပြီး ငွေပေးခိုင်းပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ကျနော်တို့ စိုက်ခင်းတွေထဲမှာ လူစိမ်းလာရင် ပြေးတော့တာပဲ။”

မွန်အမျိုးသားတဦး၊ ရေဖြူမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (MRDC) တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) က ပထမဦးဆုံးအကြိမ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုကို အစိုးရနှင့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် စာချုပ်ချုပ်ဆို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တိုင်အောင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ မအောင်မြင်ဘဲ ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီက နယ်ခြားစောင့်တပ်အဖြစ် အသွင်းပြောင်းရန်၊ အဖွဲ့ကို နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်း ရပ်တည်ရန် ငြင်းဆန်ပြီးနောက်၊ ဆက်ဆံရေး ဆိုးရွားပြတ်တောက်ခဲ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း အခြေအနေက လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ပြန်၍ ဖြစ်ရသည်အထိ ဆိုးရွား တင်းမာခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်က တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြန်လည်စတင်ခဲ့ပြီးသည့်နောက်တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို ပြည်နယ်အဆင့် အစိုးရနှင့် ပြန်၍ အသစ်ချုပ်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ အစိုးရဖက်ကလည်း လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မကုန်မီကာလတွင် ဆွေးနွေးအဖြေရှာနိုင်ရန် သံနီဌာန်ပြုခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် အင်အားစုအားလုံး ပါဝင်နိုင်သည့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများ ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါ သည်။

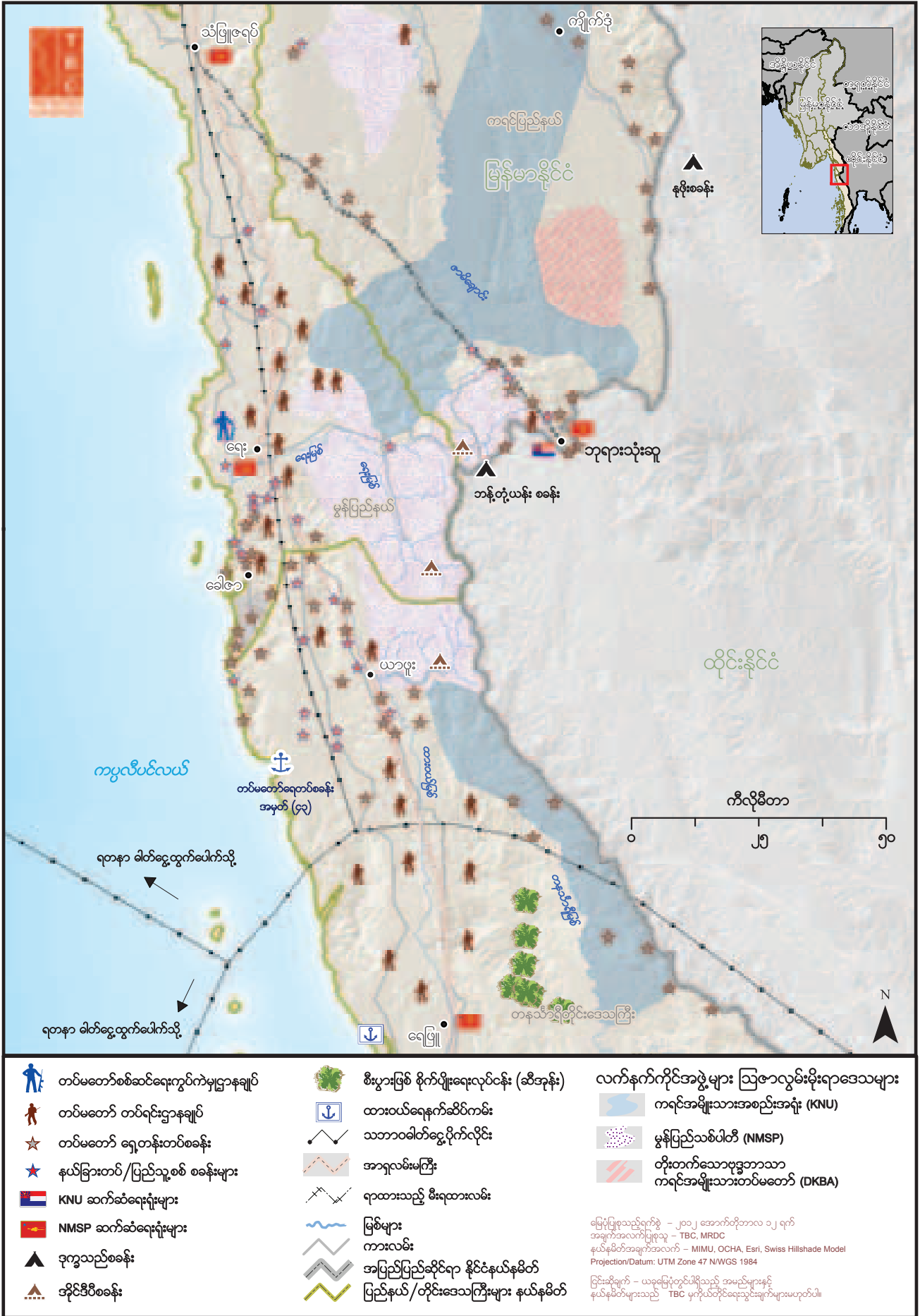
၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ပြီးနောက်တွင်၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှ ဒုက္ခသည် ၁၀,၀၀၀ ကျော်ကို မွန်ပြည်သစ် ပါတီထိန်းချုပ်ရာ၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဒေသအတွင်းသို့ ပြန်လည် အခြေချစေရေးအတွက် ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးအရ ပြေလည်မှုမရရှိခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများ မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးမှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့် ယင်းပြန်သွားကြသူ ဒုက္ခသည်များမှာ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ အဖြစ် ဆက်လက်နေထိုင်ကြရပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ထိုင်းနိုင်ငံဖက်မှ နိုင်ငံတကာ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု မရသလို၊ ရန်ကုန်မှလည်း နိုင်ငံတကာအကူအညီများ ရရှိခံစားနိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။ အစိုးရထိန်းချုပ်ရာ နေရာများတွင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အတွက်၊ ကျေးရွာလူထုများက မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်ရာဒေသများတွင် လာရောက်ခိုလှုံကြရာ၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ရယူထားရာ တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် လူဦးရေ ထူထပ်များပြားလာခဲ့ပါသည်။ အသစ်သော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကြောင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း ကျေးရွာလူထုများ၏ ကာကွယ်ပေးခံရမှုနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း အခွင့်အလမ်းများအပေါ် လက်ငင်း သိသာထင်ရှားသည့် သက်ရောက်ခံစားရမှုများ မတွေ့ကြုံရသည်မှာလည်း အံ့သြစရာ မရှိပါ။

မြန်မာအစိုးရ စစ်တပ်က ၎င်း၏တပ်များကို အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဒေသမှ ဆုတ်ခွာပေးခြင်း မရှိသေးသလို၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်ရာ ရေးနှင့် ရေဖြူမြို့နယ် အတွင်းရှိ ဒေသများအတွင်းသို့၊ ဝင်ရောက်ရန်အတွက်လည်း မွန်ခွဲထွက်အဖွဲ့ငယ်ကို အကြောင်းပြချက် တခုအဖြစ် အသုံးပြုနေဆဲပင် ရှိပါသည်။ တဖန်၊ ရှေ့တန်းတပ်စခန်းများကို ခိုင်မာအောင် အားဖြည့်တည်ဆောက်ရန်၊ စစ်တပ်တန်းလျားများ ပြုပြင်ရန်၊ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုများ၊ ကျေးရွာလူထုများထံမှ ဂိက္ခာနှင့် ငွေကြေးများ သိမ်းယူခြင်း၊ စစ်တပ်ကို ပံ့ပိုးပေးရန် အဓမ္မတောင်းခံခြင်းများ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေဆဲပင် ရှိပါသည်။ နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်ပြည်သစ်ပါတီနှင့် အစိုးရတပ်ဖွဲ့များအကြား အငြင်းပွားနေဆဲ ရှိနေသေးသည့်အတွက်ကြောင့်လည်း၊ သူပုန်နှိမ်နင်းရေး အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ကျေးရွာလူထုများကို လယ်ကွင်းများ၊ ဆီအုန်းခြံများ၊ ဈေးကွက်များသို့ သွားရောက်ရန် နှင့် တားမြစ်ကန့်သတ်ခံနေရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်ရာဒေသများအတွင်း၌ပင် ဤသို့ ကန့်သတ်ခံနေကြရပါ သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် မွန်လူမျိုးများသည် မြေပြန့်များတွင် ရေသွင်းစပါးစိုက်ပျိုးကြသူ လယ်သမားများ ဖြစ်ပါသည်။ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးဒေသများတွင် မြေဆီဩဇာ ပြည့်ဝသည့်လယ်မြေ အလုံအလောက် ရှိမနေသောကြောင့်၊ လယ်သမားအများစုမှာ ရွှေ့

^{၂၆} မွန်ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီ (MRDC) က စုဆောင်းတင်ပြသည်။

မြေပုံ (၁၁)။ မွန်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းဒေသများ

ပြောင်းတောင်ယာကိုသာ စိုက်ပျိုးရှင်သန်နေကြရပါသည်။ ပို၍ အခြေကျသည့် မိသားစုများတွင် ငွေဖြစ်သည့် ရောင်းကုန်သီးနှံ ခြံ ဥယျာဉ်များ ရှိကြရာ၊ သီဟိုဠ်၊ ကွမ်းသီးခြံ စသည်ဖြင့် ရှိကြပါသည်။ သို့သော်လည်း သီးနှံများ ထုတ်ယူမရောင်းချမီတွင် ငွေ ၅-၆ နှစ်ခန့် ကြို၍ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားရန် လိုအပ်ပါသေးသည်။ မိသားစုအများစုမှာ ရာသီအလိုက် ကျပန်းအလုပ်များကိုသာ မှီခို ရှင်သန်နေကြပြီး၊ ရာဘာနှင့် ဆီအုန်းခြံများတွင် နေ့စားလုပ်ခစားအဖြစ် သွားရောက် လုပ်ကိုင်ကြရပါသည်။ ထို့အပြင် မော်လမြိုင် နှင့် မွန်ပြည်နယ်ရှိ အခြားနေရာဒေသများသို့လည်း နေ့စားအလုပ်သမားများအဖြစ် သွားရောက်လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။

မွန်ပြည်သစ်ပါတီက ထိန်းချုပ်ထားသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး နယ်မြေသည်၊ သီးခြားဝေးလံသည့်နေရာတွင်၊ တောင်ကုန်းများ ပိုင်းပတ်လျက် တည်ရှိနေပါသည်။ သို့တိုင်အောင် ထိခိုက်နစ်နာဖွယ် အကြောင်းများလည်း ရှိနေပါသေးသည်။ မိုးရာသီတွင် ရေ နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်များမှ ဤဒေသသို့လာသည့်လမ်းသည် သွားလာ မရနိုင်လောက်အောင် ရှိတတ်ပြီး၊ ရေလမ်းခရီးမှ လှေဖြင့်သာ လာရောက်ရန် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် နီးစပ်ရာမြို့များတွင် စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းမှာ နှစ်ဆခန့်မြင့် တက်နေတတ်ပါသည်။ နေ့စားလုပ်ခအတွက် အလုပ်လုပ်ရန်အခွင့်အလမ်းမှာလည်း နွေရာသီတွင် သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်ရုံမျှသာ ရှိပါသည်။ အလုပ်အကိုင် ခက်ခဲရှားပါးပါသည်။

၃။ ၆။ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေကြီး ၂

“အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး ပြီးကတည်းက စီးပွားရေးသမားတွေအတွက် ပိုအခွင့်အလမ်း ရှိလာတယ်။ ကျမတို့ရွာသားတွေ အတွက်တော့ ဘာမှ မထူးပါဘူး။ သူတို့က စစ်တပ်အရာရှိတွေနဲ့လာပြီး ကျမတို့ စိုက်ခင်းတွေ၊ ခြံတွေကို လာသိမ်းကြတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေကြောင့် ကျမတို့ ရွာလူထုတွေအတွက် ဘာမှ အကျိုးကျေးဇူးမရှိပါဘူး။ ကျမတို့အတွက် ပြဿနာပဲ ပိုများစေတယ်။ အခု ကျောက်မီးသွေးကုမ္ပဏီလာတဲ့အခါ ကျမတို့ ဘိုးဘွားပိုင်မြေတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်မှာ၊ မြစ်တွေကို ညစ်ညမ်းအဆိပ်သင့်စေမှာကို စိုးရိမ်နေရတယ်။”

ကရင်အမျိုးသမီးတဦး၊ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (CIDKP) သီးသန့် အုပ်စုဖြင့် ဆွေးနွေးမှု။

မြန်မာအစိုးရနှင့် ကေအဲန်ယူအဖွဲ့အကြား ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးသဘောတူညီခဲ့ကြသည့်အခါ ယခင် စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများ၌ အရပ်သားပြည်သူများအပေါ် လက်နက်ကြီးများနှင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်း နှင့် နယ်မြေ စိုးမိုးရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ ရပ်ဆိုင်းသွားပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာစစ်တပ်က တပ်များရုပ်သိမ်းခြင်း မရှိသေးသလို၊ နယ်စပ်တလျှောက်ရှိ ရှေ့တန်းစခန်းများကိုလည်း စွန့်ပစ်ဆုတ်ခွာသွားခြင်း မရှိသေးပါ။ တပ်များ အလှည့်ကျလာထိုင်ပြီး၊ ရှေ့တန်းစခန်းများသို့ ရိက္ခာဖြည့်တင်းခြင်းများ နယ်စပ်တလျှောက်တွင် ယခုတိုင် ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။

ကျေးရွာလူထုများအနေဖြင့် ယေဘုယျအားဖြင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ကြိုဆိုပါသည်။ လက်နက်ကိုင် သူပုန်အဖွဲ့များ ချိန်အားပျော့စေရန်အတွက် အရပ်သားပြည်သူများကို ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခြင်းများ၊ အတင်းအကျပ် အလုပ်ခိုင်းစေမှုများ လျော့နည်းကျဆင်းသွားခဲ့ပါသည်။ ကျေးရွာလူထုများမှာ ပို၍ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်ပြီး၊ ခွင့်ပြုချက် တောင်းစရာမလိုဘဲ ခရီးသွားလာနိုင်ကြပြီ ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်မှ ဂိတ်များတွင် ရပ်တန့်စေခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်းများလည်း နည်းပါးသွားပြီ ဖြစ်သည်။ အရပ်သားပြည်သူများအနေဖြင့်လည်း အာဏာပိုင်များ၏ မတော်မတရား ပြုကျင့်မှု၊ လွှဲချော်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှု ကိစ္စများအပေါ် စောဒကတက်ပြောဆိုရန် ပို၍ သတ္တိရှိလာပုံ ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ကျေးရွာလူထုများက အစိုးရအပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ တပ်မတော် (မြန်မာစစ်တပ်) အပေါ်တွင်လည်းကောင်း ယုံကြည်မှု မရှိကြပါ။ ယခု အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသည်လည်း အစိုးရက နိုင်ငံတကာအကြား တရားဝင်မှု၊ ထောက်ခံမှု ရရှိအောင်၊ စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များ ဖော်ဆောင်နိုင်အောင် လုပ်သည်ဟု အကျယ်အပြန့် ယုံကြည်ထင်မြင်နေကြပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေး စခန်းများ၊ သို့မဟုတ် ဝေးလံခေါင်သီသည့် နေရာများတွင် အိုးအိမ်စွန့်ပစ် ရွှေ့ပြောင်းပုန်းအောင်းနေရသူ ၇၀,၀၀၀ ခန့် ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာစစ်တပ်က ပိုင်ဆိုင်မှု ဥစ္စာပစ္စည်းများနှင့် အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များ သိမ်းယူမှုကြောင့် ကျေးရွာလူထုများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများ အခက်အခဲ ရှိနေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရတပ်ဖွဲ့များကို ထောက်ပံ့ ပံ့ပိုးနိုင်ရန် မြေများကို သိမ်းယူကြရုံ မျှမက၊ လက်ရှိ နှင့် ယခင် စစ်တပ်အရာရှိကြီးများနှင့် ဆက်သွယ်နေသူ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများထံ ပြန်၍ ရောင်းစားရန်အတွက်လည်း မြေများကို လုယက်သိမ်းဆည်းခဲ့ကြပါသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီပြီးနောက်တွင်၊ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၏ အကြံပြုချက်အရ ဗဟိုအစိုးရက မြေကေအမြောက်အများကို ပုဂ္ဂလိက ရော်ဘာနှင့် ဆီအုန်းစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်မည့် စီးပွားရှင်များသို့ ချပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် သစ်ထုတ်လုပ်ခွင့်များကိုလည်း ချပေးခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီ အများအပြားကလည်း ကေအဲန်ယူအဖွဲ့ထံသို့ ချည်းကပ်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသူတို့ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ရန် တောင်းဆိုနေကြသည့် အချိန်တွင်၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်နစ်နာနိုင်မှု အကြောင်းများကို အကဲဖြတ် စိစစ်သုံးသပ်မှုများ မဆောင်ရွက်ကြသေးဘဲ၊ ဤသို့ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်လိုကြခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည်လည်း အန္တရာယ် ကင်းရှင်းသည့် ဝန်းကျင်၌ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည် မဟုတ်သေးပါ။ အီတယ်-ထိုင်း ကုမ္ပဏီ [Ital-Thai Development (ITD)] က တနင်္သာရီမြစ်ရိုးတလျှောက်တွင် ပဏာမ မြေတိုင်းထွာစစ်ဆေးခြင်းများကို နယ်စပ်မှနေ၍

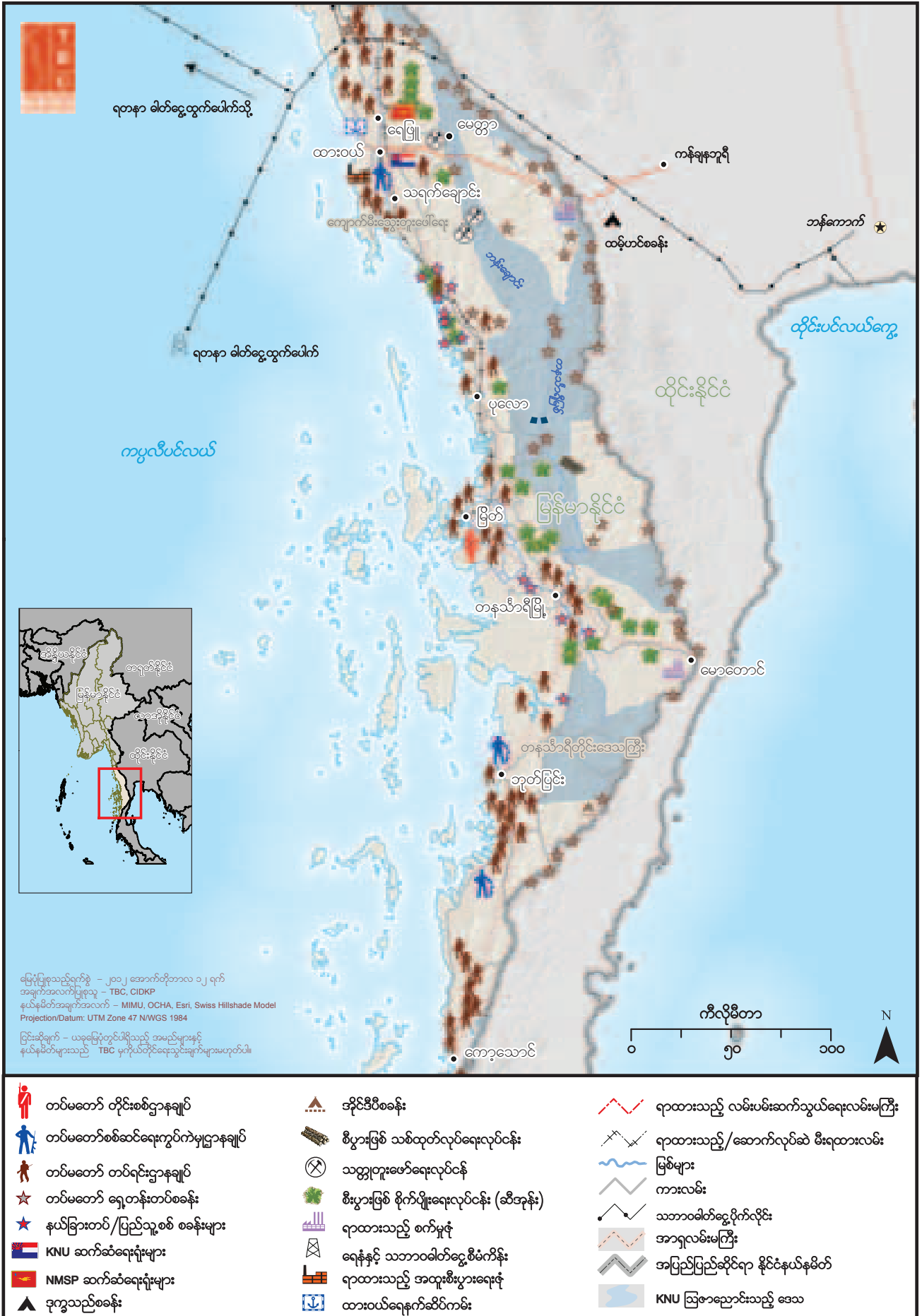
^{၂၇} ကရင် ပြည်တွင်း ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကော်မီတီ (CIDKP) က စုဆောင်းတင်ပြသည်။

ထားဝယ် နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်များအထိ ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ထားပါသည်။ သို့သော်လည်း မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းမှုကြောင့် ရပ်ဆိုင်းနေရပါသည်။ (ITD) ကုမ္ပဏီက ပြောရာတွင် နယ်စပ်စင်္ကြန်လမ်းမကြီးတလျှောက် ရထားလမ်းဖောက်လုပ်မှု၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း ဖောက်လုပ်မှု၊ လျှပ်စစ် ပို့လွှတ်ရန် ကောင်းကင်တိုင်များ ဆောက်လုပ်မှုတို့ကို ငွေကြေးအခက်အခဲ အကန့်အသတ်အရ ဆိုင်းငံ့ထားကြောင်း ပြောပါသည်။

သို့သော်လည်း ထားဝယ် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းနှင့် စက်မှုဇုန် ဆောက်လုပ်ရေးအတွက် တိုင်းထွာစစ်ဆေးမှုများကိုမူ ရေဖြူမြို့နယ်တွင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း နောက်ထပ် စက်မှုဇုန် (၂) ခုကို တည်ဆောက်ရန် လျာထားကြောင်းလည်း သိရှိရပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ နယ်စပ်နှင့် ပိုနီးသည့် (ITD) ကုမ္ပဏီ၏ နယ်စပ်ဖြတ် စင်္ကြန်လမ်းမကြီးဘေး၌ ထီးဒီး (မယ်သမီဒီး) ဒေသတွင် စက်မှုဇုန်တခု နှင့် မြိတ်လမ်းမပေါ်ရှိ မိုးတောင်ဒေသတွင် တခုဖြစ်ပါသည်။ ဤစက်မှုဇုန်များ၌ ကဏ္ဍအသီးသီးမှနေ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အကျယ်အပြန့် ထွက်ပေါ်လာမည့် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများအပေါ် မည်သို့ခွဲဝေခံစားကြမည်မှာ မသေချာသေးပါ။

ဤရှုထောင့်မှ သုံးသပ်လျှင် အစိုးရ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရေး ကြိုးပမ်းမှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ကျဆင်းစေရေး ရည်ရွယ်ချက်အကြား ချိတ်ဆက်မှုကို မေးခွန်းထုတ်စရာ ရှိနေပါသေးသည်။ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ လျှပ်စစ်မီးရရှိရေး နှင့် ဆက်သွယ်ရေး ကဲ့သို့သော အများပြည်သူ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိနိုင်ခွင့်များသည် အကန့်အသတ်ရှိနေကြဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝ သယံဇာတ မည်မျှပေါကြွယ်ဝသည့် ဒေသဖြစ်ပါစေ၊ ဤသို့ ဝန်ဆောင်မှုများမရရှိပါက ၎င်းဒေသနေ ပြည်သူများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဒဏ် ခံစားနေကြရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြေပုံ (၁၂)။ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး

“

ကျမ မကြာသေးမီက ထိုင်းနိုင်ငံ၊ မဲလဒုက္ခသည်စခန်း ရောက်စဉ်က တကယ့်ကိုပဲ၊ ကိုယ်လိုသူတွေရဲ့ ဒုက္ခတွေ၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု တွေကနေ ကင်းလွတ်အောင်လို့ နေစဉ်နဲ့အမျှ အားကြိုးမာန်တက် လုပ်ဆောင်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အဲသည်လို ကူညီနေသူတွေ စိုးရိမ်တာက ‘အလှူရှင်တွေ ခြေကုန်လက်ပမ်း ကျသွားမှာ’ ပါတဲ့။ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုပြောရရင်တော့ ‘စာနာထောက်ထားမှုတွေ ခြေကုန်လက်ပမ်းကျသွားမယ့်ကိစ္စ’ ပါ။ ‘အလှူရှင်တွေ ခြေကုန်လက်ပမ်းကျသွား’ ရင်တော့၊ ရန်ပုံငွေတွေ လျော့မယ်၊ ‘စာနာထောက် ထားမှုတွေ ခြေကုန်လက်ပမ်းကျသွား’ ရင်တော့၊ အရင်တစ်ခုထက် ပိုပြီးတော့ သိသာထင်ရှားမှုနည်းပါတယ်။ ကရုဏာမရှိတော့ လျော့ကျကုန်ပါလိမ့်မယ်။ နောက်တစ်ခုက ပထမတစ်ခုရဲ့ ရလဒ်ပါ။

ကျမတို့က ‘စာနာထောက်ထားမှုတွေ ခြေကုန်လက်ပမ်းကျသွားမယ့်ကိစ္စ’ ကို တားနိုင်ပါ့မလား။ ဒုက္ခသည်တွေရဲ့ လိုအပ်ချက်က များလာပြီး၊ ကုန်ကျမှုစားရိတ်တွေက မသိချင်ယောင် ဆောင်နေလိုက်တာထက် ကုန်ကျမှုစားရိတ် ပိုများနေမယ်ဆိုရင်၊ အကယ်၍ မျက်စေ့ကန်းမနေဘူးဆိုရင်၊ သူတို့ရဲ့ ဒုက္ခတွေကို မမြင်ချင်ယောင် ဆောင်လိုက်တာများလား။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ရှိနေတဲ့ အလှူရှင်တွေကို ကျမမေတ္တာရပ်ခံလိုတာကတော့၊ ဒီလူတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်ဆည်းပေးဖို့ပါပဲ။ သူတို့က ခိုလှုံရာကို မရေမရာ ရှာနေကြရပြီး၊ တခါတရံမှာ ခဲခဲယင်းယင်း ခိုလှုံရာကို ရှာဖွေနေကြရသူတွေအတွက် ဖြစ်ပါတယ်။

”

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ ဇွန်လ ၁၆ ရက်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်။ နိုဘဲငြိမ်းချမ်းရေး ဆုလက်ခံပွဲ မိန့်ခွန်း။ အော်စလိုမြို့။

အသက်ရှင်နေထိုင်မှုအခြေအနေ၊ မြဝတီမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်
(ခါတ်ပုံ - CIDKP)

အဆင့် (၆)

ရေကတားကြောင့် မြပ်သွားသော အိမ်တိုင်များအား
ဤသို့ပြန်လည်ဆယ်ယူကြသည်။ ရွှေကျင်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် (ခါတ်ပုံ - CIDKP)

ဆင်းရဲမွဲတေမှု အကြောင်းအချက်များ

၄။ ၁။ လူဦးရေဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းအချက်များ

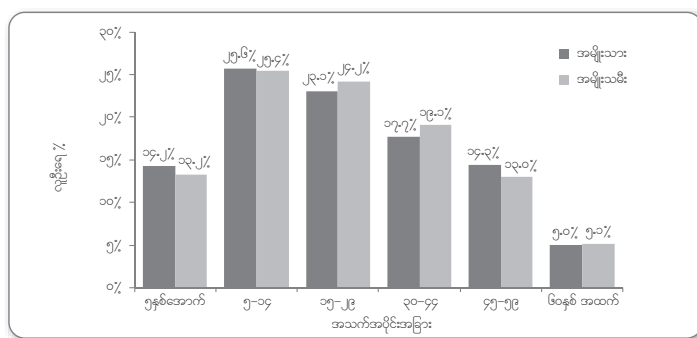
“ကျမမှာ အရွယ်ရောက်ပြီးသား ကလေး ၄ ယောက်ရှိပါတယ်။ ဒါနဲ့တောင် ဝင်ငွေ အလုံအလောက်မရှာနိုင်ကြပါဘူး။ ဘာ ဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျမတို့ဒေသမှာ အလုပ်အကိုင် မရှိလို့ပါ။ ကျမသမီးအကြီးက မနှစ်က ထိုင်းနိုင်ငံကိုသွားပြီး အလုပ်လုပ်တော့၊ သူ့ပို့တဲ့ငွေနဲ့ ကျမတို့မိသားစု အသက်ရှင်နိုင်ကြတာပါ။ ဒါပေမယ့် အလုပ်အကိုင်လုပ်ပြီး မိသားစုကို ရှာဖွေကျွေးမွေးဖို့ ခက်လှပါတယ်။”

မွန်အမျိုးသမီးတဦး၊ ဟလော့ခနီ ပြန်လည်နေရာချထားရေး စခန်း၊ ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (MRDC)

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် လူဦးရေဆိုင်ရာ အကြောင်းအချက်များ ဆက်နွှယ်နေမှုကို လူဦးရေ ဖွဲ့စည်းထားပုံ၊ ပျမ်းမျှ အိမ်ထောင်စု အရွယ်အစား၊ လူတဦးချင်းအတွက် မှတ်ပုံတင် (စိစစ်ရေးကဒ်ပြား ရှိထားမှု) အခြေအနေများကို ရှာဖွေလေ့လာ၍ သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။ တွေ့ရှိချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် မှီခိုသူ အိမ်ထောင်စုဝင် များစွာရှိနေခြင်း၊ အိမ်ထောင်စု အရွယ်အစား ကြီးမားခြင်းတို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် လူဦးရေ၏ တစ်ဝက်ခန့်မှာ သူတို့၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အနေအထားကို သက်သေပြနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဤအကြောင်းအချက် (၃) ခုလုံးက လူဦးရေဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားမှု အကြောင်းအချက်များအနေဖြင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ဖြစ်ပေါ်စေရန်၊ ၎င်းကို ခုခံနိုင်သည့် စွမ်းရည်အပေါ် ကန့်သတ်မှုဖြစ်စေရန် ထိခိုက်နစ်နာစေသည့် အကြောင်းများအတွက် မည်မျှဖိအားသက်ရောက်စေသည်ကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ ပြန်လည်နာလံထူစေရန်၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ ကပ်ဘေးပြဿနာများ ကြိုရသည့်အခါ မည်မျှရင်ဆိုင်ရန် ခက်ခဲစေသည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် လူဦးရေဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံအကြောင်းများကို ပုံကားချပ် (၆) တွင် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားပြီး၊ ဇယား (၂) တွင် မြို့နယ်အလိုက် သီးခြားခွဲ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ (MICS) ဒေတာ အချက်အလက်များအရ ၃၀.၁% သော နိုင်ငံရှိ လူဦးရေမှာ အသက် ၁၅-နှစ်အောက် ကလေးများ ဖြစ်ပြီး၊ ၆၄.၂ % မှာ အသက် ၁၅ မှ ၆၄ နှစ်အကြားရှိ လူဦးရေ ဖြစ်၍၊ ၅.၇ % မှာ အသက် ၆၅ အထက် လူဦးရေ ဖြစ်ကြပါသည်။^{၂၀} ယခုစစ် တမ်း ကောက်ယူမှုအရ တွေ့ရှိရသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် ပို၍မြင့်မားသော အချိုးအစားရှိသည့် ကလေးဦးရေက၊ နည်းပါးသည့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်ရှိ လူဦးရေကို မှီခိုနေကြရကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် လူဦးရေ၏ ၃၉.၃ % မှာ အသက် ၁၅ နှစ်အောက် ကလေးများဖြစ်ပြီး၊ ၅၅.၇ %မှာ အသက် ၁၅ မှ ၅၉ နှစ်အကြား လူဦးရေ ဖြစ်ပါသည်။ အသက် ၆၀ နှစ်နှင့် အထက်မှာ ၅ % ခန့် ရှိနေပါသည်။

ပုံကားချပ် (၆)။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် လူဦးရေ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းအချက်များ

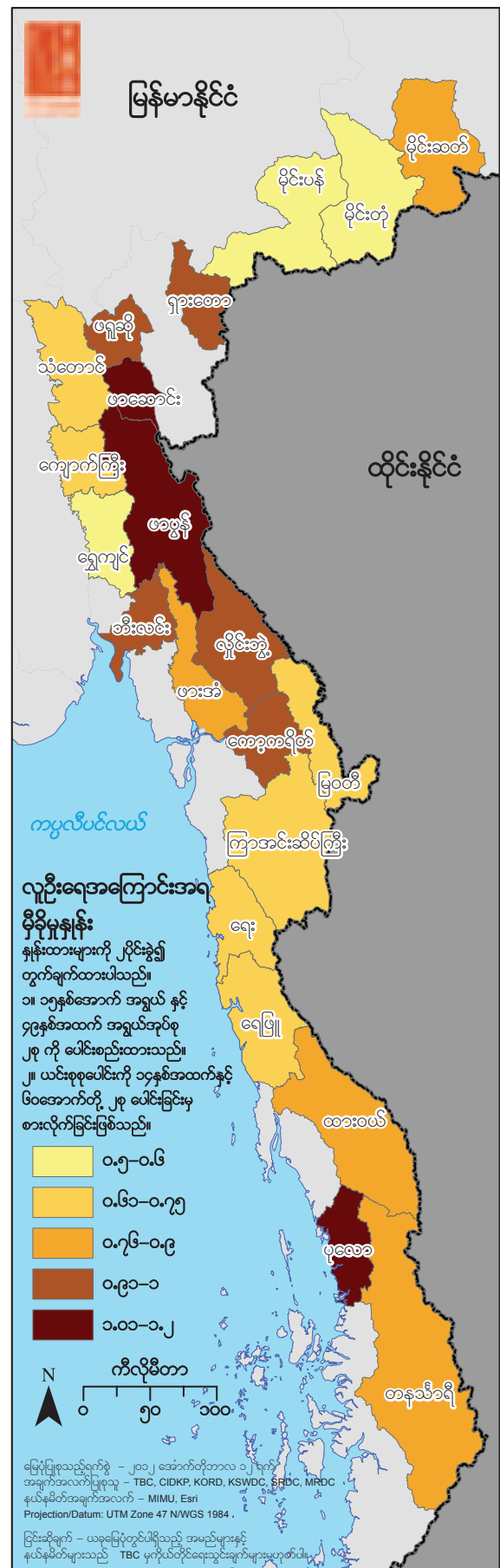

လူဦးရေဖွဲ့စည်းပုံအရ မှီခိုနေမှုအချိုးအစားမှာ အိမ်ထောင်စုဝင် လူဦးရေများတွင် အသက် ၁၅-နှစ် အောက်ရှိသူ ကလေးများ နှင့် အသက် ၅၉ နှစ် အထက်ရှိသူများက၊ အသက် ၁၅ နှစ်နှင့် ၅၉ နှစ်အကြား အသက်အရွယ်ရှိသည့် လူဦးရေအချိုးနှင့် နှိုင်း

^{၂၀} MICS, 2011, *op cit.*, page 8.

မြေပုံ (၁၃)။ လူဦးရေ ဖွဲ့စည်းထားပုံ အကြောင်းအရ မှီခိုမှု

		၅ နှစ်အောက်	၅-၁၄	၁၅-၂၆	၂၇-၄၄	၄၅-၆၆	၆၇ နှစ်အထက်
မိုင်းဆတ်	အမျိုးသား	၁၃%	၂၇%	၂၀%	၁၆%	၁၈%	၅%
	အမျိုးသမီး	၁၂%	၂၈%	၁၅%	၂၂%	၁၈%	၅%
မိုင်းတုံ	အမျိုးသား	၁၀%	၁၅%	၂၅%	၂၃%	၁၈%	၉%
	အမျိုးသမီး	၅%	၂၀%	၂၆%	၂၃%	၁၆%	၉%
မိုင်းပန်	အမျိုးသား	၅%	၁၈%	၂၅%	၂၁%	၂၃%	၉%
	အမျိုးသမီး	၂%	၂၁%	၂၆%	၂၀%	၂၃%	၈%
ရှားတော	အမျိုးသား	၁၈%	၂၉%	၂၁%	၁၄%	၁၆%	၂%
	အမျိုးသမီး	၁၈%	၃၀%	၂၁%	၂၀%	၁၁%	၂%
ဖရူဆို	အမျိုးသား	၂၂%	၂၇%	၂၁%	၁၅%	၁၁%	၄%
	အမျိုးသမီး	၁၉%	၂၃%	၂၇%	၁၉%	၁၀%	၂%
ဗာဆောင်း	အမျိုးသား	၁၈%	၃၃%	၁၅%	၁၇%	၁၃%	၃%
	အမျိုးသမီး	၁၉%	၃၂%	၂၀%	၂၀%	၆%	၃%
သံတောင်	အမျိုးသား	၅%	၂၄%	၃၀%	၂၀%	၁၃%	၇%
	အမျိုးသမီး	၈%	၂၉%	၂၈%	၁၇%	၁၅%	၂%
ဗာပွန်	အမျိုးသား	၁၇%	၃၀%	၂၄%	၁၃%	၁၀%	၆%
	အမျိုးသမီး	၁၈%	၂၆%	၂၃%	၁၈%	၉%	၆%
လှိုင်းဘွဲ့	အမျိုးသား	၁၄%	၂၄%	၂၀%	၁၈%	၁၆%	၈%
	အမျိုးသမီး	၁၅%	၂၆%	၂၃%	၁၇%	၁၀%	၉%
ဗားအံ	အမျိုးသား	၁၂%	၃၁%	၂၅%	၁၆%	၁၂%	၃%
	အမျိုးသမီး	၁၅%	၂၅%	၂၅%	၂၀%	၁၀%	၅%
မြဝတီ	အမျိုးသား	၁၅%	၂၅%	၂၉%	၁၅%	၁၃%	၄%
	အမျိုးသမီး	၁၂%	၂၅%	၃၁%	၁၅%	၁၃%	၅%
ကော့ကရိတ်	အမျိုးသား	၁၅%	၂၈%	၁၈%	၂၀%	၁၂%	၈%
	အမျိုးသမီး	၁၂%	၂၈%	၂၀%	၁၉%	၁၃%	၉%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	အမျိုးသား	၁၃%	၂၀%	၂၆%	၁၉%	၁၆%	၆%
	အမျိုးသမီး	၁၃%	၂၄%	၂၃%	၂၂%	၁၆%	၃%
ကျောက်ကြီး	အမျိုးသား	၁၁%	၂၂%	၂၃%	၂၂%	၁၈%	၄%
	အမျိုးသမီး	၁၀%	၂၄%	၂၁%	၂၀%	၁၇%	၇%
ရွှေကျင်	အမျိုးသား	၁၃%	၁၉%	၂၂%	၂၂%	၁၉%	၅%
	အမျိုးသမီး	၁၁%	၁၈%	၂၅%	၂၃%	၁၇%	၆%
ဘီးလင်း	အမျိုးသား	၁၄%	၃၂%	၂၃%	၁၆%	၁၁%	၅%
	အမျိုးသမီး	၁၀%	၃၀%	၂၂%	၁၈%	၁၄%	၅%
ရေး	အမျိုးသား	၁၁%	၂၃%	၂၅%	၁၇%	၁၉%	၆%
	အမျိုးသမီး	၁၀%	၂၄%	၂၆%	၁၆%	၁၈%	၆%
ရေဖြူ	အမျိုးသား	၁၃%	၂၅%	၂၂%	၁၇%	၂၀%	၃%
	အမျိုးသမီး	၁၃%	၂၉%	၃၀%	၂၁%	၇%	၁%
ထားဝယ်	အမျိုးသား	၁၆%	၂၇%	၂၆%	၁၅%	၁၁%	၄%
	အမျိုးသမီး	၁၃%	၂၆%	၂၆%	၁၉%	၁၁%	၅%
ပုလော	အမျိုးသား	၁၉%	၂၉%	၂၂%	၁၇%	၈%	၄%
	အမျိုးသမီး	၁၇%	၂၇%	၂၃%	၁၉%	၉%	၆%
ကနသီာရီ	အမျိုးသား	၂၀%	၂၈%	၂၃%	၁၆%	၁၁%	၂%
	အမျိုးသမီး	၂၀%	၂၂%	၂၉%	၁၅%	၁၂%	၂%
စုစုပေါင်း	အမျိုးသား	၁၄%	၂၆%	၂၃%	၁၈%	၁၄%	၅%
	အမျိုးသမီး	၁၃%	၂၈%	၂၄%	၁၉%	၁၃%	၅%

ယှဉ်ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပို၍ မှီခိုမှု မြင့်မားသည့် အချိုးရှိနေခြင်းသည် ပျမ်းမျှအိမ်ထောင်စုအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်စေသည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။ အစိုးရ၏ (IHLCA) စစ်တမ်းကောက်ယူမှုက နိုင်ငံတစ်ခုလုံးတွင် ကျေးလက်ဒေသများ၌ လူဦးရေ အကြောင်းအရာ မှီခိုမှုအချိုးကို ၀.၅၆ ဟု ဖော်ပြပါသည်။^{၂၆} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် (TBC) ၏ မိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများက ကောက်ယူခဲ့သည့် စစ်တမ်းတွင် လူဦးရေအရ မှီခိုမှုကို ပို၍ မြင့်မားသည့်အချိုး ၀.၇၉ အဖြစ် တွေ့ရှိ ရပါ သည်။ မြေပုံ (၁၃) တွင် ဤညွှန်းကိန်းများကို မြို့နယ်အဆင့်အထိ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဖော်ပြထားပြီး၊ ဖော်ပြထားချက်များအရ ကလေးများနှင့် လူအိုများကို စောင့်ရှောက်ရန် လူမှုရေး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးသည် ဖားဆောင်းမြို့နယ်တွင် အမြင့်မားဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသည်မှာ ကယားပြည်နယ်တွင် ကလေးမွေးနှုန်း မြင့်မားနေခြင်းနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် တိုက်ဆိုင်ကိုက်ညီ မှု ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ၅၀.၆% မှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤ အချိုးအစားမှာ အသက် ၁၅-၄၄ နှစ်ရှိ အုပ်စုအကြားတွင် ၅၂.၁ % အထိ မြင့်မားပြီး၊ အသက် ၄၅ နှစ်အထက် အုပ်စုများ တွင် ၄၉.၀% အထိ ကျဆင်းသွားပါသည်။ ဤဖော်ပြချက်ကိုကြည့်၍ အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အရွယ်ရှိသည့် ယောက်ျားများမှာ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအတွင်းသို့ သွင်းသွင်းခံရဖွယ်ရှိသည်။ သို့မဟုတ် စစ်၏ဘေးဒဏ်များကြောင့် ထိခိုက်ရနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် မိသားစုအတွက် ဝင်ငွေရှာရန် ရွှေ့ပြောင်းခရီးသွား၍ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ သို့သော်လည်း အမျိုးသမီးများတွင် လူပျမ်းမျှသက်တမ်း နိမ့်ကျနေသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ စစ်ပွဲ၏ တိုက်ရိုက်မဟုတ်သည့် ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်သည့် အာဟာရမပြည့်ဝခြင်း၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများ ပုံမှန်မရရှိခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါ သည်။

အိမ်ထောင်စုအရွယ်အစားသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုအဆင့်နှင့် တိုက်ရိုက် တိုက်ဆိုင်ဆက်စပ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အစိုးရ၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ပျမ်းမျှ အိမ်ထောင်စုအရွယ်အစားသည် ၅-ဦး ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ၆-ဦးရှိလျှင် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ဆင်းရဲပြီး၊ အိမ်ထောင်စုဝင် ၄.၇ ဦး ပျမ်းမျှရှိလျှင် မဆင်းရဲသည့် အိမ်ထောင်စုအဖြစ် တွေ့ရှိရကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။^{၂၇} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် (TBC) ၏ မိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများက ကောက်ယူခဲ့သည့် ပြီးခဲ့သည့် ၂-နှစ်တာ စစ်တမ်းများတွင် ပျမ်းမျှအိမ်ထောင်စုဝင် အရေအတွက်သည် ၆-ဦး ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါ သည်။

နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားဟု လူသိများကြသည့် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကဒ်ပြားသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း သက်သေ အထောက်အထားပြရန်အတွက် အရေးကြီးပါသည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ်၊ နိုင်ငံသားဥပဒေအရ ပန်းရောင်ကဒ်ပြားရှိသူကို နိုင်ငံသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားပြီး၊ ၎င်းနှင့် တပါတည်းဖြစ်သော မဲပေးခွင့်၊ ခရီးသွားလာခွင့်၊ အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ အပြာရောင်ကဒ်ပြားမှာ ဧည့်နိုင်ငံသားဖြစ်ပြီး၊ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယနှင့် တရုတ်မျိုးနွယ်များမှ ဆင်းသက်လာသူများ ကိုင်ဆောင်ခွင့်ရကြပါသည်။ အစိမ်းရောင်ကဒ်ပြားမှာ နိုင်ငံသားအဖြစ် ပြခွင့်ရသူအတွက် ကဒ်ပြားဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံသား ကျေးရွာလူကြီး၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်မှလွဲ၍ နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြရန် ခိုင်လုံသည့်အထောက်အထား မရှိသော အခြေအနေများတွင် ထုတ်ပေးပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အဖြူရောင်ကဒ်ပြားများကို ယာယီ မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများကို ဤကဒ်မျိုး ထုတ်ပေးလေ့ရှိပါသည်။

နိုင်ငံသားကဒ်ပြားများ ရရှိရန် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ သီအိုရီသဘောအရ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများတွင် ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများကြောင့် လူဦးရေ၏ တစ်ဝက်ခန့်မှာ သူတို့၏ သက်သေခံ အထောက်အထားများ ပြသနိုင်ခြင်း မရှိကြပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံ အထောက်အထားမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားပါသည်။ မြေပုံ (၁၄) နှင့် ဇယား (၃) တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်း အချို့တွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် လူတိုင်းအားလုံးနီးပါး ရရှိသော်လည်း၊ အချို့သော နေရာများတွင် အင်မတန်ရှားပါး ခက်ခဲကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးကဒ်ပြားများ ရရှိရန်သည် အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့် ကရင်ပြည်နယ် နှင့် မိုင်းဆတ်မြို့နယ် တို့တွင် အကျယ်အပြန့် အကန့်အသတ် အခက်အခဲများရှိနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထင်ဟပ်နေသည့် အကြောင်းအရင်းမှာ ကျေးရွာလူထုများက မြို့များသို့ သွားရောက်လိုစိတ် မရှိကြခြင်းနှင့် အာဏာပိုင်များနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ယုံကြည်မှု၊ စိတ်ချမှု မရှိကြခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သိသာထင်ရှားသည့် ကျား-မ ကွဲပြားမှုအကြောင်းများကိုလည်း နိုင်ငံရေးစိစစ်ရေးကဒ်ပြားနှင့်

^{၂၆} IHLCA, 2011, *op cit.*, page 32.

^{၂၇} IHLCA, 2011, *op cit.*, page 29.

ဇယား (၃)။ မှတ်ပုံတင် အထောက်အထား စစ်ဆေးခြင်း

	နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်စိစစ်ရေးကော်မရှင်	အိမ်ထောင်စုလက်မှတ်	မည်သည့်သက်သေခံလက်မှတ် မရှိပါ
မိုင်းဆတ်	၆%	၂%	၈၅%
မိုင်းတုံ	၉၄%	၂%	၇%
မိုင်းပန်	၉၂%	၂၀%	၀%
ရှားတော	၉၈%	၉၈%	၁%
ဖရူဆို	၉၃%	၇၅%	၃%
ဖာဆောင်း	၇၄%	၇၃%	၂၃%
သံတောင်	၇၅%	၀%	၂၅%
ဖာပွန်	၇%	၂၄%	၈၈%
လှိုင်းသွေ	၁%	၁%	၉၉%
ဖားအံ	၂၄%	၇၉%	၁၂%
မြဝတီ	၄၁%	၂၃%	၅၆%
ကျောက်ရိတ်	၄၅%	၆၇%	၂၁%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၁၃%	၄၅%	၄၂%
ကျောက်ကြီး	၁၂%	၄%	၇၃%
ရွှေကျင်	၂၄%	၀%	၆၃%
ဘီးလင်း	၃၅%	၆၀%	၂၁%
ရေး	၉၀%	၁%	၅%
ရေဖြူ	၈၇%	၂၁%	၃%
ထားဝယ်	၉၀%	၇၈%	၂%
ပုလော	၅၈%	၁%	၄၄%
တနင်္သာရီ	၆၄%	၃၆%	၂၈%
စုစုပေါင်း	၅၃%	၄၄%	၃၃%

ယှဉ်တွဲ၍ တွေ့ရပါသည်။ ၆၀% သော ယောက်ျားများမှာ တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ကဒ်ပြားများ ရှိကြသော်လည်း၊ အမျိုးသမီးများ၏ ၄၈% ဌ်သာ ၎င်းကဒ်ပြား ရှိကြပါသည်။ ဤအချက်မှာ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ အလုပ်တာဝန်ခွဲဝေခြင်းနှင့်လည်း ထပ်တူကျနေပြီး၊ အမျိုးသမီးများက အိမ်ထောင်မှု တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ကြရကာ၊ ယောက်ျားများမှာမူ ခရီးထွက်၍ ဝင်ငွေရှာရန် တာဝန်ရှိသည်ဟု ခံယူကြပါသည်။

မှတ်ချက်ပြုရန် တခုမှာ ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုကို လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနက နော်ဝေးဒုက္ခသည် ကောင်စီ (NRC) နှင့် ပူးတွဲ၍ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် နိုင်ငံသားစိစစ်ရေး ကဒ်ပြားများ ထုတ်ပေးသည့် စီမံကိန်း မဆောင်ရွက်မီတွင် ကောက်ခံခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစီမံကိန်းမှာ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကဒ်ပြားများကို လူအများ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင်ရေးဖြစ်ပြီး၊ ဝေးလံခေါင်သီသည့် ကျေးရွာများတွင် ရွှေ့ပြောင်းခရီးသွားပြီး တရက်တည်းဖြင့် အပြီးအစီး ဝန်ဆောင်မှုပေးကာ၊ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးကဒ်ပြားများ ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤရွှေ့ပြောင်းဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အဖွဲ့များက ပန်းရောင်ကဒ်ပြားများသာ ထုတ်ပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း မည်သည့် စံသတ်မှတ်ချက်များကို အခြေခံ၍ နိုင်ငံသားအဖြစ်သတ်မှတ်သည်ကိုမူ ယေဘုယျ အားဖြင့် ဝေဝါးရှုပ်ထွေးဆဲ ရှိပါသည်။^{၃၀}

^{၃၀} Norwegian Refugee Council, "Operation Moe Pwint 3 in Karen State", presentation provided to TBC.

၄။ ၂။ ရေရရှိမှု၊ တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေး နှင့် အမိုးအကာ ရရှိမှု

“ကျနော် မူရင်းရွာကို မပြန်ရဲဘူး၊ ရွာအသစ် ပြန်တည်ဖို့ဆိုတော့လည်း မတည်ရဲသေးဘူး။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ကေအဲန်ယူနဲ့ အစိုးရ လူကြီးလူကောင်း သဘောတူညီချက်ဆိုပြီး ရတုန်းက ကျနော် လမ်းမနဲ့ကပ်လျက်မှာ တောင်ယာ စုတ်နေတဲ့ အချိန်ပဲ။ နောက်တော့ သဘောတူညီချက်လည်း ပျက်ရော၊ ကျနော်လည်း တောနက်နက်ထဲ ပြေးရပြန်တယ်။ ဒီတကြိမ်မှာလည်း တပ်မတော်ကို စိတ်ချရမယ်-မရမယ် မသိသေးဘူး။”
ကရင်အမျိုးသားတဦး၊ ဖာပွန်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ မေလ။ (KORD) ၏ အုပ်စုလိုက် သီးသန့်ဆွေးနွေးပွဲ

အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေရရှိမှု၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော သန့်ရှင်းရေးစနစ် (အိမ်သာ) နှင့် ရေရှည်ခံသည့် အမိုးအကာ ရရှိမှုသည် ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်စေရန်အတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ လူ့မစင်နှင့် အခြား မသန့်ရှင်းသည့်ပစ္စည်းများတို့နှင့် သောက်သုံးရေ ထိတွေ့နေမှုကြောင့် ကာလဝမ်းရောဂါ၊ တိုက်ဖွိုက်တို့ကဲ့သို့သော ရောဂါများကို တိုက်ရိုက်ကူးစက် ဖြစ်ပွားစေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှော ကဲ့သို့သော နာမကျန်းမှုများကိုလည်း ခံစားရနိုင်ပါသည်။ အလားတူပင် ပြင်ပဒဏ်များမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်သည့် လုံလောက်သည့် အမိုးအကာ မရရှိပါကလည်း၊ နာဖျားမကျန်းဖြစ်ရန် ထိခိုက်ဖြစ်ပွားနိုင်ခြေ များပါသည်။ ယခု စစ်တမ်း၏ တွေ့ရှိမှုအရ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများရှိ အိမ်ဆောက်ထားမှု အခြေအနေများသည် သိသိသာသာ ကွဲပြားမှု ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ပျမ်းမျှလူနေမှု အဆင့်အတန်းမှာ အစိုးရ၏ စစ်တမ်းများက ဖော်ပြသည့် အခြေအနေထက် သိသာစွာနိမ့်ကျနေ သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

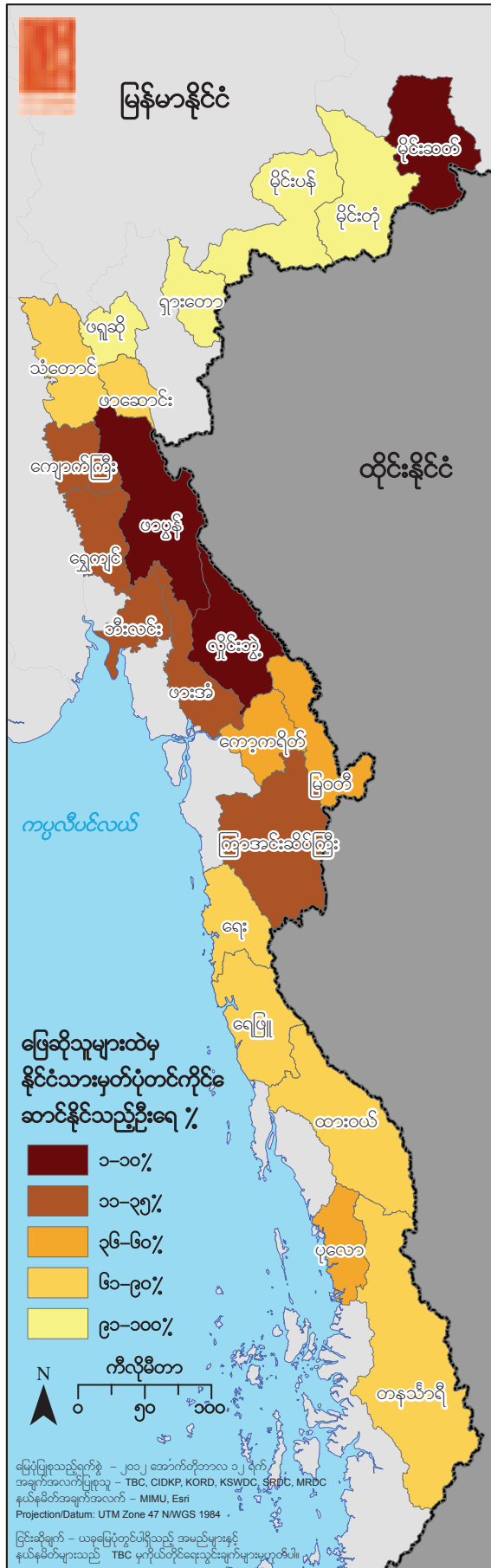
သန့်ရှင်းသည့် သောက်သုံးရေကို အမိုးအကာ ဖုံးအုပ်ထားသည့် ရေအရင်းအမြစ်များမှ ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- အစိစိ တွင်းများ၊ ကျောက်နံရံကာထားသော ရေတွင်းများ၊ မိုးရေလှောင်ကန်များ နှင့် ခြံစည်းရိုးခတ်ထားသည့် သဘာဝစိမ့်စမ်းများမှ ဖြစ်ပါသည်။ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေရရှိမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ ကိန်းဂဏန်းများ ကွဲလွဲမှုရှိနေပါသည်။ (IHLCA) စစ်တမ်းတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၆၉% သည် အမိုးအကာ ဖုံးအုပ်ထားသည့် ရေအရင်းအမြစ်မှ ရရှိသုံးစွဲနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြ ထားသော်လည်း၊ (MICS) စစ်တမ်းတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၈၂ % သည် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေကို ရရှိနိုင်ကြသည် ဟု ဆိုသည်။^{၃၂} သို့သော်လည်း ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် အထူးနစ်နာဖွယ် အကြောင်းရှိသည့် ရပ်ရွာအုပ်စုများပါဝင်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၂၇ % သည် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေကို ရရှိနိုင် ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေကို မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ် ဖြာထားသည်ကို ဇယား (၁) နှင့် မြေပုံ (၁၅) တွင် တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခြေအနေသည် မြစ်ချောင်းများ၊ နံရံကာထား ခြင်းမရှိသည့် ရေတွင်းများ၊ ခြံခတ်ထားခြင်းမရှိသည့် စိမ့်စမ်းများကို အထူးတလည် မှီခိုနေကြောင်း ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ သို့သော်လည်း ကွင်းဆင်းလေ့လာသူများ၏ အစီရင်ခံချက်အရ ကာကွယ်ဖုံးအုပ်ထားခြင်း မရှိသော်လည်း၊ လက်ရှိရရှိနိုင်သည့် ရေ အရည်အသွေးသည် သုံး၍ ရနိုင်ခြေ ရှိပါသည်။ ရွာသားများက အထက်ပိုင်းစမ်းချောင်းများနှင့် ရေထွက်များမှ ရေကို ဝါးရေ တံလျှောက်သုံးကာ သွယ်ယူအသုံးပြုကြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းရေမှာ နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ညစ်ညမ်းခြင်းမရှိဘဲ သန့်ရှင်းပါသည်။ သို့သော်လည်း သတ္တုတွင်းတူးခြင်း နှင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်လာပါက ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကို လျော့နည်းကျဆင်း စေရန် ရရှိသည့်ရေကို ပြုပြင်စီမံ အသုံးချမှု အလေ့အကျင့်သည် ပို၍ အရေးကြီးလာမည် ဖြစ်ပါသည်။

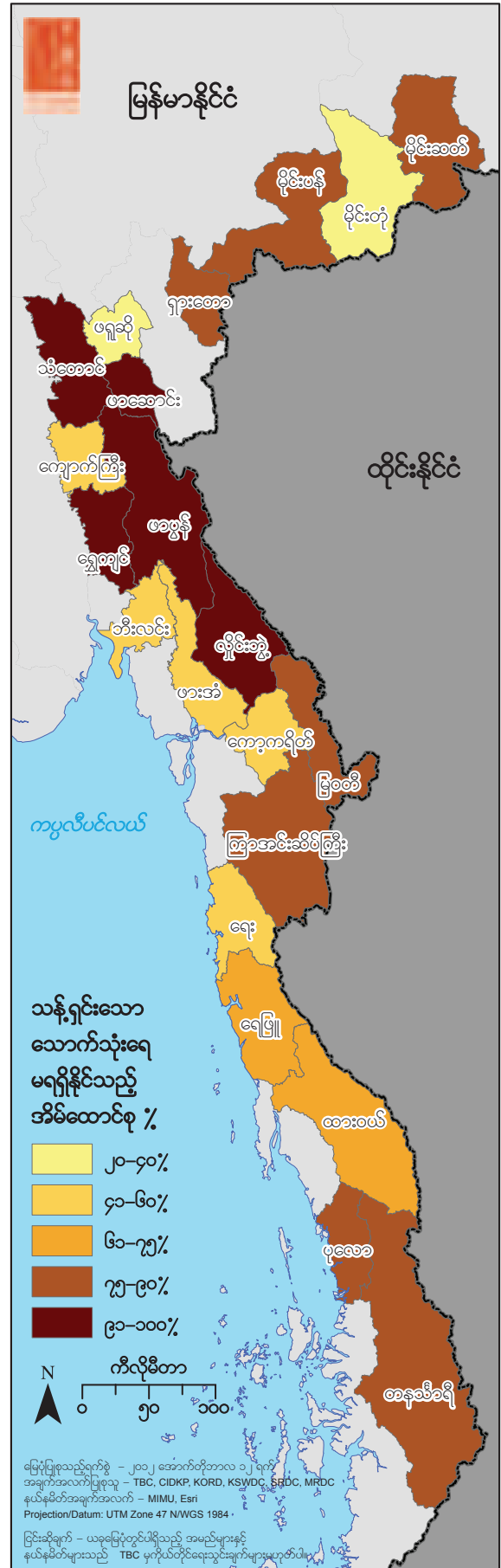
ကောင်းမွန်သည့် အိမ်သာစနစ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း မရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများအဖို့၊ ရေမှ ကူးစက်သည့်ရောဂါများဖြစ်ပွားရန် အန္တရာယ် ပို၍ ရှိနိုင်ပါသည်။ ဤအခြေအနေတွင် ကျေးလက်များ၌ မြေပြင်ပေါ် အပွင့်သွားသည့် အိမ်သာကျင်းများနှင့် အဖုံးအုပ်ထားသည့် အိမ်သာကျင်းများ (သို့မဟုတ် ယင်လုံအောင်ဖုံးအုပ်ထားသည့် အခြောက်အိမ်သာကျင်းများ) ကို အသုံးပြုနေကြပါသည်။ အစိုးရ၏ (IHLCA) နှင့် (MICS) စစ်တမ်းများက တနိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၇၉% နှင့် ၈၅% အသီးသီးသည်

^{၃၂} IHLCA, 2011, *op cit.*, page 63 and MICS, 2011, *op cit.*, page 33.

မြေပုံ (၁၄)။ နိုင်ငံသားအဖြစ် ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ

မြေပုံ (၁၅)။ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိနိုင်မှု အခြေအနေ

သန့်ရှင်းသည့် အိမ်သာစနစ်ကို အသုံးပြုနိုင်ကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။^{၃၃} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် (TBC) ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု တွေ့ရှိချက်အရမူ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၅၁% သာ သန့်ရှင်းသည့်အိမ်သာစနစ် အသုံးပြုနိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများက အသုံးပြုနေကြသည့် အိမ်သာ အမျိုးအစားများကို မြို့နယ်အလိုက် ဇယား (၄) တွင်သော်လည်းကောင်း၊ မြေပုံ (၁၆) တွင်သော်လည်းကောင်း ခွဲခြားပြထားရာ၊ မတူကွဲပြားသည့် အခြေအနေ အမျိုးမျိုးကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။

ဇယား (၄)။ ကျန်းမာရေးညီညွတ်သည့် အိမ်သာ (သန့်ရှင်းရေးစနစ်) ရရှိနိုင်မှု

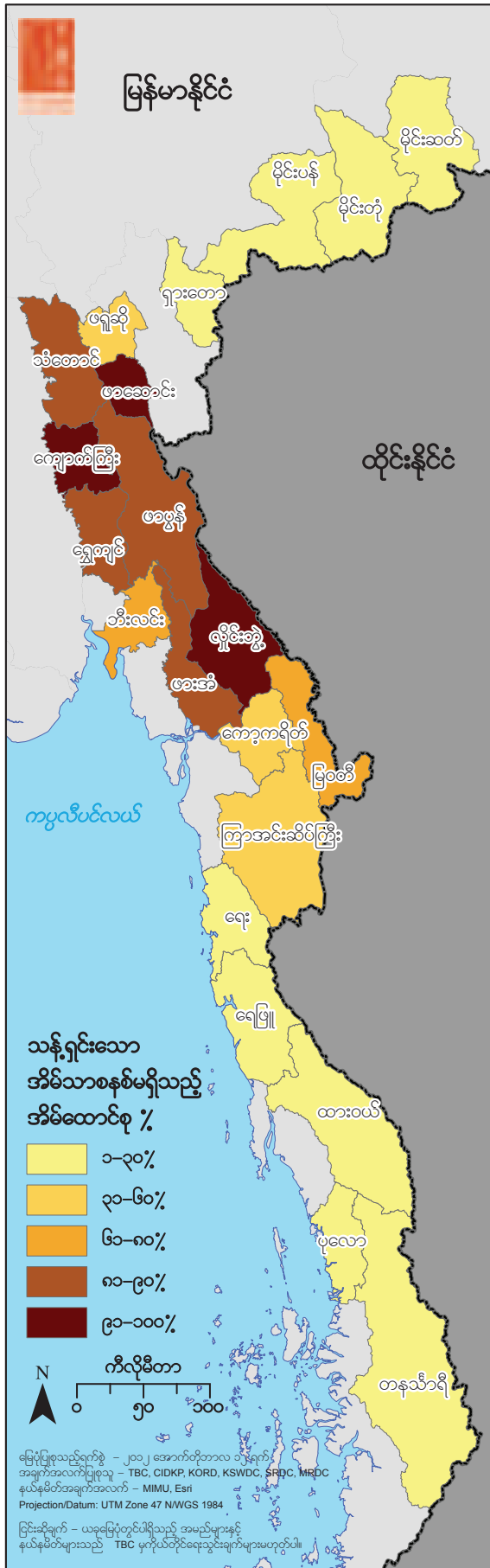
	ရေသုံးအိမ်သာ	မြေတွင်းတူး ရေမလိုအိမ်သာ	မြေတွင်းမတူးအိမ်သာ	အိမ်သာမရှိ
မိုင်းဆတ်	၁၄%	၇၆%	၈%	၂%
မိုင်းတုံ	၃၆%	၅၆%	၁%	၇%
မိုင်းပန်	၉%	၇၂%	၁၈%	၂%
ရှားတော	၂၇%	၅၃%	၀%	၂၀%
ဖရူဆို	၅၅%	၅%	၂%	၃၉%
ဖာဆောင်း	၁%	၃%	၁%	၉၇%
သံတောင်	၄%	၆%	၁%	၈၉%
ဖာပွန်	၁၂%	၂%	၉%	၇၈%
လိုင်းဘွဲ့	၂%	၀%	၀%	၉၈%
ဖားအံ	၁၈%	၁%	၁%	၈၀%
မြဝတီ	၃၄%	၀%	၂%	၆၃%
ကျောက်ရိတ်	၅၅%	၈%	၅%	၃၃%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၂၃%	၄၃%	၁၀%	၂၄%
ကျောက်ကြီး	၁%	၀%	၄၅%	၅၄%
ရွှေကျင်	၂%	၁၀%	၇၈%	၁၀%
ဘီးလင်း	၂၃%	၁%	၁%	၇၆%
ရေး	၅၄%	၃၅%	၁%	၁၁%
ရေဖြူ	၇၀%	၂၁%	၀%	၉%
ထားဝယ်	၅၂%	၄၅%	၁%	၄%
ပုလော	၁၂%	၆၁%	၁၄%	၁၄%
တနင်္သာရီ	၁၀%	၈၇%	၃%	၁%
စုစုပေါင်း	၂၄%	၂၇%	၁၀%	၄၀%

ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ လိုင်းဘွဲ့၊ ဖာပွန်နှင့် သံတောင်မြို့နယ်များ၊ အလားတူပင် ကယားပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ ဖား ဆောင်း မြို့နယ်တို့တွင် သန့်ရှင်းသည့် ကျန်းမာရေးစနစ် (အိမ်သာအသုံးပြုမှု) အလွန်အမင်း နိမ့်ကျနေသည်ကို တွေ့ရပြီး အထူးစိုးရိမ်ဖွယ် ရှိနေပါသည်။ ထို့အပြင် ဤမြို့နယ်များတွင် အဖုံးအကာမရှိသည့် ရေအရင်းအမြစ်များကိုလည်း မှီခိုအားထားသုံးစွဲ နေကြရပါသေးသည်။ ဤမြို့နယ်များတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် လူထုများမှာ တောင်ပေါ်နေလူထုများ ဖြစ်ပြီး၊ ဆယ်စုနှစ်များစွာ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး စစ်ဆင်ရေးများတွင် ပစ်မှတ်ထားခံခဲ့ကြရသဖြင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းမှာလည်း အလွန်အမင်း နိမ့်ကျနေပါသည်။ တောတွင်းသွား၍ ထိုင်ရလွယ်ကူခြင်းနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး အသိပညာနည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် ယခုလို ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်မှု မရှိသည့် အိမ်သာများကို အသုံးပြုနေကြခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

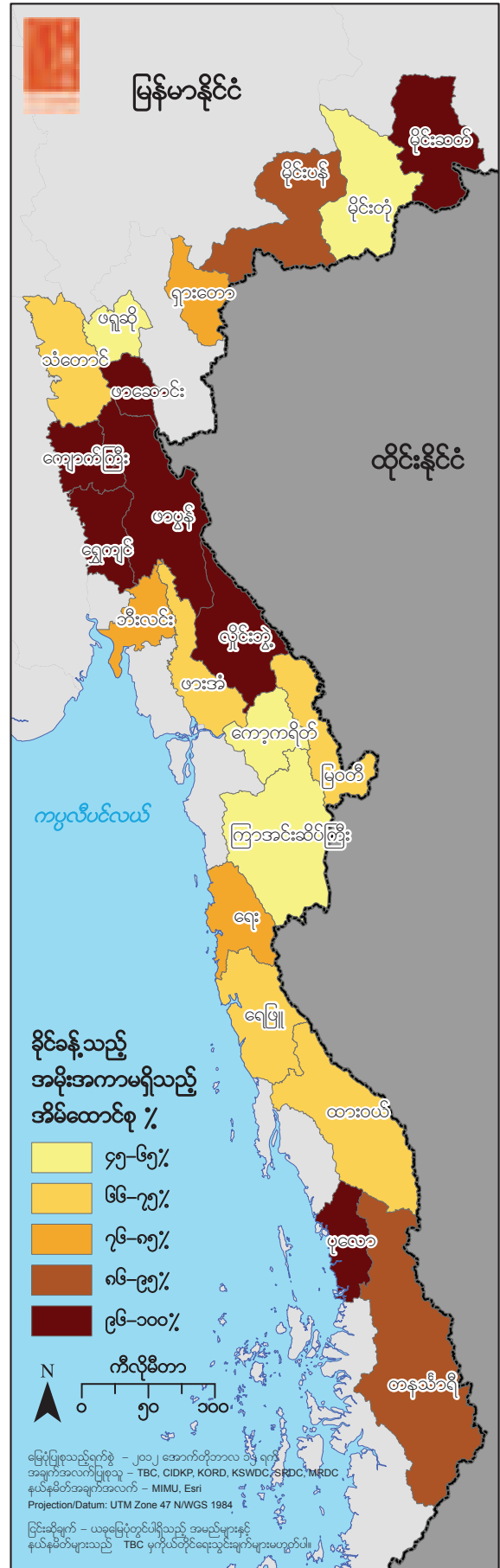
အိမ် အမိုးနှင့် အကာအတွက် သုံးသည့် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများမှာ လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို တနည်းတဖုံအားဖြင့် သွယ် ဝိုက်ပြသည့် ညွှန်းကိန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ရေရှည်ခံသည့် အိမ်မိုးပစ္စည်းများတွင် အဓိကအားဖြင့် သွပ်၊ ဇင့်၊ သွပ်ပြား၊ သို့မဟုတ် သစ်သားပြားများ စသည်ဖြင့် ပါဝင်ပြီး၊ ယာယီသဘောသာခံသည့် အိမ်မိုးပစ္စည်းများတွင် မြက်များ၊ ဖက်များ၊ သက်ကယ်များ၊ ဝါးနှင့် တာပေါလင်အစများ ပါဝင်ပါသည်။ အစိုးရ၏ တရားဝင်ကိန်းဂဏန်းများအရ ဆင်းရဲသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၂% တွင်

^{၃၃} IHLCA, 2011, *op cit.*, page 66 and MICS, 2011, *op cit.*, page 35.

မြေပုံ (၁၆)။ ကျန်းမာရေးညီညွတ်သော အိမ်သာ ရရှိမှု

မြေပုံ (၁၇)။ လုံလောက်သော အမိုးအကာ ရရှိမှု

လုံလောက်သည့် အမိုးရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။^{၁၄} သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် (TBC) နှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ ကောက်ယူခဲ့သည့် စစ်တမ်းအရ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၆% သည်သာ ဤသို့စံချိန်မီ သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဇယား (၅) တွင် ရေရှည်ခံသည့် အမိုးအကာ ရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ရာခိုင်နှုန်းကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ် တစ်ချင်းစီအတွက် မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြထားပါသည်။ မြေပုံ (၁၇) တွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် လုံလောက်သည့် အမိုးအကာ ရရှိမှုအတွက် ပုံနှံ့တည်ရှိနေပုံ အနေအထားကို ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြထားပါသည်။ ဝါး၊ မြက် နှင့် သက်ကယ် တို့မှာ လွယ်ကူစွာရရှိသည့်အတွက် ဤပစ္စည်းများကို ရိုးရာစဉ်လာအရ အိမ်ဆောက်လုပ်ရေး ပစ္စည်းများအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်ဟု တဖက်က ရှင်းပြနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လုံခြုံမှုမရှိဘဲ၊ အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးနေရသည့် အိမ်ထောင်စုများ အတွက်မှာမူ ခိုင်မာသည့် အိမ်တလုံးဆောက်လုပ်မည့်အစား၊ ယာယီခိုလှုံရာနေရာ ၂-၃ ဆောက်လုပ်ထားတတ်ကြရာ၊ ဤအတွက်ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့ဆောက်လုပ်ကြသည်မှာလည်း အရပ်သားပြည်သူများကို ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်တတ်သည့် စစ်ဆင်ရေးထိုးစစ်များ၏ ရန်မှ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရန် မဟာဗျူဟာတရပ်အနေဖြင့် ဤသို့ ယာယီခိုလှုံရာနေရာ အများအပြား ဆောက်ထားကြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား (၅)။ ရေရှည်ခံသည့် အမိုးအကာ ရရှိနိုင်မှု

	ရေရှည်ခံသည့်အမိုး (သစ်သားပြား၊ သွပ်ပြား၊ သံပြား အမိုး)	ရေရှည်ခံသည့်အကာ (ဖျဉ်၊ အုတ်၊ ကျောက် အကာ)
မိုင်းဆတ်	၁%	၂%
မိုင်းတုံ	၃၄%	၅၂%
မိုင်းပန်	၁%	၁၁%
ရှားတော	၁၇%	၁၇%
ဇရုဆို	၆၅%	၄၁%
ဖာဆောင်း	၅%	၀%
သံတောင်	၄၁%	၁၄%
ဗာပွန်	၁%	၈%
လှိုင်းဘွဲ့	၁%	၃%
ဖားအံ	၁၂%	၃၉%
မြဝတီ	၁၉%	၃၆%
ကော့ကရိတ်	၃၅%	၅၁%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၂၉%	၆၁%
ကျောက်ကြီး	၀%	၁%
ရွှေကျင်	၀%	၂%
ဘီးလင်း	၃%	၃၇%
ရေး	၁၃%	၂၆%
ရေဖြူ	၁၇%	၄၀%
ထားဝယ်	၂၂%	၃၁%
ပုလော	၀%	၃%
တနင်္သာရီ	၁၁%	၈%
စုစုပေါင်း	၁၆%	၂၃%

^{၁၄} IHLCA, 2011, *op cit.*, page 62.

၄။ ၃။ ကလေးများ၏ ပညာရေးနှင့် အာဟာရ ရရှိမှု အခြေအနေ

“ကျမတို့က ပြင်ပက ဘာအကူအညီမှ မရပါဘူး။ ဒီနိုင်ငံထဲမှာ ရွာတစ်ခုလို ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိနေနိုင်ဖို့ ကျမတို့ မြေပိုင်ခွင့်တွေကို အသိအမှတ်ပြုဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ကျမတို့ ကလေးတွေအတွက် ကျောင်းကောင်းကောင်း လိုအပ်ပါတယ်။ ဘုရားကျောင်းတခု၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအတွက် ဆေးပေးခန်းတခု၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနဲ့ လျှပ်စစ်ရရှိ လိုအပ်ပါတယ်။”

ကရင်အမျိုးသမီးတဦး၊ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (CIDKP) မှ အုပ်စုလိုက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု

ပညာတတ်မြောက်သည့်၊ အာဟာရပြည့်ဝသည့် ကလေးများသည် အခြားသော လူသားဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှု ဦးတည်ချက်များအနက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ကျခြင်း၊ အမျိုးသမီးများကို ခွန်အားအာဏာမြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်း များပြားခြင်းကို ထိန်းသိမ်းမှု စသည့်ကိစ္စများအတွက် အထူးအရေးကြီးပါသည်။ ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုက မူလတန်းကျောင်း တက်ရောက်မှုနှုန်းကို လေ့လာအကဲဖြတ်သည့်အခါ၊ ကျောင်းတွင် ကျန်ရှိနေမှုနှုန်းသည် အစိုးရစာရင်းဇယားများက ဖော်ပြထားသည်ထက် နိမ့်ကျနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အပြင်းအထန် အာဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကလေးများတွင် စစ်တမ်းတွေ့ရှိချက်များတွင် နိမ့်ချသုံးသပ်ရန် ခက်ခဲပြီး၊ ကလေး ၅ ဦးအနက် တဦးမှာ ပိန်လီနေကြောင်း၊ သို့မဟုတ် အသားအရေလျော့ကျမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း ပြင်းထန်မှုအတိုင်းအဆမှာ ယခင် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများထက် နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

အစိုးရ၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂-နှစ်အကြားရှိ ကလေးများ၏ ၈၈% မှာ ပုံမှန် မူလတန်းကျောင်း၊ သို့မဟုတ် အလယ်တန်းကျောင်း တက်ရောက်နေကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ တနိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာ စာရင်းများအရ မိန်းကလေးများနှင့် ယောက်ျားလေးများအကြား ကျောင်းတက်ရောက်မှုနှုန်းမှာ နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ စာရင်းများမှာလည်း တနိုင်ငံလုံး၏ ပျမ်းမျှနှင့် တန်းတူပင် ဖြစ်ပါသည်။^{၁၅} နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများ၌ ဤအသက်အုပ်စုအတွင်းရှိ ကလေးများ၏ ၆၇% သာ ပုံမှန် ကျောင်းတက်ရောက်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤကိန်းဂဏန်းများကို သတိထား၍ ဆုံးဖြတ်သုံးသပ်မှု ပြုသင့်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ထိတွေ့နိုင်ခဲ့သည့် ကလေး အရေအတွက်စုစုပေါင်း၊ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၁ အတွက် လေ့လာစစ်တမ်းကောက်ယူနိုင်ခဲ့မှုများမှာ အိမ်ထောင်စုအဆင့်ထိသာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု ပြုနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂-နှစ်အကြား ကလေးများ၏ ကျောင်းတက်မှုနှုန်းကို ဇယား (၆) နှင့် မြေပုံ (၁၈) တို့တွင် မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ကျောက်ကြီး၊ မိုင်းပန် နှင့် ဖားဆောင်းမြို့နယ်များတွင် ကျောင်းပျက်ကွက်မှုနှုန်း အမြင့်ဆုံး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကလေးများ ကျောင်းထွက်ရသည့် အဓိကအကြောင်းအရင်းကို လေ့လာသည့်အခါ၊ ကျောင်းနေစားရိတ်များကြီးမြင့်ခြင်း (၂၅%)၊ ဖျားနာမကျန်းဖြစ်ခြင်း (၁၈%)၊ အိမ်မှုကိစ္စကုန် နှင့် ဝင်ငွေရှာရန်အတွက် ကျောင်းထွက်ခြင်း (၁၇%)၊ ကျောင်းမရှိခြင်း နှင့် ဝေးကွာလှမ်းခြင်း (၁၀%) နှင့် လုံခြုံမှု မရှိခြင်း (၉%) တို့ အသီးသီး တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသို့ ကျောင်းထွက်ကြရသည့် အကြောင်းပြချက်အများစုမှာ ကျန်မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဒေသများနှင့် အလားတူပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများတွင် ကလေးများ ကျောင်းမနေနိုင်ခြင်းသည် လုံခြုံရေးမရှိသောအကြောင်းက အဓိကဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရကျောင်းများတွင် တက်ရောက်ကျောင်းမနေနိုင်မှုကို အထူးပြု မေးမြန်းမည်ဆိုပါက ဝေးကွာလှမ်းမှုနှင့် ကျောင်းမရှိမှုကို မြင့်မြင့်မားမား တွေ့နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အချို့သော ကလေးများမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ဒေသများတွင် စင်ပြိုင်ဖွင့်ထားကြသည့် အခြေခံပညာကျောင်းများ တွင် သင်ကြားနိုင်မှုများ တွေ့ရှိရပါသည်။

ပြင်းထန်သည့် အာဟာရချို့တဲ့မှု (သို့မဟုတ် ပိန်လီခြင်း) သည် မကြာသေးမီကာလက ဖြစ်ခဲ့သည့် အာဟာရချို့တဲ့မှုကို ပြသသည့် ညွှန်းကိန်းတခု ဖြစ်ပါသည်။ ရေရှည် အာဟာရချို့တဲ့မှု ဖြစ်ပါက (သို့မဟုတ် ကြီးထွားမှု တန့်နေပါက) ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ထိခိုက်သည့် အခြေအနေကို ဖော်ပြနေပါသည်။ အစိုးရ၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အသက် ၅-နှစ်အောက် ကလေးများတွင် အနည်းဆုံး ၃၅% မှာ သူတို့၏ အသက်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်၊ အတန်အသင့် ကြီးထွားမှုတန့်နေသည်။ အနည်းဆုံး ၈% သော ကလေးများမှာ သူတို့၏

^{၁၅} MICS, 2011, *op. cit.*, page 105-107.

အရပ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အတန်အသင့်ပိန်လို့သည်ကို တွေ့ရသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။^{၃၆} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများတွင် ကလေးများ၌ ပြင်းထန်သည့်အာဟာရချို့တဲ့မှုကို အစိုးရကိန်းဂဏန်းများထက် ၆% ပို၍ မြင့်မားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤသည်မှာ စံနှုန်းညွှန်းကိန်းများအရ အစိုးရ၏ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ညံ့ဖျင်းနေသည်ကို ပြသနေပါသည်။

အစိုးရက အရပ်အမြင့်အတွက် ရှိရမည့် ကိုယ်အလေးချိန်ကို ကလေးများကို တိုင်းတာ၍ ၎င်းတိုင်းတာမှုကို ပြင်းထန်သည့် အာဟာရ ချို့တဲ့မှုအတွက် ညွှန်းကိန်းအဖြစ် ဦးစားပေး သုံးစွဲပါသည်။ (TBC) ၏ လေ့လာမှုတွင်မူ ပို၍ မြန်ဆန်သည့်နည်း ဖြစ်သည့် အထက်ပိုင်း လက်မောင်းလုံးပတ် တိုင်းတာခြင်း [Mid-upper-arm-circumference (MUAC)] ကို စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် အစားထိုး အသုံးပြုပါသည်။ အကြောင်းမှာ အဆင့်အတန်းအရ အနိုင်စား ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေရာ ဝေးလံခေါင်းဖျားသည့် ဒေသများတွင်၊ ကိုယ်အလေးချိန် ချိန်စက်ထမ်း၍ သွားရန် မဖြစ်နိုင်သည့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအကန့်အသတ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအတွက် ၂၀၁၀ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်များတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာတွင်၊ ယခင်က (MUAC) စစ်ဆေးမှု လမ်းညွှန်များအပေါ်တွင် အခြေပြု ဆောင်ရွက်ပြီး၊ အကြံပြုချက်များအရ အသက် ၁၂-လမှ ၅၉ လအတွင်းရှိသည့် ကလေးများအတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။^{၃၇} မကြာသေးမီက ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲသည့် လမ်းညွှန်များအညီ ပစ်မှတ်ထားဆောင်ရွက်သည့် အုပ်စု ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြောင်းလဲသွားပြီး၊ အသက် ၅-လမှ ၅၉ လ အတွင်း ကလေးများကို စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုများ ပြုခဲ့ပါသည်။^{၃၈}

ကလေးများ အရေအတွက် နမူနာထုတ်ယူမှု ၂,၆၆၈ ဦးအနက်၊ ၄ % မှာ (TBC) နှင့် မိတ်ဖက် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း စစ်တမ်းကောက်ယူသူများ၏ တွေ့ရှိချက်အရ အသင့်အတင့်၊ သို့မဟုတ် အလွန်ပိန်လို့နေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းကို မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အစိုးရ၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် လက်မောင်း အထက်လုံးပတ်တိုင်းတာခြင်း (MUAC) စစ်ဆေးမှုများအရ နောက်ထပ် ၁၇% မှာ အသင့်အတင့် အာဟာရချို့တဲ့မှု ရှိနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤဖော်ပြချက်မှာ ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ရပ်ရွာအခြေပြု ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၏ လေ့လာချက်အရ အသင့်အတင့် အာဟာရချို့တဲ့နေသည့် ကလေး ၂၉% ရှိနေသည်ဟူသည့်အချက်ကို ထင်ဟပ်မှုရှိပါသည်။^{၃၉} ဤအချက်မှာ ကလေးများအနေဖြင့် အာဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် ယှဉ်၍ ဖြစ်သည့်ရောဂါဘယများနှင့် သေဆုံးရပြီး၊ ၎င်းတို့မှာ အသင့်အတင့်သာ အာဟာရချို့တဲ့မှု ဖြစ်နေသောကြောင့်၊ လက္ခဏာများ၊ ထိခိုက်နစ်နာဖွယ်အကြောင်းများ မဖော်ပြသည်မှာလည်း စိုးရိမ်ဖွယ် အကြောင်းအချက် တခု ဖြစ်ပါသည်။

^{၃၆} MICS, 2011, *op. cit.*, page 15 an 65.

^{၃၇} The Sphere Project, 2004, Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response, p 183.

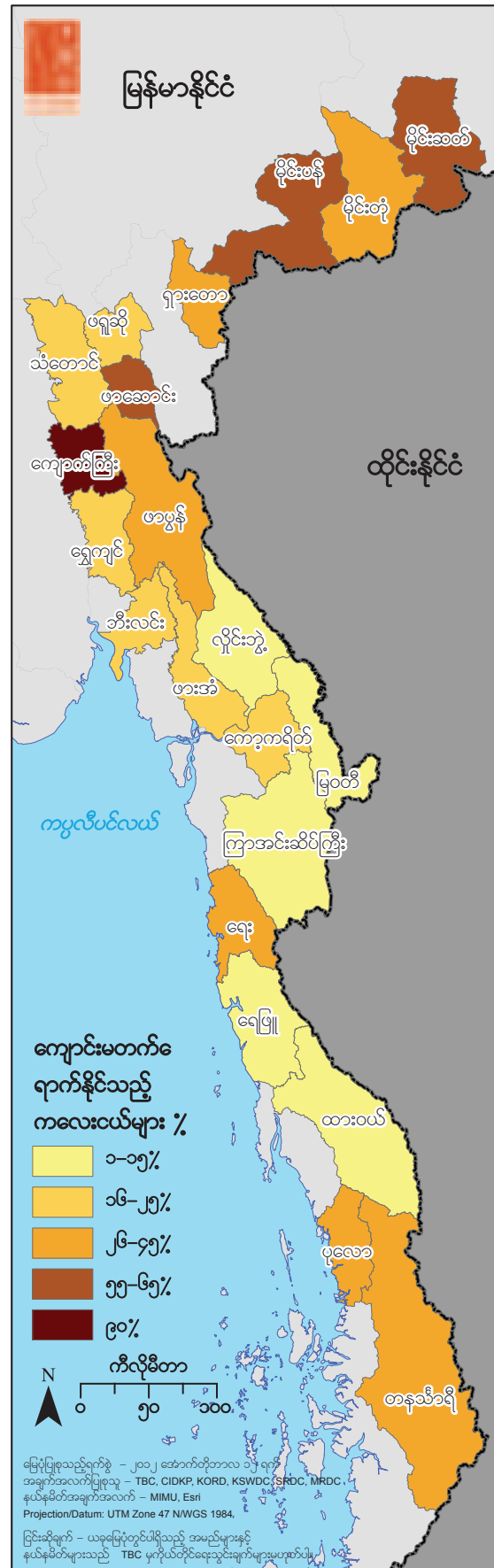
^{၃၈} The Sphere Project, 2004, Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response, p 221. <http://www.spherehandbook.org> (accessed 10/10/12)

^{၃၉} Back Pack Health Workers Team, et al, 2010. Diagnosis Critical: Health and Human Rights in Eastern Burma, http://www.backpackteam.org/?page_id=208 (accessed 10/10/12)

ဇယား (၆)။ ကျောင်းတက်ရောက်မှုနှုန်း
(အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂ နှစ်ထိ)

မိုင်းဆတ်	၄၃%
မိုင်းတုံ	၆၃%
မိုင်းပန်	၃၉%
ရှားတော	၆၄%
ဖရူဆို	၇၇%
ဖာဆောင်း	၃၅%
သံတောင်	၇၆%
ဖာပွန်	၇၃%
လှိုင်းဘွဲ့	၉၈%
ဖားအံ	၇၆%
မြဝတီ	၈၈%
ကျောက်ရိတ်	၇၈%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၉၀%
ကျောက်ကြီး	၁၀%
ရွှေကျင်	၈၂%
ဘီးလင်း	၈၁%
ရေ	၆၇%
ရေဖြူ	၉၃%
ထားဝယ်	၉၂%
ပုလော	၅၇%
တနင်္သာရီ	၇၀%
စုစုပေါင်း	၆၇%

မြေပုံ (၁၈)။ ကျောင်းတက်ရောက်မှုနှုန်း
(အသက် ၅-နှစ်မှ ၁၂ နှစ်ထိ)

၄။ ၄။ စိုက်ပျိုးမြေများ နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ

“ကျနော်တို့မှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသင့်ပါတယ်။ အခုအချိန်မှာ ကျနော်တို့က လယ်လုပ်ပိုင်ခွင့်ပဲ ရှိတယ်။ အစိုးရကလာပြီး ကျနော်တို့တွေကို မြေယာပိုင်ဆိုင်သူတွေလို့ အသိအမှတ်ပြုပေးဖို့ လိုတယ်။”

ကရင်အမျိုးသားတဦး၊ ထားဝယ်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ (CIDKP) အုပ်စုဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း နိမ့်ကျနေမှုနှင့် လူသုံးကုန်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ရှိနေသည့် အခြေအနေကြောင့်၊ စိုက်ပျိုးမြေများ နှင့် လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှုမှာ ကျေးလက်စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံရေးနှင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု ရေရှည်တည်တံ့ရေးတို့အတွက် အဓိကကျသည့် အချက်များဖြစ်ပါသည်။ ယခု အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်း ကောက်ယူမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံသာ လုံလောက်သည့် မြေယာရရှိလုပ်ကိုင်ခွင့် ရှိပြီး၊ ဖူလုံစွာ စိုက်ပျိုးစားသောက်နိုင်သည့် အခြေအနေရှိပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ ၏ ခြောက်ပုံတစ်ပုံသည်သာ၊ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးနိုင်သည့် လယ်ကွင်းများ ပိုင်ဆိုင်မှုရှိပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် လယ်ယာအများစု ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးနေရသည့် တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးကိုသာ အားထားမှီခိုနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသုံး တိရစ္ဆာန်များနည်းပါးခြင်း နှင့် လယ်ယာသုံးစက်ကရိယာများ နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် လုပ်အားကို အဓိက အားထားစိုက်ပျိုးရသည့် ရှင်သန်နိုင်ရုံ စိုက်ပျိုးနေကြသည့် သဘောသဘာဝကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ဤသို့ ရှင်သန်ရုံသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုသာ များပါသည်။

အစိုးရကိုယ်တိုင်က အသိအမှတ်ပြု ဖော်ပြချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ တလွှားရှိ လယ်ယာစိုက်ပျိုးနေကြသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၂၄% သည်၊ မြေယာမဲ့များ ဖြစ်ပါသည်။^{၄၀} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရလည်း အလားတူနှုန်း (၂၈%) ကို မြေမဲ့အဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားချက်အရ နိုင်ငံတော်သည် မြေယာအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်သူဖြစ်ပြီး၊ ယခု ဖော်ပြသည့် မြေယာမဲ့ဆိုသည်မှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအစား၊ ၎င်းမြေပေါ်၌ လယ်လုပ် ပိုင်ခွင့် မရှိခြင်းကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ အစီအစဉ် (WFP) ၏ ဖော်ပြချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်၌ လယ်ယာစိုက်ပျိုးနေကြသည့် အိမ်ထောင်စုများသည် သူတို့ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရန် လိုအပ်ချက်အတွက် ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် အနည်းဆုံး မြေ ၂-ဧကစိုက်ပျိုးစားနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။^{၄၁} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၇% သာ မိမိဘာသာ ဖူလုံရပ်တည်နိုင်ရေး အနိမ့်ဆုံး မျဉ်းကို ပြည့်မီပါသည်။ ဤအချက်က ဖော်ပြနေသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စိုက်ပျိုးမြေများသည် မည်မျှအစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ကျပြန့် နေသည်ကို ဖော်ပြနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အလားတူပင်၊ ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၆% သည်သာ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးစနစ် ရှိကြပါသည်။ ဤအချက်က ထင်ဟပ် ဖော်ပြနေသည်မှာ ရေသွင်းစိုက်သည့် လယ်ကွင်းများတွင် သီးထပ်စပါး စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် နှုန်းနည်းပြီး၊ တောင်စောင်းများပေါ်တွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် မိုးရေခံ၍ မြေပြန့်တွင် စိုက်ပျိုးသည့် မြေပြန့်ကွင်းများ အပေါ်တွင်သာ မှီခိုနေကြောင်း ပြသနေပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးမှုတွင် ၄-နှစ်မှ ၇-နှစ်အတွင်း အလှည့်ကျရွှေ့ပြောင်းနေရန် မြေလုံလောက်မှုသာလျှင် ရေရှည် စိုက်ပျိုးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ အရန်ထားသည့် မြေများက မြေဆီဩဇာများ ပြန်၍ပြည့်ဝနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ နောက်တကြိမ် တောင်ယာမီးရှို့စိုက်ပျိုးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား (၇) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ စိုက်ပျိုးမြေရရှိနိုင်မှုကို မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ မြေပုံ (၁၉) တွင်မူ မြေမဲ့လယ်သမားများ ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေမှုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖာပွန်မြို့နယ်တွင် မြေမဲ့လယ်သမားများ အမြင့်ဆုံးနှုန်းထား ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းမှာ မှတ်တမ်းများအရ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ပြေးနေရသူ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ အရေအတွက် အများဆုံးရှိနေသည့် အနေအထားနှင့် ကိုက်ညီနေပါသည်။ များမကြာသေးမီနှစ်များတွင် ဖာပွန်မြို့နယ်မြောက်ပိုင်း၌

^{၄၀} IHLCA, 2011. *op. cit.*, page 43.

^{၄၁} WFP, 2011, Food Security Assessment in Northern Arakan State Myanmar, Yangon, page 7, http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Full_Report_288.pdf (accessed 10/10/12)
WFP, 2011a, Food Security Assessment in the Dry Zone Myanmar, Yangon, page 6, <http://www.wfp.org/content/myanmar-food-security-assessment-dry-zone-february-2011> (accessed 10/10/12)

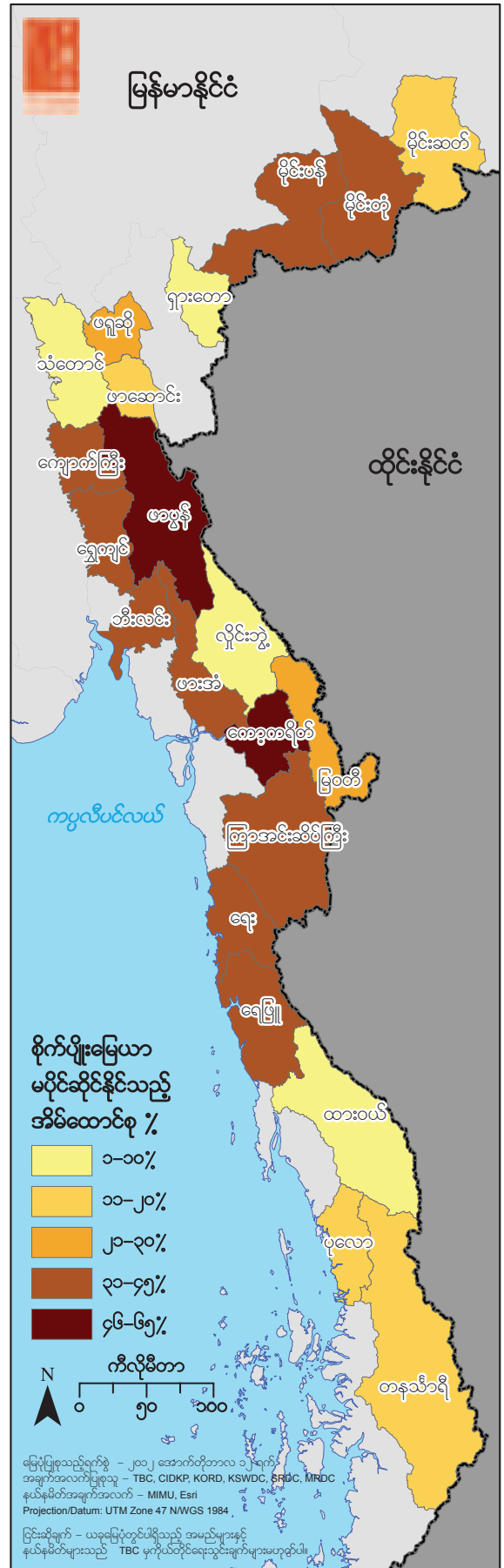
ဇယား (၇)။ စိုက်ပျိုးမြေ ရရှိနိုင်မှု

	စိုက်ပျိုးမြေယာမိုင်ဆိုင်ခြင်း	မြေယာပိုင်ဆိုင်ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ၂၈ကတော်နည်းဖြင့်	ရေသွယ်စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်း
မိုင်းဆတ်	၁၂%	၅၅%	၂၃%
မိုင်းတုံ	၄၁%	၄၅%	၄၀%
မိုင်းပန်	၄၁%	၄၇%	၂၀%
ရှားတော	၈%	၅၅%	၃၄%
ဖရူဆို	၂၁%	၃၀%	၅%
မာဆောင်း	၁၄%	၂၃%	၁%
သံတောင်	၁%	၄၈%	၁%
မာပွန်	၆၃%	၁၉%	၂၆%
လှိုင်းဘွဲ့	၉%	၁၄%	၃၆%
မားအံ	၃၁%	၄၃%	၅%
မြဝတီ	၂၈%	၃၆%	၃၈%
ကော့ကရိတ်	၅၅%	၁၀%	၁၆%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၃၂%	၅၂%	၂၅%
ကျောက်ကြီး	၄၄%	၅၃%	၃%
ရွှေကျင်	၃၁%	၆၄%	၀%
ဘီးလင်း	၃၆%	၃၆%	၁၀%
ရေ	၃၈%	၁၄%	၁၇%
ရေဖြူ	၃၉%	၂၁%	၂၆%
ထားဝယ်	၃%	၁၂%	၀%
ပုလော	၁၈%	၂၁%	၀%
တနင်္သာရီ	၁၉%	၃၂%	၅%
စုစုပေါင်း	၂၈%	၃၅%	၁၆%

ဇယား (၈)။ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်မှု

	စက်သုံးစိုက်ပျိုးစနစ်	သဘာဝလက်သုံးစိုက်ပျိုးစနစ်	ကျွန်းဆွဲသုံး စိုက်ပျိုးစနစ်	လက်မှုပညာလုပ်ငန်း (ယက္ခဏာ၊ လွန်)
မိုင်းဆတ်	၈%	၉၀%	၇%	၁%
မိုင်းတုံ	၃၆%	၈၃%	၆%	၀%
မိုင်းပန်	၁၉%	၆၄%	၂၆%	၀%
ရှားတော	၄%	၇၄%	၄%	၀%
ဖရူဆို	၃%	၁၀၀%	၁၅%	၆%
မာဆောင်း	၁%	၉၉%	၁၇%	၀%
သံတောင်	၅%	၉၉%	၁%	၀%
မာပွန်	၄၁%	၈၁%	၄၉%	၅၆%
လှိုင်းဘွဲ့	၂%	၈၂%	၂၃%	၀%
မားအံ	၆%	၉၁%	၂၉%	၂%
မြဝတီ	၂၅%	၉၁%	၁%	၀%
ကော့ကရိတ်	၃၅%	၉၉%	၂၆%	၀%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၂%	၈၉%	၃၅%	၀%
ကျောက်ကြီး	၁%	၉၈%	၆%	၃၃%
ရွှေကျင်	၁%	၉၉%	၁%	၄၈%
ဘီးလင်း	၁%	၉၈%	၂၅%	၂%
ရေ	၁၄%	၆၈%	၃%	၀%
ရေဖြူ	၅%	၈၇%	၅%	၀%
ထားဝယ်	၁၈%	၉၄%	၁၆%	၀%
ပုလော	၂၁%	၈၇%	၁၀%	၀%
တနင်္သာရီ	၃%	၇၄%	၂၂%	၀%
စုစုပေါင်း	၁၀%	၈၈%	၁၆%	၇%

မြေပုံ (၁၉)။ မြေမဲ့ယာမဲ့ ဖြစ်ရမှု ပြပုံ

မြို့နီးချုပ်စပ်ဖြစ်သည့် သံတောင်နှင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်များမှ ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးလာသူများကြောင့် လူဦးရေသိပ်သည်းမှု တိုးမြှင့်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရစစ်တပ်များ တိုးချဲ့ချထားလာမှုနှင့်အတူ တိုးလာနေသည့်လူဦးရေအတွက် မြေယာ လိုအပ်မှု များလာနေချိန်၌ ရရှိနိုင်သည့် စိုက်ပျိုးမြေ ကျဆင်းသွားပါသည်။

ထားဝယ်၊ လှိုင်းဘွဲ့နှင့် ဖားဆောင်းမြို့နယ်များရှိ စစ်တမ်းကောက်ယူ လေ့လာခဲ့သည့် ရပ်ရွာများတွင်သာ ဒေသခံပြည်သူများအနေဖြင့် မြေ ၂-ဧကထက်ပို၍ ပိုင်ဆိုင်သူ ၆၀% ကျော် ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း ထားဝယ်နှင့် ဖားဆောင်းမြို့နယ်များတွင် ရေသွင်းတူးမြောင်းများ တည်ရှိနေမှု အခြေအနေမှာ အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ရှိပါသည်။ ဤအချက်မှာ ရေရှည်သီးပင်များဖြစ်သည့် ကွမ်းသီး၊ ရာဘာ၊ ဖာလာခြံများ အများအပြား တည်ရှိနေခြင်းနှင့် လယ်သမားများက ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ဖြင့် ဆန်စိုက်ပျိုးရေးကို အားသန်ကြသည့် အနေအထားကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ ထားဝယ်မြို့နယ်တွင် မြေပိုင်ဆိုင်မှု ပမာဏ များသည့်အချက်မှာ၊ ဤမြို့နယ်တွင် သိသာသည့်လူများပြောင်းရွှေ့မှုများရှိနေပြီး၊ ကျေးရွာလူထုများက ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပထမ ၆-လပိုင်း တွင် ရရှိသည့်စိုက်ပျိုးမြေများကို သိမ်းပိုက်ရယူထားကြပုံကို ကွင်းဆင်းအစီရင်ခံစာများက ဖော်ပြထားချက်များနှင့် ကိုက်ညီနေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ အကန့်အသတ်၊ အခက်အခဲများတွင်မူ အရင်းအနှီး ထည့်ဝင်ငွေ ချို့တဲ့နေကြခြင်းကို ဇယား (၈) တွင် အလွယ်မြင်သာအောင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အားလုံးတွင်၊ ကျေးလက်ဒေသများ၌ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၀% ခန့်သာ ထရက်တာအငယ်စားများ စသည်၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆိုင်သည့် စက်ကရိယာများ ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး၊ ၁၆% တွင် လယ်ယာသုံး ကျွဲနွားတိရိစ္ဆာန်များ ရှိပါသည်။ ဤအချက်မှာ လူအများက မိမိလုပ်အားအပေါ်တွင်သာ အခြေပြုကြောင်း ဖော်ပြနေပြီး၊ အလွယ်တကူရရှိနိုင်သည့် လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြသည့် ပေါက်ပြား၊ ဓားမ စသည်တို့နှင့် လယ်ကို တီထွင်လုပ်ကိုင်နေကြရပါသည်။

လယ်ယာသုံး ကျွဲနွားတိရိစ္ဆာန်များနှင့် စက်ကရိယာများ ရရှိမှုတွင် ဖာပွန်နှင့် ကော့ကရိတ်၌ သိသာစွာများပြားကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဤအချက်မှာ ဖာပွန်တွင် ကျေးလက်ဒေသနေ ပြည်သူများက အရပ်သားပိုင်ပစ္စည်းများကို လုယက်ယူဝင်ခြင်းမှ ကာကွယ်မှု ပေးနိုင်ခြင်းကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေသလို၊ ကော့ကရိတ်တွင် မြေပြန့်လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး ပို၍လုပ်ကိုင်ကြသည်ကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့သည့် အစီရင်ခံစာများအရ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များတွင် ကော့ကရိတ်မြို့နယ် အတွင်း၌ ထရက်တာငယ်များကို အကျယ်အပြန့် ရယူစုဆောင်း အသုံးချခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားချက်များလည်း တွေ့ရပါသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ ပိုင်ဆိုင်မှုများအပြင်၊ လက်မှုလုပ်ငန်းသုံး ကရိယာပစ္စည်းများ၊ အထူးသဖြင့် အထည်ယက်ရန် ယက္ကန်းနှင့် လွန်း စသည့်ပစ္စည်းများ ရွှေ့ကျင်၊ ကျောက်ကြီး၊ ဖာပွန်မြို့နယ်များရှိ လူထုများတွင် အများဆုံး ပိုင်ဆိုင်ကြသည့် ထုတ်လုပ်ရေး ပစ္စည်းများ ဖြစ်ပြီး၊ အခြားနေရာများတွင်မူ မတွေ့ရှိရပါ။ ဤသည်မှာ စကောကရင် လူမျိုးများ၏ ရိုးရာစဉ်လာဓလေ့ကို ဖော်ပြနေပြီး၊ ကရင်အမျိုးသမီး အစည်းအရုံးအနေဖြင့် ကျေးလက်နေအမျိုးသမီးများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအတွက် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးထားနိုင်သည့် စွမ်းရည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။

၄။ ၅။ အိမ်ထောင်စု ဝင်ငွေ၊ အသုံးစားရိတ်နှင့် ကြွေးမြီတင်ရှိနေမှု

“အခုတော့ ကျနော်တို့ နေ့ရောညပါ ခရီးသွားလာလို့ ရပြီ။ စစ်ဆေးရေးဂိတ်တွေ မရှိတော့သလို၊ စစ်မေးတာတွေလည်း မရှိတော့ဘူး။ ကျနော်တို့ လယ်ကွင်းတွေမှာလည်း ညအိပ်ညနေ နေလို့ရပြီ။ စစ်တပ်ကလည်း ကင်းလှည့်တာတွေ မရှိတော့ဘူး။ မြို့ကိုလည်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် သွားလို့ရပြီ။ ကုန်သည်တွေကလည်း ကျနော်တို့ဒေသကိုလာပြီး ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ် လုပ်လို့ရပြီ။ အခြေအနေကတော့ တိုးတက်လာပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီအခြေအနေက ဘယ်လောက်ခံမယ်မှန်း မသိဘူး။”

ကရင် အမျိုးသားတဦး၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ၊ (KORD) အဖွဲ့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

ငွေသားအဖြစ် ဝင်ငွေရရှိမှု နှင့် အသုံးစားရိတ်များကို အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန် ပိုင်ဆိုင်မှု နှင့် ကြွေးမြီတင်ရှိနေမှုများ လေ့လာအကဲဖြတ်ချက်အပြင်၊ ထပ်မံဖြည့်စွက်၍ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ အကြောင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသနေ အိမ်ထောင်စုများ၏ စီးပွားရေးစနစ် မည်မျှ ထိခိုက်နစ်နာဖွယ် အကြောင်းရှိသည်၊ မည်မျှ ခံနိုင်ရည်ရှိသည်ကို အကျဉ်းချုပ်လေ့လာ အကဲဖြတ်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစားရိတ် တဝက်ခန့်ကို အစားအသောက်အတွက် သုံးစွဲနေကြရရာ၊ ပြောရလျှင် နည်းပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့သော မိသားစုများ၏ တဝက်မှာ စားနပ်ရိက္ခာမလုံလောက်မှုကြောင့် ကြွေးတင်ရသည့် အဖြစ်သို့ ရောက်ကြရပါသည်။ ဤအတိုင်းအဆမှာမူ နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ မြင့်မားပါသည်။ ဤအချက်က ဖော်ပြနေသည်မှာ မိမိဘာသာ ဖူလုံရေးအတွက် သက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများဖြင့် ဝမ်းစာအတွက် မဖူလုံဘဲ ရှိနေကြကြောင်း၊ သုံးစွဲနိုင်လောက်သည့် အပိုဝင်ငွေမှာလည်း စားနပ်ရိက္ခာ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် အလွန်နည်းပါးနေကြောင်း ပြသနေပါ သည်။

ကျပ်နီးလုပ်ငန်းများမှာ အဓိက ဝင်ငွေရပေါက်ရလမ်း ဖြစ်သည်ဟု ၂၇% သော အိမ်ထောင်စုများက ဖော်ပြပြောဆိုကြပြီး၊ ဇယား (၉) တွင် မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအချက်က ပြနေသည်မှာ ရာသီအလိုက် အလုပ်အကိုင်ရရှိနိုင်မှု နည်းပါးခြင်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာဖွယ် အခြေအနေရှိနေကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။ အစိုးရ၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျပ်နီးအလုပ်အကိုင် လုပ်ကိုင်သက်မွေးသူ ၂၁% ရှိသည်။ ယခုအခါ တိုးတက်၍ လာနေသည်ဟု ဖော်ပြထားခဲ့ရာ နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါသည်။^{၃၂} အိမ်ထောင်စုများ၏ ၃၀% က ပြီးခဲ့သည့်လအတွင်း ငွေသားဝင်ငွေ လုံးဝမရှိကြောင်း ဖြေဆိုကြပါသည်။ ၁၇% သော အိမ်ထောင်စုများမှာမူ အသေးစား ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်ပြုခြင်း၊ လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်းကြောင့် အားထားနိုင်သည့် ဝင်ငွေရှိသေးသည်ဟု ဖြေဆိုကြသည်။ သိသာသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ အချိုး (၁၆%) သည် ထင်း အစရှိသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စုဆောင်း၍ ရောင်းချနိုင်နေကြောင်း ဖော်ပြသည်။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ လုံခြုံမှု မရှိသည်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။

မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလိုက်သည့်အခါ၊ မြေပုံ (၂၀) တွင် ငွေသားဝင်ငွေ ရရှိနိုင်သည့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းမှာ အိမ်နီးချင်းမြို့နယ်များ ဖြစ်ကြသည့် ဖားဆောင်းနှင့် သံတောင်မြို့နယ်တို့တွင် အကန့်အသတ် အကြီးမားဆုံးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိကြရသည်။ ဤအချက်မှာ တောင်ငူ-မော်ချီး ကားလမ်းတလျှောက် စစ်တပ်များ တိုးချဲ့ချထားခြင်းနှင့် ခရီးသွားလာခွင့် ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထားခြင်းတို့နှင့် ကိုက်ညီနေပါသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ဒေသနှင့် မြေပြန့်ဒေသ ဆက်သွယ်ရေးကို အဆက်ဖြတ်ထားပါသည်။ ဤအချက်က တောင်ယာစနစ်ဖြင့် ရှင်သန်နိုင်ရုံ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေး၊ ဖာလာခြံစိုက်ပျိုးရေး အပေါ် အထူးတည်မှီနေရသည့် အနေအထားကို ဖော်ပြနေပါသည်။ (ဤစိုက်ပျိုးရာသီမှာ ဩဂုတ်လမှ စတင်ပြီး၊ ယခုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုပြီးချိန်မှ စတင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ဆိုလျှင်၊ မိုင်းဆတ်၊ မိုင်းတုံ၊ ရေဖြူ၊ ရွှေကျင် နှင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်ရှိ ရပ်ရွာများတွင် ပို၍ကျယ်ပြန့်သည့် ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်သောကြောင့် ဝင်ငွေရရှိရာ အလုပ်များ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မိုင်းဆတ်၊ မိုင်းတုံ၊ ရေဖြူမြို့နယ်များတွင် ကျပ်နီးလုပ်ငန်းများသည် အဓိက ဝင်ငွေရပေါက်ရလမ်း လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်က ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ်များတွင် ကြံစိုက်ခင်းများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်မှု နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်တွင် ရာဘာ၊ ကွမ်းသီး၊ သံပရာခြံများတွင် အလုပ်အကိုင်

^{၃၂} IHLCA, 2011, *op. cit.*, page 37.

ရရှိနိုင်မှုကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ ရွှေကျင်နှင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်များရှိ လူမှုအသိုက်အဝန်းများတွင်မူ ဝင်ငွေရပေါက်ရလမ်းအဖြစ် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စုဆောင်းရောင်းချခြင်းက အခြားဒေသများထက် ပို၍ အရေးကြီးသည့်လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်က ဖော်ပြနေသည်မှာ ယက္ကန်းလုပ်ငန်းအပြင်၊ ပျားရည်ရှာဖွေရောင်းချခြင်း၊ ဝါးခုတ်ရောင်းချခြင်းမှ ရသည့်ဝင်ငွေများဖြင့် ကျားကန်နိုင်ပြီး၊ တောင်ပေါ်-မြေပြန့် စီးပွားရေးချိတ်ဆက်မှုကိုလည်း ဖော်ပြနေပါသည်။ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရှားတောနှင့် ဖာပွန်မြို့နယ်များတွင် အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များ ရောင်းချခြင်းသည်လည်း အရေးပါပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤသည်မှာ ရေရှည် စဉ်ဆက်မပြတ်ရနိုင်သည့် ဝင်ငွေပေလော၊ သို့တည်းမဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုများ ထုခွဲရောင်းချစားသောက်ရသည်လော ဆိုသည်မှာ မသေချာပါ။

ရှင်သန်ရုံ စိုက်ပျိုးစားသောက်ရသော စီးပွားရေးစနစ်များတွင် ကျွဲနွား၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များသည် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုအတွက် သိုမှီးထားသည့် ပုံစံတမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း နည်းပါသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ (၂၃%) အချိုးတွင်သာ ကျွဲနွားများ ပိုင်ဆိုင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ပို၍နည်းသည့် (၈%) တွင်မူ ဆိတ်များ ပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း လေ့လာတွေ့ရှိ မှုများအရ အိမ်ထောင်စု (၇၆%) တွင်၊ ကြက်ဘဲများ မွေးမြူထားကြပြီး၊ (၆၀ %) မှာ ဝက်မွေးမြူထားကြပါသည်။ ဤသည်မှာ ယဉ်ကျေးမှုအရ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်ငယ်များကို လူမှုရေးပွဲလမ်းများဖြစ်သည့် မင်္ဂလာဆောင်၊ အသုဘ စသည်ဖြင့် စုဆုံပွဲများ ပြုသည့်အခါ အစားအသောက်အဖြစ် ဝေငှစားသောက်ရန် မွေးမြူထားကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား (၁၀) တွင်၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များ ပိုင်ဆိုင်မှုကို မြို့နယ်များအလိုက် စာရင်းခွဲခြား ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအချက်မှနေ၍ ရွှေကျင်၊ ကျောက်ကြီး၊ သံတောင်နှင့် ဖားဆောင်းမြို့နယ်များတွင် ကျွဲနွားပိုင်ဆိုင်မှု အနည်းငယ်မျှသာ ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤမြို့နယ်များ၌ အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ ထွက်ပြေးရမှု အများဆုံးဖြစ်သည်ဟူသည့်အချက်နှင့်လည်း ကိုက်ညီနေပါသည်။ အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးကြရသည့်အခါ ကျွဲနွားများကို ယူဆောင် ပြောင်းရွှေ့သည်စာလျှင်၊ များသောအားဖြင့် ရောင်းချခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအခါ နေရာအသစ်တွင် ပြန်လည် ဝယ်ယူရေးမှာလည်း ဈေးနှုန်းများကြောင့် အကန့်အသတ်ရှိ၍ မဝယ်နိုင် ဖြစ်ကြရပါသည်။ လှိုင်းဘွဲ့၊ ရှားတော၊ ကော့ကရိတ် မြို့နယ်များတွင် ကျွဲနွားပိုင်ဆိုင်မှု အများဆုံးရှိသည်ကို ဤမြို့နယ်များအတွင်း တွေ့ရပြီး၊ အခြားမြို့နယ်များမှ ကျွဲနွားများ တင်ပို့ရောင်းချမှု အထင်အရှားရှိနေခြင်းနှင့် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကိစ္စများအတွက် ဤမြို့နယ်များတွင် ကျွဲနွားများ အရေးပါပုံကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ယခုစစ်တမ်း ကောက်ယူမှုအရ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများရှိ ပျမ်းမျှ အိမ်ထောင်စုများ၏ (၆၁%) သော ဝင်ငွေကို အစားအသောက်နှင့် ကျန်းမာရေးအတွက် သုံးကြရပါသည်။ ဤအချက်မှာ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနှင့် နှိုင်းယှဉ် ကြည့်လျှင် တူညီပါသည်။ စားနပ်ရိက္ခာအတွက် အသုံးပြုရသည့် အိမ်ထောင်စု၏ ဝင်ငွေအချိုးကို၊ တနည်းတဖုံအားဖြင့် ဆင်းရဲ ခွဲတေမှုကို ဖော်ပြသည့် ညွှန်းကိန်းအဖြစ်လည်း အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ အစားအသောက်အတွက် ဝင်ငွေကို လျော့ နည်းသုံးစွဲ ရလျှင်၊ ကျန်အခြား အသုံးအဆောင်များ၊ ကိစ္စများအတွက် ဝင်ငွေကို ပို၍အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရ၏ ကိန်းဂဏန်းများအရ ဆင်းရဲခွဲတေမှု ဦးရေ သိသိသာသာ ကျဆင်းလာသည်ဟု ဆိုသော်လည်း၊ အဆင်းရဲဆုံး အိမ်ထောင်စုများတွင် ဝင်ငွေမှ အစားအသောက်အတွက် ကုန်ကျငွေကို ပို၍ သုံးစွဲနေကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသို့ အသုံးစားရိတ် ပုံစံများကို ကြည့်၍ လေ့လာသုံးသပ်မှုအရ၊ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရုံ ဆောင်ရွက်နေရသည့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများတွင် ပစ္စည်းချင်းလဲလှယ်သည့် ဘာတာစနစ်ဖြင့် အလုပ်ဖြစ်နေကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။^{၄၃}

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစားရိတ် ခွဲဝေပုံအချိုးကို ဇယား (၁၁) နှင့် မြေပုံ (၂၁) တို့တွင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဖော်ပြထားပြီး၊ ၎င်းတို့မှာ ဆင်းရဲခွဲတေမှု ညွှန်းကိန်းများနှင့် ထပ်တူဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်ကြီး၊ လှိုင်းဘွဲ့နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်များတွင် အိမ်ထောင်စု အသုံးစားရိတ်များအနက်၊ စားနပ်ရိက္ခာအတွက် အဓိက ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ သော်လည်း၊ ဤမြို့နယ်များတွင် အခြားသော ဆင်းရဲခွဲတေမှုညွှန်းကိန်းများနှင့် ကွဲပြားမှုများ ရှိနေပါသည်။ မိုင်းပန်မြို့နယ်တွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်းများက စားနပ်ရိက္ခာအတွက် အိမ်အသုံးစားရိတ်မှ အသုံးပြုရသည့်အချိုး သိသိသာသာ နိမ့်ကျနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အချက်မှာ ပြီးခဲ့သည့်လက သူတို့အနေဖြင့် ငွေသားဖြင့် ဝင်ငွေရရှိမှု မြင့်မားသည်ကို

^{၄၃} IHLCA, 2011, *op. cit.*, page 18.

ဇယား (၉)။ ပြီးခဲ့သည့်လက အဓိကဝင်ငွေရရှိရာ အရင်းအမြစ်

	ကျောင်း	အသေအကျရှုံးရောင်းကုန်ဝယ်	စိုက်ပျိုးလယ်ယာထွက်ကုန်	ကောသထွက်ပစ္စည်း	အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်ချောင်းချေ	လွန်ခဲ့သည့်ဝက်လအတွင်း ထင်ရှားလုံးဝမရှိပါ
မိုင်းဆတ်	၆၅%	၄%	၂၁%	၂%	၀%	၁%
မိုင်းတုံ	၅၉%	၁၈%	၈%	၉%	၁%	၁%
မိုင်းပန်	၃၇%	၈%	၂၉%	၁၅%	၂%	၃%
ရှားတော	၅၁%	၆%	၁%	၁၈%	၁၂%	၁၃%
ဖရူဆို	၂၅%	၃%	၁၁%	၁၄%	၇%	၃၇%
ဟဆောင်း	၁%	၁%	၃%	၀%	၅%	၉%
သံတောင်	၄%	၄%	၅%	၁%	၀%	၈၆%
ဟပွန်	၁၈%	၁၅%	၁၆%	၁%	၁၀%	၄၀%
လှိုင်းသွေ့	၁၂%	၃%	၀%	၁၀%	၁%	၇၄%
ဟားအံ	၁၂%	၁၁%	၂%	၅%	၃%	၆၅%
မြဝတီ	၁၀%	၁၄%	၀%	၂၅%	၇%	၄၁%
ကော့ကရိတ်	၃၃%	၁၄%	၁၄%	၁၀%	၇%	၅%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၂၀%	၁၉%	၇%	၄%	၄%	၄၃%
ကျောက်ကြီး	၈%	၀%	၀%	၉%	၀%	၁%
ရွှေကျင်	၅%	၄%	၁%	၈၀%	၂%	၁%
ဘီးလင်း	၃၈%	၇%	၃%	၇%	၃%	၃၇%
ရေး	၅၂%	၇%	၁၈%	၉%	၀%	၃%
ရေဖြူ	၅၉%	၁၁%	၄%	၀%	၄%	၁%
ထားဝယ်	၁၃%	၁၉%	၁၂%	၉%	၉%	၃၅%
ပုလော	၃၂%	၁၈%	၂%	၁၆%	၉%	၁၈%
တနင်္သာရီ	၂၃%	၁၄%	၈%	၁၀%	၁၈%	၂၂%
စုစုပေါင်း	၂၇%	၁၀%	၇%	၁၆%	၅%	၃၀%

မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် အခြားကိစ္စများအတွက် အပိုဝင်ငွေကို သုံးစွဲနိုင်ကြသည်လည်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

အိမ်ထောင်စုများ၏ ကြွေးမြီအဆင့်၊ အထူးသဖြင့် စားနပ်ရိက္ခာမလုံ လောက်မှုကြောင့် ကြွေးတင်ရမှုသည်လည်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို လေ့လာရန်၊ ဝင်ငွေဆင်းရဲမှုအတွက် (income poverty) အရန်ညွှန်းကိန်းတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများရှိ အိမ်ထောင်စုများ အားလုံး၏ ကြွေးမြီတင်ရှိနေမှု ရာခိုင်နှုန်းမှာ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာ ကိန်းဂဏန်းများ၏ နှစ်ဆဖြစ်နေပြီး၊ (၃၀%) ရှိနေပါသည်။^{၄၄} သို့သော်လည်း သတိပြုရန်အချက်မှာ အကျပ်အတည်း ဖိအားများ ကြုံတွေ့နေရသည့်အချိန်တွင် ကြွေးမြီရယူနိုင်ခြင်းမှာ စားသောက်နေထိုင်မှုအတွက် အဆင်ပြေချောမွေ့စေနိုင်ပြီး၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ လွတ်မြောက်နိုင်ရန် ဝင်ငွေမညလုပ်ငန်းများကိုလည်း စတင်လုပ်ဆောင်စေနိုင်ပါ သည်။

ပြဿနာမှာ၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ကြွေးမြီတင်ရှိခြင်းမှာ အထူးသဖြင့် စားနပ်ရိက္ခာ ရှားပါးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ (၃၆%) ၊ ကြွေးမြီတင်ရှိနေသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ (၅၈%) မှာ ငွေချေးယူရခြင်းသည် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုကြောင့် ဖြည့်ဆည်းရန် ချေးယူရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြကြပါသည်။ သို့ဆိုလျှင် နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ထုတ်ကုန်တိုးတက်ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု မဆိုစလောက်သာရှိကြောင်း ပြသနေပါသည်။ ဤအချက်ကပြသနေသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ သိသာထင်ရှားသည့် အချိုးမှာ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရေးအတွက် ကြွေးမြီတင်ရှိနေကြကြောင်း ပြသနေပါသည်။ ဤအခြေအနေမှာ ရေရှည်တည်တံ့အောင် ရပ်တည်ရှင်သန်နိုင်မည့် အနေအထားမဟုတ်ပါ။ ကြွေးမြီကြောင့် စားသုံးမှု ချောမွေ့ ချောင်လည်ရသည့်အပြင်၊ နောက်ဆုံး အိမ်ထောင်စု၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုသွားစေရန် ကျားကန်ရသည့် နောက်ဆုံးထွက်ပေါက် ဖြစ်ပေါ်တော့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် ကြွေးမြီတင်ရှိမှုနှင့် ကြွေးတင်ရခြင်း အကြောင်းရင်းများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် ဒေတာများကို ဇယား (၁၂) နှင့် မြေပုံ (၂၂) တို့တွင် မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ တင်ပြထားပါသည်။ ကျောက်ကြီး နှင့် သံတောင်ရှိ လူမှု အသိုက်အဝန်းများတွင် ကြွေးမြီတင်ရှိမှု အမြင့်မားဆုံး ရှိနေသည်ကို တွေ့ရပြီး၊ ကြွေးတင်ခြင်းမှာ စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုနှင့် သူနာအုပ်စုများကို အင်အားချိန့်စေရန် အရပ်သားပြည်သူများကို ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်နေသည့် သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး ရေရှည် စစ်ဆင်ရေးများ၏ စုပေါင်းအကျိုး

ဇယား (၁၁)။ အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစားရိတ်

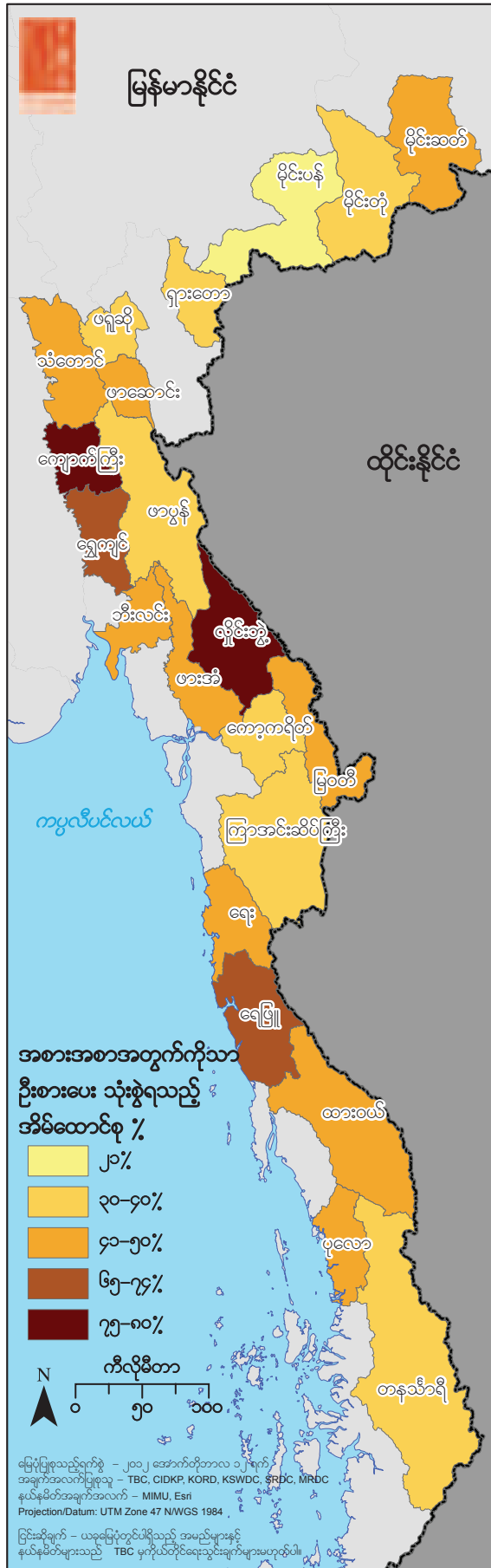
	အစားအသုံး	ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှု	အိမ်သုံးစရိတ်	အိမ်ထောင်စု (သို့) နေရာပိုင်ဆိုင်မှု	ကြွေးမြီပြန်လည်ဆပ်	ပညာရေးစာရိတ်
မိုင်းဆတ်	၄၉%	၁၀%	၁၃%	၁၁%	၇%	၁%
မိုင်းတုံ	၄၀%	၁၃%	၂၄%	၆%	၉%	၆%
မိုင်းပန်	၂၁%	၁၁%	၂၀%	၁၇%	၇%	၇%
ရှားတော	၃၆%	၁၅%	၁၈%	၁၇%	၄%	၉%
ဖရူဆို	၃၆%	၁၂%	၁၇%	၁၀%	၁၀%	၄%
ဖာဆောင်း	၄၅%	၂၀%	၁၃%	၁၂%	၂%	၆%
သံတောင်	၄၇%	၁၃%	၈%	၃%	၁၂%	၅%
ဖာပွန်	၃၉%	၂၀%	၁၄%	၁၁%	၈%	၄%
လှိုင်းဘွဲ့	၇၅%	၂%	၁%	၂၂%	၀%	၁%
ဖားအံ	၄၅%	၁၇%	၁၃%	၅%	၁၄%	၁%
မြဝတီ	၄၄%	၂၀%	၉%	၂%	၀%	၁၂%
ကော့ကရိတ်	၃၅%	၂၀%	၂၆%	၀%	၁%	၆%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၃၃%	၁၀%	၁၂%	၂%	၆%	၅%
ကျောက်ကြီး	၈၀%	၅%	၀%	၀%	၉%	၁%
ရွှေကျင်	၆၆%	၁၁%	၉%	၅%	၁%	၃%
ဘီးလင်း	၄၅%	၁၄%	၁၂%	၈%	၉%	၁%
ရေ	၅၀%	၁၃%	၁၂%	၃%	၉%	၅%
ရေမြူ	၇၂%	၄%	၅%	၂%	၅%	၅%
ထားဝယ်	၄၁%	၂၃%	၈%	၁%	၂%	၁၄%
ပုလော	၄၇%	၁၂%	၉%	၅%	၃%	၈%
တနင်္သာရီ	၃၃%	၂၂%	၁၀%	၄%	၄%	၄%
စုစုပေါင်း	၄၇%	၁၄%	၁၂%	၇%	၆%	၅%

ဇယား (၁၂)။ အိမ်ထောင်စုများ ကြွေးမြီတင်ရှိနေမှု အခြေအနေ

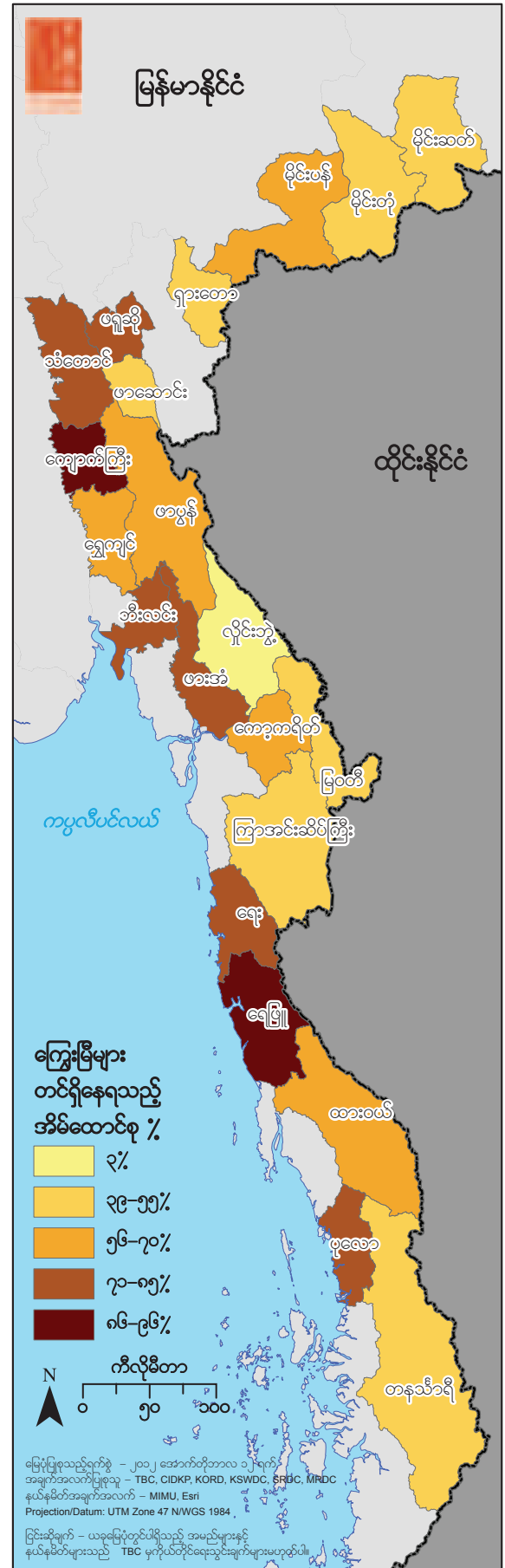
	ကြွေးမြီတင်ရှိသည့်မိသားစု စုစုပေါင်း %	အစားအသုံးပြတ်လတ်မှုကြောင့် အကြွေးတင်ခြင်း	ဆေးကုသမှုအတွက် အကြွေးတင်ခြင်း	ပညာရေးအတွက် အကြွေးတင်ခြင်း	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အကြွေးတင်ခြင်း
မိုင်းဆတ်	၅၂%	၄၈%	၂%	၀%	၂%
မိုင်းတုံ	၄၃%	၂၅%	၁၁%	၃%	၃%
မိုင်းပန်	၆၇%	၁၉%	၁၈%	၉%	၁၇%
ရှားတော	၅၄%	၃၂%	၁၀%	၆%	၅%
ဖရူဆို	၇၁%	၃၉%	၁၃%	၅%	၁%
ဖာဆောင်း	၃၉%	၂၀%	၁၄%	၄%	၁%
သံတောင်	၇၄%	၆၅%	၅%	၅%	၀%
ဖာပွန်	၆၂%	၃၈%	၁၇%	၃%	၂%
လှိုင်းဘွဲ့	၃%	၁%	၁%	၁%	၀%
ဖားအံ	၈၁%	၄၀%	၂၆%	၃%	၃%
မြဝတီ	၄၂%	၁၉%	၉%	၂%	၅%
ကော့ကရိတ်	၆၀%	၂၇%	၁၄%	၂%	၃%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၄၉%	၂၄%	၁၁%	၃%	၉%
ကျောက်ကြီး	၉၆%	၉၂%	၁%	၁%	၂%
ရွှေကျင်	၆၅%	၅၆%	၈%	၂%	၀%
ဘီးလင်း	၇၉%	၄၄%	၁၉%	၄%	၄%
ရေ	၇၇%	၃၂%	၃၄%	၁%	၄%
ရေမြူ	၈၆%	၅၂%	၁၄%	၂%	၁၈%
ထားဝယ်	၆၅%	၂၃%	၂၁%	၁၀%	၁၀%
ပုလော	၇၈%	၃၉%	၂၃%	၉%	၄%
တနင်္သာရီ	၅၅%	၂၈%	၁၉%	၃%	၃%
စုစုပေါင်း	၆၂%	၃၆%	၁၄%	၄%	၄%

^{၄၄} IHLCA, 2011, *op. cit.*, page 49.

မြေပုံ (၂၁)။ အိမ်ထောင်စုများက စားနပ်ရိက္ခာအတွက် အသုံးစားရိတ်များ

မြေပုံ (၂၂)။ အိမ်ထောင်စုများ ကြွေးမြီ တင်ရှိနေမှု အနေအထား

သက်ရောက်မှုကြောင့် အဓိက ဖြစ်ပါသည်။ အခြား တဖက်တွင် ရေဖြူ၊ မိုင်းပန်၊ ထားဝယ်မြို့နယ်များတွင် ကြွေးမြီအချေးယူဆုံး အနေအထားကို မြင်ရပြီး၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အခြားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်အတွက် ချေးယူကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းချေးငွေကို မြေငှားခြင်း၊ မျိုးစေ့ နှင့် မြေဩဇာများအတွက် အသုံးပြုကြပါသည်။

၄။ ၆။ စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံမှု

“တပ်မတော်က ပြောတာက သူတို့မြို့သစ်တည်မယ် ဆိုပြီး၊ ကျနော်တို့မြေတွေကို ဘူဒိုဇာနဲ့ ထိုးပစ်တယ်။ သူတို့ကမြေရှင်းပြီး ကျနော်တို့ ကွမ်းပင်တွေ၊ အုန်းသီးပင်တွေကို အမြစ်က လှန်ပစ်တယ်။ ကျနော်မြေပေါ်မှာ ကျောင်းသစ်တခုဆောက်ပြီး၊ ကျနော်တို့တော့ လျော်ကြေးပြန်ပေးမယ်တော့ ပြောတယ်။ ခုတော့ ကျောင်းကပြီးသွားပြီ၊ ကျနော်တို့တော့ လျော်ကြေးတပြားမှ ပြန်မပေးရသေးဘူး။”

ကရင် အမျိုးသားတဦး၊ မြဝတီမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ၊ (CIDKP) အဖွဲ့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံမှုဟု ဆိုရာ၌ စားနပ်ရိက္ခာများ ဖူလုံစွာ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှု၊ အစားအသောက်များကို လုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်မှုကို မိမိဘာသာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဈေးကွက်မှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူစားသုံးခြင်း ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အခြားသော အရင်းအမြစ်များမှ ရရှိခြင်း ... စသည့် အခြေအနေများကို လွှမ်းမိုးမှု ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အစားအသောက်များကို လျှော်ကန်စွာ စားသုံး၍ အာဟာရဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ ပြည့်မှီရေးသည်လည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများတွင် မိမိဘာသာ ဖူလုံရေးအတွက် စိုက်ပျိုးမှု အများအပြား ရှိနေသော်လည်း၊ ကျေးလက်ဒေသများတွင် အစားအစာ ရရှိနိုင်မှုမှာ ခက်ခဲပင်ပန်းပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ တစ်ဝက်ခန့်သာ ဤသို့ ရရှိနိုင်သည့် အခြေအနေရှိကြပါသည်။ အလားတူပင် အစားအစာ စားသုံးမှုပုံစံကို လေ့လာကြည့်ပါက၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၅% သည်သာ၊ ဖူလုံသည့် အာဟာရကို ရရှိကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုများအနက် တစ်ဝက်သည်သာ၊ ဆန်စပါးရရန် မိမိဘာသာ စိုက်ပျိုးမှုကို အဓိက အားထားကြရပါသည်။ ကျန် ၃၅% က အဓိကအားဖြင့် ပင်မအစားအသောက်ဖြစ်သည့် ဆန်ကို ဝယ်ယူစားသုံးရပြီး၊ ၁၁% သော လူထုများမှ ဘာတာစနစ်ဖြင့် ဖလှယ်စားသုံးရခြင်း၊ ချေးငှားစားသုံးရခြင်း အခြေအနေကို တွေ့ရပါသည်။ ဆန်စပါးရရှိရန် မိမိဘာသာ စိုက်ပျိုးစားသုံးခြင်း ဆိုသည်မှာ၊ စိုက်ပျိုးမြေရရှိသည့် အခြေအနေနှင့်လည်း တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်ဒေသများတွင် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ အစီအစဉ် (WFP) ၏ လေ့လာမှုအရ အိမ်ထောင်စုတစု စားသုံးမှု ဖူလုံရန်၊ မိမိဘာသာ စိုက်ပျိုးစားသောက်မည်ဆိုလျှင် အနည်းဆုံး လယ် ၂-ဧက လိုအပ်ပါသည်။^{၄၅} တောင်ပေါ်ဒေသ များတွင် ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးမည်ဆိုပါက မြေအကျယ် ပိုမိုလိုအပ်ပါသည်။ ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှု၏ တွေ့ရှိချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင်၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ ၆၃% သည် မြေ ၂-ဧကထက် လျော့နည်း၍ စိုက်ပျိုးမြေ ရရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ (အခန်း ၄။ ၄။ တွင် မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြထားပါသည်။)

ဇယား (၁၃)။ ဆန်စပါး အဓိကရရှိရာ နေရာ (အရင်းအမြစ်)

	ကိုယ်ပိုင်စိုက်ပျိုးခြင်းမှရသည့်	ငွေကြေးဖြင့်ဝယ်ယူစားသုံးရသည့်	ချေးစားရသည့် / ကိုယ်ပိုင်မူပိုင်သည့်မြေပေါ်တွင်
မိုင်းဆတ်	၄၅%	၉%	၃၈%
မိုင်းတုံ	၅၈%	၃၅%	၅%
မိုင်းပန်	၅၆%	၂၈%	၁၀%
ရှားတော	၅၅%	၂၉%	၁၃%
ဖရူဆို	၄၅%	၅၀%	၅%
ဖာဆောင်း	၉၅%	၄%	၀%
သံတောင်	၂၈%	၃၀%	၄၀%
ဖာပွန်	၆၂%	၂၃%	၁၅%
လှိုင်းဘွဲ့	၉၂%	၆%	၀%
ဖားအံ	၄၈%	၄၇%	၅%
မြဝတီ	၆၃%	၃၂%	၅%
ကော့ကရိတ်	၂၆%	၇၀%	၅%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၆၈%	၂၅%	၅%
ကျောက်ကြီး	၉%	၃%	၃၇%
ရွှေကျင်	၆၁%	၁၉%	၁၉%
ဘီးလင်း	၄၄%	၄၈%	၆%
ရေ	၂၈%	၆၀%	၁၂%
ရေဖြူ	၁၁%	၈၃%	၅%
ထားဝယ်	၄၇%	၅၁%	၀%
ပုလော	၃၆%	၄၅%	၁၇%
တနင်္သာရီ	၆၁%	၃၀%	၅%
စုစုပေါင်း	၅၀%	၃၅%	၁၀%

ဇယား (၁၃) တွင် မြို့နယ်အလိုက် တုံ့ပြန်ဖြေကြားမှုများကိုခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဖော်ပြ ထားပြီး၊ မြေပုံ (၂၃) တွင်မူ ဆန်ကို မိမိဘာသာ ဖူလုံအောင် စိုက်ပျိုးနေထိုင်ကြသည့် အိမ်ထောင်စုများ ပုံနှံ့တည်ရှိပုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤသို့ ယေဘုယျရှိနေသည့် အခြေအနေ၏ ချွင်းချက်အဖြစ် ရှိနေသည့် မြို့နယ်များမှာ ရေဖြူ၊ ကော့ကရိတ်၊ သံတောင် နှင့် ကျောက်ကြီးတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ရေဖြူ နှင့် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်များတွင်၊ အိမ်ထောင်စုအများက ဆန်ကို ဈေးကွက်မှ ဝယ်စားပါသည်။ ဤသို့ဝယ်စားသည့် အိမ်ထောင်စုမှာ ၇၂% ရှိပြီး၊ အိမ်ထောင်စုများ၏ အသုံးစားရိတ် ၃၅ % ကို ဆန်စပါး ဝယ်ယူစားသောက်ရန် အသုံးပြုရကြောင်း အသီးသီးတွေ့ရှိရပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ စားနပ်ရိက္ခာ ရရှိနိုင်ပုံအပေါ် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ် (WFP) က အမျိုးအစား ခွဲခြားဖော်ပြထားရာ၌ ရေဖြူမြို့နယ်တွင် အစားအစာရရှိနိုင်မှု သည် အလယ်အလတ်အဆင့် ဖြစ်ပြီး၊ ကော့ကရိတ် မြို့နယ်ဆိုလျှင် အစားအစာရရှိနိုင်မှု ကောင်းသည့်အဆင့်ထဲ ဝင်နေပါသည်။ သံတောင်မြို့နယ်တွင်

^{၄၅} WFP, 2011, *op. cit.*, page 6, and WFP, 2011a, *op. cit.*, page 7.

အစားအစာ ရရှိနိုင်မှုသည် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၀% မှာ ချေးငှား စားသောက်နေရပြီး၊ လာမည့် ၂-လအတွင်း မည်သို့မည်ပုံ ဤအကြွေးများကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရမည်ကို မသိကြသူများလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်တွင်မူ ပုံမှန် မဟုတ်ဘဲ ရှိနေပါသည်။ အကြောင်းမှာ ယခင်လများတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် လူထုများအနေဖြင့် ပြင်ပအထောက်အပံ့များကို အဓိက အားထားမှီခိုနေကြ ရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

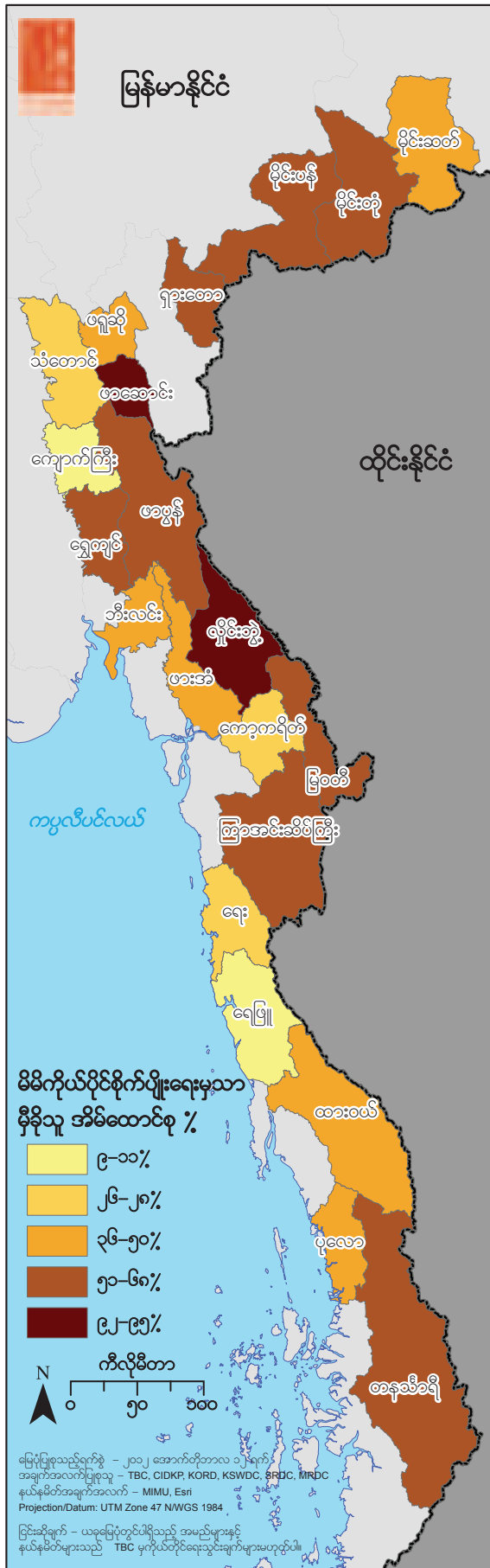
ယခု အိမ်ထောင်စု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုမှာ မေလနှင့် ဇွန်လများအတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ မိုးရာသီစပါးများကို နိုဝင် ဘာလ ခန့်မှသာ ရိပ်သိမ်းနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိဘာသာဖူလုံအောင် စိုက်ပျိုးစားသောက်ကြသူ လယ်သမားများမှာ ဖူလုံစေရန် အနည်းဆုံး ၆-လစာ ဆန်စပါး သိုလှောင်သိမ်းဆည်းထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၀% ကသာ ဖူလုံမှု ရှိသည်ဟု သိရှိရပြီး၊ ၈၃ % မှာ ၃-လစာထက်နည်း၍ ဆန်ရိက္ခာ အကျန်ရှိပါသည်။ ဆန်ကို ဝယ်ယူစားသုံးကြရသည့် ၃၅%သော အိမ်ထောင်စုများအတွက်မူ ဤကိစ္စမှာ အခက်အခဲရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တွေ့ရှိချက်များအရ အိမ်ထောင်စုများ၏ တစ်ဝက်ကျော်သည် ဆန်စပါး နောက်တကြိမ်မပေါ်မီကာလအထိ ဆန်စပါး ပြတ်လပ်မှုနှင့် ၃-လမျှ ကြုံတွေ့ရဖွယ် ရှိပါသည်။ အခြားနည်းလမ်းမှာ ဝယ်စား၊ ချေးငှားစား၊ ပစ္စည်းများဖြင့် ဖလှယ်စားသောက်ကြရန်သာ ရှိပါသည်။

ဇယား (၁၄) တွင် အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆန်သိုလှောင်ထားရှိမှု အခြေအနေကို မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဖော်ပြထားပြီး၊ မြေပုံ (၂၄) တွင်မူ အနည်းဆုံး (၃) လစာ စားနိုင်သည့် ဆန်သိုလှောင်ထားနိုင်ခြင်းမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ၏ အချိုးကို ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြထားပါသည်။ အသက်ရှင် ရပ်တည်နိုင်ရုံ စီးပွားရေးစနစ်နှင့် မှီခိုရပ်တည်နေပြီး၊ ငွေကြေးအသုံးပြုနိုင်မှု အတော် အကန့်အသတ်ရှိသည့် ဖားဆောင်းမြို့နယ်ကို ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှုကို ဖြတ်သန်း အကျော်လွှားနိုင်ဆုံး စွမ်းရည်ရှိသည့် မြို့နယ်အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဆန်ပြတ်လပ်မှု အများဆုံး ကြုံတွေ့ရသည့် မြို့နယ်များအဖြစ် သံတောင်၊ ကျောက်ကြီး၊ ရွှေကျင်တို့ကို တွေ့ရှိရပြီး ဤအချက်သည် အခြား စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု ညွှန်းကိန်းများနှင့်လည်း ကိုက်ညီသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မိုင်းဆတ်နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်များတွင် ဤသို့ ဆန်ပြတ်လပ်မှုကို တွေ့ရှိရသော်လည်း အရေးကြီးသည်ဟု မယူဆနိုင်ပါ။ အကြောင်းမှာ ဤမြို့နယ်များ တွင် ဆန်ကို ဝယ်ယူစားသုံးခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဖလှယ်စားသုံးခြင်း ပြုနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

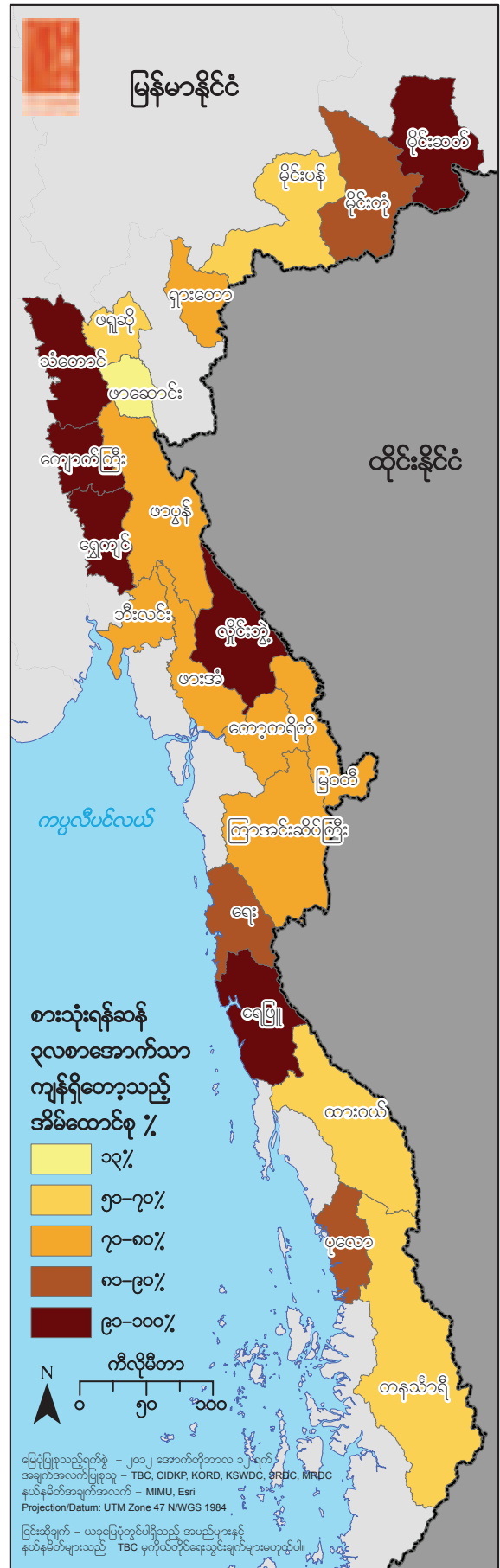
ဇယား (၁၄)။ အိမ်ထောင်စုများ၏ ဆန်စပါး သိုလှောင်ထားရှိမှု

	မသိုလှောင်ထားပါ	တရက် မှ ၃၀ရက် အထိ	၃၀ မှ ၃လ အထိ	၃လ မှ ၆လ အထိ	၆လ အထက်
မိုင်းဆတ်	၁၅%	၆၄%	၁၇%	၃%	၂%
မိုင်းတုံ	၁%	၄၀%	၄၃%	၇%	၁၀%
မိုင်းဖန်	၄%	၁၆%	၃၅%	၃၁%	၁၄%
ရှားတော	၂%	၂၈%	၄၅%	၂၀%	၆%
ဖရူဆို	၈%	၄၁%	၂၁%	၁၆%	၁၅%
ဖာဆောင်း	၁%	၄%	၈%	၆၀%	၂၈%
သံတောင်	၆%	၆၂%	၃၁%	၁%	၁%
ဖာပွန်	၂၃%	၂၂%	၂၈%	၁၅%	၁၃%
လှိုင်းဘွဲ့	၀%	၄%	၉၃%	၃%	၀%
ဖားအံ	၄%	၂၈%	၄၀%	၁၆%	၁၂%
မြဝတီ	၁%	၂၆%	၅၃%	၁၆%	၅%
ကော့ကရိတ်	၁%	၃၄%	၄၀%	၂၃%	၁%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၄%	၂၆%	၄၁%	၁၀%	၁၉%
ကျောက်ကြီး	၂၀%	၃၂%	၄၈%	၁%	၁%
ရွှေကျင်	၅%	၇၃%	၁၈%	၀%	၅%
ဘီးလင်း	၂%	၂၅%	၄၅%	၁၅%	၁၄%
ရေ	၂၁%	၅၁%	၁၈%	၅%	၅%
ရေဖြူ	၅%	၈၅%	၁၀%	၀%	၀%
ထားဝယ်	၀%	၃၂%	၂၆%	၁၆%	၂၇%
ပုလော	၇%	၅၇%	၁၉%	၈%	၁၀%
တနင်္သာရီ	၁%	၃၂%	၃၆%	၆%	၂၅%
စုစုပေါင်း	၆%	၃၆%	၃၅%	၁၃%	၁၀%

မြေပုံ (၂၃)။ မိမိဘာသာ ဖူလုံရေး ဆန်စိုက်ပျိုးမှု

မြေပုံ (၂၄)။ ဆန်သိုလှောင်ထားမှု မလုံလောက်ခြင်း။

အစားအသောက် စားသုံးမှုပုံစံကိုလည်း စစ်တမ်းတွင် ထည့်သွင်းလေ့လာခဲ့ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ပြီးခဲ့သည့်အပတ်အတွင်းက စားသည့် အစားအစာတွင် မျိုးကွဲများ ပါဝင်မှု၊ အကြိမ်ရေ၊ အာဟာရဆိုင်ရာ တန်ဖိုးများကို သိရှိလိုသောကြောင့်ဖြစ်ပြီး၊ စံနှုန်းကျ လမ်းညွှန်များအတိုင်း အသုံးပြုလေ့လာခဲ့ပါသည်။^{၄၆} အိမ်ထောင်စုများအလိုက် ရမှတ်များကို အုပ်စုများ ခွဲခြားသတ်မှတ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဒေသများတွင် အသုံးပြုနေသည့်အတိုင်း အနိမ့်ဆုံး စံသတ်မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုထားပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့် အပတ်အတွင်း စားသုံးခဲ့ရသည့် အစားအစာ၏ အကြိမ်ရေကို စားသုံးသည့်အုပ်စုများအလိုက် ဇယား (၁၅) တွင် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ တင်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ည့်ဖျင်းသည့် အာဟာရရရှိမှုကို နေ့စဉ် ထမင်းစားသုံးမှုအပြင်၊ ထမင်းကို တနေ့လျှင် တနပ်သာစားခြင်း၊ တပတ်လျှင် ဟင်းသီးဟင်းရွက် ၄ ကြိမ်စားသုံးခြင်း၊ တပတ်လျှင် သစ်သီး တကြိမ်သာစားသုံးခြင်းတို့နှင့်အတူ သတ်မှတ်ပါသည်။ အသင့်အတင့်ဖူလုံစွာ စားသောက်ရသည့် အိမ်ထောင်စုများ အနေနှင့်မူ ဆန်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များနှင့် သစ်သီးများကို ပုံမှန်စားသုံးနိုင်မှုရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အသားဓာတ် (ပရိုတင်း) ကိုလည်း တပတ်လျှင် ၂-ကြိမ် စားသုံးနိုင်ရပါမည်။ လက်ခံနိုင်သည့် အနေအထားရှိသည့် အာဟာရစားသုံးနိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုများတွင်မူ ပို၍ အမျိုးအစားစုံလင်သည့် အစားအသောက်များနှင့် ပရိုတင်း (အသားဓာတ်) ကို ပို၍ အကြိမ်များစွာ စားသုံးနိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်ပါသည်။

ဇယား (၁၅)။ ယခင်အပတ်က အစားအသောက် စားသုံးခဲ့ရမှု ပျမ်းမျှ အနေအထား

	ထမင်း	သွားရည်စာ	သစ်သီးရ	အနှံဟသည့်ပဲ	ဟင်းသီးဟင်းရွက်	သစ်သီးစလ	အနီရောင်အသား	ကြက်ဗဲအုန်း	ကြက်ဗဲ	ငါး	နွားနို့ ဒိန်ခဲ	ဆီ အဆီခဲ	အချိုစာ	မီးခိုးချက် အဆာယသ
ဆင်းရဲသည့်အစာ	၆.၂	၁.၂	၁.၁	၀.၄	၄.၀	၁.၃	၀.၄	၀.၄	၀.၃	၀.၆	၀.၀	၂.၃	၂.၀	၆.၄
အလယ်အလတ်အစာ	၇.၀	၁.၈	၁.၆	၁.၁	၅.၇	၂.၆	၁.၀	၁.၁	၁.၂	၁.၄	၀.၈	၃.၀	၂.၅	၆.၈
လက်ခံနိုင်ဖွယ်အစာ	၇.၀	၂.၁	၁.၈	၁.၉	၆.၀	၃.၃	၁.၆	၁.၆	၂.၀	၂.၉	၂.၈	၃.၉	၃.၃	၆.၉
ပျမ်းမျှ (အများဆုံး ၇ ရက်)	၆.၉	၁.၉	၁.၆	၁.၄	၅.၇	၂.၈	၁.၂	၁.၁	၁.၅	၂.၀	၁.၇	၃.၄	၂.၈	၆.၈

ယခု စစ်တမ်းကောက်ယူမှုက ဖော်ထုတ်ခဲ့ရာတွင် ၄၅% သော အိမ်ထောင်စုများမှာ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအစာ စားသုံးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အသင့်အတင့် ကြားအနေအထား အာဟာရရှိသည့် အစားအစာ စားသုံးနိုင်မှုကို အိမ်ထောင်စုများ၏ ၄၅% တွင် တွေ့ရှိရပြီး၊ အိမ်ထောင်စု ၁၀% တွင်မူ လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိသည့် (ည့်ဖျင်းသော) အာဟာရ စားသုံးမှု တို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ တနိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ဤသို့ သတ်မှတ်တိုင်းတာထားသည့် ကိန်းဂဏန်းများ မရှိသော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် တွေ့ရှိရသည့် ည့်ဖျင်းသော အာဟာရရရှိမှု အနေအထားမှာ နှိုင်းယှဉ်ရလျှင် ချင်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းထက် သာလွန်သည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ ယခု အကြမ်းဖက်မှု ရပ်ရွာချင်းပဋိပက္ခများ မဖြစ်ပွားမီ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းဒေသများ၏ အဆင့်အတန်းနှင့် တူညီကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအပူပိုင်းခြောက်သွေ့စွန် ဒေသများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်မူ အခြေအနေ ပို၍ဆိုးပါသည်။^{၄၇}

အစားအသောက် စားသုံးမှု ပုံစံကို စားနပ်ရိက္ခာ လုံခြုံစွာ ရရှိမှုကို သိသာနိုင်ရန် သွယ်ဝိုက်၍ တိုင်းတာသည့် ညွှန်းကိန်းအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် တွေ့ရှိရသည့် အနေအထားကို မြို့နယ်အလိုက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဇယား (၁၆) တွင် ဖော်ပြထားပြီး၊ အာဟာရ မလုံမလောက် ရရှိသည့် အနေအထားကို မြေပုံ (၂၅) တွင် ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြထားပါသည်။ သံတောင်၊ ကျောက်ကြီးနှင့် ရွှေကျင်မြို့နယ်များတွင် အစားအစာ အသုံးချမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြဿနာအများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤအချက်မှာ စိုက်ပျိုးရန် မြေရရှိနိုင်မှု၊ လက်ကျန် ဆန်စပါးသိုလှောင်ထားမှု၊ အစားအစာပြတ်လပ်မှုကြောင့် ကြွေးမြီတင်ရှိမှု စသည့် ညွှန်းကိန်းများနှင့် ဤမြို့နယ်များတွင် ကိုက်ညီနေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထားဝယ်နှင့် မိုင်းတုံမြို့နယ်များတွင် လက်ခံနိုင်သည့် အာဟာရပြည့်ဝသည့် အစားအစာ စားသုံးမှု အမြင့်မားဆုံးနှုန်းထားကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤအချက်မှာ နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ဆန်စပါး သိုလှောင်မှုများပြားခြင်း၊ အစားအသောက်အတွက် ဝင်ငွေမှ သုံးစွဲရငွေရာခိုင်နှုန်းနည်းခြင်း၊ အစားအစာပြတ်လပ်မှုကြောင့် ကြွေးမြီတင်ရှိမှု နည်းပါးခြင်း စသည့်အချက်၊ ညွှန်းကိန်းများနှင့် ကိုက်ညီသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

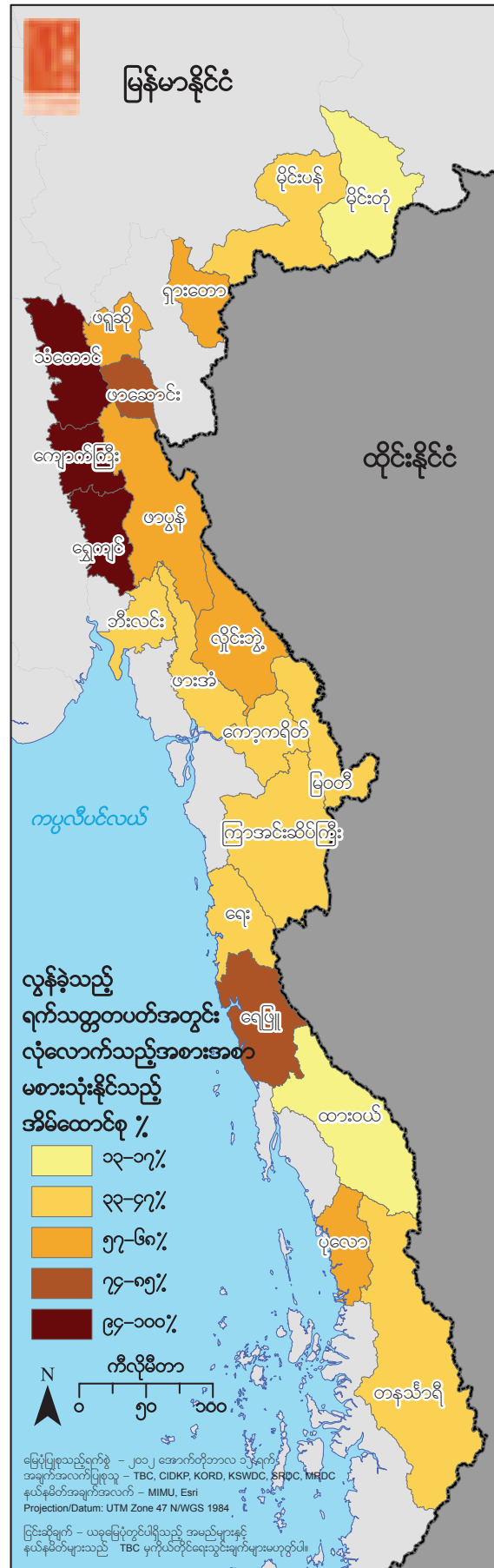
^{၄၆} WFP, 2008, Food Consumption Analysis : Calculation and the use of food consumption score in food security analysis, Technical Guidance Sheet, Rome, <http://www.wfp.org/content/technical-guidance-sheet-food-consumption-analysis-calculation-and-use-food-consumption-score-food-s> (accessed 10/10/12)

^{၄၇} WFP, 2011, op. cit.; WFP, 2011a, op. cit.; WFP, 2012, Emergency Food Security Assessment in Southern Chin State, www.wfp.org/content/myanmar-emergency-food-security-assessment-southern-chin-state-march-2012 (accessed 10/10/12).

ဇယား (၁၆)။ မြို့နယ်အလိုက် အာဟာရပြည့် အစားအစာ စားသုံးနိုင်မှု

	ဆင်းရဲသည့်အစာ	ညှိလတ်အလတ်အစာ	လက်ခံနိုင်ဖွယ်အစာ
မိုင်းဆတ်	မရရှိနိုင်	မရရှိနိုင်	မရရှိနိုင်
မိုင်းတုံ	၀%	၁၃%	၈၇%
မိုင်းပန်	၇%	၃၂%	၆၂%
ရှားတော	၇%	၅၆%	၃၈%
ဖရူဆို	၁၆%	၄၃%	၄၁%
ဖာဆောင်း	၄%	၈၁%	၁၅%
သံတောင်	၃၈%	၆၀%	၂%
ဖာပွန်	၁၂%	၅၅%	၃၃%
လှိုင်းဘွဲ့	၄%	၆၃%	၃၂%
ဖားအံ	၇%	၃၆%	၅၇%
မြဝတီ	၂%	၃၅%	၆၃%
ကော့ကရိတ်	၅%	၂၈%	၆၇%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၁၅%	၃၂%	၅၄%
ကျောက်ကြီး	၉%	၉၁%	၁%
ရွှေကျင်	၄၀%	၅၅%	၆%
ဘီးလင်း	၃%	၃၉%	၅၈%
ရေး	၃%	၃၄%	၆၃%
ရေဖြူ	၁%	၇၃%	၂၆%
ထားဝယ်	၁%	၁၆%	၈၃%
ပုလော	၂၁%	၃၆%	၄၃%
တနင်္သာရီ	၃%	၃၁%	၆၇%
စုစုပေါင်း	၁၀%	၄၅%	၄၅%

မြေပုံ (၂၅)။ မလုံလောက်သော အစားအစာ စားသုံးမှု

၄။ ၇။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ရုတ်ချည်း ထိရောက်ရှိကတ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရှင်သန်ရေး မဟာဗျူဟာများ

“အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ဆွေးနွေးပွဲတွေပြီးတော့ ကျနော်တို့ဒေသ အခြေအနေက တိုးတက်လာတယ်။ ကျနော်တို့ လက်နက်ကြီး ပစ်သံ၊ ပေါက်ကွဲသံတွေ မကြားရတာ လန့်ချီရှိပြီ။ ဒါပေမယ့် စစ်တပ်ကျနော်တို့ နေရာမှာ စစ်ကြောင်းကင်းလှည့်နေဆဲ ဆိုတော့ ကျနော်တို့က မယုံကြည်ဘူး။ ကျနော်တို့အထင်တော့ တကယ့်အစစ်အမှန် ငြိမ်းချမ်းရေးက အစိုးရစစ်တပ်တွေ ကျနော်တို့ဒေသက ဆုတ်ခွာသွားတဲ့ တနေ့တော့ ဖြစ်လာမှာပဲ။”

ကရင် အမျိုးသားတဦး၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလ၊ (KORD) အဖွဲ့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု

စီးပွားပျက် ကပ်ဘေးဒုက္ခများ၊ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပြင်းထန်စွာ ကြုံတွေ့ရမှု၊ အလားတူပင် အိမ်ထောင်စုများက ဤသို့ ရိုက်ခတ်သက်ရောက်မှု အကြောင်းများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းသည်။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရပ်တည်နိုင်မှုနှင့် တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်ပတ်သက်မှု ရှိပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆက်လက် ဖြည့်ဆည်းအကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်ပြီး၊ ဒေသန္တရ အစိုးရအဆင့်တွင်လည်း လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ရပ်ဆိုင်းစေရန်၊ နောက်တဖန် ပြန်၍ မဖြစ်ပွားစေရန်အတွက် တာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံမှုများ တိုးတက်လာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။ အလားတူပင် ပို၍ တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းရှိသည့် လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများ၊ ကူညီပံ့ပိုးပေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ လူအများ၏ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်း မဟာဗျူဟာများကို ပို၍ အားဖြည့်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ယခင်က ပဋိပက္ခခံစားနေခဲ့ရသည့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အကျိုးအမြတ်များကို ခွဲဝေခံစားနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

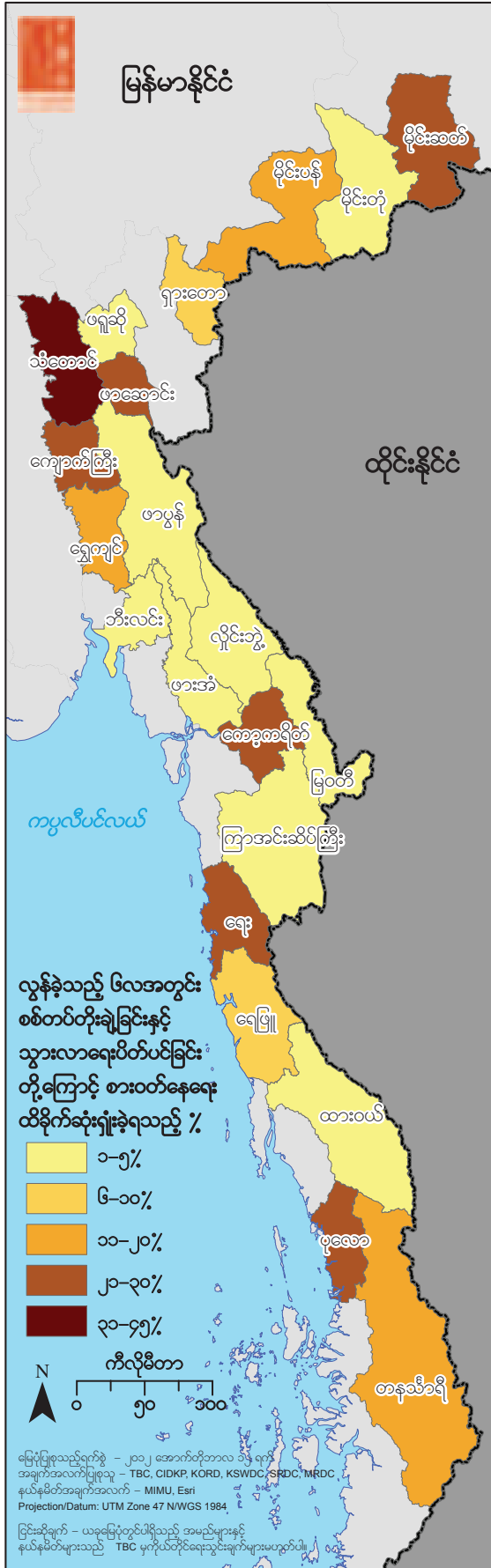
မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ အိမ်ထောင်စုများတွင် အဓိက တွေ့ကြုံခဲ့ကြရသည့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ရုတ်ချည်း ထိခိုက်နစ်နာစေမှု အဓိကအကြောင်းများမှာ၊ (ယခု စစ်တမ်းမကောက်ယူမီ ၆-လ ကာလအတွင်းတွင်)၊ နိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများမှ အခြေအနေနှင့် တူညီမှု ရှိပါသည်။ သဘာဝကပ်ဘေးဒုက္ခများ (ဥပမာ- ရေကြီးခြင်း၊ အချိန်အခါမဟုတ် မိုးရွာသွန်းခြင်း၊ မိုးခေါင် ရေရှားခြင်း)၊ ဖျားနာခြင်း နှင့် ကျန်းမာရေးညံ့ဖျင်းခြင်း၊ ပိုးမွှားများ နှင့် ကြွက်များက သီးနှံများကို ဖျက်ဆီးကြခြင်း၊ စားသုံးကုန် ဈေးနှုန်းများ ကြီးမြင့်လာခြင်းတို့ကို အဓိက အခက်အခဲများအဖြစ် တွေ့ရှိကြရပါသည်။ အလားတူပင် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အလုပ်အကိုင်ရှားပါးခြင်းကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဒေသများတွင် အရေးပါသည့် အကြောင်းအချက်အဖြစ် ဖော်ပြကြပါသေးသည်။^{၇၀} မြန်မာအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် အိမ်ထောင်စု အနည်းအကျဉ်းကသာ ဤပြဿနာကို ဖော်ပြပြောဆိုကြပါသည်။

မတူကွဲပြားသည့် အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများတွင်၊ စစ်ပွဲပဋိပက္ခများ၊ စစ်တပ်တိုးချဲ့ချထားမှုများ၊ ၎င်းနှင့် ပူးတွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ အဖြစ် အများဆုံး ဖော်ပြကြပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့် (၆) လအတွင်း သူတို့ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် အဓိက ခြိမ်းခြောက်မှု (၂) ခုကို ဦးစားပေး ရွေးချယ်ဖော်ပြပါဟု မေးမြန်းသည့်အခါ ၁၆% သော အိမ်ထောင်စုများက စစ်တပ်၏ကင်းလှည့် စစ်ကြောင်းများဟု ဖော်ပြကြပြီး၊ အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုကို အိမ်ထောင်စုများ၏ (၁၀%)၊ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ (၈%) နှင့် ခရီး သွားလာခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားခြင်း (၇%)၊ အတင်းအကျပ် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှု (၇%) တို့က အဓိကကျသည့် အကြောင်းများဟု ဖော်ပြကြပါသည်။

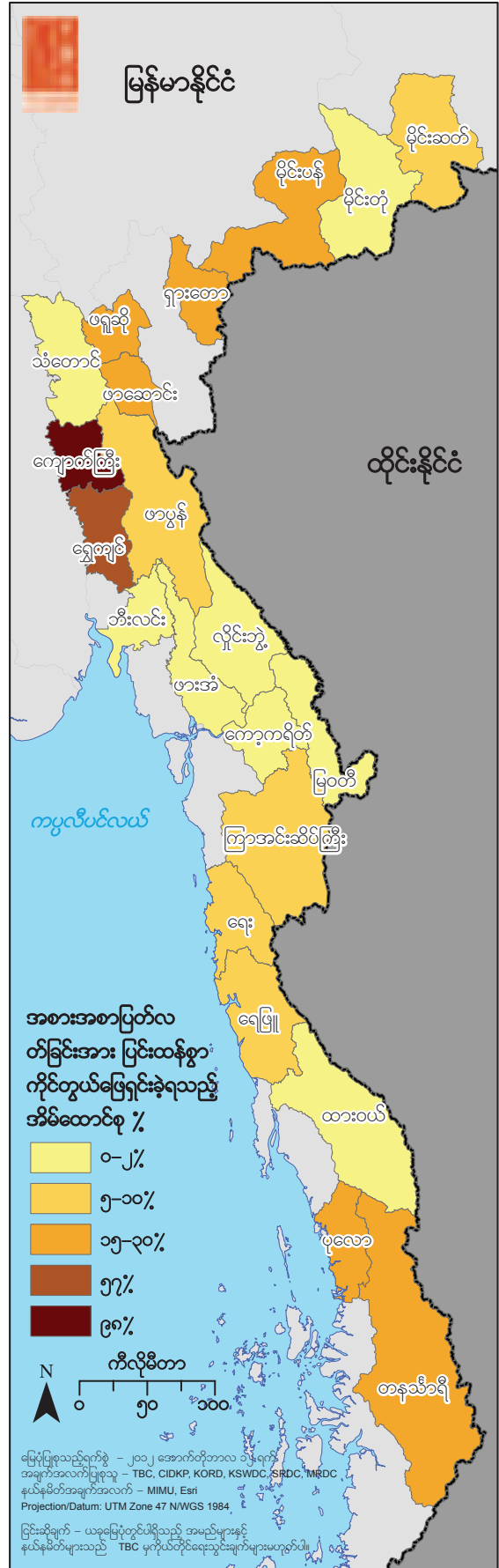
သို့သော်လည်း ယခုပိုင်းခြား သုံးသပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အချို့လွှဲချော်မှားယွင်းမှုများ ရှိနေနိုင်သည်ကို သတိပြုစေလိုပါသည်။ ပထမအချက်မှာ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် မေးခွန်းလွှာမှာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခစစ်ပွဲများနှင့် ကင်းလှည့်စစ်ကြောင်းများအပေါ် လူထုများ၏ တုံ့ပြန်မှုကို အဓိကထား မေးမြန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအချက်မှာ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ် ၂၁ ခုအနက်

^{၇၀} WFP, 2011, *op. cit.*, page 16 and WFP, 2011, *op. cit.*, page 21.

မြေပုံ (၂၆)။ စစ်တပ်တိုးချဲ့ချထားခြင်း နှင့်
ခရီးသွားလာခွင့် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်း

မြေပုံ (၂၇)။ စားနပ်ရိက္ခာပြတ်လပ်မှုကို ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးပြုကြရသည့် အလွန်အကျူး ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနည်း မဟာဗျူဟာများ

၁၄ မြို့နယ်မှာ၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ အကြံပဏာမဆွေးနွေးပွဲများ မကျင်းပမီအချိန်တွင် မေးမြန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအချက်မှာ စစ်တပ်၏ ကင်းလှည့်စစ်ကြောင်းများနှင့် ခရီးသွားလာခွင့် ချုပ်ချယ်ကန့်သတ်ခြင်း သက်ဆိုင်ပတ်သက် နေပါသည်။ သို့သော်လည်း အချို့ဖြေကြားသူများနှင့် စစ်တမ်းကို ကောက်ယူမှတ်တမ်းတင်သူများက လယ်ကွင်းနှင့် ဈေးကွက်များသို့ သွားလာမှုကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်သည့်ကိစ္စကို အကြောင်းအချက်တခု၊ ကျန်ကင်းလှည့်စစ်ကြောင်းများကိစ္စကို နောက်ထပ် အကြောင်းတခုအဖြစ် ခွဲခြားဖော်ပြကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဇယား (၁၇) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ မြို့နယ်များ၌ အဓိကဖိစီးမှုအကြောင်းများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ဖော်ပြ ထားပါသည်။ မြေပုံ (၂၆) တွင်မူ စစ်တပ်၏ ကင်းလှည့်စစ်ကြောင်းများနှင့် ခရီးသွားလာခွင့် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်းအပေါ် ပျမ်းမျှအားဖြင့် တုံ့ပြန်ဖြေကြားကြပုံကို ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့မှသာ ဤကိစ္စများအပေါ် နှစ်ကြိမ်နှစ်ခါ ခွဲခြားရေတွက်နေခြင်းမှ ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စစ်တပ်၏ ကင်းလှည့်စစ်ကြောင်းများနှင့် ခရီးသွားလာခွင့်ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်းတို့သည်၊ လက်နက်ကိုင်စစ်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည့် နေရာဒေသများတွင် ပြည်သူများ၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု အခွင့်အလမ်းများကို အထူးအနှောင့်အယှက်၊ အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါသည်။ အထူးသဖြင့် သံတောင်၊ မိုင်းဆတ်၊ ပုလော၊ ကျောက်ကြီးနှင့် ကော့ကရိတ်မြို့နယ်များတွင် ဤအနေအထားကို မြင်တွေ့ကြရပါသည်။ ဤရလဒ်များနှင့်အတူ အဓမ္မအလုပ် ခိုင်းစေခြင်း၊ အိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရခြင်းတို့နှင့်လည်း ကြီးမားစွာ ဆက်စပ်နေသည်ကို မြင်တွေ့ကြရပြီး၊ ပုလောမြို့နယ်မှ လွဲလျှင် ကျန်မြို့နယ်များအားလုံး၌ ဤအနေအထားကို တွေ့ရှိရပါသည်။ မိုင်းပန်မြို့နယ်ရှိ လူထုများက မြေမြုပ်မိုင်း ပြဿနာကို သူတို့၏ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ဖိစီးခြိမ်းခြောက်မှုအကြောင်းအဖြစ် အထူးအလေးပေးဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။ စာရင်းအင်း အကြောင်း ဆက်စပ်ပတ်သက်မှု (statistical correlation) အဖြစ် ဒေတာသတင်းအချက်အလက်များတွင်၊ စစ်တပ်၏ ကင်းလှည့် စစ်ကြောင်းများ နှင့် ၎င်း (မြေမြုပ်မိုင်း) ဖိစီးခြိမ်းခြောက်မှုကို တွက်ချက်ဖော်ထုတ်၍ မရပါ။ သို့သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ဤဖိစီးခြိမ်းခြောက်မှု ၂-ခုအကြား တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် ရာသီမဟုတ် မိုးရွာခြင်းကဲ့သို့သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့်၊ တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် ရွှေပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးမှုအပေါ် အထူးထိခိုက်ပျက်စီးမှု ရှိစေပါသည်။ ဤအနေအထားကို ရှားတော၊ လှိုင်းဘွဲ့၊ ဖရူးဆို၊ ဖားဆောင်း၊ သံတောင် မြို့နယ်များ၌ တွေ့ရှိရပါသည်။

ဇယား (၁၇)။ ပြီးခဲ့သည့် (၆) လအတွင်း သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ကျရောက်သည့် အဓိက ဖိစီးခြိမ်းခြောက်မှုများ

	သဘာဝဘေးအန္တရာယ်	ပိတ်ဆို့မှု၊ တိရစ္ဆာန် သိမ်းဆီးမှု	ဖျားနာခြင်း	ကျန်ရစ်နေခြင်း	စစ်တပ်စစ်ကြောင်း	လက်နက်ကိုင်တို့ကဲ့သို့	သွားလာရေးပိတ်ဆို့ခြင်း	အဓမ္မအလုပ်အကိုင်	အဓမ္မအလုပ်အကိုင်	မြေမြုပ်မိုင်း
မိုင်းဆတ်	၀%	၅%	၃%	၀%	၅၄%	၁၀%	၀%	၂၄%	၅၀%	၀%
မိုင်းတုံ	၃%	၁၉%	၅၂%	၈၆%	၀%	၀%	၀%	၀%	၀%	၀%
မိုင်းပန်	၈%	၁၆%	၁၄%	၂၀%	၂၂%	၁%	၀%	၁၈%	၀%	၁၆%
ရှားတော	၆၈%	၂၂%	၃၃%	၁၈%	၁၃%	၈%	၀%	၂၂%	၀%	၀%
ဖရူးဆို	၅၂%	၃၆%	၃၅%	၇%	၆%	၀%	၃%	၄%	၁%	၀%
ဖားဆောင်း	၅၆%	၁၇%	၁၃%	၈၄%	၂၀%	၀%	၂၂%	၁%	၀%	၄%
သံတောင်	၅၀%	၁%	၄%	၀%	၅၆%	၀%	၃၄%	၂၈%	၇%	၀%
ဖာပွန်	၁၄%	၅၆%	၁၉%	၂%	၀%	၀%	၃%	၄%	၀%	၁%
လှိုင်းဘွဲ့	၅၉%	၂၀%	၁၀%	၂%	၁%	၀%	၀%	၀%	၀%	၀%
ဖားအံ	၃၇%	၆၇%	၁၆%	၀%	၁%	၀%	၀%	၁%	၀%	၀%
မြဝတီ	၉%	၂၃%	၅၈%	၁%	၅%	၁%	၁%	၄%	၄%	၀%
ကော့ကရိတ်	၁%	၁%	၈%	၀%	၄၆%	၃၃%	၁%	၀%	၂၀%	၀%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၃၉%	၁၁%	၁၀%	၃၄%	၂%	၁%	၁%	၁%	၀%	၀%
ကျောက်ကြီး	၂%	၃%	၁%	၀%	၀%	၀%	၄၇%	၄၇%	၄၉%	၁%
ရွှေကျင်	၄၆%	၃၅%	၁၁%	၃%	၃%	၃%	၁၈%	၂၀%	၂၂%	၀%
ဘီးလင်း	၁၀%	၅၇%	၅၁%	၀%	၁%	၀%	၁%	၁၇%	၀%	၁%
ဇေး	၁%	၆%	၄၃%	၂၃%	၂၈%	၀%	၁၈%	၃%	၀%	၃%
ဇေဖြူ	၂%	၁%	၈%	၇၀%	၉%	၅%	၃%	၂၅%	၅%	၀%
ထားဝယ်	၁%	၁၅%	၅၂%	၄%	၁%	၀%	၁%	၀%	၂%	၀%
ပုလော	၁၃%	၃၀%	၅၇%	၇%	၄၈%	၀%	၅%	၂%	၀%	၁%
တနင်္သာရီ	၁၇%	၂၇%	၃၀%	၂%	၃၈%	၁၄%	၀%	၈%	၁%	၀%
စုစုပေါင်း	၂၄%	၂၃%	၂၆%	၁၇%	၁၆%	၈%	၇%	၁၀%	၇%	၁%

စစ်တမ်းမကောက်ယူမီ တလအတွင်း၊ အိမ်ထောင်စုများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ ရုတ်ချည်း သက်ရောက် ရိုက်ခတ်မှုများသည် ၆၁% သော အိမ်ထောင်စုများ၌ ကြုံတွေ့ရမှုပြဿနာသည် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများ၌ ရေရှည်နှင့် ကြီးလေးစွာ ဖိစီးနေသည့် အကြောင်းတရားများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ (၂၉%) က ဈေးချိုသော အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းသော အစားအစာများကို ဝယ်ယူစားသောက်၍ ဖြေရှင်းကြရပြီး၊ ကျန် (၂၄%) ကမူ အစားအသောက်များ ဝယ်ယူရန် ငွေချေးငှားခဲ့ကြရပါသည်။ ဤသို့သော နည်းများမှာ အများဆုံးတွေ့ရှိကြရသည့် အိမ်ထောင်စုများက ဤဖိစီးမှုအကြောင်းများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြပုံ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအပေါ် ဖိစီးသက်ရောက်မှုအကြောင်းများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြရာ၌ လူမှုရေးအရင်းအနှီး (social capital) သည် အရေးကြီးကြောင်း ထောက်ပြပြောဆိုကြပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ (၁၆%) က ဤသို့ဖြေရှင်းနိုင်ရန် မိသားစုဝင်များနှင့် မိတ်ဆွေများကို အားကိုးခဲ့ရ ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ ကျန် (၁၆%) သော မိသားစုများကမူ ပို၍ပြင်းထန်သည့် နည်းနာများကိုသုံး၍ ဖြေရှင်းကြရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- နေ့စဉ်စားသောက်မှုကို လျော့ချခြင်း၊ ဆန်ပြတ်သာ သောက်ရခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများ ထုခွဲရောင်းချခြင်း နှင့် တနေ့လုံး မည်သည့်အစာမျှ မစားရဘဲ နေခြင်းတို့ဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့ကြရပါသည်။

လေ့လာခဲ့ရသည့် ထားဝယ်နှင့် လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်များရှိ ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်းများတွင်မူ ပြီးခဲ့သည့်လအတွင်း စားနပ်ရိက္ခာ ရှားပါးမှုကို အနည်းဆုံး ကြုံတွေ့ကြရပြီး၊ ဇယား (၁၈) တွင် ဤအချက်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထားဝယ်မြို့နယ်တွင် အစားအစာ စားသောက်မှု အမှတ်ပေးစနစ်အရ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း လှိုင်းဘွဲ့မြို့နယ်တွင် မျိုးကွဲ အစားအစာများ စားသောက်နိုင်မှုသည်၊ ယေဘုယျအားဖြင့် အနေအထားထက် နိမ့်နေပါသေးသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသည့်အကြောင်းမှာ မေးခွန်းဖြေကြားသူများက နားလည်မှုလွဲ၍ဖြေဆိုခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပြီး၊ ဆန်ရရှိမှုအပေါ် အလေးထားဖြေကြားခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လူအားလုံးအတွက် စားနပ်ရိက္ခာ ပြတ်လပ်မှုကို မိုင်းဆတ်၊ ရှားတော၊ ကျောက်ကြီး၊ ရွှေကျင်နှင့် ရေဖြူမြို့နယ်များတွင် တွေ့ရှိခဲ့ကြရပါသည်။

ဈေးချိုသော အစားအစာများကို ဝယ်ယူစားသောက်ရခြင်း၊ ငွေချေးငှား၍ အစားအသောက်များ ဝယ်ယူရခြင်းကိစ္စများကို ဝင်ငွေပြတ်လပ်မှုရှိနေသည့် ကာလများတွင်၊ အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ စားသောက်နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် အသုံးပြုကြရပုံကို လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ နေရာဒေသအားလုံးနီးပါး၌ တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသို့ဖြေရှင်းရမှာ အထူးသဖြင့် ရေဖြူ၊ ရှားတော၊ မိုင်းတုံ မြို့နယ်များ၌ ပို၍ သိသိသာသာတွေ့ရှိရပါသည်။ စားနပ်ရိက္ခာ ပြတ်လပ်မှု ကြုံရရာတွင်၊ မိသားစုဝင်များနှင့် မိတ်ဆွေများကို အားကိုးဖြေရှင်းကြရသည့် လူမှုရေးအရင်းအနှီးကို ကျေးလက်ဒေသများလည်းဖြစ်၊ မိမိဘာသာ ဖူလုံရေးစိုက်ပျိုးရှင်သန်ကြရသည့် အရပ်များဖြစ်သော ဖားဆောင်းမြို့နယ်၌ ပို၍တွေ့ရှိရပါသည်။ အစားအသောက် လျော့ချစားရခြင်း၊ ဆန်ပြတ်သောက်ရခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများ ထုခွဲရောင်းချခြင်းနှင့် တနေ့လုံး မည်သည့်အစာမျှ မစားရဘဲနေခြင်း စသည်ဖြင့်၊ အပြင်းအထန် ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းကြရ သည့်သူများ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ပုံကို မြေပုံ (၂၇) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤသို့ အပြင်းအထန်နည်းဖြင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းကြရသည့် မိသားစုများကို ကျောက်ကြီး၊ ရွှေကျင်မြို့နယ်များတွင် အထင်ရှားဆုံး တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့သော်လည်း မှတ်ချက်ပြုရန်မှာ သံတောင်မြို့နယ်တွင် (၆၅%) သော အိမ်ထောင်စုများမှာ စားနပ်ရိက္ခာ ပြတ်လပ်မှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကြေးမြီဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ပိလာကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။

ဇယား (၁၈)။ ပြီးခဲ့သည့်လက စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုများ နှင့် ရင်ဆိုင်ရှင်သန်သည့် မဟာဗျူဟာ လုပ်ငန်းစဉ်များ

	လွန်ခဲ့သည့်လအတွင်း အစာပြတ်လတ်	တရက်လုံးအစာအာ နေရသည်	ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းရောင်းချသည်	ဆန်ပြတ်စားသည် / လျော့စားသည်	မိတ်ဆွေ ဆွေမျိုးများအစာပေါ်မီရီရသည်	အကြွေးပြန်ပေးရသည်	အရည်အသွေးမရှိအစာဝယ်စားသည်
မိုင်းဆတ်	၁၀၀%	၂%	၁%	၆%	၃%	၂၀%	၅၀%
မိုင်းတုံ	၇၇%	၀%	၁%	၁%	၁၈%	၂၂%	၆၇%
မိုင်းပန်	၉၀%	၁%	၁၃%	၁၀%	၂၁%	၁၂%	၄၈%
ရှားတော	၉၇%	၁%	၂၀%	၄%	၂၆%	၄၉%	၄၀%
ဗဂူဆို	၇၂%	၁%	၈%	၇%	၃၂%	၃၄%	၁၉%
ဗာအောင်း	၉၄%	၃%	၁၂%	၁%	၉၄%	၂၇%	၂၄%
သံတောင်	၇၅%	၀%	၀%	၀%	၀%	၆၅%	၉%
ဗာပွန်	၆၂%	၀%	၄%	၂%	၁၆%	၂၃%	၆%
လှိုင်းဘွဲ့	၃%	၁%	၀%	၀%	၀%	၁%	၂%
ဗားအံ	၃၀%	၀%	၁%	၁%	၃%	၂၆%	၂%
မြဝတီ	၂၁%	၀%	၀%	၀%	၁၄%	၉%	၉%
ကော့ကရိတ်	၃၉%	၀%	၀%	၀%	၁၂%	၁၉%	၂၈%
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၅၀%	၁%	၃%	၁%	၃၇%	၈%	၆၃%
ကျောက်ကြီး	၉၈%	၁၃%	၂%	၉၂%	၇%	၅%	၃၃%
ရွှေကျင်	၉၈%	၃%	၀%	၅၄%	၁%	၀%	၉၂%
ဘီးလင်း	၃၂%	၀%	၁%	၁%	၄%	၂၅%	၁၃%
ရေး	၆၈%	၀%	၅%	၀%	၉%	၄၉%	၂၂%
ရေဖြူ	၉၇%	၀%	၅%	၁%	၃%	၄၈%	၆၆%
ထားဝယ်	၇%	၀%	၁%	၀%	၀%	၆%	၁%
ပုလော	၇၀%	၂%	၈%	၂၀%	၂၈%	၄၉%	၂၀%
တနင်္သာရီ	၄၄%	၀%	၁၇%	၆%	၁၃%	၂၂%	၁၀%
စုစုပေါင်း	၆၁%	၁%	၅%	၁၀%	၁၆%	၂၄%	၂၉%

ကျေးရွာလူထုဆွေးနွေးပွဲ၊ ရွှေကျင်မြို့နယ်၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် (ခါတ်ပုံ - CIDKP)

အိုမင်းရင့်ရော်၊ အိုးအိမ်စွန့်ပစ်၊ အထီးကျန်စွာ ဤသို့တွေ့ရသည်၊
ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ် (ခါတ်ပုံ - MRDC)

နောက်ဆက်တွဲများ

နောက်ဆက်တွဲ (၁)
ပြည်တွင်းအိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရသည့် လူဦးရေခန့်မှန်းချက် (၂၀၁၂)

ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး နှင့် မြို့နယ် များ	လွန်ခဲ့သည့် ၁၂လအတွင်း စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရသူဦးရေ	လွန်ခဲ့သည့် ၁၂လအတွင်း နေရပ်ရင်းပြန် (သို့) တနေရာရာသို့ အခြေချနေထိုင်ခဲ့သူ ဦးရေ	အိုင်ဒီစီ စုစုပေါင်း
ရှမ်းပြည်နယ်	၆,၇၀၀	၅,၀၀၀	၁၂,၅၀၀
မောက်မယ်	၁၀၀	၀	၃,၃၀၀
မိုင်းကိုင်	၁,၃၀၀	၁၀၀	၃,၆၀၀
လဲချား	၃၀၀	၅၀၀	၁၆,၅၀၀
လွိုင်လင်	၁၀၀	၀	၁,၉၀၀
နမ့်ခမန်	၄၀၀	၀	၆,၈၀၀
ကွန်ဟိန်း	၅၀၀	၂၀၀	၇,၈၀၀
မိုင်းဆတ်	၁၀၀	၀	၃၁,၀၀၀
မိုင်းတုံ	၁၀၀	၀	၃၀,၀၀၀
မိုင်းပန်	၁၀၀	၁၀၀	၃,၉၀၀
ကျေးသီး	၁,၄၀၀	၄,၀၀၀	၁၀,၇၀၀
လင်းဆေး	၁၀၀	၁၀၀	၁,၉၀၀
မိုးနဲ	၄၀၀	၀	၃,၀၀၀
မိုင်းဂျူး	၁,၈၀၀	၀	၅,၀၀၀
ကယားပြည်နယ်	၇၀၀	၂၀၀	၃၄,၆၀၀
ရှားတော	၁၀၀	၁၆၀	၁,၁၄၀
လွိုင်ကော်	၁၀၀	၀	၃,၂၂၀
ဒီမောဆို	၁၀၀	၀	၉,၃၅၀
ဖရူဆို	၅၀	၅၀	၅,၈၈၀
ဘောလခဲ	၅၀	၀	၁,၉၇၀
ဖာဆောင်း	၂၅၀	၀	၈,၅၇၀
မယ်စုံ	၅၀	၀	၄,၄၇၀
ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	၂၀၀	၀	၄၄,၂၀၀
ကျောက်ကြီး	၂၀၀	၀	၃၃,၀၀၀
ရွှေကျင်	၀	၀	၁၁,၂၀၀
ကရင်ပြည်နယ်	၁,၆၀၀	၂၉,၄၇၀	၈၉,၁၅၀
သံတောင်	၂၀၀	၂၅၀	၁၆,၀၀၀
ဖာပွန်	၁,၄၀၀	၀	၄၁,၀၀၀
လှိုင်းဘွဲ့	၀	၄၇၀	၅,၀၀၀
မြဝတီ	၀	၁၂,၀၀၀	၄,၁၅၀
ကော့ကရိတ်	၀	၁,၅၅၀	၂,၃၀၀
ကြာအင်းဆိပ်ကြီး	၀	၁၅,၂၀၀	၂၀,၇၀၀
မွန်ပြည်နယ်	၂၀၀	၇၀၀	၃၅,၀၀၀
ရေး	၂၀၀	၇၀၀	၃၅,၀၀၀
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	၆၀၀	၁,၆၂၀	၇၁,၆၅၀
ရေဖြူ	၄၀၀	၅၀၀	၂၃,၅၀၀
ထားဝယ်	၂၀၀	၃၀၀	၅,၆၀၀
သရက်ချောင်း	၀	၀	၄,၁၀၀
ပုလော	၀	၃၄၀	၁၄,၅၄၀
မြိတ်	၀	၄၈၀	၆,၀၅၀
တနင်္သာရီ	၀	၀	၁၄,၆၄၀
ဘုတ်ပြင်	၀	၀	၃,၂၂၀
စုစုပေါင်း	၁၀,၀၀၀	၃၇,၀၀၀	၄၀၀,၀၀၀

နောက်ဆက်တွဲ (၂)
၂၀၁၂ ခုနှစ် စစ်တမ်းလုပ်ငန်းဘောင်

အိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးခြင်း၊ စစ်တပ်တိုးချဲ့ခြင်း နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အင်တာဗျူးများ

မြို့နယ်အမည် (မြန်မာပြည်မြေပုံအတိုင်း)

အချက်အလက်ပေးသူများ၏နောက်ကြောင်း

- ၁။ လွန်ခဲ့သည့် ၁၂လတာကာလအတွင်း လုံးလုံးပျက်စီးရွှေ့ပြောင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသောရွာပေါင်းဘယ်လောက်များများရှိပါသလဲ။ ထိုရွာများသည် မည်သည့်နေရာတွင်တည်ရှိခဲ့ပါသလဲ?
- ၂။ လွန်ခဲ့သည့် ၁၂လတာကာလအတွင်း လက်နက်ပဋိပက္ခကြောင့်သော်၎င်း၊ သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့်သော်၎င်း ၎င်းတို့အိမ်များကိုစွန့်ခွာ၍ အခြားတနေရာသို့ တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေးနေထိုင်နေရသူပေါင်း ဘယ်လောက်ရှိ ပါသလဲ?
- ၃။ လက်နက်ပဋိပက္ခကြောင့်သော်၎င်း၊ သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့်သော်၎င်း၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကြောင့်သော်၎င်း ၎င်းတို့၏နေအိမ်မှ အတင်းအဓမ္မစွန့်ခွာရ၍ ပြည်တွင်းတွင်သာကျန်နေသူများ၊ ၎င်းတို့နေရင်းရွာသို့ မပြန်နိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် တနေရာရာသို့ လုံခြုံစွာနှင့်ဝတ်သိက္ခာရှိစွာ အခြေမချနိုင်သူ (အိုင်ဒီပီ) ဦးရေပေါင်း ဘယ်လောက်ရှိပါသလဲ?
- ၄။ လွန်ခဲ့သည့် ၁၂လအတွင်း ယခင် အိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးခဲ့သည့် ရွာသူရွာသားများ ၎င်းတို့အတွက် ပြန်လည်တည်ထောင်သည့်ရွာပေါင်း (ရွာသစ်ဖော် အပါအဝင်) ဘယ်နှစ်ရွာလဲ? ယင်းရွာများ မည်သည့်နေရာတွင်ရှိပါသလဲ?
- ၅။ လွန်ခဲ့သည့် ၁၂လအတွင်း ယခင် အိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးခဲ့သည့် ရွာသူရွာသားများ ၎င်းတို့ရွာဟောင်း၊ သို့မဟုတ် အခြားတနေရာရာတွင် ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်သူ ရွာသူရွာသားဦးရေပေါင်း ဘယ်လောက်ရှိပါသလဲ?
- ၆။ မြန်မာ့တပ်မတော်၏ ရှေ့တန်းတပ်စခန်းများ နှင့် တပ်ရင်းဌာနချုပ်များ မည်သည့်နေရာတွင် ရှိပါသလဲ?
- ၇။ နယ်စပ်စောင့်တပ် တပ်ရင်းများ နှင့် တပ်မတော်မှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ပြည်သူ့စစ်များ မည်သည့်နေရာများတွင် တည်ရှိပါသလဲ?
- ၈။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကာလအတွင်း အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်အင်အားစုများ၏ ဆက်ဆံရေးရုံးများ မည်သည့်နေရာများတွင် ရှိပါသလဲ?
- ၉။ အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်အင်အားစုများမှ ၎င်းတို့၏ လူထုအပေါ်ဩဇာညောင်းနိုင်သည့် နေရာများ မည်သည့်ဒေသများတွင် ရှိပါသလဲ?
- ၁၀။ စီးပွားဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့သောအမျိုးအစားများ ရှိသည်ကိုဖော်ပြပါ။

အိမ်ထောင်စုအလိုက် ဆင်းရဲမွဲတေမှု စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

ဝန်ထမ်းအမည် နှင့်အဖွဲ့အစည်း

မြို့နယ်

ကျေးရွာ

ကျနော်/မနာမည်က _____ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျနော်/မက _____ လို့ခေါ်တဲ့ လူသားချင်းစာနာတဲ့အဖွဲ့အစည်းမှာ အလုပ်လုပ်ပါတယ်။ ကျနော်/မအနေနဲ့ သင့်မိသားစုဘယ်လိုအသက်ရှင်ရပ်တည်သလဲဆိုတာကို သိချင်လို့ မေးခွန်းမေးချင်ပါတယ်။ သင့်ရဲ့နာမည်ကို ကျနော်/မတို့သိစရာမလိုတဲ့အပြင် သင်တဦးချင်းဖြေကြားချက်တွေကိုလည်း လျှို့ဝှက်စွာထားရှိပေးပါမယ်။ သင့်၏ပါဝင်ဖြေကြားပေးခြင်းအတွက် အကူအညီပေးခြင်းနဲ့တော့ ဘာမှမပတ်သက်ပါဘူး။ နောက်ဆိုယင်ရမယ်လို့လဲ ဂတိမပေးရပါဘူး။ ကျေးဇူးပြုပြီးတော့ ကျနော်/မတို့ရဲ့ မေးခွန်းကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပဲ ဖြေစေချင်ပါတယ်။ ဒီမေးခွန်းတွေအတွက် သင်အချိန်ပေးနိုင်ပြီး ဖြေဆိုချင်တဲ့ဆန္ဒ ရှိပါရဲ့လား ?

၁။ လိင်

- ☐ ၁. ကျား ☐ ၂. မ

၂။ ဘယ်ဘာသာ ကိုးကွယ်ပါသလဲ?

(တခုထဲသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. မိရိုးဖလာနတ်ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ ☐ ၂. ဗုဒ္ဓဘာသာ ☐ ၃. ခရစ်ယာန်ဘာသာ
☐ ၄. မူဆလင် ☐ ၅. ဘာမှမကိုးကွယ် ☐ ၆. အခြား _____

၃။ သင်မည်သည့်လူမျိုးစုထဲကပါသလဲ?

(တခုထဲသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. စကောကရင် ☐ ၂. ပိုးကရင် ☐ ၃. ကယား
☐ ၄. ကယော ☐ ၅. ပကူး ☐ ၆. ကယန်း
☐ ၇. ရှမ်း ☐ ၈. ပလောင် ☐ ၉. ပအိုဝ်
☐ ၁၀. လားဟူ ☐ ၁၁. မွန် ☐ ၁၂. ဗမာ
☐ ၁၃. အခြား _____

၄။ မိသားစုအတွင်း နေထိုင်သူဦးရေဘယ်လောက်ရှိသည်ကို အသက်၊ ကျား၊မ ခွဲ၍ဖော်ပြပေးပါ။

(သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်လူဦးရေအရေအတွက်ထည့်ပါ)

အသက်	ကျား	မ
၅နှစ်အောက်		
၅-၁၄ ကြား		
၁၅-၂၉ ကြား		
၃၀-၄၄ ကြား		
၄၅-၅၉ ကြား		
၆၀နှစ် အထက်		

၅။ သင်မြန်မာနိုင်ငံသား ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဘာနဲ့သက်သေပြနိုင်မလဲ?

(သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်မှတ်ပါ)

- ☐ ၁. မွေးလက်မှတ် ☐ ၂. တရားဝင်မှတ်ပုံတင်စိစစ်ရေးကဒ်ပြား
☐ ၃. အိမ်ထောင်စုလက်မှတ်၊ ☐ ၄. ဘာမှသက်သေပြရန်မရှိပါ
☐ ၅. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၆။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၂လအတွင်း ကျနော်တို့အဖွဲ့အစည်းကနေ ငွေ (သို့) အစားအစာအကူအညီရဖူးသလား ?

- ☐ ၁. ရဖူးသည်။ ☐ ၂. မရဖူးပါ။

၇။ သင့်မိသားစုသောက်သုံးရေအတွက် အဓိက ဘယ်အရင်းအမြစ်ကနေရသလဲ?

(တခုသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. ကာကွယ်ထားသည့် ရေအရင်းအမြစ် (အဝီစိ၊ ကျောက်စီရေတွင်း၊ ခြံခတ်ထားသည့်ရေထွက်ပေါက်)
☐ ၂. မကာကွယ်ထားသည့် ရေအရင်းအမြစ် (မြစ်ရေ၊ ကန်ရေ၊ သာမန်မြေတူးရေတွင်း)

၈။ သင့်အိမ်ခေါင်မိုးအတွက် လက်ရှိဘာပစ္စည်းနဲ့အဓိကသုံးပြီး ဆောက်လုပ်ထားသလဲ?

(တခုသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. သက်ကယ်၊ ဖက်မိုး၊ ဝါးမိုး ☐ ၂. ပလပ်စတစ်တာလပတ်အမိုး ☐ ၃. သစ်သားပြားအမိုး
☐ ၄. သံပြား၊ သွပ်ပြားမိုး ☐ ၅. အမိုးမရှိ ☐ ၆. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၉။ သင့်အိမ်နံရံအတွက် လက်ရှိဘာပစ္စည်းနဲ့အဓိကသုံးပြီး ဆောက်လုပ်ထားသလဲ? (တခုသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. သက်ကယ်၊ ဖက်ကာ ☐ ၂. ဝါးအကာ ☐ ၃. ပလပ်စတစ်တာလပတ်အကာ
☐ ၄. သစ်အကာ ☐ ၅. ဒုတ်၊ ကျောက်တုံးအကာ ☐ ၆. အကာမရှိ
☐ ၇. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၀။ သင့်မိသားစု ပုံမှန်ဘယ်လို အိမ်သာမျိုးသုံးပါသလဲ? (တခုသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. ရေသုံးအိမ်သာ ☐ ၂. မြေတွင်းတူးရေမလိုအိမ်သာ ☐ ၃. မြေတွင်းမတူးအိမ်သာ
☐ ၄. အိမ်သာမရှိပါ ☐ ၅. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၁။ သင့်မိသားစုအတွင်း အသက် ၅နှစ် နှင့် ၁၂နှစ် အကြား ကလေးရှိပါသလား?

_____ ဦး (ကလေးအရေအတွက်ရေးချပါ။ တဦးမျှ မရှိပါက မေးခွန်း ၁၂ ကိုသွားပါ)

၁၁(က)။ အဲဒီကလေး(တွေ) ကျောင်းပုံမှန်မတက်နိုင်တာများ ရှိပါသလား? (တဦးမျှ မရှိပါက မေးခွန်း ၁၂ ကိုသွားပါ)

_____ ဦး

၁၁(ခ)။ သင့်ကလေး ကျောင်းပုံမှန်မတက်နိုင်ရခြင်းဟာ ဘာကြောင့်ပါလဲ ? (တခုသာမှတ်ပါ)

- ☐ ၁. နာမကျန်းဖျားနာ၊ ဒုက္ခိတ ☐ ၂. ကျောင်းစားရိတ် မတတ်နိုင်ပါ
☐ ၃. ကျောင်းဝေးသည်၊ သွားလာရန်ခက်ခဲသည် ☐ ၄. ကလေးအတွက် လုံခြုံစိတ်ချမှု မရှိ
☐ ၅. (မိဘကူ) အလုပ်လုပ်ရန်လိုအပ် ☐ ၆. ကျောင်းသွားရန်စိတ်ဝင်စားမှုမရှိ
☐ ၇. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၂။ ၎င်းမိသားစုအတွင်း ဖိလ နဲ့ ၅နှစ်အကြား ကလေးငယ်ရှိပါက MUAC အဟာရဓါတ်တိုင်းတာပါ။

	ကလေး (၁)	ကလေး (၂)	ကလေး (၃)	ကလေး (၄)
MUAC နံပါတ်				

၁၃။ သင့်မိသားစုစိုက်ပျိုးရေးအတွက် သင်ဘယ်လိုစိုက်ပျိုးမြေမျိုးရှိသလဲ? (သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်မှတ်ပါ)

- ☐ ၁. လယ်မြေခြံမြေမရှိပါ ☐ ၂. မီးဖိုချောင်အတွက် ခြံငယ်သာ
☐ ၃. ၂ ဧကထက်ငယ်၍ ရေသွယ်မြောင်းမရှိ ☐ ၄. ၂ ဧကထက်ငယ်၍ ရေသွယ်မြောင်းရှိ
☐ ၅. ၂-၅ ဧကကြား ရေသွယ်မြောင်းမရှိ ☐ ၆. ၂-၅ ဧကကြား ရေသွယ်မြောင်းရှိ
☐ ၇. ၅ ဧကကျော် ရေသွယ်မြောင်းမရှိ ☐ ၈. ၅ ဧကကျော် ရေသွယ်မြောင်းရှိ

၁၄။ သင့်မိသားစုမှာ အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများပိုင်ဆိုင်ပါသလား? (သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်မှတ်ပါ)

- ☐ ၁. လယ်ယာသုံးစက် (လက်တွန်းထွန်စက်၊ ထရော်လော်ဂျီ) ☐ ၂. သာမန်ကိရိယာ (ခါး၊ ပေါက်ပြား)
☐ ၃. လယ်ထွန် ကျွဲ၊ နွား ☐ ၄. ဆိုင်ကယ်
☐ ၅. ရက်ကန်း (စင်ကြီး၊ ဂျပ်ခုတ်) ☐ ၆. စက်တပ်လှေ
☐ ၇. မော်တော်ကား (ကြီး၊ ငယ်) ☐ ၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၅။ သင့်မိသားစုမှာ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန် ဘယ်လောက်ပိုင်ဆိုင်သလဲ? (အကွက်ထဲတွင် ကောင်ရေ ထည့်ပေးပါ)

☐ ၁. ကျွဲ၊ နွားထီးကြီး	☐ ၂. နွား
☐ ၃. မြင်း၊ လား	☐ ၄. ဝက်
☐ ၅. ဆိတ်	☐ ၆. ကြက်၊ ဘဲ၊ ငန်း၊ အခြားတောင်ပံပါသတ္တဝါ
☐ ၇. ငါး၊ ပုစွန်၊ ဂဏန်းမွေးကန် (ကန်အရေအတွက်)	☐ ၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၆။ လွန်ခဲ့တဲ့တလအတွင်း သင့်မိသားစုရဲ့ အဓိကဝင်ငွေ ဘယ်အရင်းအမြစ်ကရခဲ့သလဲ? (တခုထဲသာမှတ်ပါ)

☐ ၁. ကျဘမ်း (တနေ့လုပ်တနေ့စား)	☐ ၂. လစာရအလုပ်
☐ ၃. လယ်/ယာမှရသည့်ဆန်ရောင်း	☐ ၄. အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်ရောင်း
☐ ၅. အသေးစားကုန်၊ လက်လီလက်ကား	☐ ၆. ငါးဖမ်း၊ တောလိုက်
☐ ၇. ထင်းရှု၊ တောထွက်ပစ္စည်း	☐ ၈. ပြင်ပအဖွဲ့အကူအညီ၊ ခင်မင်သူမှပို့လာ
☐ ၉. တလအတွင်းဘာဝင်ငွေမှမရှိပါ	☐ ၁၀. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၇။ လွန်ခဲ့တဲ့တလအတွင်း သင်စုစုပေါင်းသုံးငွေထဲမှာ အစားအစာနဲ့အခြားအခြေခံလိုအပ်မှုအတွက် ဘယ်လောက် ရာခိုင်နှုန်းအထိ သုံးခဲ့ပါသလဲ? (သုံးငွေအားလုံးဖော်ပြပြီးတာနဲ့ ကျောက်ခဲ ၁၀လုံးယူပြီး အချိုးအစားလုပ်ပါ)

အသုံးစားရိတ်	% သုံးငွေ
ဘာမှမသုံးခဲ့ပါ	
အစားအစာ	
အဝတ်အစား နှင့် နေထိုင်ခင်း	
အိမ်သုံးပစ္စည်း (ဆပ်ပြာ၊ ရေနံဆီ၊ ဖယောင်းတိုင်၊ စသဖြင့်)	
ကျန်းမာရေး၊ ဆေးဝါး	
ပညာရေး	
သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	
ခြံမြေ ၊ စီးပွားရေးအရင်းအနှီး	
အကြွေးပြန်ဆပ်	
အခြား (ဖော်ပြပါ)	
စုစုပေါင်း	၁၀၀ %

၁၈။ လက်ရှိသင့်ဆီမှာသူများကိုပြန်ပေးဖို့အကြွေးရှိနေပါသလား? (တခုထဲသာမှတ်ပါ)

☐ ၁. အကြွေးရှိသည် (မေးခွန်း ၁၈(က)သွားပါ)	☐ ၂. အကြွေးမရှိပါ (မေးခွန်း ၁၉ကိုသွားပါ)

၁၈ (က)။ ဘာကြောင့်ချေးရတာလဲ? (တခုထဲသာမှတ်ပါ)

☐ ၁. အစားအစာဝယ်ရန်	☐ ၂. ကျန်းမာရေး၊ ဆေးဝါးကုသရန်
☐ ၃. ကလေးပညာရေးကုန်ကျစရိတ်	☐ ၄. စိုက်ပျိုးရေး၊ စီးပွားရေးအရင်းအနှီးမြှုပ်နှံရန်
☐ ၅. အိမ်ဆောက်ရန်	☐ ၆. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၁၉။ လွန်ခဲ့တဲ့တလအတွင်း သင့်မိသားစုစားသုံးဆန် အများဆုံးဘယ်ကရလာခဲ့သလဲ? (တခုထဲသာမှတ်ပါ)

☐ ၁. ကိုယ်တိုင်စိုက်ပျိုးဆန်မှရသည်	☐ ၂. ငွေဖြင့်ဝယ်ယူသည်
☐ ၃. ချေးစားသည်၊ ကုန်ပစ္စည်းဖြင့်လဲစားသည်	☐ ၄. မိသားစု၊ မိတ်ဆွေထံမှ လက်ဆောင်ရသည်
☐ ၅. အဖွဲ့အစည်းတခုခုမှအကူအညီရသည်	☐ ၆. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

၂၀။ ယခုသင်စုဆောင်းထားတဲ့ဆန် ဘယ်ကာလအတိုင်းအတာအထိ လုံလောက်မယ်ထင်ပါသလဲ? (တခုထဲသာမှတ်ပါ)

☐ ၁. စုထားဆန်မရှိတော့ပါ	☐ ၂. တလ ထက်မကျော်
☐ ၃. ၁လ - ၃လအထိ	☐ ၄. ၄လ - ၆လ အထိ
☐ ၅. ၆လ အထက်	

၂၁။ သင့်မိသားစုထဲမှာ အောက်ပါအစားအစာတမျိုးစီကို လွန်ခဲ့တဲ့တပတ်အတွင်း ဘယ်နှစ်ရက်စားသုံးပါသလဲ?
(အစားအစာတခုချင်းအတွက် ရက်အရေအတွက်ထဲပေးပါ)

အစားအစာအမျိုးအစား	တပတ်အတွင်း စားသုံးရက်ပေါင်း
ထမင်း	
အခြားသားရည်စာ (ပေါင်မုန့်၊ ဂျုံ၊ပြောင်းနှင့်လုပ်သောမုန့်၊ ခေါက်ဆွဲ)	
သစ်ဥသစ်ဖု (ဥပမာ- အာလူး၊ကန်စွန်းဥ)	
ပဲ၊ ပဲပင်ပေါက်၊ အခွံမာသောအသီးများ၊ တိုဟူး	
ငါး (ငါးပိမဟုတ်ပါ)	
ကြက်ဥ	
ခြေလေးချောင်းကောင်အသား (အမဲသား၊ ဆိတ်သား၊ ဝက်သား)	
ခြေနှစ်ချောင်းကောင်အသား (ကြက်၊ ဘဲ)	
ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆီ၊ အဆီခါတ်	
နွားနို့၊ ဒိန်ခဲ၊ ဒိန်ချဉ်	
ဟင်းသီးဟင်းရွက် (အရွက်များအပါအဝင်)	
သစ်သီးများ	
အချိုစာ၊ သကြား၊ ထန်းလျက်၊	
မီးဖိုချောင်အဆာပလာ (ဆား၊ ငရုပ်သီး၊ ငပိ)	
အခြား (ဖော်ပြပါ)	

၂၂။ လွန်ခဲ့တဲ့လအတွင်း သင့်စားဝတ်နေရေးအတွက် အဓိကအခက်အခဲ၊ တုန့်လှုပ်ချောက်ချားစေတာဘာတွေရှိလဲ?
(အများဆုံး ၂မျိုးသာမှတ်ပါ)

☐ ၁. အလုပ်ပြုတ်၊ လစာဆုံး	☐ ၂. ရေကြီး၊ မိုးကြီး၊ မိုးခေါင်၊ မြေပြို
☐ ၃. ကြွက်၊ ပိုးမွှားသီးနှံများကိုဖျက်	☐ ၄. စစ်တပ်စစ်ကြောင်း
☐ ၅. ဖျားနာ - ဆေးဝါးကုန်ကျစရိတ်	☐ ၆. ဆီဈေး၊ ကုန်ဈေးတက်
☐ ၇. လယ်ယာခြံ၊ ဈေးသွားရန် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်	☐ ၈. မြေယာရနိုင်မှုအကန့်အသတ်၊
☐ ၉. မြေမြုပ်မိုင်း	☐ ၁၀. လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ
☐ ၁၁. အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေး	☐ ၁၂. အတင်းအဓမ္မငွေတောင်း၊ ဆက်ကြေး
☐ ၁၃. အတင်းပြောင်းရွှေ့ခံရ	☐ ၁၄. ဘာချိန်းချောက်မှုမှမရှိပါ
☐ ၁၅. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____	

၂၃။ သင့်မိသားစုဝင်တစ်ဦးကို အခြားသူတစ်ဦးက ပြင်းထန်သည့် ရာဇဝတ်မှု (ပြင်းထန်စွာတိုက်ခိုက်ခြင်း သို့မဟုတ် မုဒိမ်းကျင့်ခြင်း) ကျူးလွန်ပါက တရားမျှတမှု ကို သင်မည်ကဲ့သို့ ရယူပါသလဲ?
(သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်မှတ်ပါ)

☐ ၁. ရဲထံ တိုင်ကြားသည်	☐ ၂. တပ်မတော်ထံ တိုင်ကြားသည်
☐ ၃. ရွာသူကြီးထံ တိုင်ကြားသည်	☐ ၄. အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ထံ တိုင်ကြားသည်
☐ ၅. လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်သူထံ တိုင်ကြားသည်	☐ ၆. အတိအကျ မသိပါ
☐ ၇. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____	

၂၄။ မြေမြုပ်မိုင်းများ ရှိရာနေရာများကို သင်မည်ကဲ့သို့ သိရှိနိုင်ပါသလဲ? (သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်မှတ်ပါ)

☐ ၁. တပ်မတော်မှ နှုတ်ဖြင့် သတိပေးသည်	☐ ၂. အတိုက်အခံ၊ အပစ်ရပ်အဖွဲ့မှ နှုတ်ဖြင့်သတိပေးသည်။
☐ ၃. တပ်မတော်မှ အမှတ်အသားလုပ်ပြထားသည်။	☐ ၄. အတိုက်အခံ၊ အပစ်ရပ်အဖွဲ့မှ အမှတ်အသားပြသည်
☐ ၅. မိုင်းဒဏ်ရာရသူ၏ သတင်းမှတ်ဆင့်သိရသည်။	☐ ၆. အခြားရွာမှ သတိပေးသည်။
☐ ၇. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____	

၂၅။ လွန်ခဲ့တဲ့တလအတွင်း သင့်မိသားစု အစားအစာမလုံလောက်မှုအပေါ် ဘယ်လိုဖြေရှင်းခဲ့ပါသလဲ?
(သင့်လျော်သည့်အကွက်များတွင်မှတ်ပါ)

☐ ၁. လွန်ခဲ့တဲ့တလအတွင်း မလုံလောက်မှုမဖြစ်ခဲ့ပါ	☐ ၂. ဈေးသက်သာစာ ဝယ်စားသည်
☐ ၃. ဆန်ပြုတ်စားသည်၊ လျှော့စားသည်	☐ ၄. တရက်လုံးမစားပဲနေလိုက်သည်
☐ ၅. မိတ်ဆွေ၊ ဆွေမျိုးများကိုမီခိုသည်	☐ ၆. အကြွေးဖြင့်ဝယ်ယူခဲ့သည်
☐ ၇. ပိုင်ဆိုင်မှုရောင်းချသည်	☐ ၈. အလှူအဒါန်းမှအကူအညီရသည်
☐ ၉. ဝင်ငွေရရန်အတွက် ရွှေပြောင်းလိုက်သည်	☐ ၁၀. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

နောက်ဆက်တွဲ (၃) အတိုကောက် ဝေါဟာရများ

ASEAN	အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများအသင်း (အာစီယံ)
BGF	နယ်စပ်စောင့်တပ်ဖွဲ့
CBO	လူထုအခြေပြုအဖွဲ့
CIDKP	ကရင် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ ကော်မီတီ
DKBA	တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာကရင်အမျိုးသားတပ်မတော်
GoUM	မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ
IB	တပ်မတော်ခြေလျင်တပ်ရင်း
ICRC	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြက်ခြေနီအသင်း (အိုင်စီအာရ်စီ)
IDP	ပြည်တွင်းအိုးအိမ်စွန့်ပစ်ထွက်ပြေးရသူ
IHLCA	အိမ်ထောင်စုအလိုက် နေထိုင်စားသောက်မှုအခြေအနေအကဲဖြတ်ခြင်း
KIO	ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့
KNLP	ကယန်းပြည်သစ်ပါတီ
KNPDP	ကယောအမျိုးသား ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (ကယောနီ)
KNPLF	ကရင်နီ လူမျိုးပေါင်းစုံလွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး
KNPP	ကရင်နီ အမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ
KNU	ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး
KNLA	ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်
KORD	ကရင် ကယ်ဆယ်ရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံး
KPC	ကရင်ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ
KSWDC	ကရင်နီ လူမှုကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကွန်ရက်
LIB	တပ်မတော် ခြေမြန်တပ်ရင်း
LID	တပ်မတော် တပ်မဌာနချုပ်
MICS	အမျိုးမျိုးသော နှုန်းထားများစုစည်း၍ အကဲဖြတ်လေ့လာခြင်း
MRDC	မွန် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မီတီ
NDAA	အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် ညွန့်ပေါင်းတပ်မတော် (မုန်းလား)
NGO	အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း
NMSP	မွန်ပြည်သစ်ပါတီ
OCHA	လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးရုံး
PNLO	ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့
RCSS	ရှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ
SHRF	ရှမ်း လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့
SPDC	နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
SSA-S	ရှမ်းပြည်တပ်မတော် - တောင်ပိုင်း
SSA-N	ရှမ်းပြည်တပ်မတော် - မြောက်ပိုင်း
SSPP	ရှမ်းပြည်နယ် တိုးတက်ရေးပါတီ
SRDC	ရှမ်း ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မီတီ
TBC	နယ်စပ်အကူအညီပေးရေး ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့
UNDP	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်
UNICEF	ကုလသမဂ္ဂ ကလေးငယ်များရံပုံငွေအဖွဲ့
UNGA	ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ
UWSA	၀ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးတပ်မတော်
WFP	ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာ အစီအစဉ်

The Border Consortium (TBC), နယ်စပ် အကူအညီပေးရေး ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည်၊ အကျိုးအမြတ် မယူသည့်၊ အစိုးရနှင့် မသက်ဆိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အိုးအိမ်ပြောင်းရွှေ့ထွက်ပြေးရသူများ၊ ပဋိပက္ခစစ်ပွဲ ဒဏ်သင့်သူများအတွက် လူသားချင်းစာနာမှု လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ ရပ်ရွာအခြေပြုသည့် အဖြေတရပ် ထွက်ပေါ်လာစေရေးအတွက် ပံ့ပိုးပေးရန် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် မဟာမိတ်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။